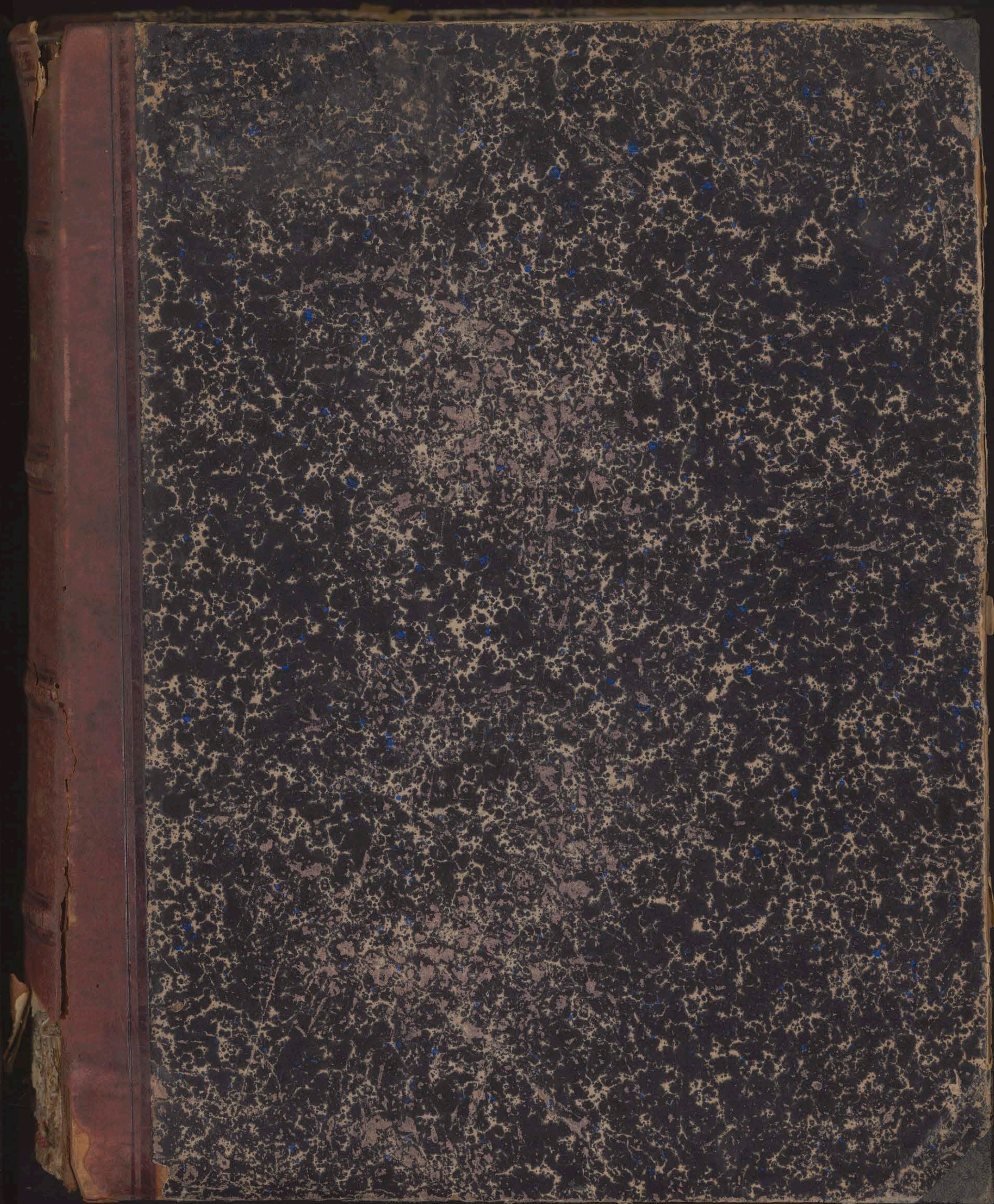

V
B J
C
391110
Mag. St. Dr. II

БЛАГОЧЕСТИВѢЙШІЯ САМОДЕРЖАВНѢЙШІЯ ВЕЛИКІЯ ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ ЕКАТЕРИНЫ ВТОРЫЯ

УЧРЕЖДЕНІЯ

ДЛЯ УПРАВЛЕНІЯ ГУБЕРНІЙ ВСЕРОССІЙСКІЯ ИМПЕРІИ, ВЪ КОИХЪ СТОЛИЦЫ.

ВЪ БЕРДИЧЕВѢ 1794 ГОДА.

БОЖІЕЮ МИЛОСТІЮ

МЫ ЕКАТЕРИНА ВТОРАЯ,

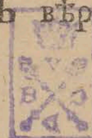
ИМПЕРАТРИЦА И САМОДЕРЖИЦА

ВСЕРОССІЙСКАЯ,

И ПРОЧАЯ, И ПРОЧАЯ, И ПРОЧАЯ.

Объявляемъ всѣмъ НАШИМЪ вѣрнымъ подданнымъ.

Царіе и Царствія вѣковъ прошедшихъ и блаженствующіе и во днехъ НАШИХЪ хотя многіе примѣры въ бытіяхъ своихъ оставили въ доказательство истинны сей, что разпространеніе предѣловъ государства, умноженіе въ ономъ народа и произшедшее изобиліе въ способахъ ко внутреннему и извнѣ текущему обогащенію перемѣняли какъ образъ ихъ управленія, такъ часто и заставляли дополнять самыя законоположенія учинившіяся напослѣдокъ или неудобными, или недостаточными, коихъ довлѣло при основаніи державы и въ первомъ ея состояніи: но МЫ не восходя изслѣдованіемъ ко временамъ отдаленнымъ и къ Царствамъ чуждымъ, наиубѣдительнѣйшее доказательство для усердныхъ сыновъ Россіи заемлемъ и предлагаемъ отъ собственнаго Отечества, которое прежнимъ положеніемъ и состяніемъ своимъ настоящимъ естъ тому подобно; ибо сравнивая времена и лѣта и въ нихъ восхожденіе Россіи, узрѣтъ каждый можетъ помощію здраваго своего разсудка и заимствованнымъ отъ исторіи смысломъ, коликo въ настоящемъ для Россійскаго Отечества знаменитомъ вѣкѣ возсіяло оное купно славою, пользою и силами своими; а соображая прежнія и нынѣшнія многоразнствующія обстоятельства, перемѣны, состояніе, постановленіи, нужды или необходимости, сухопутныя и морскія государственныя тогда-

гда-

Z BOZEY ŁASKI

MY KATARZYNA DRUGA

IMPERATOROWA i SAMO-WŁADNĄCA

WSZECH ROSSYI

i t. d. i t. d. i t. d.

podaiemy do wiadomości wſzyſtkim NASZYM wierno-poddanym.

KRólowie, i Narody wiekow dawnych, i zá dni NASZYCH ſzczęśliwie kwitnące, lubo mnogie w dzieiach ſwoich zoſtawili przykłady ná dowod tey prawdy, że roſpoſtrzenienie granic pańſtwa, pomnożenie ludności, i wynikła ztąd obfitość źrzodeł ku wewnętrznemu, i zewnątrz ſpływaiącemu ubogaceniu, odmieniały tak ſpoſob ich rządu, iako też przymuſzały częſtokroć pomnożyć kraiowych uſtaw, ktore zá czaſem ſtały ſię albo nieſtoſownemi, albo niedoſtarczaiącemi, lubo doſtateczne były przy założeniu pańſtwa i w pierwiaſtkowym onego ſtanie; wſzakże MY dla zgłębienia tey prawdy nieudaiąc ſię ani do oddalonych wiekow, ani do Pańſtw obcych, zaſiągniemy ná to naymocniey przekonywaiące dla gorliwych Roſſyi Synow dowody, i okażemy ie w właſney Oyczyznie, ktora uważana w pierwſzym początku ſwoim, i teraźnieyſzym iey ſtanie przykładem w tey mierze być może; albowiem porownywaiąc wieki i lata i w nich wzroſt Roſſyi, widzieć każdy może zá pomocą zdrowego rozſądku, i nabytey z hiſtoryi wiadomości, iak dalece w tym znamienitym dla Roſſyiſkiego Pańſtwa wieku zaiaśniało ono ſławą doſtatkiem, i potęgą; ſtoſuiąc zaś dawnieyſze i teraźnieyſze niezmiernie od ſiebie rożne okoliczności, odmiany, ſtan, uſtawy, potrzeby, czyli konieczności, lądową i morſką dawnieyſzą i teraznieyſzą kraiu potęgę, handel, rzemieſła, i geſte wſie tam gdzie w przody były głębokie puſzcze, á za puſzczą ſtepy, oraz gdy teraz nie tylko wiele

гдашнія и нынѣшнія силы, торговлю, ремесла, и частыя заселенія тутъ, гдѣ засѣки были, и за засѣками степи, и когда нынѣ не токмо многія степи, но и за степи селенія далеко простираются, вразумиться легко чрезъ сіе соображеніе состоянія прежняго и нынѣшняго Россіи, сколь неоспоримо и въ оной дѣйствуютъ умноженіе и просвѣщеніе народное, возбуждающія собою умноженіе попеченій и всякаго въ землѣ порядка, и умножающія по мѣрѣ того и заботы правительствъ.

Началось сіе столѣтіе войною съ Свейскою короною нѣсколько лѣтъ неудачливою, но твердостію духа Государя Императора ПЕТРА Великаго, и лучшимъ Его устройствомъ Войскъ сухопутныхъ съ заведенною Морскою силою, счасливо оконченною, и увеличившею Россію тремя Княжествами

Посредѣ сихъ побѣдъ, Турецкихъ и Персидскихъ походовъ, сей премудрый и неутомимый Государь чувствуя тогдашнія уже недостатки во внутреннемъ управленіи своего Государства, и желая видѣть Имперію на найлучшей степени славы и порядка, издавалъ и установлялъ много разнообразныхъ законовъ и учрежденій къ пользѣ своихъ подданныхъ, старался о ихъ просвѣщеніи, торговлѣ и купеческомъ мореплаваніи, а входя во всѣ подробности не оставлялъ ни какой части правленія безъ новыхъ учрежденій или предписаній. Умножая доходы Государственные, умножалъ и способы къ приобрѣтеніямъ подданнымъ своимъ; открывая новыя отросли торговли, промысловъ, рукодѣлія и ремеслъ, завелъ торговые города и пристани Морскія; но вѣкъ Его бывъ рановременно прекращенъ, оставилъ многія заведенія, установленія и учрежденія при самомъ еще ихъ основаніи. Многія по блаженной Его кончинѣ бывшія перемѣны, разныя правила и мысли, частыя войны хотя не умаляли величества Имперіи, но наводили на установленія Сего Великаго Императора или отмѣны, либо отнимали мысли къ продолженію Имъ начатаго, или вводили правила иныя по разнымъ о вещахъ понятіямъ, или же по перамѣняющимся обстоятельствамъ по естественному теченію вещей.

Мы

ſtepów, ale i zá ſtepami wſie daleko rozpościeraią ſię, łatwo widzieć można z takowego porównania ſtanu Roſſyi dawnieyſzego z teraźnieyſzym iak widocznie w niey okazuie ſię pomnożenie ludności, i oświecenia, co zá ſobą ciągnie potrzebę pomnożenia dozoru, i wſzelkiego w kraiu porządku, á zatym ſtarania i troſkliwości rządu.

Wiek teraznieyſzy począł ſię od woyny z Króleſtwem Szwedzkim, ktora w początkach ſwoich kilka lat niepomyślna ale ſtałością umyſłu JMPERATORA PIOTRA Wielkiego zá lepſzym tudzież urządzieniem woyſk lądowych, i założeniem potęgi Morſkiey ſzczęśliwie zákończana, powiękſzyła Roſſyię trzema Xięſtwami.

Pośrzód tych zwycięſtw, pośrzód woiennych wypraw do Turcyi, i Perſyi, mądry ten i nieſpracowany MONARCHA czuiąc onczaſowe iuż niedoſtatki w urządzeniu wewnętrznym ſwoiego Pańſtwa, i żądaiąc widzieć Roſſyiſkie Jmperium naſtopniu naywyżſzym ſławy, i porządku, wydawał, i ſtanowił wiele rozmaitych praw, i uſtaw ku dobru ſwoich poddanych, ſtarał ſię o ich oświecenie, handel, i żeglugę kupiecką, á wchodząc w naymieyſze ſzczegóły niezoſtawił ani iedney części rządowey bez nowych uſtaw, i przepiſow. Pomnażaiąc dochody Pańſtwa pomnażał i ſpoſoby poddanym ſwoim do nabycia maiątku; odkrywaiąc nowe kanały handlu, przemyſłu, rzemioſł, i rękodzieł, założył miaſta handlowne, i porty morſkie; ale wiek iego zbyt wcześnie przerwany zoſtawił rozmaite zaprowadzienia, uſtawy, i urządzenia w ſamym ich początku. Po śmierci iego mnogie wydarzone przypadki, rozmaite maxymy, i ſpoſoby myślenia, częſte woyny, lubo nieścieſniły granic Ceſarſtwa, wſzakże, co do uſtaw tego wielkiego JMPERATORA, albo przywodziły ie o znaczne odmiany, albo niedały myśleć o kontynuowaniu tego co ón roſpoczął, albo nakoniec wprowadzały inne prawidła według rozmaitego rzeczy poięcia, lub też według odmiennych okoliczności, iako to ieſt ná świecie zwyczaynym rzeczy biegiem.

Dla

МЫ по тому отъ самаго дня возведенія НАШЕГО на Всероссійскій Престолъ, попеченіе НАШЕ неутомленно простирали спознать вообще и подробно по перемѣнившимся обстоятельствамъ части внутренняго управленія, требующія поправленія или изданія новыхъ учрежденій, постановленій и узаконеній.

Свѣту извѣстно, что въ 1766 году уже приступили МЫ къ созыву депутатовъ со всей Имперіи, дабы спознать нужды и недостатки каждаго уѣзда по его положенію; и уже оставалось НАМЪ ожидать отъ трудовъ Коммиссіи уложенья плодовъ соотвѣтствующихъ НАШЕМУ попеченію о благѣ общемъ и частномъ, какъ объявленіе съ Турецкой стороны въ 1768. году войны Россіи и шестилѣтное продолженіе оной совокупленное со многими, сколь трудными, столь и опасными обстоятельствами, отвлекая людей и возможности отъ продолжительнаго сочиненія цѣлаго узаконенія, и умножая собою бремя, заняло время и мысли упражненіемъ не менѣе важнымъ, обороною вѣры и Отечества отъ враговъ внѣшнихъ, и внутреннихъ.

Богъ однакожъ благословящій намѣренія благія, и истребляющій неправедныя и нечестивыя затѣи, даровавъ НАМЪ по шестилѣтнымъ многочисленнымъ сухопутнымъ и морскимъ побѣдамъ славный миръ, съ совокупно возстановленными тишиною и покоемъ по всюду въ обширныхъ предѣлахъ Имперіи, доставилъ НАМЪ паки время упражняться пріятнѣйшимъ сердцу НАШЕМУ трудомъ, снабдить Имперію нужными и полезными учрежденіями для умноженія порядка всякого рода, и для безпрепятственнаго теченія правосудія; и для того, какъ Мать о чадахъ своихъ безпрестанно пекущаяся, входя вновь во всѣ подробности внутренняго управленія Имперіи, нашли МЫ во первыхъ: что по великой обширности нѣкоторыхъ губерній, оныя недостаточно снабдѣны какъ правительствами, такъ и надобными для управленія людьми, что въ одномъ и томъ же мѣстѣ, гдѣ вѣдомо правленіе губерніи, и казенные доходы, и счеты обще съ благочи-

ніемъ

Dla tego MY od pierwſzego dnia wſtąpienia NASZEGO ná Trón Roſſyiſki, roſciągaliśmy nieſpracowanie ſtarania naſze, ażeby poznać w powſzechności i ſzczegółach te części wewnętrznego rządu Jmperii, które według odmiany okoliczności potrzebuią poprawy, lub wydania nowych urządzeń, praw, i uſtaw.

Wiadomo światu że w roku 1766 iużeśmy byli przyſtąpili do zwołania deputatow z całey Roſſyi, w celu poznania potrzeb i niedoſtatkow każdego powiatu według iego położenia; i zoſtawało NAM tylko czekac owoców od prac Kommiſſyi ułożenia, odpowiadaiących pieczołowitości NASZEY o dobro powſzechne, i każdego z oſobna Obywatela, gdy tym czaſem woyna od Turkow Roſſyi wypowiedziana 1768 roku, w ſześcioletnim ciągu ſwoim złączona z wielu iako trudnemi, tak niebeſpiecznemi okolicznościami, odwlekaiąc ludzi, i odeymuiąc ſpoſobność ciągłego ułożenia całego prawodawſtwa, także pomnażaiąc ciężar rządu, zaięła czas, i myśli pracą niemniey ważną, to ieſt obroną Wiary, i Oyczyzny od nieprzyiacioł wnętrznych, i zewnętrznych.

Bóg wſzakże dobry, ktory błogoſławi świątobliwym zamiarom, á niſzczy, i pognębia zamyſły wyſtępne, i niegodziwe, darowawſzy Nam ſławny pokóy po licznych bez przerwy ſześcioletnich ná morzu i lądzie zwycięſtwach, z powróconą weſpół ſpokoynością, i uciſzeniem powſzechnym w obſzernych granicach NASZEGO Ceſarſtwa, zdarzył NAM znowu czas ſpoſobny zatrudnienia ſię naymilſzą ſercu NASZEMU pracą, w opatrzeniu Jmperium NASZEGO potrzebnemi, i pożytecznemi urządzeniami, ku pomnożeniu porządku w każdey części, i uproſtowaniu krom wſzelkich przeſzkod biegu ſprawiedliwości. I dla tego iako matka o dzieci ſwoich nieuſtannie troſzcząca ſię wchodząc znowu we wſzelkie ſzczegóły wewnętrznego rządu Jmperii; doſtrzegliśmy nayprzod: że dla wielkiey obſzerności nie ktorych Gubernii niedoſyć one opatrzone ſą iako w urzędy, tak i w potrzebne do rządu oſoby, tak dalece że w iednym i tymże ſamym mieyſcu, gdzie ſię ſprawuie rząd guberſki, tamże i dochody ſkarbowe, i rachunki, wraz z policyą mieyſce

нїемъ или полицїею, и сверьхъ того еще уголовныя дѣла и гражданскїе суды отправляются, а таковымъ же неудобствамъ тѣхъ же губернїй въ провинцїяхъ и уѣздахъ правленїя не меньше подвержены; ибо въ одной воеводской канцелярїи совокуплены находятся дѣла всякого рода и званїя.

Произходящее отъ того неустройство весьма ощутительно, съ одной стороны медлѣнность, упущенїи и волокита суть естественныя слѣдствїя таковаго неудобнаго и недостаточнаго положенїя, гдѣ дѣло одно другое отанавливаетъ, и гдѣ опять невозможность исправить на единую воеводскую канцелярїю множество различнаго существа возложенныхъ дѣлъ служить можетъ иногда и долгою отговоркою, и покрывать неисправленїе должности, и быть поводомъ страстному производству. Съ другой стороны отъ медлительнаго производства возрастаютъ своевольство и ябеда обще со многими пороками; ибо возмездїе за преступленїя и пороки производится не съ таковою поспѣшностїю, какъ бы надлежало для укрощенїя и въ страхъ продерзостнымъ. Въ иныхъ же мѣстахъ множество дозволенныхъ аппелляцїй, не малую причиняютъ правосудїю остановку, какъ то на примѣръ: по торговымъ, купеческимъ и мѣщанскимъ дѣламъ, кто словеснаго суда рѣшенїемъ не доволенъ, тотъ можетъ съ изнова просить въ городовомъ Магистратѣ, на сей отзыватся въ провинцїальный Магистратъ, изъ провинцїальнаго перенесть въ губернской Магистратъ, изъ губернскаго въ главный Магистрашъ, а изъ онаго въ Сенатъ,

Для пресѣченїя всѣхъ сихъ и много другихъ неудобностей, кои исчислять пространнобъ было, наипаче же ради заведенїя лучшаго порядка и для безпрепятственнаго теченїя правосудїя за благо разсудили МЫ издать нынѣ учрежденїе для управленїя губернїй и снабдить симъ оныя какъ части составляющїя Россїйской Имперїи обширность, приготовляя тѣмъ самимъ, и облегчая лучшее и точнѣйшее исполненїе полезнѣйшихъ впредь издаваемыхъ узаконенїй.

Сїе

ſce maią, á nadto ieſzcze i Sądy kryminalne, i cywilne agituią ſię; podobnież podlegaią takowym nie przyzwoitościom urzędy prowincyonalne i powiatowe tychże guberniy; albowiem w iedney Woiewodzińſkiey kancelarii znayduią ſię pomieſzane dzieła wſzelkiego rodzaiu, i wſzelkiego nazwiſka.

Wypływaiący z tąd nieporządek nadto ieſt iawny: z iedney ſtrony przewłoka, zaniedbanie, i włoczenie prawuiących ſię, ſą ſkutki konieczne z tak nieſtoſownego, i niedoſtatecznego urządzenia, gdzie dzieło iedno mieſza drugie, i gdzie znowu niepodobieńſtwo wygotowania robót rozmaitego rodzaiu ná iedną Woiewodzińką kancelaryą narzuconych ſłużyc może niekiedy zá przyczynę długiey wymówki, i pokrywać niedbalſtwo w powinności, i być powodem do ſtronnego ſprawy wyprowadzenia i ſądu. Z drugiey ſtrony przewłoka w odbyciu dzieł ſądowych, zrzódłem bywa ſwawoli i pieniactwa wraz z wielu innemi wyſtępkami; gdyż kara zá przeſtępſtwa nie tak rychło naſtępuie, iakoby należało dla okrocenia ſwawoli, i rzucenia ſtrachu ná zuchwalce. W innych zaś mieyſcach wielość pozwolonych appellacyi, niemało zatrudnia ſprawiedliwość, iako to naprzykład: w ſprawach handlowych kupieckich i mieſzczańſkich, kto nie ieſt kontent z Sądu ſłownego, ten może ná nowo pozywać w mieyſkim Magiſtracie, od tego zaś w Magiſtracie Prowincyonalnym, á od prowincyonalnego do Magiſtratu guberſkiego, á od guberſkiego do głownego, á z tamtąd znowu do Senatu.

Dla uprzątnienia wſzyſtkich tych, i innych wielu nieprzyzwoitości, które wyſzczególniać w tym mieyſcu byłoby długo, naybardziey zaś dla zaprowadzenia lepſzego porządku i uproſtowania bez przeſzkod biegu ſprawiedliwości, oſądziliśmy zá rzecz zbawienną wydać teraz uſtawę dla urządzeniu Guberniy, i opatrzyć ie oną, iako części ſkładaiące obſzerność Roſſyiſkiego Ceſarſtwa, uſpoſabiaiąc ie tym ſamym, i czyniąc im ulgę ku łatwieyſzemu, i punktualnieyſzemu dopełnieniu maiących wychodzić ná potym naypożytecznieyſzych uſtanowień.

Сїе НАШЕ постановленїе, какъ всякъ усмотрѣть можетъ, судебныя мѣста отдѣляетъ отъ губернскихъ правленїй, предписываетъ каждому мѣсту должности и правила, доставляетъ онымъ возможность исполнять предписанное, не токмо порядкомъ своимъ соотвѣтствуетъ нынѣшнему внутреннему состоянїю НАШЕИ Имперїи, но еще наивящше противу прежнаго надежно утверждаетъ общую тишину и безопасность, снабдѣвая разными выгодами частное, и личное, состоянїе и пребыванїе, въ нѣдрахъ государства живущихъ разнаго рода и поколѣнїя людей; и слѣдственно существомъ своимъ производитъ новый опытъ къ удостовѣренїю НАШИХЪ вѣрнолюбезныхъ подданныхъ, сколь наполнены МЫ человѣколюбивымъ призрѣнїемъ къ народу, и горячимъ попеченїемъ о общемъ благѣ и добромъ устройствѣ.

А по сему и надѣемся МЫ, что всякъ благоразумный человѣкъ, и всякъ ревностный сынъ Отечества усердно стремиться будетъ соотвѣтствовать НАШЕМУ благому намѣренїю, сколь до кого сїи новыя учрежденїя касаться будутъ, и тѣмъ самимъ да докажутъ НАМЪ достодолжную признательность за дарованныя вновь НАШЕМУ народу вообще единымъ учрежденїемъ разныя благодѣянїя; Бога же МЫ просимъ и молимъ, да благословитъ сїе НАШЕ постановленїе многихъ лѣтъ благополучнымъ теченїемъ, къ счастїю подданныхъ, къ умноженїю истиннаго правосудїя, къ поправленїю нравовъ и къ разпространенїю всѣхъ христїянскихъ добродѣтелей: да вселитъ Онъ въ сердца употребляемыхъ въ сїе дѣло усердїе къ точному и не лицемѣрному отправленїю должности, отвращенїе же отъ празднаго провожденїя времени въ роскоши и во всякихъ иныхъ порокахъ нравы развращающихъ, да почтется въ людяхъ сихъ наивящшимъ стыдомъ лѣность, нерадѣнїе и неприлѣжность ко всякому порученному дѣлу, яко же и главнѣйшимъ поношенїемъ да будетъ упущенїе должности, и нераченїе о части блага общаго имъ ввѣреннаго, и да наставитъ всѣхъ и НАСЪ САМИХЪ на путь Ему Творцу во всемъ благоугодный, пребывая въ прочемъ ко всѣмъ

НА-

Ta NASZA uſtawa iako to każdy doſtrzedz może, oddziela mieyſca Sądowe, od guberſkiego rządu, naznacza każdemu mieyſcu obowiązek, i przepiſuie prawidła, podaie ſpoſob wypełnienia przepiſanych obowiązkow, i nietylko porządkiem ſwoim zgadza ſię z teraznieyſzym wewnętrznym ſtanem NASZEGO Ceſarſtwa, ale ieſzcze nie równie pewniey, niżeli rząd dawny, gruntuie powſzechną ſpokoyność, i beſpieczeńſtwo, opatruiąc w rozmaite wygody, partykularny, i oſobiſty ſtan, i byt żyiących ná łonie Pańſtwa rozmaitego rodzaiu, i pokolenia ludzi; á zatym iſtotą ſwoią daie nowy dowód ku przekonaniu miłych NAM wierno-poddanych Naſzych, iak dalece ſerce naſze napełnione ieſt troſkliwą pieczołowitością o Narodzie Swoim, i gorliwym ſtaraniem, o dobru powſzechnym i dobrym w Kraiu porządku.

A z tey przyczyny obiecuiemy ſobie że każdy rozumny człowiek, i gorliwy Syn Oyczyzny uſilnie ſtarac ſię będzie odpowiadać zbawiennym NASZYM zamiarom, ile do kogo ta nowa uſtawa tyczeć ſię będzie, i tym ſpoſobem niechay okażą NAM powinną wdzięczność, zá nowo darowane całemu Narodowi NASZEMU tym iednym uſtanowieniem rozmaite dobrodzieyſtwa. Proſięmy zaś Boga, aby raczył błogoſławić tey NASZEY uſtawie, nadaiąc JEY ſzczęśliwe trwanie w lata potomne, ku ſzczęściu poddanych, ku roſpoſtrzenieniu ſprawiedliwości, ku poprawie obyczajow, ku wzroſtowi wielkich cnot chrześciańſkich. Niechay On Sam wrazi w ſerca użytych do tego dzieła oſob gorliwość ku wiernemu, i nieobłudnemu wypełnieniu powinności, wſtręt zaś od prożnego trwonienia czaſu w miękkości, i wſzyſtkich innych przywarach obyczaie pſuiących; Niechay w tych ludziach za naywiękſzy wſtyd poczytane będzie leniſtwo, zaniedbanie i niepilność we wſzelkim poruczonym ſobie dziele; iakoż ma być głowną ſromotą niedopełnienie obowiązku, i nie baczenie o części po wierzonego jm publicznego dobra. Niechay nareſztę wſzyſtkich, i NAS ſamych Naywyżſzy Pan naprowadza ná drogę we wſzyſtkim ſobie podobaiącą ſię, będąc zá tym ku wſzyſtkim NASZYM Wiernym

НАШИМЪ вѣрнымъ подданнымъ съ обыкновенною НАШЕЮ Монаршею милостїю. Данъ въ Москвѣ Ноября 7. дня 1775 года, Государствованїя НАШЕГО въ четвертоенадесять лѣто.

Подлинный подписанъ собственною ЕЯ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою тако:

ЕКАТЕРИНА.

Печатанъ въ Санктпетербургѣ при Сенатѣ. Генваря 10. дня 1780 года.

poddanym. z zwyczayną NASZĄ Monarſzą dobrocią. Dan w Moſkwie Liſtopada ſiodmego dnia tyſiącznego ſiedmſetnego ſiedmdzieſiąt piątego roku, panowania NASZEGO czternaſtego.

Autentyk podpiſany właſną JEY JMPERATORSKIEY MOSCI ręką tak:

KATARZYNA.

Drukowany w Sankt Petersburgu przy Senacie Januar. 10. dnia 1780. Roku.

СТАТЪ САНКТПЕТЕРБУРГСКОЙ ГУБЕРНІИ СОСТАВЛЕННОЙ ИЗЪ СЕМИ УѢЗДОВЪ, А ИМЕННО: САНКТПЕТЕРБУРГСКАГО, ШЛИССЕЛЬБУРГСКАГО, СОФІЙСКАГО, ОРАНІЕНБАУМСКАГО, РОЖЕСТБЕНСКАГО, ЯМБУРГСКАГО, И НАРВСКАГО.

	Число людей.	Имъ окладнаго въ годъ жалованья.	
		Одному	Всѣмъ.
Въ Правленіи губернскомъ:		рубли.	
Главнокомандующій въ отсутствіи ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА	1		
Правитель или Губернаторъ. -	1	2250	2250
Ему на столъ по 300 рублей на мѣсяцъ. - - - - -	-	3600	3600
Совѣтниковъ шестаго класса.	2	750	1500
И того.	-	-	7350
ВЪ ПАЛАТАХЪ:			
Въ палатѣ уголовныхъ дѣлъ.			
Предсѣдатель пятаго класса. -	1	1350	1350
Совѣтниковъ шестаго класса. -	2	750	1500
Ассессоровъ осьмаго класса. -	2	450	900
и того.	-	-	3750
Въ палатѣ гражданскихъ дѣлъ:			
Предсѣдатель пятаго класса. -	1	1350	1350

Со-

ETAT SANKT-PETERSBURSKIEY GUBERNII ZŁOZONEY Z SIEDMIU POWIATOW TO IEST: SANKT-PETERSBURSKIEGO, SZLISSELBURSKIEGO, SOFIYSKIEGO, ORANIENBAUMSKIEGO, ROZESTWIENSKIEGO, JAMBURSKIEGO, I NARWSKIEGO.

	Liczba osob.	Pensyi im roczney: Jednemu (Ruble)	Pensyi im roczney: Wszystkim (Ruble)
w Rządzie Guberskim.			
Głowno-Kommenderuiący pod nieprzytomność JMPERATORSKĄ. -	1		
Rządca czyli Gubernator. - - -	1	2250	2250
Stołowych dla niego pieniędzy po 300 Rublow ná ná miesiąc. - -	-	3600	3600
Konsyliarzom szostey klassy. - -	2	750	1500
summa.	-	- -	7350
W JZBACH.			
w Jzbie spraw Kryminalnych.			
Prezyduiący piątey klassy. - -	1	1350	1350
Konsyliarzy szostey klassy. - -	2	750	1500
Assessorow ośmey klassy. - - -	2	450	900
summa.	-	- -	3750
W izbie Obywatelskich spraw.			
Prezyduiący piątey klassy. - -	1	1350	1350

Kon-

	Число людей.	Им окладнаго въ год жалованья. Одному.	Всѣм.
		рубли.	
Совѣтников шестаго класса. -	2	750	1500
Ассессоров осьмаго класса. -	2	450	900
и того.	-	- -	3750
Вь казенной палатѣ:			
Порутчик Правителя, или Вице-Губернатор. - - - -	1	1875	1875
Директор Экономіи шестаго класса.	1	1500	1500
Совѣтник для таможенных дѣл и надзиранія за оными шестаго класса.	1	1200	1200
Совѣтник шестаго класса. - -	1	750	750
Губернскій Казначей осьмаго класса.	1	450	450
Ассессоров осьмаго класса. -	2	450	900
Присяжных опредѣленных из отставных гвардіи унтер-офицеров.	4	100	400
и того.	-	- -	7075
Губернскій Прокурор шестаго класса. - - - - - - -	1	750	750
Губернских Стряпчих седьмаго класса. - - - - -	2	600	1200
Секретар одиннадцатаго класса в правленіи один, в палатах уголовной и гражданской по одному, в казенной два, и еще один при экспедиціи экономіи Директора. - -	6	450	2700

На

	Liczba osob.	Pensyi im roczney. Jednemu	Wszystkim.
		Ruble.	
Konsyliarzy szostey klassy. - -	2	750	1500
Assessorow osmey klassy. - - -	2	450	900
summa.	-	- -	3750
W izbie skarbowey.			
Porucznik rządcy, czyli Wice-Gubernator. - - - - -	1	1875	1875
Dyrektor Ekonomii szostey klassy.	1	1500	1500
Konsyliarz dla jnteressow celnych, i dla dozoru ceł, szostey klassy. - -	1	1200	1200
Konsyliarz szostey klassy. - - -	1	750	750
Guberski Skarbny osmey klassy -	1	450	450
Assessorow osmey klassy. - - -	2	450	900
Przysiężnych naznaczonych z abszytowanych gwardyi unter-Officierow. -	4	100	400
summa.	-	- -	7075
Guberski Prokuror szostey klassy.	1	750	750
Guberskich adwokatow czyli strabczych 7mey klassy. - - -	2	600	1200
Sekretarz 11stey klassy w guberskim rządzie ieden, w izbach spraw kryminalnych, i cywilnych po iednemu, w izbie skarbowey dwa, i ieszcze ieden przy expedycyi dyrektora ekonomii. - -	6	450	2700
Ná kancellarzystow, to iest tłomacza,			

 pro-

	Число людей.	Имъ окладнаго въ годъ жалованья. Одному.	Всѣмъ.
		рубли.	
На канцелярскихъ служителей, то есть: Переводчика, Протоколистовъ, Регистраторовъ, Архиваріусовъ сравниваемыхъ въ классахъ съ состоящими нынѣ въ коллегіяхъ, и другихъ, для письменныхъ дѣлъ, такожъ переплѣтчиковъ, сторожей и прочихъ, коихъ всѣхъ опредѣленіе числа и жалованья по трудамъ слагается на распоряженіе правленія, и на канцелярскіе расходы по губернскому правленію и палатамъ.	-	- -	11200
итого,	-	- -	15850
Совѣстный судъ:			
Судья Совѣстнаго суда шестаго класса. - - - - - -	1	750	750
Дворянскихъ Засѣдателей седьмаго класса. - - - - - -	2	600	1200
Мѣщанскихъ Засѣдателей десятаго класса. - - - - -	2	300	600
Сельскихъ Засѣдателей. - -	2	100	200
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - - -	-	- -	600
итого.	-	- -	3350
Верхній земскій судъ:			
Первый. } Вторый } Предсѣдатели шестаго класса. - - -	2	750	1500
Засѣдателей седьмаго класса. -	10	600	6000
Прокуроръ седьмаго класса. - -	1	600	600

Стряп-

	Liczba osob.	Pensyi im roczney. Jednemu	Wszystkim.
		Ruble.	
protokolistow, regestratorow, archiwistow liczących się w podobnychże klassach z temi, ktorzy zostaią teraz przy kollegiach, i innych do piora, także introligatorow, strożow, i innych, których wszystkich naznaczenie liczby i pensyi w proporcyą prać oddaie się do rozporządzenia rządu, oraz ná kancellarskie rozchody w guberskim rządzie i izbach.	-	- -	11200
summa.	-	- -	15250
Sumienny sąd.			
Sędzia sumiennego sądu szostey klassy.	1	750	750
Szlacheckich zasiadaiących siodmey klassy. - - - - -	2	600	1200
Mieyskich zasiadaiących dziesiątey klassy. - - - - -	2	300	600
Zasiadaiących z Osad. - -	2	100	200
Ná kancelarzystow i kancellárye.	-	- -	600
summa.	-	- -	3350
Wyższy ziemski sąd.			
Pierwszy / Drugi. } Prezyduiący szostey klassy. - - -	2	750	1500
Zasiadaiących siodmey klassy. - -	10	600	6000
Prokuror siodmey klassy. - -	1	600	600
Adwokatow czyli strabczych osmey klassy. - - - - -	2	450	900
Sekretarzow dwunastey klassy. -	2	375	750
Ná kancellaryę i kancellarzystow.	-	- -	2500
summa.	-	- -	12250

Wyż-

	Число людей.	Имъ окладнаго въ годъ жалованья. Одному.	Всѣмъ.
		рубли.	
Стряпчихъ осьмаго класса, - -	2	450	900
Секретарей двѣнадцатаго класса.	2	375	750
На канцеляскихъ служителей и расходъ департаментамъ. - -	-	- -	- -
и того.	-	- -	12250
Верьхній надворный судъ.			
Первый. Вторый. } Предсѣдатели шестаго класса. - - - -	2	750	1500
Совѣтниковъ седьмаго класса. -	2	600	1200
Ассессоровъ девятаго класса. -	4	375	1500
Прокуроръ седмаго класса. - -	1	600	600
Стряпчихъ осьмаго класса. - -	2	450	900
Секретаръ двѣнадцатаго класса.	1	375	375
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - -	-	- -	200
и того.	-	- -	8075
Губернскій Магистратъ:			
Первый. Вторый. } Предсѣдатели седьмаго класса. - - -	2	600	1200
Засѣдателей десятаго класса. -	6	300	1800
Прокуроръ осьмаго класса. - -	1	450	450
Стряпчихъ десятаго класса. -	2	300	600
Секретарей двѣналцатаго класса.	2	375	750
Публичный Нотаріусъ. - - -	1	200	200
На канцелярскихъ служителей и			

ра-

	Liczba osob.	Pensyi im roczney. Jednemu	Wszystkim.
		Ruble.	
Wyższy nadworny sąd.			
Pierwszy. Drugi. } Przedsiadaiących szostey klassy. - - -	2	750	1500
Konsyliarzow siodmey klassy. - -	2	600	1200
Assessorow dziewiątey klassy. - -	4	370	1500
Prokuror siodmey klassy. - - -	1	600	600
Adwokatow czyli strabczych ośmey klassy. - - - - -	2	450	900
Sekretarz dwunastey klassy. - -	1	375	375
Ná kancellaryę i kancellarzystow.	-	- -	2000
summa.	-	- -	8075
Guberski Magistrat.			
Pierwszy. Drugi. } Przedsiadaiących siodmey klassy. - - -	2	600	1200
Zasiadaiących dziesiątey klassy. -	6	300	1800
Prokuror ośmey klassy. - - -	1	450	450
Adwokatow, czyli strabczych dziesiątey klassy. - - - - -	2	300	600
Sekretarzow dwunastey klassy. -	2	375	750
Publiczny notaryusz. - -	1	200	200
Ná kancellaryę i kancellarzystow.	-	- -	1800
summa.	-	- -	6800
Wyższa rosprawa.			
Pierwszy. Drugi. } Przedsiadaiących siodmey klassy. - - -	2	600	1200
Zasiadaiących. - - -	10	100	1000

Pro-

	Число людей.	Имъ окладнаго въ годъ жалованья.	
		Одному	Всѣмъ.
		рубли.	
расходъ. - - - - -	-	-	1800
и того.	-	- -	6800
Верьхняя расправа:			
Первый / Вторый Председатели седьмаго класса. - - -	2	600	1200
Засѣдателей. - - - -	10	100	1000
Прокуроръ осьмаго класса. - -	1	450	450
Стряпчихъ десятаго класса. -	2	300	600
Секретарей двѣнадцатаго класса.	2	375	750
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - -	-	- -	1548
и того.	-	- -	5548
Приказа общественнаго призрѣнія:			
Секретарь одиннадцатаго класса.	1.	450	450
На канцелярскій расходъ. - -	-	- -	150
Канцелярскихъ же служителей употребляютъ Главнокомандующій или Губернаторъ къ сему приказу изъ другихъ мѣстъ.			
И того.	-	- -	600
При губернскомъ правленіи:			
Губернскій Землемѣръ. - -	1	500	500
Губернскій Архитекторъ. -	1	400	400

Ме-

	Liczba oſob.	Penſyi im roczney Jednemu	Wſzyſtkim
		R u b l e.	
Prokuror oſmey klaſſy. - - -	I	450	450
Adwokatow czyli ſtrabczych dzieſiątey klaſſy. - - - - -	2	300	600
Sekretarzow dwunaſtey klaſſy. -	2	375	750
Ná kancellaryę i kancellarzyſtow.	-	- -	1548
ſumma.	-	- -	5548
Magiſtratura powſzechney opieki.			
Sekretarz iedynaſtey klaſſy. -	I	450	450
Ná kancellaryę. - - - -	-	- -	150
Kancellarzyſtow zaś używaią Głowno-Kommenderuiący lub Gubernator z drugich mieyſc.			
ſumma.	-	- -	600
Przy guberſkim rządzie.			
Guberſki Mierniczy. - - -	I	500	500
Guberſki architetk. - - -	I	400	400
Mechanik czyli młynowy mayſter.	I	300	300
ſumma.	-	- -	1200
wſzyſtkiego ná gubernię. - - -	-	- -	75598

	Число людей.	Имъ окладнаго въ годъ жалованья.	
		Одному.	Всѣмъ.
		рубли.	
Механикъ или машинный и мельничный мастеръ. - - - -	1	300	300
и того.	-	- -	1[illegible]00
И того на губернское правленіе.	-	- -	75598
Въ городахъ:			
Въ столицѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.			
Оберъ Полицмейстеръ пятаго класса. - - - - - - -	1	1875	1875
При немъ Секретарь двѣнадцатаго класса. - - - - - - -	1	375	375
На канцелярскихъ служителеи и расходъ. - - - - - - -	-	- -	2500
и того.	-	- -	4750
Въ прочихъ городахъ; гдѣ нѣтъ коммендантовъ.			
Городничихъ осьмаго класса. -	4	450	1800
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - - - -	-	180	720
и того.	-	- -	2520
Въ уѣздномъ судѣ:			
Уѣздный Судья осьмаго класса.	1	450	450
Засѣдателей девятаго класса. -	2	375	750

Се-

	Liczba osob.	Pensyi im roczney. Jednemu	Wszystkim.
		Ruble.	
W miastach. W stolicy JMPERATORSKIEY.			
Ober-polic-meyster piątey klassy. -	1	1875	1875
Przy nim sekretarz dwunastey klassy.	1	375	375
Ná kancellaryę i kancellarzystow. -	-	- -	2500
summa.	-	- -	4700
W innych miastach gdzie niema Kommendantow.			
Horodniczych osmey klassy. - -	4	450	1800
Ná kancellaryę i kancellarzystow.	-	180	720
summa.	-	- -	2520
W sądzie powiatowym.			
Powiatowy sędzia osmey klassy. -	1	450	450
Zasiadaiących dziewiątey klassy. -	2	375	750
Sekretarz czternastey klassy. - -	1	250	250

	Число людей.	Имъ окладнаго въ годъ жалованья.	
		Одному.	Всѣмъ.
		рубли.	
Секретарь четырнадцатаго класса.	1	250	250
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - - - -	-	- -	650
и того.	-	- -	2100
А на семь уѣздныхъ судовъ:	-	- -	14700
Нижній надворный судъ:			
Надворный судья осьмаго класса.	1	450	450
Засѣдателей девятаго класса. -	2	375	750
Секретарь четырнадцатаго класса.	1	250	250
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - - - -	-	- -	600
и того.	-	- -	2050
Въ уѣздномъ казначействѣ:			
Уѣздный Казначей девятаго класса.	1	375	375
Присяжныхъ изъ отставныхъ Гвардіи унтеръ офицеровъ. - - - -	4	100	400
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - - - -	-	- -	400
и того.	-	- -	1175
А на семь уѣздныхъ казначействъ.	-	- -	8225

При

	Liczba osob.	Pensyi im roczney. Jednemu	Wszystkim.
		R u b l e.	
Ná kancellaryę i kancellarzystow.	-	- -	650
summa.	-	- -	2100
A ná siedm powiatowych sądow. -	-	- -	14700
Niższy nadworny sąd.			
Nadworny sędzia osmey klassy. -	1	450	450
Zasiadaiących dziewiątey klassy. -	2	375	750
Sekretarz czternastey klassy. - -	1	250	250
Ná kancellaryę i kancellarzystow.	-	- -	600
summa.	-	- -	2050
W powiatowym podskarbstwie.			
Powiatowy skarbny dziewiątey klassy.	1	375	375
Przysięgłych z abszytowanych gwardyi unter-officierow. - - -	4	100	400
Ná kancellaryę i kancellarzystow.	-	- -	400
summa.	-	- -	1175
A ná siedm powiatowych podskarbstwo. - - - -	-	- -	8225

	Число людей.	Имъ окладнаго въ годъ жалованья.	
		Одному.	Всѣмъ.
При дворянскихъ опекахъ:		рубли.	
Протоколистовъ четырнадцатаго класса. - - - - - -	7	150	1050
На канцелярскіе расходы. - -	-	50	350
А на семь дворянскихъ опекъ. -	-	- -	1400
Секретарь и канцелярскіе служители берутся въ опеки по надобности изъ уѣзднаго суда.			
Въ нижнемъ земскомъ судѣ:			
Земскій Капитанъ, или Исправникъ девятаго класса. - - -	1	375	375
Дворянскихъ Засдателей десятаго класса. - - - - - -	2	300	600
Сельскихъ Засѣдателей. - - -	2	100	200
Секретарь четырнадцатаго класса.	1	250	250
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - - - -	-	- -	300
и того.	-	- -	1725
А на семь. - -	-	- -	12075
Въ городовомъ Магистратѣ:			
Бургомистровъ двѣнадцатаго класса. - - - - - - - - - -	2	180	360
Ратмановъ тринадцатаго класса.	4	140	560
И того на одинъ.	-	- -	920

	Liczba osob.	Pensyi im roczney Jednemu	Wszystkim
		Ruble.	
Przy szlacheckich opiekach.			
Protokolistow czternastey klassy.	7	150	1050
Ná kancellaryę. - - -	-	50	350
A ná siedm szlacheckich opiek. -	-	- -	1400
Sekretarz i kancellarzystowie biorą się do opieki w potrzebie z sądu powiatowego.			
W niższym ziemskim sądzie.			
Ziemski kapitan czyli sprawnik 9tey klassy. - - - - -	1	375	375
Zasiadaiących ze szlachty 9tey klassy.	2	300	600
Zasiadaiących z osad. - - -	2	100	200
Sekretarz czternastey klassy. -	1	250	250
Ná kancellaryę i kancellarzystow.	-	- -	300
summa.	-	- -	1725
A ná siedm. - - - -	-	- -	12075
W mieyskim Magistracie.			
Burmistrzow dwunastey klassy. -	2	180	360
Raycow trzynastey klassy. - - - -	4	140	560
summa.	-	- -	920

	Число людей.	Имъ окладнаго въ годъ жалованья.	
		Одному	Всѣмъ.
		рубли.	
А на восемь, включая въ то число и Кронстатскій. - - - - -	-	- -	7360
Въ нижней расправѣ:			
Расправный судья девятаго класса.	1	375	375
Засѣдателей. - - - - -	4	100	400
Секретарь четырнадцатаго класса.	1	250	250
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - - -	-	- -	575
И того на одну.	-	- -	1600
Уѣздныхъ Землемѣровъ. -	7	400	2800
Уѣздныхъ Стряпчихъ одиннадцатаго класса, и особливо одинъ въ Кронстатѣ. - - - - - -	8	200	1600
Докторовъ. - - - - -	7	400	2800
Лѣкарей. - - - - - -	7	180	1260
Подлѣкарей. - - - - - - - - -	14	90	1260
Лѣкарскихъ учениковъ. - - -	14	40	560
и того.	-	- -	10280
А всего на уѣзды.	-	- -	64960
И того на всю губернію Санктпетербургскую. - - - - -	-	- -	140558

Ве-

	Lczba osob.	Pensyi im roczney. Jednemu	Wszystkim.
		Ruble.	
A ná ośm zamykaiąc w tey liczbie i kronsztacki. - - - - -	-	- -	7360
W niższey rosprawie.			
Rosprawny sędzia dziewiątey klassy.	1	375	375
Zasiadaiących. - - - - - -	4	100	400
Sekretarz czternastey klassy. -	1	250	250
Ná kancellaryę i kancellárzystow.	-	- -	575
summa.	-	- -	1600
Powiatowych mierniczych. - -	7	400	2800
Powiatowych adwokatow czyli strabczych czternastey klassy, á osobno ieden w Kronsztacie. - - - -	8	200	1600
Doktorow. - - - - -	7	400	2800
Lekarzow. - - - - - -	7	180	1260
Podlekarzow. - - - - -	14	90	1260
Lekarskich uczniow. - - -	14	40	560
summa.	-	- -	10280
Ná wszystkie Powiaty. - -	-	- -	64960
Ná całą guberniią Sankt-Petersburską.	-	- -	140550

Весьма желательно, да и Главнокомандующему или губернскому правленію нужно поощрять, чтобъ молодые дворяне по окончаніи наукъ употребляли себя къ наученію не меньше для нихъ полезному, знать законы своей земли и образъ судопроизводства; а для сего бы опредѣлялись въ приказы не вмѣняя отнюдъ въ предосужденіе благородству прiобрѣтать отъ первыхъ степеней канцелярскихъ свѣденіе и способности въ дѣлахъ, и въ нихъ столько изощряться, чтобъ могли, поступая въ чины вышшіе, достойно и похвально исправлять свое званіе къ пользѣ общей; ибо таковымъ преимущество всегда отдастся, при выборѣ и опредѣленіи въ почтеннѣйшія мѣста гражданскихъ должностей.

На подлинномъ подписано собственною ЕЯ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою тако:

БЫТЬ ПО СЕМУ ТРИ ГОДА.

ЕКАТЕРИНА.

Въ Санктпетербургѣ
Генваря 1 дня
1780 года.

Wielce pożądana rzecz ieſt, á głowno-kommenduiący i rząd guberſki, maią do tego zachęcać, aby młodzież ſzlachetnie urodzona po zakończeniu nauk ſwoich, applikowała ſię do nauczenia ſię rownież iey pożytecznego, praw kraiowych, i proceſſu ſądowego, á na ten koniec, aby ſtárali ſię mieścić przy ſądowych magiſtraturach, niekładąc ſobie cale zá żaden wſtyd, i za uymę ſzlachetności, nabywać od pierwſzych kancellarzyſkich ſtopniow znaiomości, i ſpoſobności prawney i w nich tyle doſkonalić ſię, aby mogli poſtąpiwſzy do znacznieyſzych urzędow godnie, i chwalebnie dopełniać ſwoiego powołania ku uſłudze powſzechney; albowiem takim pierwſzeńſtwo odda ſię zawſze, przy wyborze i naznaczaniu, ná poważnieyſze ſtopnie w cywilnych urzędach.

Ná oryginale podpiſano właſną JEY JMPERATORSKIEY MOSCI ręką tak.

TAK MA BYC PRZEZ TRZY LATA.

KATARZYNA.

W Sankt-petersburgu
Stycznia 1 dnia
1780 roku.

СТАТЪ.

О ЧИСЛѢ ВОИНСКИХЪ ЧИНОВЪ, КОННЫХЪ И ПѢХОТНЫХЪ ВЪ ГУБЕРНІИ САНКТ-ПЕТЕРБУРГСКОЙ И ШЕСТИ УѢЗДНЫХЪ ПРАВЛЕНІЯХЪ.

ЗВАНІЕ ЧИНОВЪ.	Число людей.	Имъ въ годъ жалованья.				
		Одному		Всѣмъ.		
При губернскомъ правленіи.		руб:	коп:	руб:	коп:	
Капитанъ. - -	1	247	$36\frac{1}{4}$	247	$36\frac{1}{4}$	
Порутчикъ. - -	1	151	$78\frac{1}{8}$	151	$78\frac{1}{8}$	
Подпорутчикъ. -	1	126	$38\frac{1}{8}$	126	$38\frac{1}{8}$	При конныхъ.
Сержантовъ. -	3	15	-	45	-	Въ томъ числѣ при конныхъ одинъ Вахмистръ
Каптенармусъ.	1	12	-	12	-	
Капраловъ. - -	6	11	-	66	-	Въ томъ числѣ при конныхъ два.
Рядовыхъ. -	116	7	50	870	-	Въ томъ числѣ конныхъ драгунъ 24 человѣка.
Барабанщиковъ.	2	7	50	15	-	
Фельдшеръ. -	1	7	50	7	50	
И того при одномъ губернскомъ. -	132	- -	-	1541	$2\frac{1}{2}$	

При

E T A T.

WOYSKOWYCH LUDZI, W IAKIEY LICZBIE TAK OD JAZDY IAKO OD PIECHOTY ZNAYDOWAC SIĘ MAIĄ PRZY RZĄDZIE GUBERNII SANKT-PERSBURSKIEY I SZESCIU POWIATOWYCH.

RANGI WOYSKOWE	Liczba osob.	Gaży im roczney.				
		Jednemu		Wszystkim.		
Przy guberskim rządzie.		rub:	kop:	rub:	kop:	
Kapitan. - -	1	247	$36\frac{1}{4}$	247	$36\frac{1}{4}$	
Porucznik. -	1	151	$78\frac{1}{8}$	151	$78\frac{1}{8}$	
Podporucznik. -	1	126	$38\frac{1}{8}$	126	$38\frac{1}{8}$	Od kawaleryi.
Serzantow. -	3	15	-	45	-	W liczbie tych ieden Wachmistrz od kawaleryi
Kapitenarmus. -	1	12	-	12	-	
Kapralow. -	6	11	-	66	-	W liczbie tych dwoch od kawaleryi
Szeregowych. -	116	7	50	270	-	W liczbie tych kawaleryi dragunow 24
Doboszow. - -	2	7	50	15	-	
Felczer. - - -	1	7	50	7	50	
Summa przy iednym guberskim. - - -	132	-	-	1541	$2\frac{1}{2}$	

Przy

	Число людей.	Имъ въ годъ жалованья.				
		Одному.		Всѣмъ		
		руб:	коп:	руб:	коп:	
При одномъ уѣзднотъ:						
Подпорутчикъ.	1	126	38⅛	126	38⅛	
Сержантъ. - -	1	15	-	15	-	
Капраловъ. - -	3	11	-	33	-	въ томъ числѣ при конныхъ.
Рядовыхъ. - -	28	7	50	210	-	Въ томъ числѣ конныхъ драгунъ 8 человѣкъ.
Барабанщикъ. -	1	7	50	7	50	
Итого при одномъ уѣздномъ -	34	-	-	391	88⅛	
Всего при губернскомъ правленіи и шести уѣздныхъ. -	336	-	-	3892	31¼	

Све-

	Lczba osob.	Gaży im roczney.				
		Jednemu		Wszystkim.		
		rub :	kop:	rub	kop:	
Przy iednym powiatowym.						
Podporucznik. -	1	126	$38\frac{1}{8}$	126	$38\frac{1}{8}$	
Serżant. - - -	1	15	-	15	-	
Kapralów. - -	3	11	-	33		W liczbie tych ieden od kawaleryi.
Szeregowych. -	28	7	50	210		W liczbie tych kawaleryi dragunow 8.
Dobosz. - - -	1	7	50	7	50	
Summa przy iednym powiatowym.	34			391	$88\frac{1}{8}$	
Wszystkiego przy guberskim rządzie i sześciu powiatowych.	336			3892	$31\frac{1}{4}$	

Сверьхъ вышеписаннаго окладнаго жалованья всѣмъ унтеръ-офицерамъ и рядовымъ обыкновенный пѣхотный а коннымъ драгунскій какъ верхній, такъ и нижній мундиръ и обувь въ положенные по статамъ сроки дѣлать подъ смотрѣніемъ тѣхъ правленій, у которыхъ оные воинскіе чины состоять будутъ; а сумму на то употреблять изъ доходовъ принадлежащихъ до Статсъ конторы, равно какъ, драгунамъ и положеннымъ при нихъ вахмистру и капраламъ лошадей при первомъ случаѣ искупить, и по томъ на ремонтѣ содержать точно по конфирмованному вновь 1775 года Генваря 16 дня штату драгунскаго полка изъ означенной же суммы.

Провіантъ и крупу, а лошадямъ фуражъ давать въ натурѣ, покупая отъ тѣхъ же правленій, или по продажнымъ цѣнамъ деньгами; однакожъ не свыше положенной въ воинскомъ статѣ суммы, изъ статскихъ же доходовъ.

Чтожъ принадлежитъ до ружья, аммуниціи и седѣлъ съ приборомъ, то всѣмъ пѣхотнымъ и коннымъ унтеръ-офицерамъ и рядовымъ портупеи и сумы патронныя, коннымъ же и седлы съ приборомъ на первый случай отпустить отъ главнаго Кригсъ-Коммиссаріата изъ отборныхъ отъ Карабинерныхъ полковъ, а ружья, пистолеты, шпаги и сабли по томужъ изъ отборныхъ отъ полковъ отъ ружейной канцеляріи,

Всѣмъ же вышеписаннымъ аммуничнымъ и оружейнымъ вещамъ, такъ же и седламъ съ принадлежащимъ къ нимъ приборомъ по причинѣ, что оныя не всегда, но временно въ употребленіи будутъ, срока не полагается, а имѣть оныя съ починкою, пока совсѣмъ придутъ въ ветхость; и для того на починку оныхъ и впредь на всегдашнее содержаніе употреблять, считая въ годъ на каждаго человѣка пѣхотнаго по одному рублю, а на коннаго съ подковкою лошади по два рубли; что учинитъ при губернскомъ сто пятьдесятъ

шс-

Prócz wyż wyrażoney roczney gaży, wſzyſtkim unter-officierom, i ſzeregowym zwyczayny piechotny, á kawaleryi dragońſki, iako wierzchni, tak i ſpodni mundur, i obuwie, w naznaczone Etatami termina robić pod dozorem tego rządu, przy którym ci woyſkowi ludzie zoſtawać będą; ſummy zaś nato używać z dochodow należących do Etat-kantoru; podobnież dragonii, i znayduiącym ſię przy niey wachmiſtrzowi i kapralom, koni przy pierwſzym razie kupić, á potym utrzymywać ná remoncie według konfirmowanego ná nowo 1775 roku Stycznia 16 dnia Etatu dragońſkiego Pułku z wyżoznaczoneyże ſummy.

Prowiant i krupę, á dla koni furaż dawać w naturze, kupione przez też rządy, lub pieniędzmi, według cen zwyczaynych w tenczas w tym mieyſcu, iednakowoż niewięcey nad położoną ſummę w woiennym Etacie, z dochodow także na Etat naznaczonych.

Co ſię tycze broni, ammunicyi, i ſiodeł ze wſzelkimi do nich potrzebami, tedy wſzyſtkim piechotnym, i kawalerzyſkim unter-officierom, i żołnierzom, pendenty, i ładownice, kawaleryi zaś i ſiodła ze wſzyſtkiemi potrzebami, ná raz pierwſzy wydać z głownego kriks-kommiſſoriatu z odebranych od karabiniernych pułkow; á broń, piſtolety, ſzpady, i ſzable rownież z odebranych od połkow, z kancellaryi orężney.

Dla wſzyſtkich zaś wyż wyrażonych, ammunicii, i broni, także i ſiodeł z potrzebami do nich, z tey przyczyny, że one nie zawſze, ale czaſem tylko użyte być mogą, terminu ſię niekładzie, ale zaleca ſię one utrzymywać porządnie z poprawkami, aż poki niezwiotſzeią zupełnie; i dla tego ná reparacyę onych do utrzymania naydłużſzego naznacza ſię ná rok po rublu ná człowieka piechotnego, á ná kawalerzyſtę z podkową koniowi po dwa ruble, co uczyni przy gubernii ſto pięcdzieſiąt ſześć

ru

шесть рублей, при уѣздномъ сорокъ два рубли, изъ чего покупать на случай нужды порохъ, свинецъ и кремни изъ статскихъ же доходовъ.

На подлинномъ подписано собственною ЕЯ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою тако:

ВЫТЬ ПО СЕМУ

ЕКАТЕРИНА.

Въ Санктпетербургѣ
Генваря 1 дня
1780 года.

rublow, przy powiecie czterdzieście dwa ruble, z których pieniędzy kupować w przypadku potrzeby proch, ołow, i ſkałki, z dochodow również naznaczonych ná Etat.

Ná oryginale podpiſano właſną JEY JMPERATORSKIEY MOSCI ręką tak:

TAK MA BYC.

K A T A R Z Y N A.

W Sankt-petersburgu
Stycznia 1 dnia
1780 roku.

ГЛАВА I.

ПРИМѢРНЫЙ СТАТЪ ГУБЕРНИИ, ВЪ КОЕЙ СТОЛИЦА.

1.

Коликое число душъ въ губерніи примѣрно полагается.

Дабы губернія порядочно могла быть управляема, полагается во оной отъ трехъ до четырехъ сотъ тысячь душъ.

2.

О предѣленіе Главно-командующаго.

Для управленія же губерніи полагается Главно-командующій въ отсутствіи ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

3.

Опредѣленіе Губернатора.

Въ губерніи учреждается Правитель или Губернаторъ.

4.

Учрежденіе правленія губернскаго.

Въ губерніи учреждается правленіе губернское.

5.

О присутствующихъ въ правленіи.

Въ губернскомъ правленіи засѣдаетъ Главно-командующій, Правитель или Губернаторъ съ двумя Совѣтниками.

6.

Учрежденіе уголовной палаты.

Въ губерніи учреждается палата уголовнаго суда.

О при-

ROZDZIAŁ I.

ETAT NALEZNY GUBERNII W KTOREY STOLICA.

1.

Jaka liczba duſz ná gubernią może ſię położyć.

ABy gubernia mogła być należycie rządzona, kładzie ſię w oney od trzech do czterech ſtatyſięcy duſz.

2.

Naznaczenie Głowno-kommenderuią cego.

Dla rządu gubernii naznacza ſię Głowno-kommenderuiący pod niebytność JMPERATORSKĄ.

3.

Naznaczenie Gubernatora.

W gubernii naznacza ſię Rządca czyli Gubernator.

4.

Uſtanowienie rządu guberſkiego.

W gubernii uſtanawia ſię rząd guberſki.

5.

O zaſiadaiących w rządzie.

W guberſkim rządzie zaſiada Główno-kommenderuiący, rządca czyli Gubernator, z dwoma Konſyliarzami.

6.

Uſtanowienie kryminalney izby.

W gubernii uſtanawia ſię izba kryminalnego ſądu.

 O *Zaſia-*

7.

О присутствующихъ въ уголовной палатѣ.

Въ палатѣ уголовнаго суда засѣдаетъ Предсѣдатель одинъ, два Совѣтника и два Ассессора.

8.

Учрежденіе гражданской палаты.

Въ губерніи учреждается палата гражданскаго суда.

9.

О присутствующихъ въ гражданской палатѣ.

Въ палатѣ гражданскаго суда засѣдаетъ Предсѣдатель одинъ, два Совѣтника и два Ассессоръ.

10.

О опредѣленіи губернскаго Землемѣра

Въ губерніи опредѣляется губернскій Землемѣръ.

11.

Учрежденіе казенной палаты.

Въ губерніи учреждается палата для домостроительныхъ дѣлъ и управленія казенныхъ доходовъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

12.

О присутствующихъ въ казенной палатѣ.

Въ казенной палатѣ засѣдаетъ Поручикъ Правителя или Вицъ-Губернаторъ, Директоръ экономіи или домоводства, одинъ Совѣтникъ, два Ассессора, и одинъ губернскій Казначей.

Уче-

7.

O zaſiadaiących w izbie kryminalnego ſądu.

W izbie kryminalnego ſądu zaſiada Prezydent ieden, dwoch Konſyliarzów i dwoch Asſeſsorow.

8.

Uſtanowienie izby cywilnego ſądu.

W gubernii uſtanawia ſię izba cywilnego ſądu.

9.

O zaſiadaiących w izbie cywilney.

W izbie cywilnego ſądu zaſiada Prezydent ieden, dwóch Konſyliarzów, i dwóch Aſſeſſorow

10.

Naznaczenie guberſkiego Mierniczego.

W gubernii naznacza ſię guberſki Mierniczy.

11.

Uſtanowienie izby ſkarbowey.

W gubernii uſtanawia ſię izba dla ekonomicznych ſkarbowych ſpraw, i zawiadowania ſkarbowemi dochodami JMPERATORSKIEMI.

12.

O zaſiadaiących w izbie ſkarbowey.

W ſkarbowey izbie zaſiada Porucznik Rządcy czyli Wice-Gubernator, Direktor ekonomii czyli goſpodarſtwa, ieden Konſyliarz, dwóch Aſseſsorow, i ieden guberſki Skarbny.

Uſta-

13.

Учреждение верьхняго земскаго суда.

Въ губернiи учреждается верьхнiй земскiй судъ, а буде обширность губернiи того требуетъ, то дозволяется учредить въ губернiи болѣе одного верьхняго земскаго суда.

14.

О присудствующихъ въ верьхнемъ земскомъ судѣ.

Въ верьхнемъ земскомъ судѣ засѣдаетъ первый и вторый Предсѣдатель и десятъ Засѣдателей.

15.

О раздѣленiи губернiи на провинцiи

Буде нужда того требуетъ, то губернiю раздѣлить на области или провинцiи.

16.

О раздѣленiи губернiи на уѣзды.

Губернiи и области раздѣляются на уѣзды, или округи.

17.

Примѣрное число душъ въ уѣздѣ.

Въ уѣздѣ, или округѣ считается отъ двадцати до тридцати тысячь душъ.

18.

Учрежденiе уѣзднаго суда.

Въ каждомъ уѣздѣ, или округѣ учреждается уѣздный, или окружный судъ.

О при-

13.

Uſtanowienie wyżſzego ziemſkiego ſądu.

W gubernii uſtanawia ſię wyżſzy ziemſki ſąd, a ieśli rozległość gubernii tego wyciąga, tedy pozwala ſię uſtanowić w gubernii więcey, niżeli ieden, wyżſzych ziemſkich guberſkich ſądow.

14.

O zaſadaiących w wyżſzym ziemſkim ſądzie.

W wyżſzym ziemſkim ſądzie zaſiada pierwſzy i drugi Prezydent, i dzieſięciu Zaſiadaiących.

15.

O rozdzieleniu gubernii na prowincye.

Ieśli tego potrzeba wyciąga, tedy gubernię rozdzielić na ziemie, czyli prowincye.

16.

O rozdzieleniu gubernii na powiaty.

Gubernie i ziemie czyli prowincye dzielą ſię na powiaty.

17.

O liczbie duſz, iaka na powiat kłaść ſię ma.

W powiecie liczy ſię od dwudzieſtu do trzydzieſtu tyſięcy duſz.

18.

Uſtanowienie powiatowego ſądu.

W każdym powiecie uſtanawia ſię ſąd powiatowy.

19.

О присутствующихъ въ уѣздномъ судѣ.

Въ уѣздномъ, или окружномъ судѣ засѣдаютъ уѣздный, или окружный судья и два Засѣдателя.

20.

Учреждается дворянская опека.

При каждомъ уѣздномъ судѣ учреждается мѣсто подъ названіемъ; дворянская опека.

21.

О присутствующихъ въ дворянской опекѣ.

Въ дворянской опекѣ предсѣдаетъ уѣздный дворянскій Предводитель, и засѣдаютъ уѣздный Судья и его Засѣдатели.

22.

Учрежденіе нижняго земскаго суда.

Въ каждомъ уѣздѣ, или округѣ учреждается нижній земскій судъ.

23.

О присутствующихъ въ нижнемъ земскомъ судѣ.

Въ нижнемъ земскомъ судѣ засѣдаетъ земскій Исправникъ, или Капитанъ, и два или три Засѣдателя, смотря на обширность уѣзда:

24.

Определеніе Казначея, Землемѣра, Доктора, Лѣкаря и проч:

Въ каждомъ уѣздѣ или округѣ опредѣляется уѣздный Казначей одинъ Землемѣръ присяжный одинъ, Докторъ одинъ, Лѣкаръ одинъ, подлѣкарей два и лѣкарскихъ учениковъ два.

Опре-

19.

O zaſiadaiących w powiatowym ſądzie.

W powiatowym ſądzie zaſiada powiatowy Sędzia, i dwoch zaſiadaiących.

20.

Uſtanowienie ſzlacheckiey opieki.

Przykażdym powiatowym ſądzie uſtanawia ſię urząd pod imieniem: ſzlachecka opieka.

21.

O zaſiadaiących w ſzlacheckiey opiece.

W ſzlacheckiey opiece przezyduie powiatowy ſzlachecki Marſzałek, i zaſiadaią powiatowy Sędzia i iego Zaſiadaiący.

22.

Uſtanowienie niżſzego ziemſkiego ſądu

W każdym powiecie uſtanawia ſię niżſzy ziemſki ſąd.

23.

O zaſiadaiących w niżſzym ziemſkim ſądzie.

W niżſzym ziemſkim ſądzie żaſiada ziemſki Sprawnik, albo Kapitan, i dway lub trzey Zaſiadaiący według rozległości powiatu.

24.

Naznaczenie Skarbnego, Mierniczego, Doktora, i. t. d.

W każdym powiecie naznacza ſię ieden powiatowy Skarbny, ieden przyſięgły Mierniczy, ieden Doktor, ieden Łekarz, dway Podlekarze, i dway Uczniowie lekarſcy.

25.

Опредѣленіе Городничаго.

Въ каждомъ городѣ, гдѣ нѣтъ Коммен-данта, опредѣляется Городничей, въ сто-лицѣ же Оберъ Полицмейстеръ.

26.

Старосты и судьи словеснаго суда остаются.

По городамъ и посадамъ старосты и судьи словеснаго суда остаются на прежнемъ основаніи.

27.

Ратушамъ быть по посадамъ.

Ратушамъ быть только по посадамъ.

28.

Городовые Магистраты остаются.

Въ городахъ остаться имѣютъ городовые Магистраты.

29.

О присутствующихъ въ городовомъ Магистратѣ.

Въ городовомъ Магистратѣ присутствовать имѣютъ два Бургомистра и четыре Ратмана.

30.

Учрежденіе городоваго сиротскаго суда.

При каждомъ городовомъ Магистратѣ учреждается городовый сиротскій судъ.

31.

О присутствующихъ въ городовомъ сиротскомъ судѣ.

Въ городовомъ сиротскомъ судѣ предсѣдаетъ городской глава и засѣдаютъ два члена городоваго Магистрата, и городовый староста.

25.

Naznaczenie Horodniczego.

W każdym mieście gdzie nie ma Kommendanta naznacza się Horodniczy. w stolicy zaś Ober-Policmeyster.

26.

Starosty i Sędziowie słownego sądu zostaią.

W miastach i posadach (*a*) Starosty i Sędziowie słownego sądu zostawać maią podług dawnieyszego przepisu.

27.

Ratusze w posadach.

Ratusze maią być tylko w posadach.

28.

Mieyskie Magistraty zostaią.

W miastach zostawać maią Magistraty mieyskie.

29.

O zasiadaiących w Magistracie.

W magistracie mieyskim zasiadać maią dway Burmistrze, i cztery Rayce.

30.

Ustanowienie mieyskiego sierockiego sądu.

Przy każdym mieyskim magistracie ustanawia się mieyski sierocki sąd.

31.

O zasiadaiących w mieyskim sierockim sądzie.

W mieyskim sierockim sądzie przedsiada mieyski Zwierzchnik, zwany: Głowa; i zasiadaią dwa członki mieyskiego magistratu, i mieyski Starosta.

32.

Учрежденіе губернскаго Магистрата.

Въ губерніи учреждается губернской Магистратъ, и буде обширность губерніи того требуетъ, то дозволяется учредить въ губерніи болѣе одного губернскаго Магистрата.

33.

О присутствующихъ въ губернскомъ Магистратѣ.

Въ губернскомъ Магистратѣ засѣдаетъ первый и вторый Предсѣдатель и шесть Засѣдателей.

34.

Учрежденіе нижней расправы.

Въ губерніи учреждается по усмотрѣнію Главно-командующаго, соображаясь съ обширностію губерніи и обстоятельствами разнообразнихъ уѣздовъ, для однодворцовъ и прочихъ, о коихъ въ 335 статьѣ ниже сего сказано, у каждыхъ отъ десяти до тридцати тысячь душъ, по одному суду подъ названіемъ: нижняя расправа.

35.

О присутствующихъ въ нижней расправѣ.

Въ нижней расправѣ засѣдаетъ расправный Судья и восемь Засѣдателей, изъ коихъ двое отсылаются для засѣданія въ нижнемъ земскомъ судѣ, и двое для засѣданія въ совѣстномъ судѣ, по дѣламъ до ихъ селеній касающимся.

36.

Учрежденіе верхней расправы.

Въ губерніи, гдѣ учреждена одна или болѣе, нижняя расправа, тамъ учреждается

ся

32.

Uſtanowienie guberſkiego Magiſtratu.

W gubernii uſtanawia ſię guberſki Magiſtrat, a ieśli rozległość tego wyciąga, tedy doz wala ſię uſtanowić w gubernii więcey, niżeli ieden, guberſkich Magiſtratow.

33.

O zaſiadaiących w guberſkim Magiſtracie.

W Magiſtracie guberſkim zaſiadaią pierwſzy, i drugi przedſiadaiący, i ſześciu zaſiadaiących.

34.

Uſtanowienie niżſzey roſprawy.

W gubernii uſtanawiaią ſię według rozſądku Głownokommenderuiącego, ſtoſownie do rozległości gubernii, i okoliczności rozmaitych powiatow, dla Iedno-dworcow, (*b*) i innych, o ktorych ſię niżey w paragrafie 335. powie, wſzędy gdzie ſię ich znayduie od dzieſięciu do trzydzieſtu tyſięcy duſz po iednym ſądzie pod imieniem: niżſza roſprawa.

35.

O zaſiadaiących w roſprawie niżſzey.

W niżſzey roſprawie zaſiada roſprawny Sędzia, i ośm Zaſiadaiących, z ktorych dway poſyłaią ſię do zaſiadania w niżſzym ziemſkim ſądzie, i dway do zaſiadania w ſądzie ſumiennym, co do ſpraw tyczących ſię ich oſad, czyli okolic.

36.

Uſtanowienie wyżſzey roſprawy.

W gubernii gdzie uſtanowiono iedną, lub kilka roſpraw niżſzych, uſtanawia ſię także

ſąd

ся и судъ подъ-названіемъ: верьхняя расправа; и буде обширность губерніи того требуетъ то дозволяется учредить въ губерніи болѣе одной верьхней расправы.

37.

О присутствующихъ въ верьхней расправѣ.

Въ верьхней расправѣ засѣдаютъ первый и вторый Предсѣдатель и десять Засѣдателей.

38.

Учрежденіе приказа общественнаго призрѣнія.

Въ губерніи учреждается по одному приказу подъ названіемъ: приказъ общественнаго призрѣнія.

39.

О присутствующихъ въ приказѣ общественнаго призрѣнія.

Въ приказѣ общественнаго призрѣнія предсѣдаетъ Губернаторъ самъ, и засѣдаютъ двое Засѣдателей верьхняго земскаго суда, двое Засѣдателей губернскаго Магистрата, да два Засѣдателя верьхней расправы, (гдѣ есть; гдѣ же которыхъ нѣтъ, то само собою разумѣется, что въ засѣданіи не будутъ.)

40.

Учрежденіе совѣстнаго суда.

Въ губерніи учреждается по одному суду подъ названіемъ: совѣстный судъ.

41.

О присутствующихъ въ совѣстномъ судѣ.

Въ совѣстномъ судѣ предсѣдаетъ Судья совѣстнаго суда той губерніи, и засѣдаютъ по дворянскимъ дѣламъ двое

дво-

ſąd pod imieniem: roſprawa wyżſza; a ieśli rozległość gubernii tego wymaga, tedy dozwala ſię i więcey uſtanowić ſądow tego imienia.

37.

O zaſiadaiących w roſprawie wyżſzey

W wyżſzey roſprawie zaſiada pierwſzy i drugi Przedſiadaiący, i dzieſięciu Zaſiadaiących.

38.

Uſtanowienie magiſtratury powſzechney opieki.

W gubernii uſtanawia ſię po iedney ieſzcze magiſtraturze pod imieniem: magiſtratura powſzechney opieki.

39.

O zaſiadaiących w powſzechney opiece.

W magiſtraturze powſzechney opieki prezyduie Gubernator ſam, zaſiadaią dway Zaſiadaiący wyżſzego ziemſkiego ſądu, dway Zaſiadaiący guberſkiego magiſtratu, i dway Zaſiadaiący wyżſzey roſprawy, gdzie ieſt; gdzie zaś ktorego z tych ſądow nie ma, tedy ſamo ſobą rozumie ſię, iż w zaſiadaniu nie będą z tego ſądu członki.

40.

Uſtanowienie ſumiennego ſądu.

W gubernii uſtanawia ſię po iednym ſądzie pod imieniem: ſąd ſumienny.

41.

O zaſiadaiących w ſądzie ſumiennym.

W ſumiennym ſądzie prezyduie Sędzia ſumienny tey gubernii, i zaſiadaią do dzieł ſzlacheckich dwóch ze ſzlachty, do dzieł mieyſkich

дворянъ, по городовымъ дѣламъ двое гражданъ, по расправнымъ дѣламъ двое поселянъ.

42.

Опредѣленіе губернскаго Прокурора и губернскихъ Стряпчихъ.

При губернскомъ правленіи и при палатахъ опредѣляется губернскій Прокуроръ, губернскій Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и губернскій Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

43.

Опредѣленіе Прокурора и Стряпчихъ при верьхнемъ земскомъ судѣ.

При верьхнемъ земскомъ судѣ опредѣляется Прокуроръ, Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

44.

Опредѣленіе Прокурора и Стряпчихъ при губернскомъ Магистратѣ.

При губернскомъ Магистратѣ опредѣляется Прокуроръ, Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

45.

Опредѣленіе Прокурора и Стряпчихъ при верьхней расправѣ.

При верьхней расправѣ опредѣляется Прокуроръ, Стряпчей казенныхъ дѣлъ и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

46.

Опредѣленіе въ уѣздѣ уѣзднаго Стряпчаго.

Въ каждомъ уѣздѣ, или округѣ опредѣляется уѣздный Стряпчей одинъ.

ГЛАВА

ſkich dwóch z mieſzczan, do dzieł rozprawnych dwóch z oſady.

42.

Naznaczenie guberſkiego Prokurora, czyli Jnſtygatora i guberſkich Adwokatow (Strabczych.)

Przy guberſkim rządzie, i przy izbach naznacza ſię guberſki Prokuror, guberſki Adwokat, (Strabczy) ſkarbowych ſpraw, i guberſki Adwokat ſpraw kryminalnych.

43.

Naznaczenie Prokurora i Adwokatow przy wyżſzym ziemſkim ſądzie.

Przy wyżſzym ziemſkim ſądzie naznacza ſię Prokuror, Adwokat ſpraw ſkarbowych, i Adwokat ſpraw kryminalnych.

44.

Naznaczenie Prokurora i Adwokatow przy guberſkim Magiſtracie.

Przy guberſkim Magiſtracie naznacza ſię Prokuror, Adwokat ſpraw ſkarbowych, i Adwokat ſpraw kryminalnych.

45.

Naznaczenie Prokurora i Adwokatow do wyżſzey roſprawy.

Przy roſprawie wyżſzey naznacza ſię Prokuror, Adwocat ſpraw ſkarbowych, i Adwokat ſpraw kryminalnych.

46.

Naznaczenie Adwokata powiatowego.

W każdym powiecie naznacza ſię ieden powiatowy Adwokat.

ГЛАВА II.

О ЧИНАХЪ.

47.

Губернаторъ четвертаго класса.

Правитель, или Губернаторъ, буде чина выше того не имѣетъ, считается въ четвертомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываетъ.

48.

Вицъ Губернаторъ, Оберъ-Полицмейстеръ, Предсѣдатели палатъ пятаго класса.

Порутчикъ Правителя, или Вицъ Губернаторъ, Оберъ-Полицмейстеръ, Предсѣдатель палаты уголовнаго суда, Предсѣдатель палаты гражданскаго суда, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ пятомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

49.

Совѣтники правленія и палатъ, Директоръ экономіи, губернскій Прокуроръ, первый и вторый Предсѣдатель верьхняго земскаго суда, и Судья совѣстнаго суда шестаго класса.

Совѣтники губернскаго правленія, Совѣтники палаты уголовнаго суда, Совѣтники палаты гражданскаго суда, Директоръ домоводства, Совѣтникъ казенной палаты, губернской Прокуроръ, первый и вторый Предсѣдатель верьхняго земскаго суда, и Судья совѣстнаго суда, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ шестомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

Дпо-

ROZDZIAŁ II.

O RANGACH.

47.

Gubernator czwartey klaſſy.

RZądca czyli Gubernator ieśliby wyżſzey rangi nie miał liczy ſię w czwártey klasſie z urzędu poki na nim zoſtaie.

48.

Wice-Gubernator, Ober-Policmeyſter, Prezyduiący izb piątey klaſſy.

Porucznik Rządcy czyli Wice-Gubernator, Ober-Policmeyſter, Prezyduiący w izbie kryminalnego ſądu, Prezyduiący w izbie cywilnego ſądu, ieśliby wyżſzey rangi nie mieli, liczą ſię w piątey klasſie z urzędu poki na nim zoſtaią.

49.

Konſyliarze rządu i izb, Dyrektor ekonomii, Prokuror, pierwſzy i drugi Prezyduiący wyżſzego ziemſkiego ſądu, i Sędzia ſumienny klaſſy ſzoſtey.

Konſyliarze guberſkiego Rządu, Konſyliarze izby ſądu kryminalnego, Konſyliarze izby ſądu cywilnego, Dyrektor ekonomii, Konſyliarze izby ſkarbowey, Prokuror guberſki, pierwſzy i drugi Prezyduiący wyżſzego ziemſkiego ſądu, i Sędzia ſądu ſumiennego, ieśliby wyżſzey rangi nie mieli liczą ſię w klasſie ſzoſtey z urzędu poki na nim zoſtaią.

50.

Дворянской Предводитель, верьхняго земскаго суда Засѣдатели и Прокурорѣ, губернскіе Стряпчіе, губернскаго Магистрата Предсѣдатели, верьхней расправы Предсѣдатели, совѣстнаго суда дворянскіе Засѣдатели седьмаго класса.

Дворянской Предводитель, верьхнаго земскаго суда Засѣдатели и Прокурорѣ, губернской Стряпчей казенныхъ дѣлъ, губернской Стряпчей уголовныхъ дѣлъ, губернскаго Магистрата первый и вторый Предсѣдатель, верьхней расправы первый и вторый Предсѣдатель, совѣстнаго суда дворянскіе Засѣдатели, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ седьмомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

51.

Ассессоры палатъ, губернской Казначей, верьхняго земскаго суда Стряпчіе, губернскаго Магистрата Прокурорѣ, верьхней расправы Прокурорѣ, уѣздный Судья, Городничей и губернской Землемѣрѣ осьмаго класса.

Ассессоры палатъ, губернской Казначей, верьхняго земскаго суда Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ, губернскаго Магистрата Прокурорѣ, верьхней расправы Прокурорѣ, уѣздный Судья, Городничей и губернской Землемѣрѣ, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ осьмомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

52.

Земской Исправникъ, или Капитанъ, расправный Судья, уѣзднаго су-

Земской Исправникъ, или Капитанъ, расправный Судья, уѣзднаго суда Засѣдатели и уѣздный Казначей, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ

50.

Marſzałek ſzlacheцki, wyżſzego ziemſkiego ſądu Zaſiadaiący, Prokuror, guberſcy Adwokaci, guberſkiego Magiſtratu Przedſiadaiący, wyżſzey roſprawy Przedſiadaiący ſumiennego ſądu Zaſiadaiący od ſzlachty klaſſy ſiodmey.

Marſzałek Szlachecki, wyżſzego ziemſkiego ſądu Zaſiadaiący, i Prokuror, guberſki Adwokat ſpraw kryminalnych, guberſkiego Magiſtratu pierwſzy i drugi Przedſiadaiący, wyżſzey roſprawy pierwſzy i drugi Przedſiadaiący, ſumiennego ſądu Zaſiadaiący od ſzlachty, ieśliby wyżſzey rangi nie mieli licza ſię w klasſie ſiodmey z urzędu poki na nim zoſtaią.

51.

Aſſeſſorowie izb, Skarbny guberſki, wyżſzego ziemſkiego ſądu Adwokaci, guberſkiego Magiſtratu Prokuror, wyżſzey roſprawy Prokuror, Sędzia powiatowy, Horodniczy i Mierniczy guberſki oſmey klaſſy.

Aſseſſorowie izb, guberſki Skarbny, wyżſzego ziemſkiego ſądu Adwokat ſpraw ſkarbowych, i Adwokat ſpraw kryminalnych, guberſkiego Magiſtratu Prokuror, powiatowy Sędzia, Horodniczy, i Mierniczy guberſki, ieśliby wyżſzey rangi nie mieli, liczą ſię w oſmey klasſie z urzędu, poki na nim zoſtaią.

52.

Kapitan Sprawnik, Sędzia roſprawny, powiatowego ſądu Za-

Ziemſki Sprawnik, albo Kapitan, roſprawny Sędzia, ſądu powiatowego Zaſiadaiący, i powiatowy Skarbny, ieśliby wyżſzey rangi nie

ſta-

да Засѣдатели и уѣздный Казначей девятаго класса.

девятомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

53.

Дворянскіе Засѣдатели нижняго земскаго суда, городской глава, Засѣдатели губернскаго Магистрата, мѣщанскіе Засѣдатели совѣстнаго суда, Стряпчіе казенные и уголовные губернскаго Магистрата и верьхней расправы, въ десятомъ классѣ.

Дворянскіе Засѣдатели нижняго земскаго суда, городской глава, Засѣдатели губернскаго Магистрата, совѣстнаго суда мѣщанскіе Засѣдатели, Стряпчіе казенные и уголовные губернскаго Магистрата и верьхней расправы, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ десятомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

54.

Губернскаго города городоваго Магистрата первый и вторый Бургомистръ и уѣздный Стряпчей одиннадцатаго класса.

Губернскаго города городоваго Магистрата первый и вторый Бургомистръ и уѣздный Стряпчей, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ одиннадцатомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

55.

Городовыхъ Магистратовъ Бургомистры и губернскаго города городоваго Магистрата Ратманы втораго-надесять класса.

Городовыхъ Магистратовъ первый и вторый Бургомистръ и Ратманы губернскаго городоваго Магистрата, буде чина выше того не имѣютъ, считаются во второмнадесять классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

Го-

ſiadaiący, i powiatowy Skarbny dziewiątey klaſſy.

mieli, liczą ſię w dziewiątey klasſie z urzędu poki na nim zoſtaią.

53.

Zaſiadaiący od ſzlachty w ſądzie niżſzym ziemſkim, mieyſki głowa, Zaſiadaiący guberſkiego Magiſtratu, Zaſiadaiący od mieſzczan w ſądzie ſumiennym, Adwokaci ſkarbowi i kryminalni guberſkiego Magiſtratu i wyżſzey roſprawy klasſy dzieſiąteey.

Zaſiadaiący od Szlachty w niżſzym ziemſkim ſądzie, mieyſki głowa, zaſiadaiący w Magiſtracie guberſkim, ſumiennego ſądu Zaſiadaiący od mieſzczan, Adwokaci ſkarbowych, i kryminalnych ſpraw w guberſkim Magiſtracie, i wyżſzey roſprawie, ieśliby wyżſzey rangi nie mieli, liczą ſię w dzieſiątey klasſie z urzędu poki na nim zoſtaią.

54.

Guberſkiego miaſta w guberſkim Magiſtracie pierwſzy i drugi Burmiſtrz, i Adwokat powiatowy klasſy iedynaſtey.

Guberſkiego miaſta w guberſkim Magiſtracie pierwſzy i drugi Burmiſtrz, i Adwokat powiatowy ieśliby wyżſzey rangi nie mieli liczą ſię w klasſie iedynaſtey z urzędu poki na nim zoſtaią.

55.

Mieyſkich Magiſtratow Burmiſtrze, i Rayce Magiſtratu guberſkiego klaſſy dwunaſtey.

Mieyſkich Magiſtratow pierwſzy i drugi Burmiſtrz, i Rayce guberſkiego mieyſkiego Magiſtratu, ieśliby wyżſzey rangi nie mieli, liczą ſię w klasſie dwunaſtey poki na nim zoſtaią.

56.

Городоваго Магистрата Ратманы и Бургомистры въ посадахъ третьягонадесять класса.

Городоваго Магистрата Ратманы и Бургомистры въ посадахъ, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ третьемнадесять классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

57.

Городскіе старосты, судьи словеснаго суда и Ратманы въ посадахъ четвертагонадесять класса.

По городамъ старосты, судьи словеснаго суда и Ратманы въ посадахъ, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ четвертомнадесять классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

58.

Селскіе Засѣдатели верьхней и нижней расправы, нижняго земскаго суда и совѣстнаго суда, не считаются въ классахъ, и проч.

Засѣдатели верьхней и нижней расправы, нижняго земскаго суда, и совѣстнаго суда сельскіе Засѣдатели не считаются ни противъ котораго класса, но пока въ должности пребываютъ, то безъ суда да не коснется до нихъ наказаніе ни отъ кого; по прошествіи же срока да почтутся они первыми въ селеніяхъ своихъ между ихъ равными.

ГЛА-

56.

Mieyſkiego Magiſtratu Rayce i Burmiſtrze w poſadach klasſy trzynaſtey.

Mieyſkiego Magiſtratu Rayce i Burmiſtrze w poſadach, ieśliby wyżſey rangi nie mieli, liczą ſię w trzynaſtey klasſie z urzędu poki na nim zoſtaią.

57.

Staroſty mieyſcy, Sędziowie ſłownego ſądu, i Rayce w poſadach klasſy czternaſtey.

Staroſty w miaſtach, Sędziowie ſłownego ſądu, i Rayce w poſadach, ieśliby wyżſzey rangi nie mieli, liczą ſię w czternaſtey klasſie z urzędu poki na nim zoſtaią.

58.

Mieyſcy Zaſiadaiący wyżſzey i niżſzey roſprawy, niżſzego ziemſkiego ſądu, i ſądu ſumiennego nie liczą ſię w żadney klaſſie. i.t. d.

Zaſiadaiący wyżſzey i niżſzey roſprawy, niżſzego ziemſkiego ſądu, i ſądu ſumiennego od oſad, czyli okolic, nie liczą ſię w żadney klasſie, ale póki zoſtaią na urżędzie, tedy bez ſądu nikt karać ich nie może; po upłynionym zaś urzędowania czaſie, maią mieć pierwſzeńſtwo między równemi ſobie, i zaprzednieyſzych w oſadach ſwoich poczytywani.

ГЛАВА III.

ПОРЯДОКЪ ОПРЕДѢЛЕНІЯ ВЪ ДОЛЖНОСТИ.

59.

Главнокомандующій, Правитель, Порутчикъ Правителя и Оберъ-Полицмейстеръ опредѣляются отъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

Главнокомандующій, Правитель или Губернаторъ, Порутчикъ Правителя, или Вицъ-Губернаторъ, Оберъ-Полицмейстеръ опредѣляются отъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

60.

Предсѣдателей палатъ и верьхняго земскаго суда Сенатъ избирая, докладываетъ ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ.

Предсѣдателей палатъ, Предсѣдателей верьхняго земскаго суда Сенатъ избирая достойныхъ людей на каждое порожнее мѣсто по два, внесетъ о томъ докладъ къ ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ, и ожидаетъ повелѣнія.

61.

Въ правленіе и въ палаты Совѣтниковъ и Ассессоровъ опредѣляетъ Сенатъ

Въ губернское правленіе и въ палаты Совѣтники и Ассессоры опредѣляются Сенатомъ.

62.

Экономіи Директоръ, губернскій Казначей, оба

Экономіи Директоръ, губернскій Казначей, первый и второй Предсѣдатель губернскаго Магистрата, первый и второй

Пре-

ROZDZIAŁ III.

PORZĄDEK NAZNACZANIA DO URZĘDOW.

59.

Główno-kommenderuiący, Gubernator, Wice-Gubernator, Ober-Policmeyſter, naznaczaią ſię od JMPERATORA.

Główno-kommenderuiący, Rządca czyli Gubernator, Porucznik Rządcy czyli Wice-Gubernator, Ober-policmeyſter naznaczaią ſię od NAYJASNIEYSZYCH JMPERATOROW.

60.

Prezydentow izb, i wyżſzego ziemſkiego ſądu Senat wybieraiąc wnoſi do JMPERATORA.

Prezydentow izb, i Prezydentow wyżſzego ziemſkiego ſądu Senat wybrawſzy na każde wakuiące mieyſce po dwie ſpoſobne do tego urzędu oſoby, podaie o nich na piſmie do JMPERATORA, i czeka rozkazu.

61.

Kommiſſarzow, i Aſſeſſorow do rządu, i izb, naznacza Senat

Do guberſkiego rządu, i do izb Konſyliarzow i Aſſeſſorow naznacza Senat.

62.

Ekonomii Dyrektora, ſkarbnego guberſkiego, dwoch przedſia-

Dyrektor Ekonomii, guberſki Skarbny, pierwſzy i drugi Przedſiadaiący guberſkiego Magiſtratu, pierwſzy i drugi Przedſiadaiący

Предсѣдатели губернскаго Магистрата, оба Предсѣдатели верьхней расправы опредѣляются по представленію губернскаго правленія Сенатомъ

Предсѣдатель верьхней расправы опредѣляются по представленію губернскаго правленія изъ достойныхъ людей Сенатомъ.

63.

Судья совѣстнаго суда губерніи выбирается судебными мѣстами, и опредѣляется Главно-командующимъ.

Въ Судьи совѣстнаго суда губерніи опредѣляется выборомъ каждаго судебнаго мѣста той губерніи, одинъ къ тому способный, совѣстный, разсудительный, справедливый и безпорочный человѣкъ, котораго всякое судебное мѣсто особо представляетъ Главно-командующему, и сей изъ тѣхъ представленныхъ опредѣляетъ одного быть Судьею совѣстнаго суда той губерніи.

64.

Уѣздный Предводитель выбирается дворянствомъ.

Уѣздный Предводитель дворянства выбирается дворянствомъ чрезъ всякіе три года по баламъ.

65.

Верьхнаго земскаго суда Засѣдатели избираются дворянствомъ и проч.

Верьхняго земскаго суда десять Засѣдателей и двое дворянскіе Засѣдатели совѣстнаго суда, выбираются дворянствомъ тѣхъ уѣздовъ, кои составляютъ подсудное вѣдомство того верьхняго земскаго суда, чрезъ всякіе три года и

пред-

daiących guberſkiego Magiſtratu, dwoch przedſiadaiących wyżſzey roſprawy za rekommendacyą rządu guberſkiego naznacza Senat,

wyżſzey roſprawy naznacza ſię od Senatu za przedſtawieniem od rządu guberſkiego ſpoſobnych oſob.

63.

Sędziego ſumiemnego wybieraią urzędy ſądowe, a Główno-kommenderuiący naznacza.

Na urząd Sędziego ſumirnnego guberſkiego ſądu naznacza ſię przez wybor każdego ſądowego, w tey gubrrnii urzędu, ieden do tego ſpoſobny, ſumienny rozſądny, ſprawiedliwy i nieposlakowany człowiek, ktorego każden z oſobna ſądowy urząd przedſtawia Głowno-kommenderuiącemu, a ten iednego z przedſtawionych naznacza Sędzia ſumiennego w tey gubernii ſądu.

64.

Marſzałek powiatowy wybiera ſię od ſzlachty.

Powiatowy Marſzałek wybiera ſię od ſzlachty tegoż powiatu co trzy lata przez kałkuły.

65.

Zaſiadaiących w wyżſzym ziemſkim ſądzie wybiera ſzlachta i. t. d.

Wyżſzego ziemſkiego ſądu dzieſięciu Zaſiadaiących, i dwoch Zaſiadaiących od ſzlachty w ſądzie ſumiennym, wybiera ſzlachta tych powiatow, ktore ſkładaią iurysdikcyą tego wyżſzego ziemſkiego ſądu, co trzy lata, i przedſtawia Rządcy, czyli gubernatorowi

представляются отъ онаго Правителю, или Губернатору, когда Главно-командующаго на мѣстѣ нѣтъ, и буде за ними нѣтъ явнаго порока, то Главно-командующій, или въ небытность его Правитель губерніи подтверждаетъ дворянской выборъ.

66.

Уѣздный Судья и земской Исправникъ избираются дворянствомъ и проч:

Уѣздный или окружный Судья и земской Исправникъ, или Капитанъ выбираются дворянствомъ чрезъ всякіе три года, и представляются отъ онаго Правителю; и буде за ними нѣтъ явнаго порока, то Губернаторъ подтверждаетъ дворянской выборъ. Въ тѣхъ же уѣздахъ, гдѣ дворянскихъ именій нѣтъ, или мало, то земской Исправникъ опредѣляется губернскимъ правленіемъ изъ чиновныхъ людей, по представленію трехъ достойныхъ людей отъ верьхней расправы.

67.

Засѣдатели уѣзднаго суда и дворянскіе Засѣдатели нижняго земскаго суда избираются дворянствомъ и проч,

Засѣдатели уѣзднаго суда и дворянскіе Засѣдатели нижняго земскаго суда выбираются дворянствомъ чрезъ три года, и представляются Правителю; и буде за ними нѣтъ явнаго порока, то Губернаторъ подтверждаетъ дворянской выборъ.

68.

Уѣздный Казначей опредѣляется по представленію казенной палаты госу-

Уѣздный Казначей опредѣляется чрезъ всякіе три года по представленію казенной палаты государственнымъ Казначеемъ.

дар-

rowi, ieśli Głowno-kommenderuiący na mieyſcu nie ieſt; i ieśli oni niepodpadaią żadney publiczney nocie, tedy Głowno-kommenderuiący lub pod niebytność Jego Rządca gubernii potwierdza wybór Szlachty.

66.

Sędzia powiatowy i ziemſki Sprawnik wybieraią ſię od ſzlachty, i. t. d.

Powiatowy Sędzia, i ziemſki Sprawnik czyli Kapitan wybieraią ſię od ſzlachty co trzy lata, i przedſtawiaią ſię od oney Gubernatorowi, ktory potwierdza ten wybor, ſkoro wybrani żadney publiczney nocie nie podpadaią. W tych zaś powiatach, gdzie nie ma maiątkow ſzlacheckich, albo ich mało, tedy Rząd guberſki naznacza ziemſkiego Sprawnika z ludzi rangę maiących, za przedſtawieniem trzech godnych do tego urzędu oſob od wyżſzey roſprawy.

67.

Zaſiadaiący w powiatowym ſądzie, Zaſiadaiący w niżſzym ziemſkim ſądzie wybieraią ſię od ſzlachty. i. t. d.

Zaſiadaiący w powiatowym ſądzie, i Zaſiadaiący od ſzlachty w niżſzym ziemſkim ſądzie, wybieraią ſię od ſzlachty co trzy lata, i przedſtawiaią ſię Gubernatorowi: i ieżeli oni żadney niepodlegaią publiczney nocie, tedy gubernator potwierdza wybor ſzlachty.

68.

Powiatowego Skarbnego za przedſtawieniem izby ſkarbowey-

Powiatowy Skarbny za przedſtawieniem co trzy lata od izby ſkarbowey naznacza ſię od Podſkarbiebiego Jmpereryi.

na-

дарственнымъ Казначеемъ.

69.

Губернской и уѣздный Землемѣры опредѣляются Межевою экспедицiею.

Въ губернiю губернской, а въ уѣздъ уѣздный Землемѣры опредѣляются Сенатскою Межевою экспедицiею.

70.

Уѣзднаго Доктора и Лѣкаря принимаетъ въ службу Правитель и проч:

Уѣздный Докторъ и Лѣкарь принимаются въ службу Правителемъ на урочное время по контракту, но не инако, какъ съ достаточными свидетельствами, откуда надлежитъ, о ихъ искуствѣ, наукѣ и добромъ поведенiи; подлѣкарей и учениковъ Докторъ и Лѣкарь представляютъ Правителю.

71.

Городничей опредѣляется Сенатомъ по представленiю губернскаго правленiя.

Городничей опредѣляется Сенатомъ по представленiю губернскаго правленiя.

72.

Городской глава, Бургомистры, Ратманы, старосты и судьи словеснаго суда выбираются обществомъ и проч:

По городамъ и посадамъ городской глава, Бургомистры и Ратманы выбираются городскимъ обществомъ чрезъ всякiе три года по баламъ, старосты же и судьи словеснаго суда выбираются тѣмъ же обществомъ всякой годъ по баламъ.

За-

naznacza Podſkarbi Imperyi.

69.

Guberſkiego, i powiatowego Mierniczego naznacza expedycya graniczna.

Do Gubernii guberſki, a do powiatu powiatowy Mierniczowie naznaczaią ſię od Graniczney Senackiey expedycyi.

70.

Powiatowego Doktora i Lekarza przyimuie do ſłużby Gubernator i t. d.,

Doktor i Lekarz powiatowi przyimowani bywaią do ſłużby przez Gubernatora na czas umówiony kontraktem, wſzakże nie inaczey tylko za doſtatecznym, zkąd należy świadectwem, o ich znaiomości, nauce, i do brey konduicie, Podlekarzow zaś Doktor i Lekarz przedſtawiaią Gubernatorowi.

71.

Horodniczego naznacza Senat za przedſtawieniem guberſkiego rządu,

Horodniczego naznacza Senat za przedſtawieniem guberſkiego rządu.

72.

Głowa Miaſta, Burmiſtrze, Rayce, Staroſty, Sędziowie ſłownego ſądu wybieraią ſię od Mieſzczan. i. t. d.

W Miaſtach i poſadach mieyſki głowa Burmiſtrze, i Rayce wybieraią ſię od mieyſkiego ludu przez kałkuły, co trzy lata. Staroſty zaś i Sędziowie ſłownego ſądu wybierani bywaią od tegoż ludu, i także przez kałkuły corocznie.

73.

Засѣдатели губернскаго Магистрата, и Засѣдатели совѣстнаго суда выбираются губернскимъ городомъ и проч:

Губернскаго Магистрата Засѣдатели и Засѣдатели совѣстнаго суда выбираются губернскимъ городомъ изъ купцовъ и мѣщанъ того губернскаго города чрезъ всякіе три года по баламъ, и представляются Правителю, или Губернатору; и буде за ними нѣтъ явнаго порока, то Губернаторъ дозволяетъ имъ засѣданіе.

74.

Расправный Судья опредѣляется правленіемъ.

Расправный Судья опредѣляется губернскимъ правленіемъ изъ чиновныхъ людей.

75.

Верьхней расправы Засѣдатели, да восемь Засѣдателей нижней расправы, нижняго земскаго суда и совѣстнаго суда выбираются селеніями и проч:

Верьхней расправы Засѣдатели, да восемъ Засѣдателей нижней расправы, изъ коихъ двое отсылаются для засѣданія въ нижнемъ земскомъ судѣ, да двое въ совѣстномъ судѣ по дѣламъ до ихъ селеній касающимся, выбираются тѣми селеніями, кои составляютъ подсудное вѣдомство той верьхней расправы; и не запрещается имъ избрать и изъ дворянъ, или ученыхъ людей, или изъ чиновныхъ людей, или изъ разночинцовъ, или поселянъ безпорочныхъ людей, чрезъ всякіе три года, и представляются Правителю; и буде за ними нѣтъ явнаго порока, то Губернаторъ дозволяетъ имъ засѣданіе.

73.

Zaſiadaiący guberſkiego Magiſtratu, i zaſiadaiący ſumiennego ſądu wybieraią ſię od Mieſzczan guberſkich.

Zaſiadaiący guberſkiego Magiſtratu, i Zaſiadaiący ſumiennego ſądu wybieraią ſię od mieſzczan guberſkiego miaſta, co trzy lata, z pomiędzy kupcow tegoż miaſta. i przedſtawiaią ſię Gubernatorowi; i ieżeli oni nie podpadaią żadney publiczney nocie, tedy Gubernator zaſiadać im dozwala.

74.

Roſprawny Sędzia naznacza ſię od guberſkiego rządu.

Na Sędziego roſprawy naznacza rząd guberſki z ludzi maiących rangę.

75.

Wyżſzey roſprawy Zaſiadaiący i oſm Zaſiadaiących niżſzey roſprawy, niżſzego ziemſkiego ſądu, i ſądu ſumiennego wybieraią ſię od oſad, i. t. d.

Zaſiadaiący wyżſzey roſprawy i ośm Zaſiadaiących roſprawy niżſzey, z których dway odſyłaią ſię dla zaſiadania w niżſzym ziemſkim ſądzie, a dway w ſądzie ſumiennym, w ſprawach tyczących ſię ich oſad, wybieraią ſię od oſad ſkładaiących iurisdikcyę ſądową tey wyżſzey roſprawy; i nie zabrania ſię im wybierać albo ze Szlachty, albo z ludzi uczonych, albo maiących rangi, Rożnoczyńcow (*c*) albo ze włościan obyczaynych, i nienotowanych, co trzy lata, i przedſtawiaią ſię Gubernatorowi; a ieżeli oni nie podlegaią żadney publiczney nocie, tedy Gubernator dozwala im zaſiadać.

76.

Во время трехъ лѣтъ какъ убылыя мѣста наполнять.

Буде во время трехъ лѣтъ изъ выбранныхъ кто смертїю, или инымъ случаемъ убудетъ, то поручается до трехлѣтнаго срока дворянскїя мѣста верьхнему земскому суду, мѣщанскїя мѣста губернскому Магистрату, поселянскїя мѣста верьхней расправѣ наполнять людьми достойными со утвержденїемъ отъ губернскаго правленїя.

77.

Прокуроры опредѣляются Сенатомъ.

Губернскїй Прокуроръ, Прокуроръ верьхняго земскаго суда, Прокуроръ губернскаго Магистрата, Прокуроръ верьхней расправы опредѣляются Сенатомъ по предложенїю Генераль-Прокурора.

78.

Губернскїе оба Стряпчїе опредѣляются Сенатомъ.

Губернской Стряпчей уголовныхъ дѣлъ и губернской Стряпчей казенныхъ дѣлъ опредѣляются Сенатомъ,

79.

Стряпчїе верьхняго суда, губернскаго Магистрата и верьхней расправы опредѣляются по представленїю палатъ Сенатомъ.

Верьхняго земскаго суда Стряпчей уголовныхъ дѣлъ, и Стряпчей казенныхъ дѣлъ, губернскаго Магистрата Стряпчей уголовныхъ дѣлъ и Стряпчей казенныхъ дѣлъ, верьхней расправы Стряпчей уголовныхъ дѣлъ опредѣляются по представленїю палатъ Сенатомъ.

76.

Wciągu trzech lat zawakowane, urzędy iak dopełniać?

Ieżeli kto wciągu trzech lat z pomiędzy wybranych przez śmierć albo innym iakowym przypadkiem ubędzie, porucza ſię do terminu trzech lat mieyſca ſzlacheckie wyżſzemu ziemſkiemu Sądowi, mieſzczańſkie, guberſkiemu Magiſtratowi, a włościańſkie wyżſzey roſprawie ſłuſznemi ludźmi napełniać z potwierdzeniem Gubernatora.

77.

Prokurorow naznacza Senat.

Prokuror guberſki, Prokuror wyżſzego ziemſkiego ſądu, Prokuror Magiſtratu guberſkiego, Prokuror, wyżſzey roſprawy, naznacza ſię od Senatu za przełożeniem Generał-Prokurora.

78.

Guberſkich Adwokatow naznacza Senat.

Guberſki Adwokat ſpraw ſkarbowych, i guberſki Adwokat ſpraw kryminalnych, naznaczaią ſię od Senatu.

79.

Adwokaci wyżſzego ziemſkiego: ſądu guberſkiego Magiſtratu, i wyżſzey roſprawy naznaczaią ſię od Senatu za przedſtawieniem izb.

Wyżſzego ziemſkiego ſądu Adwokat ſpraw kryminalnych, i Adwokat ſpraw ſkarbowych, guberſkiego Magiſtratu Adwokat kryminalnych ſpraw, i Adwokat ſpraw ſkarbowych, wyżſzey roſpra-wy Adwokat ſpraw kryminalnych, i Adwo-kat ſkarbowych ſpraw naznaczaią ſię od Se-natu za przedſtawiemiem izb.

Po-

80.

Уѣздные Стряпчіе опредѣляются праплѣніемъ.

Уѣздные Стряпчіе опредѣляются губернскимъ правленіемъ.

ПРИМѢЧАНІЕ:

Выборъ по баламъ производится на основаніи депутатскаго выбора 1766 года 14 Декабря.

ГЛАВА IV.

О ДОЛЖНОСТИ ГЛАВНО-КОМАНДУЮЩАГО ВЪ ОТСУТСТВІИ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

81.

Должность Главно-командующаго.

Должность Главно-командующаго есть слѣдующая: строгое и точное взысканіе чинить со всѣхъ ему подчиненныхъ мѣстъ, а именно: той губерніи уголовной палаты, гражданской палаты, казенной палаты и имъ подчиненныхъ мѣстъ, Оберъ-Полицмейстера, Городничаго, землемѣровъ, приказа общественнаго призрѣнія, совѣстнаго суда, и людей въ той губерніи находящихся о исполненіи законовъ и опредѣленнаго ихъ званія и должностей; но безъ суда да не накажетъ никого; преступниковъ законовъ и должностей да отошлетъ, куда по узаконеніямъ слѣдуетъ, для суда, ибо

80.

Powiatowych Adwokatow naznacza rząd guberſki.

Powiatowych Adwokatow naznacza rząd guberſki.

U W A G A.

Wybor przez kałkuły czyni ſię na wzór wyboru Deputatow 1766. roku 14. grudnia.

ROZDZIAŁ IV.

O POWINNOSCI GŁOWNO-KOMMENDERUIĄCEGO POD NIEBYTNOSC JMPERATORSKĄ.

81.

Powinność Główno-kommenderuiącego.

Powinność Głowno-kommenderuiącego ieſt naſtępuiąca: ſurowie doſtrzegać, i wymagać nieodſtępnie, od wſzyſtkich pod władzą iego zoſtaiących urzędow, a mianowicie: tey gubernii izby kryminalney, izby Cywilney, izby ſkarbowey, i podkommendnych im urzedow, Ober-polic-meyſtra, Horodniczego, Mierniczych, magiſtratury powſzechney opieki, ſumiennego ſądu, i od wſzyſtkich w tey gubernii znayduiących ſię ludzi, punktualnego wypełnienia praw, według naznaczonego każdemu powołania, i obowiązku; wſzakże bez ſądu nikogo karać nie ma; przeſtępcow praw, i powinności, odeſłać ma do ſądu, gdzie według uſtawy należeć będzie, albowiem

Gło

82.

Главно-командующій не есть судья, но оберегатель законовъ и проч:

Главно-командующій не есть судья, но оберегатель ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА изданнаго узаконенія, ходатай за пользу общую и Государеву, заступникъ утѣсненныхъ и побудитель безгласныхъ дѣлъ. Словомъ сказать: нося должность Главно-командующаго, долженъ онъ показать въ поступкахъ своихъ доброхотство, любовь и соболѣзнованіе къ народу.

83.

Благоустройство и законное удовольствіе каждаго отъ его попеченія зависятъ.

Благоустройство въ губерніи, споспѣшествованіе въ исполненіи законовъ и способъ къ удовольствію каждаго законнымъ образомъ отъ попеченія Главно-командующаго зависитъ.

84.

Пресѣченіе роскоши разорительной и жестокостей.

Какъ Главно-командующему благочиніе, или полиція градская и сельская подчинены; то онъ имѣетъ пресѣкать всякаго рода злоупотребленія, а наипаче роскошь безмѣрную и разорительную, обуздывать излишества, безпутства, мотовство, тиранство и жестокости.

85.

О изтребленіи волокитъ по дѣламъ.

Главно-командующій долженствуетъ вступаться за всякаго, кого по дѣламъ волочатъ, и принуждать судебныя мѣ-

82.

Główno-kommenderuiący nie ieſt Sędzią, ale Strożem uſtaw i. t. d.

Główno-kommenderuiący nie ieſt Sędzią, lecz Stróż MONARSZYCH uſtaw, i poſzukuiący wſzędy dobra poſpolitego, i JMPERATORSKIEGO, zaſtępca uciemiężonym, i patron ſprawom głoſu niemaiącym. Słowem: ſprawuiący urząd Głowno-kommenderuiącego winien ieſt w poſtępkach ſwoich okazać uprzeymość, przywiązanie dla ludzi, i pełne litości ſerce.

83.

Porządek dobry, i ukontentowanie każdego według praw zawiſi od niego.

Porządek dobry w gubernii, przyłożenie ſię do punktualnego praw dopełnienia, i ſpoſob uczynienia ſatisfakcyi każdemu według przepiſow prawa, zależą od ſtarań, i pieczołowitości Główno-kommenderuiącego.

84.

Zapobieżenie niſzczącym zbytkom, i okrucieńſtwu.

Ponieważ policya mieyſka, i włościańſka rządowi Główno-kommenderuiącego poruczone ſą, tedy ſtarać ſię ma zabiegać wyſtępom wſzelkiego rodzaiu, a mianowicie zbytkom niezmiernym i wyniſzczaiącym, powściągać zuchwalſtwa, roſpuſty, marnotrawſtwo, tyrańſtwo, i okrucieńſtwo.

85.

O wykorzenieniu zwloki ſpraw.

Powinnością ieſt Główno-kommenderuiącego uymować ſię za tego, komu ſprawę przewłoczą, i przyniewalać ſądy tey gubernii, aby

ста той губерніи, рѣшить такое то дѣло, но отнюдъ не мѣшается въ производство онаго; ибо онъ есть яко хозяинъ своей губерніи, а не судья.

86.

Въ случаѣ несправедливаго рѣшенія о пересылкѣ дѣлъ въ Сенатъ и къ ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ.

Естьлибъ въ судебномъ мѣстѣ опредѣлено было что несправедливо, то Главно-командующій можетъ остановить исполненіе, и доноситъ Сенату, а о времени не терпящихъ дѣлахъ и ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ. Сіе наипаче касается до дѣлъ уголовныхъ въ присужденіи къ отнятію у кого жизни или чести; и по такимъ дѣламъ исполненіе и во все быть не должно, не донеся Главно-командующему.

87.

О предупрежденіи недостатка въ нужныхъ для жизни припасахъ.

Главно-командующій обязанъ предупреждать могущій быть въ той губерніи всякій недостатокъ въ нужныхъ для жизни припасахъ, какъ то въ хлѣбѣ, въ соли и проч:

88.

О точности сборовъ и о рекрутскомъ наборѣ.

Точность сборовъ той губерніи и сохраненіе въ томъ порядка безотяготительнаго, принадлежитъ до попеченія Главно-командующаго, и отдача рекрутъ должна быть подъ его рачительнымъ присмотромъ.

aby takie, a takie dzieło kończono, niewdawaiąc się iednak bynaymniey w sąd onego; albowiem on w gubernii swoiey iest iako gospodarz, a nie sędzia.

86.

W przypadku niesprawiedliwego sądu o przesłaniu sprawy do Senatu, i do SAMEGO JMPERATORA.

Jeżeliby u którego sądu decydowano było co niesprawiedliwie, tedy Główno-kommenderuiący może wstrzymać exekucyą, i donieść Senatowi, a zaś w sprawach niecierpiących zwłoki, i SAMEMU JMPERATOROWI. To naybardziey rozumieć się ma w sprawach kryminalnych w skazaniu kogo na gardło, lub na infamią, w których to sprawach exekucya cale niepowinna być bez doniesienia wprzody o tym Głowno-kommenderuiącemu.

87.

O zapobieżeniu niedostatkowi potrzebnych do życia prowizyi.

Główno-kommenderuiący obowiązany iest zapobiegać wcześnie, wszelkiemu mogącemu się zdarzyć w tey gubernii niedostatkowi, potrzebnych do utrzymania życia prowizyi, iako to, w zbożu, w soli, i t. d.

88.

O punktualności poborow, i o rekrutowaniu.

Punktualność poborow w tey gubernii, i zachowanie w tym porządku bez uciemiężenia, należy do pieczołowitości Główno-kommenderuiącego, tudzież oddawanie rekrutow powinno być pod troskliwym iego dozorem.

89.

О Главнокомандующаго власти при всякомъ опасномъ случаѣ и о снабдѣніи войскъ.

Естьли губернія пограничная, то Главно-командующему облежитъ бдѣніе и предосторожности отъ сосѣдей, и онъ въ случаѣ нужды беретъ надлежащія мѣры военныя. Въ таковыхъ разпоряженіяхъ находящійся тамо военный Командиръ его послушать долженъ, хотябы былъ и старѣе; то же и въ случаѣ какого ослушанія народнаго, или во время язвы, или наводненія, или пожара. Когда же отъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА поручится военное дѣло воинскому Начальнику, тогда уже тотъ и отвѣчаетъ; но снабжать войска всѣмъ нужнымъ, есть дѣло Главно-командующаго въ той губерніи.

90.

Крѣпости, Комменданты и проч: находятся въ командѣ Главно-командующаго.

Въ крѣпостяхъ той губерніи Комменданты, гарнизоны и армейскіе полки, или караулы какіе случатся, находятся въ точной командѣ Главно-командующаго на основаніи коммендантскаго права.

91.

О засѣданіи Главно-командующаго въ столицѣ въ Сенатѣ.

Главно-командующій въ Столицѣ засѣдаетъ въ Сенатѣ въ общемъ собраніи, и въ томъ департаментѣ, гдѣ вѣдомы дѣла его вѣдомства; и въ ономъ бываетъ онъ ходатаемъ по дѣламъ ввѣренной ему губерніи, и имѣетъ голосъ, такъ какъ и прочіе засѣдающіе въ Сенатѣ.

89.

O władzy Głównokommenderuiącego w każdym niebespiecznym przypadku, i opatrzeniu woysk.

Jeżeli gubernia iest pograniczna, tedy Główno-kommenderuiący winien iest pilne mieć baczenie na sąsiedzi, i swoie czynić ostrożności, a w przypadku potrzeby, może nawet uczynić przyzwoite woienne kroki. W takowym razie znayduiący się w gubernii Kommendant Woyskowy posłusznym iemu być ma, chociażby był starszy, także w przypadku iakiego nieposłuszeństwa od ludu, oraz w czasie morowey zarazy, wylewu rzek, i pożaru. Kiedy zaś dzieła woienne poruczone są od Jmperatora woiennemu Naczelnikowi, pod ów czas iuż ten za nie odpowiada; wszakże dostarczać woysku co potrzeba iest obowiązkiem Główno-kommenderuiącego w tey gubernii.

90.

Fortecy, Kommendanci, i. t. d. zostaią pod kommendą, Głównokommenderuiącego

W Fortecach tey gubernii Kommendanci, garnizony, i polowe połki, czyli straże, iakie się znaydą, zostaią prosto pod kommendą Główno-kommenderuiącego, na fundamencie kommendantskiego prawa.

91.

O zasiadaniu Główno-kommenderuiącego w Senacie w mieście Stołecznym.

Główno-kommenderuiący w stołecznym mieście zasiada w Senacie w powszechnym zgromadzeniu, i w tym departamencie, w którym dzieła iego zawiadywania sprawuią się; tam on starania czyni o dziełach poruczoney iemu gubernii, i ma głos równo z innemi w Senacie zasiadaiącemi.

92.

О конвоѣ и почести Главно-командующаго.

Главно-командующій имѣетъ для конвоя своей особы двадцать четыре человѣка легкой конницы съ однимъ Подпорутчикомъ; ему же даются два Адьютанта, да дворянство наряжаетъ для почести его молодыхъ дворянъ съ каждаго уѣзда по одному человѣку, которыхъ Главно-командующій отпускаетъ по своему благоусмотрѣнію.

93.

О столовыхъ деньгахъ.

Когда Главно-командующій въ губерніи пребываніе свое имѣетъ, тогда производится ему по пяти сотъ рублей на мѣсяцъ столовыхъ денегъ, или какъ отъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА указано будетъ.

ГЛАВА V.

О ДОЛЖНОСТИ ГУБЕРНСКАГО ПРАВЛЕНІЯ.

94.

О Предсѣдателѣ и Засѣдателяхъ губернскаго правленія.

Главно-командующій есть Предсѣдатель правленія; съ нимъ засѣдаетъ Губернаторъ съ двумя губернскими Совѣтниками; когда же Главно-командующій и Губернаторъ внѣ губерніи бываютъ, тогда Вицъ-Губернаторъ заступаетъ мѣсто Губернатора.

92.

O konwoiu i aſſyſtencyi Główno-kommenderuiącego.

Główno-kommenderuiący ma dla konwoiu ſwoiego dwudzieſtu czterech ludzi letkiey iazdy, z iednym Podporucznikiem; tudzież daie ſię iemu dwoch Adiutantow, a ſzlachećtwo w Gubernii wyznacza dla iego aſſyſtencyi ze młodzieży ſzlacheckiey z każdego powiatu po iedney oſobie, ktorych Główno-kommenderuiący uwalnia według ſwego upodobania.

93.

O ſtołowych pieniądzach.

Kiedy Główno-kommenderuiący w ſwoiey gubernii mieſzka, wtenczas wydaie ſię iemu po pięćſet rublow na mieſiąc ſtołowych pieniędzy, albo iak od JMPERATORA rozkazano będzie.

ROZDZIAŁ V.

O POWINNOSCI GUBERSKIEGO RZĄDU,

94.

O prezydencie, i Zaſiadaiących w guberſkim rządzie.

Główno-kommenderuiący ieſt Prezydentem rządu, z nim zaſiada Gubernator z dwoma guberſkiemi Konſyliarzami; kiedy zaś Główno-kommenderuiący i Gubernator nie znayduią ſię w gubernii, tedy Wice-Gubernator zaſtępuie mieyſce Gubernatora.

Wła-

95.

Власть губернскаго правленія.

Правленіе губерніи есть то мѣсто, которое управляетъ въ силу законовъ именемъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА всею губерніею, обнародываетъ и обьявляетъ повсюды въ подчиненныхъ оному областяхъ законы, указы, учрежденія, повелѣнія и приказанія ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, и выходящія изъ Сената и изъ прочихъ государственныхъ мѣстъ на то власть имѣющихъ.

96.

Должность губернскаго правленія.

Губернское правленіе бдѣніе свое прилѣжно простираетъ, дабы законы были вездѣ исполняемы, взысканіе чинитъ со всѣхъ непослушныхъ, ропщивыхъ, лѣнивыхъ и медлительныхъ, пѣню на нихъ налагаетъ, и буде не исправляются, то оныхъ къ суду отсылаетъ; тщаніе имѣетъ, дабы учрежденія полицейскія, или благочинія и торговли сохраняемы и исполняемы были съ точностію. Всѣ непорядки законамъ противные за благовременно прекращаетъ; прилѣжное стараніе имѣетъ о установленіи, утвержденіи и сохраненіи въ ненарушимости всякаго рода благонравія, порядка, мира и тишины не токмо въ городахъ, селахъ и деревняхъ, но и во всѣхъ подчиненныхъ той губерніи земляхъ и водахъ, такъ же и на дорогахъ во оной лежащихъ.

95.

Władza guberſkiego rządu.

Rząd guberſki ieſt to Magiſtratura, ktora zarządza na mocy uſtaw Jmieniem JMPERATORSKIM całą gubernią, obwołuie, i podaie do wiadomości wſzędy w należących do ſiebie prowincyach prawa; ukazy, uſtawy, przepiſy, i nakazy JMPERATORSKIE, tudzież wychodzące z Senatu, i innych Magiſtratur kraiowych, władzę na to maiących.

96.

Powinność guberſkiego rządu.

Rząd guberſki czuwanie ſwoie rozciąga pilnie, aby prawa były wypełniane wſzędy, ſtrofuie wſzyſtkich niepoſłuſznych, ſzemrzących, leniwych, i nierychłych w wypełnieniu ſwoiego obowiązku, winy na nich nakłada, a ieżeli ſię niepoſtrzegaią, tedy do ſądu odſyła; dokłada ſtarania, aby uſtanowienia policyiſkie, i targowe dochowane, i wypełniane były punktualnie. Wſzyſtkie nieporządki prawom przeciwne wcześnie wykorzenia; bacznego dokłada ſtarania o uſtanowieniu, ugruntowaniu, i zachowaniu nienaruſzenie wſzelkiego rodzaiu obyczayności, porządku, ſpokoyności, i uciſzenia, nietylko w miaſtach, oſadach, i wſiach, ale i we wſzyſtkich rządowi tey gubernii podległych ziemiach, i na wodach, i po drogach w niey leżących.

97.

О дѣлахъ до губернскаго правленія надлежащихъ.

Въ губернское правленіе взносятся, производятся и отправляются въ ономъ всѣ дѣла исполнительныя, и скораго отправленія, или приказанія требующія; такъ же и тѣ, о которыхъ противорѣчія, или спора быть не можетъ, какъ на примѣръ: подписанные должникомъ счеты, или вексели, или контракты ясные и явные, по которымъ въ срокъ платежъ не возпослѣдовалъ. По таковымъ дѣламъ жалобы вносятся въ губернское правленіе, и отъ онаго дѣлается понужденіе. Буде же какое дѣло окажется не безспорно, и нѣкоторому сомнѣнію подлежащее, тогда отсылается для разобранія спорющихся въ тѣ мѣста, куда надлежитъ.

98.

О наложеніи ареста и понужденіи подчиненныхъ мѣстъ.

Наложеніе ареста на имѣніе, или на часть онаго за долги по приговору судебнаго мѣста, есть дѣло губернскаго правленія; туда же слѣдуютъ и прошенія о проволочкѣ въ подчиненныхъ мѣстахъ, и понужденіе дѣлается отъ губернскаго правленія по разсмотрѣнію обстоятельствъ.

99.

О исполненіи повелѣній губернскаго правленія.

Къ исполненію повелѣній губернскаго правленія обязаны какъ верьхніе, такъ и уѣздные и нижніе земскіе суды, равномѣрно верьхнія и нижнія расправы, губерн-

97.

O ſprawach do guberſkiego rządu należących.

Do guberſkiego rządu wchodzą, rozpoznawaią ſię, i odbywaią ſię wſzyſtkie dzieła wykonawcze, i prędkiey odprawy, lub rozkazu wymagaiące, również i te o które ſpierać ſię, ani powątpiewać niemożna, iako to naprzykład: podpiſane od dłużnika obrachunki, czyli wexle, albo kontrakty iaſne, i iawne, według których na terminie opłata nienaſtąpiła. W takowych ſprawach żałoby zanoſzą ſię w guberſkim rządzie, a ten zniewala do zadoſyć uczynienia. Jeżeli zaś ſprawa iaka okaże ſię być wątpliwa, i ſporowi podległa, tedy odſyła ſię dla rozſądzenia ſtron tam, gdzie należy.

98.

O położeniu areſztu, i o przyniewoleniu podległych ſobie urzędow.

Położyć areſzt na maiątek, lub na część onego za długi, według decyzyi ſądowey, ieſt rzeczą guberſkiego rządu; do niego także należą ſkargi o przewłokę ſpraw w podległych iemu ſubſelliach, a guberſki rząd przyniewalą one ſtoſownie do okoliczności.

99.

O wypełnieniu rozkazow guberſkiego rządu.

Do wypełnienia rozkazow guberſkiego rządu, obowiązane ſą iako wyżſze, tak i powiatowe, i niżſze ziemſkie ſądy, równiez wyżſze, i niżſze roſprawy, guberſki, i mieyſkie

бернской и городовые Магистраты и Ратуши въ той губернiи находящiяся.

100.

Жалобу на губернское правленiе приносить въ Сенатъ.

Кто же губернскимъ правленiемъ недоволенъ, тотъ жалобу свою приносить имѣетъ въ Сенатъ,

101.

О призывѣ палатъ на общiй совѣтъ съ губернскимъ правленiемъ, и о правѣ чинить представленiя.

Въ случаѣ дѣлъ важныхъ или чрезвычайныхъ, или при полученiи новаго общенароднаго узаконенiя, Главно-командующiй призывать можетъ палату уголовнаго суда, палату гражданскаго суда, и казенную палату для уваженiя дѣлъ обще съ губернскимъ правленiемъ. При случаѣ же новаго общаго узаконенiя, буде законъ въ чемъ не удобенъ усмотрится, то дозволяется имъ вообще единогласно дѣлать свои представленiя въ Сенатъ; а въ случаѣ подтвержденiя отъ верьховной власти непремѣнное и безмолвное исполненiе послѣдовать имѣетъ.

102.

О Правителѣ, или Губернаторѣ.

Во время отлучки изъ губернiи Главнокомандующаго, Правитель или Губернаторъ отправляетъ свою должность по даннымъ Губернаторамъ наказамъ, и отправляетъ переписку съ прилѣжащими къ его губернiи сосѣдними внутренними и внѣшними провинцiями. О пограничныхъ же перепискахъ Губернаторъ, такъ какъ и Главно-командующiй, увѣдомляетъ коллегiю Иностранныхъ дѣлъ.

ſkie Magiſtraty, i ratuſze w tey gubernii znayduiące ſię.

100.

Załobę na guberſki rząd zanoſić w Senacie.

Kto niekontent z rządu guberſkiego, ten może zanoſić żałobę w Senacie.

101.

O przywołaniu izb na wſpólną radę z rządem guberſkim i o mocy czynienia przedſtawień.

W przypadku ſpraw ważnych, czyli nadzwyczaynych, oraz przy odebraniu nowego na cały kray prawa, Główno-kommenderuiący przywołać może izbę kryminalnego ſądu, izbę ſądu cywilnego, izbę ſkarbowę dla roztrząſnienia dzieła wraz z guberſkim rządem. W okoliczności zaś nowego na cały kray prawa, ieśliby prawo nieſtoſowne w czym zdawało ſię, wolno ieſt im ſpolnie, i iednomyślnie otworzyć Senatowi myśli ſwoie. W przypadku wſzakże potwierdzenia od wyżſzey władzy, wypełnienie onego niezwłoczne, nieſporne, i ciche ma naſtępować.

102.

O Rządcy czyli Gubernatorze,

W czaſie oddalenia ſię z gubernii Główno-kommenderuiącego, Rządca, czyli Gubernator ſprawnie urząd ſwóy według danego Gubernatorom nakazu, i utrzymuie korreſpondencyą z przyległemi ſwoiey gubernii ſomſiedzkiemi wnętrznemi, i zewnętrznemi prowincyami. O korreſpondencyi zaś pograniczney Gubernator tak, iako i Główno-kommenderuiący, uwiadamia kollegię zagranicznych dzieł. *O Kon-*

103.

О Совѣтникахъ губернскаго правленія.

Два Совѣтника опредѣляются въ губернское правленіе для вспоможенія Губернатору. Они разсужденіемъ своимъ уважаютъ дѣло, и потомъ исполняютъ положенія Губернаторскія. Буде же случится, что Губернаторскія приказанія не соотвѣтствуютъ пользѣ общей, или службѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, или нарушаютъ узаконенія, и Губернатора разсужденіями отъ того отвратить имъ не можно, тогда Совѣтники долженствуютъ внести въ правленіе письменно свое мнѣніе, и Главно-командующаго и Сенатъ о томъ увѣдомить; но приказаній Губернаторскихъ отмѣнить не могутъ, и по онымъ исполнять обязаны.

104.

О губернскомъ Прокурорѣ и о Стряпчихъ.

Губернское правленіе имѣетъ губернскаго Прокурора, губернскаго Стряпчаго казенныхъ дѣлъ, и губернскаго Стряпчаго уголовныхъ дѣлъ. Сіи Стряпчіе приносятъ свои жалобы въ губернское правленіе по ихъ должностямъ; и буде жалоба уваженія достойна, тогда Губернаторъ прикажетъ имъ жалобу производить, гдѣ по существу дѣла надлежитъ.

103.

O Konſyliarzach guberſkiego rządu.

Dway Konſyliarze naznaczaią ſię do guberſkiego rządu dla pomocy Gubernatora. Oni uwagą ſwoią rozstrząſaią, i obiaśniaią dzieło, a potym wypełniaią rozrządzenia gubernatorſkie. Jeżeli ſię zaś zdarzy, że Gubernatorſkie rozkazy nieodpowiadaią dobru poſpolitemu, czyli ſłużbie JMPERATORSKIEY, czyli naruſzaia uſtawy, a niemogą odwrócić Gubernatora ſwoiemi uwagami od tego zdania, tedy Konſyliarze obowiązani ſą podać do rządu na piſmie mniemanie ſwoie, i Główno-kommenderuiącego, i Senat o tym uwiadomić, iednak rozkazow Gubernatorſkich odmienić niemogą, i powinni ſą według onych przepiſow wypełniać.

104.

O guberſkim Prokurorze i Adwokatach (Strabczych.)

Guberſki rząd ma guberſkiego Prokurora, guberſkiego Adwokata ſpraw ſkarbowych, i guberſkiego Adwokata ſpraw kryminalnych. Ci Adwokaci przynoſić maią do guberſkiego rządu żałoby ſwoie, iako ich powinność każe, i ieżeli żałoba ważna, tedy Gubernator rozkaże im według żałoby ſwoiey czynić ſądownie tam, gdzie z natury ſprawy należy.

ГЛАВА VI.

О ДОЛЖНОСТИ ПАЛАТЫ УГОЛОВНАГО СУДА.

105.

О присутствующихъ.

Въ палатѣ уголовнаго суда засѣдаетъ Предсѣдатель одинъ, два Совѣтника и два Ассессора.

106.

Что есть палата уголовнаго суда.

Палата уголовнаго суда ни что иное есть, какъ Юстицъ коллегіи департаментъ, которому поручаются особенно уголовныя дѣла, и слѣдственныя дѣла въ преступленіи должностей въ той губерніи.

107.

О взносѣ дѣлъ уголовныхъ для ревизіи и рѣшенія въ палату.

Той губерніи уголовныя дѣла, кои подвергаютъ обвиняемаго лишенію жизни, или чести, да внесутся изъ верьхняго земскаго суда, или верьхней расправы, или губернскаго Магистрата безъ всякой аппелляціи, или переноса прямо на ревизію и вершеніе палаты уголовнаго суда той губерніи.

108.

Что есть ревизія уголовнаго дѣла.

Ревизія уголовныхъ дѣлъ ни что иное есть, какъ прилѣжное разсмотрѣніе, произведено ли дѣло порядочно и сходственно съ законами, сколь для оправданія невинности, столь, и для приведенія въ

ROZDZIAŁ VI.

O POWINNOSCI IZBY KRYMINALNEGO SĄDU.

105.

O zaſiadaiących.

W Izbie kryminalnego ſądu zaſiada Prezydent ieden, dwóch Konſyliarzow, i dwóch Aſſeſſorow.

106.

Co ieſt izba krymi-nalnego ſądu.

Izba kryminalnego ſądu nieco innego ieſt, iako departament kollegii ſprawiedliwości, któremu poruczaią ſię oſobliwie kryminalne ſprawy, i ſprawy śledzące przeſtępſtwa urzędowych powinności w tey gubernii.

107.

O wprowadzeniu ſpraw kryminalnych do rozpoznania i decyzyi izby.

Sprawy kryminalne tey gubernii takowe, za które obwiniony podpada karze na życiu, lub na czci, wnoſzone być maią, z wyżſzego ziemſkiego ſądu, lub wyżſzey roſprawy, lub guberſkiego Magiſtratu, bez wſzelkiey appellacyi, lub przenieſienia ſprawy przez ſtronę, proſto na rozpoznanie, i dokonanie izby kryminalnego ſądu tey gubernii.

108.

Co ieſt rewizya kryminalney ſprawy.

Rewizya kryminalnych ſpraw, nieco innego ieſt, iak tylko pilne roſpatrzenie, ieśli dzieło porządkiem, i według prawa wyprowadzone było, iako dla uſprawiedliwienia niewinności, tak też dla oczewiſtego wyia-

ясность преступленій, или для обличенія преступника.

109.

О жалобѣ Стряпчаго уголовныхъ дѣлъ.

Въ палатѣ уголовнаго суда Стряпчей уголовныхъ дѣлъ по приказанію и дозволенію Губернатора жалобу свою приноситъ по его должности.

ГЛАВА VII.

О ТЕЧЕНІИ ДѢЛЪ УГОЛОВНЫХЪ.

110.

О будущемъ теченіи дѣлъ уголовныхъ, о власти уѣзднаго суда, городоваго Магистрата, или Ратуши и нижней расправы.

Теченіе дѣлъ уголовныхъ да будетъ отъ нынѣ слѣдующимъ порядкомъ: буде кто учинитъ уголовное преступленіе въ подсудномъ вѣдомствѣ уѣзднаго суда, или городоваго Магистрата, или Ратуши, или нижней расправы; тогда изъ сихъ судовъ тотъ въ подсудномъ вѣдомствѣ котораго то уголовное преступленіе учинилось, долженствуетъ учинить немедлѣнное изслѣдованіе происшедшаго преступленія; и буде преступленіе не подлежитъ ни лишенію жизни, ни лишенію чести, ни торговой казни; то судъ изслѣдовавъ, властенъ учинить въ силу законовъ приговоръ рѣшительный, который для исполненія и наказанія преступника за преступленіе на мѣстѣ уѣздный судъ и нижняя расправа вручитъ нижнему земскому суду, а городовый Магистратъ, или Ратуша Городничему.

Въ

śnienia przeſtępſtwa, czyli dla przeświadczenia winowaycy.

109.

O żałobie Adwokata ſpraw kryminalnych.

W izbie kryminalnego ſądu Adwokat kryminalnych ſpraw za rozkazem i pozwoleniem Gubernatora żałobę ſwoią zanoſi według ſwey powinności.

ROZDZIAŁ VII.
O POSTĘPOWANIU W SPRAWACH KRYMINALNYCH.

110.

O maiącym być poſtępowaniu w ſprawach kryminalnych, o władzy powiatowego ſądu, mieyſkiego Magiſtratu, lub Ratúſzu, i niżſzey roſprawy.

POſtępowanie w ſprawach kryminalnych ma być odtąd takim porządkiem: Jeśli kto popełni kryminalne przeſtępſtwo, a należeć będzie do ſądowey iuryzdykcyi, czyli powiatowego ſądu, czyli, mieyſkiego Magiſtratu, czyli Ratuſza, czyli niżſzey roſprawy, tedy ten ſąd, w iuryzdykcyi ktorego to kryminalne przeſtępſtwo popełniło ſię, obowiązany ieſt uczynić niezwłoczne wyśledzenie (inkwizycyę) popełnionego przeſtępſtwa; i ieżeli przeſtępſtwo nieściąga kary ani na gardle, ani ná czci, ani na kaźń publiczną u pręgierza niezaſługuie, tedy ſąd wyśledziwſzy rzecz całą, mocen ieſt uczynić wyrok oſtateczny, ktòry po exekucyą i ukaranie winowaycy na mieyſcu wykroczenia ſąd powiatowy, i niżſza roſprawa, odeſzle do ſądu niżſzego ziemſkiego, a Magiſtrat mieyſki, czyli Ratuſz do Horodniczego.

111.

Въ какихъ случаяхъ уголовное дѣло долженствуетъ отсылать уѣздный судъ въ верьхній земскій судъ, городовый Магистратъ или Ратуша въ губернскій Магистратъ, а нижняя расправа въ верьхнюю расправу.

Буде же обвиняемый за преступленіе подлежитъ лишенію жизни, или лишенію чести, или торговой казни; тогда по изслѣдованіи дѣла, съ приличными законами и со мнѣніемъ отошлетъ дѣло и обвиняемаго уѣздный судъ въ верьхній земскій судъ, городовый Магистратъ или Ратуша въ губернскій Магистратъ, а нижняя расправа въ верьхнюю расправу для приговора.

112.

О власти верьхняго земскаго суда, губернскаго Магистрата и верьхней расправы въ учиненіи приговора.

Верьхній земскій судъ, или губернскій Магистратъ, или верьхняя расправа, получа изъ суда слѣдствіе уголовнаго преступленія, не теряя времени, прилѣжно входитъ, въ разсмотрѣніе обстоятельствъ, и учинитъ въ силу законовъ приговоръ, который отсылаетъ при описаніи дѣла въ палату уголовнаго суда для ревизіи о порядочномъ производствѣ и рѣшеніи дѣла.

113.

О власти палаты уголовнаго суда въ ревизіи дѣлъ уголовныхъ.

Палата уголовнаго суда по полученіи уголовнаго дѣла, не мѣшкавъ ни мало, учинитъ производству уголовнаго дѣла ревизію, и приступаетъ къ рѣшительному вершенію дѣла; и для того взноситъ оное къ Главнокомандующему, дабы повелѣніемъ его въ страхъ злымъ наказанъ

111.

W iakim przypadku kryminalne ſprawy powinien odſyłać ſąd powiatowy do wyżſzego ziemſkiego ſądu, Magiſtrat mieyſki, czyli Ratuſz do Magiſtratu guberſkiego, á niżſza roſprawa, do roſprawy wyżſzey.

Jeżeli zaś obwiniony zá przeſtępſtwo ſwoie winien ieſt ukaranym być, albo na gardle, albo ná czci, albo karą u pręgierza, w tenczas po wyśledzeniu dzieła z przyzwoitym ſtoſowaniem prawa, i przyłączonym zdaniem ſwoim, odeſzle ſprawę, i winowaycę ſąd powiatowy do wyżſzego ziemſkiego ſądu, Magiſtrat mieyſki, czyli Ratuſz do guberſkiego Magiſtratu, á niżſza roſprawa do roſprawy wyżſzey po dekret.

112.

O władzy wyżſzego ziemſkiego ſądu, guberſkiego Magiſtratu, i wyżſzey roſpawy co do uczynienia dekretu.

Wyżſzy ziemſki ſąd, albo guberſki Magiſtrat, albo wyżſza roſprawa odebrawſzy od ſądu inkwizycyę, kryminalnego przeſtępſtwa, nietracąc czaſu pilnie weydzie w roſpoznanie okoliczności, i uformuie wyrok ná mocy prawa, który odſyła przy opiſaniu dzieła do izby kryminalnego ſądu, dla rewizyi ieżeli porządnie ieſt wyprowadzone, i decydowane dzieło.

113.

O władzy izby kryminalnego ſądu co do rewidowania kryminalnych ſpraw.

Jzba kryminalnego ſądu odebrawſzy kryminalną ſprawę, bez naymnieyſzego omieſzkania uczyni rewizyę wyprowadzenia dzieła, i przyſtąpi do oſtatecznego ſprawy dokonania, i dla tego podaie o nim do Główno-kommenderuiącego, ażeby zá iego rozkazem ná poſtrach złośliwym ukarany był

wi-

занъ былъ преступникъ за преступленіе въ томъ уѣздѣ или городѣ, гдѣ учинилъ злое дѣло.

ГЛАВА VIII.

О ДОЛЖНОСТИ ПАЛАТЫ ГРАЖДАНСКАГО СУДА.

114.

О присутствующихъ.

Въ палатѣ гражданскаго суда засѣдаетъ Предсѣдатель одинъ, два Совѣтника и два Ассессора.

115.

Что есть палата гражданскаго суда.

Палата гражданскаго суда ни что иное есть, какъ соединенный департаментъ Юстицъ и Вотчинной коллегіи, которому поручается аппелляція для ревизіи гражданскихъ дѣлъ на верьхній земскій судъ, губернскій Магистратъ и верьхнюю расправу той губерніи.

116.

Что есть ревизія гражданскаго дѣла.

Ревизія гражданскихъ дѣлъ ни что иное естъ, какъ прилѣжное разсмотрѣніе, произведено ли дѣло порядочно и сходственно съ законами, сколь для приведенія въ ясность права оправданной стороны, столь и для опроверженія мнимаго права противорѣчущей стороны.

ГЛА-

winowayca zá przeſtępſtwo w tym powiecie, lub mieście, gdzie niegodziwość popełnił.

ROZDZIAŁ VIII.

O POWINNOSCI JZBY CYWILNEGO SĄDU.

114.

O zaſiadaiących.

W Izbie cywilnego ſądu zaſiada Prezydent ieden, dwóch Konſyliarzow, i dwóch Aſſesſorow.

115.

Co ieſt izba cywilnego ſądu.

Jzba cywilnego ſądu nieco innego ieſt, iako departament złączony kollegii ſprawiedliwości, i dziedzictw, któremu porucza ſię rewizya cywilnych ſpraw weſzłych z appellacyi od wyżſzego ziemſkiego ſądu, guberſkiego Magiſtratu, i wyżſzey roſprawy.

116.

Co ieſt rewizya cywilney ſprawy.

Rewizya ſpraw cywilnych nieco innego ieſt, iako pilne roztrząśnienie: czyli dzieło porządnie ieſt wyprowadzone, i ſtoſownie z prawami, tak dla oczewiſtego wyiaśnienia prawa uſprawiedliwioney ſtrony, iako też dla zbicia mniemanego prawa ſtrony ſpór wiodącey.

ROZ-

ГЛАВА IX.

О ДОЛЖНОСТИ КАЗЕННОЙ ПАЛАТЫ,

117.

О присутствующихъ.

Въ казенной палатѣ засѣдаетъ Поручикъ Правителя или Вицъ-Губернаторъ, Директоръ экономiи или домоводства, одинъ Совѣтникъ, два Ассессора и одинъ губернскiй Казначей; когда же Вицъ-Губернаторъ заступаетъ мѣсто Губернатора, тогда въ казенной палатѣ экономiи Директоръ мѣсто занимаетъ Поручика Правителя.

118.

Что есть казенная палата.

Казенная палата ни что иное есть, какъ соединенный департаментъ Каммеръ и Ревизiонъ коллегiй, которому поручаются въ смотрѣнiе домостроительныя и казенныя дѣла той губернiи, какъ то вѣдомости о числѣ народа, ревизiонныя сказки, свѣденiе о приходѣ и расходѣ, ревизiя счетовъ, соляныя дѣла, винный откупъ и подряди, казенныя всякiя права, казенныя и публичныя строенiя и ихъ содержанiе въ той губернiи; съ такою противъ Каммеръ коллегiи отмѣною, что казенная палата ни кого не судитъ, но производитъ требованiя свои о дѣлахъ, о которыхъ противорѣчiя или спора быть не можетъ, въ губернскомъ правле-

ROZDZIAŁ IX.

O POWINNOSCI IZBY SKARBOWEY.

117.

O Zaſiadaiących.

W Skarbowey izbie zaſiada Porucznik rządcy, czyli Wice-Gubernator, Dyrektor ekonomii, czyli goſpodarſtwa, ieden Konſyliarz, dwóch Aſſeſſorów, i ieden guberſki Skarbny; kiedy zaś Wice-Gubernator zaſtępuie mieyſce Gubernatora, pod ów czas w izbie ſkarbowey Dyrektor ekonomii zaſtępuie mieyſce Wice-Gubernatora.

118.

Co ieſt izba ſkarbowa.

Izba ſkarbowa nieco innego ieſt, iako złączony departament Kamer- i rewizion-kollegii, którego dozorowi poruczaią ſię ekonomiczne i ſkarbowe intereſſa tey gubernii, iako to: wiadomość o liczbie duſz mieſzkańcow, rewizyine ſpiſy, wiadomość o przychodzie, i rozchodzie, roſtrząſnienie rachunkow, dzieła ſolne, aręda gorzałczana, i kontrakty, wſzyſtkie ſkarbowe prawa, ſkarbowe i publiczne budowle w tey gubernii, i onych utrzymanie; z tą rożnicą od Kamer-kollegii, że izba ſkarbowa nikogo nie ſądzi, ale czyni rekwizycye ſwoie w ſprawach, w których ſprzeciwieńſtwa czyli ſporu być nie może, u guberſkiego rządu, iako ſię o takowych ſprawach poſtanowiło

вленіи, какъ о таковыхъ дѣлахъ предписано въ 97 й статьѣ о дѣлахъ до губернскаго правленія надлежащихъ. О прочихъ же дѣлахъ, кои небезспорны, или сомнѣнію подлежащія, приноситъ свои жалобы въ судебныхъ мѣстахъ чрезъ губернскаго Стряпчаго казенныхъ дѣлъ.

119.

Казенной палатѣ поручаются какъ узаконенные сборы, такъ и бдѣніе, дабы съ народа запрещенные собираемы не были.

Какъ казенной палатѣ поручается свѣденіе всякаго рода казеннаго сбора законами установленнаго и собираемаго въ той губерніи, то равномѣрно казенная палата накрѣпко смотрѣть имѣетъ, дабы въ той губерніи съ народа никакіе запрещенные сборы собираемы не были, а гдѣ таковые усмотритъ, то чрезъ Стряпчаго казенныхъ дѣлъ жалобу приноситъ въ то мѣсто, куда къ суду надлежитъ.

120.

Казенная палата старается:
1. О собраніи.
2. О доставленіи.
3, О сохраненіи доходовъ.

Казенная палата въ разсужденіи доходовъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА старается: 1 е. дабы доходы сполна и въ настоящее время собраны были, 2 е. дабы доходы, куда надлежитъ, доставлены были,, и 3 е. дабы доходы въ цѣлости сохранены были.

121.

О сочиненіи погодно реэстровъ о доходахъ, и доста-

Казенная палата сочиняетъ погодно вѣрный реэстръ о доходахъ каждаго уѣзда той губерніи, и старается, дабы

сіи

punktem 97. gdzie rzecz ieſt o ſprawach do guberſkiego rządu, należących. W innych zaś ſprawach które ſprzeczne ſą, i podlegaią wątpliwości, czyni żałoby ſwoie u ſądowych urzędow przez Adwokata guberſkiego ſpraw ſkarbowych.

119.

Izbie ſkarbowey poruczaią ſię tak prawami uſtanowione pobory, iako też baczność, aby od ludu zakazanych poborow nie wybierano.

Iako ſkarbowey izbie porucza ſię wiadomość o poborach ſkarbowych prawami uſtanowionych, i zbieranych w tey gubernii; tak rownież izba ſkarbowa dozierać ma naymocniey, aby w tey gubernii zakazane pobory od ludu wymuſzane nie były, a gdzie ſię to okaże, tedy przez Adwokata ſkarbowych ſpraw zanieſie żałobę u tego ſądu, do którego to należeć będzie.

120.

Izba ſkarbowa ma ſtaranie:
1. O zebraniu,
2. O doſtawieniu.
3. O zachowaniu dochodow.

Izba ſkarbowa co ſię tycze JMPERATORSKICH dochodow ſtara ſię: 1. Aby dochody ſpełna, i w przyzwoitym czaſie zebrane były, 2. aby dochody doſtawione były, gdzie należy, i 3. aby dochody cało zachowane były.

121.

O ułożeniu corocznie regeſtru dochodow, i o daniu wiado-

Izba ſkarbowa corocznie czyni wierny regeſtr dochodow każdego powiatu tey gubernii, i ſtara ſię, aby te regeſtra były po-

пленіи свѣденія о доходахъ и расходахъ государственному Казначею.

сіи реэстры были исправны и точны, и доставляетъ все свѣденіе о доходахъ и расходахъ той губерніи къ государственному Казначею.

122.

Уѣздные Казначеи подчинены казенной палатѣ, и ею считаются какъ въ деньгахъ, такъ и въ счетахъ.

Уѣздные Казначеи подчинены казенной палатѣ, которая ихъ погодно и присмѣнѣ считаетъ, и ихъ счеты повѣряетъ.

123.

Казенная палата получаетъ отъ уѣзднаго Казначея вѣдомости:
1. О собраніи доходовъ.
2. О недоимкахъ.
3. О употребленіи доходовъ.
4. О остаткѣ за статнымъ расходомъ.
5. О храненіи денежной казны.
6. О цѣлости денегъ.

Казенная палата въ разсужденіи доходовъ и расходовъ каждаго уѣзда получаетъ отъ уѣздныхъ Казначеевъ слѣдующія вѣдомости: 1 е. всѣ ли казенные доходы собраны, или 2 е. за чемъ доходъ не собранъ, 3 е. куда доходы употреблены, 4 е. естьли за статнымъ расходомъ остатокъ, 5 е. гдѣ тѣ остатки и 6 е. все ли на лицо, и таковою ли монетою, каковою въ приходъ вступили.

ГЛАВА X.
О ПАЛАТАХЪ ВООБЩЕ.

124.

Палаты рѣшатъ по законамъ.

Палаты да не рѣшатъ инако, какъ въ силу государственныхъ узаконеній.

Па-

mości dokładnych o dochodach i rozchodach Podskarbiemu Jmperyi.

rządne, i wierne, i odsyła dokładną wiadomość o dochodach, i rozchodach tey gubernii Podskarbiemu Jmperyi.

122.

Powiatowi Skarbni są pod zwierzchnością izby skarbowey, i od niey kalkulowani iako z pieniędzy, tak i z rachunkow.

Powiatowi Skarbni zostaią pod zwierzchnością skarbowey izby, która ich corocznie, lub w czasie odmiany rachunkow słucha, i rachunki ich weryfikuie.

123.

Izba skarbowa odbiera od Skarbnych powiatowych wiadomości:
1. O zbiorze dochodow.
2. O niedoborze.
3. O użyciu dochodow.
4. O reszcie od rozchodu etatowego,
5. O chowaniu pieniężney kassy.
6. O całości pieniędzy.

Izba Skarbowa, co się tycze dochodow, i rozchodow każdego powiatu odbiera od powiatowych Skarbnych następuiące wiadomości: 1. Czyli wszystkie skarbowe dochody odebrane są, lub 2. dla czego dochod iaki nie odebran? 3. gdzie się dochody obrociły? 4. Czyli się co od rozchodu etatem położonego zostaie? 5. gdzie ta reszta? 6. Czyli wszystko w gotowiznie i tą samą monetą, iaką do skarbu weszło?

ROZDZIAŁ X.
O IZBACH W POWSZECHNOSCI.

124.

Izby decyduią według praw

IZby nie maią decydować inaczey, tylko na mocy praw kraiowych.

Izba

125.

Палата посылаетъ указы въ подчиненныя ей мѣста.

Палата да не пошлетъ указы, токмо въ подчиненныя ей мѣста.

126.

Палатскія рѣшенія объявляются при открытыхъ дверяхъ.

Палтскія рѣшенія не инако объявляются, какъ прочтеніемъ при открытыхъ дверяхъ рѣшительнаго опредѣленія той палаты.

127.

Обнародованія происходятъ чрезъ губернское правленіе.

Буде рѣшеніе которой палаты къ обнародыванію для публики той губерніи слѣдуетъ, да пошлется для того въ губернское правленіе.

128.

Палаты по дѣламъ производятъ сообщеніе между собою.

Буде которой палатѣ нужно по дѣламъ сообщеніе съ равнымъ ей мѣстомъ, да произведутъ сообщеніе между собою; въ случаѣ же медлѣннаго отвѣта, да требуютъ вспоможенія отъ своего губернскаго правленія, откуда пошлется требованіе въ то правленіе, отъ котораго зависитъ мѣсто, въ которомъ оказалось медлѣніе.

129.

Палата одна во власть другой да не входитъ.

Палата всякая избѣгаетъ случая входить во власть другой палаты, и не пересылается, съ подчиненнымъ другой палатѣ мѣстомъ.

Па-

125.

Izba poſyła ukazy podległym ſobie urzędóm.

Izba nie ma poſyłać ukazow ſwoich tylko do podległych ſobie urzędów.

126.

Izb decyzye obiawiaią ſię przy otwarciu drzwi.

Decyżye izb nie inaczey obiawiane bywaią, tylko przeczytaniem przy otwarciu drzwi decyduiącego tey izby dekretu.

127.

Publikacye czynią ſię przez rząd guberſki.

Ieżeli decyzya którey izby powinna być publikowana w tey gubernii, tedy na ten koniec poſyła ſię do guberſkiego rządu.

128.

Izby czynią kommunikacyę między ſobą ieśli ſprawa tego wyciąga.

Ieżeli którey izbie potrzebne ieſt z równym ſobie urzędem porozumienie ſię czyli kommunikacya, tedy uczynić ią między ſobą maią; a w przypadku zwłoki odpowiedzi udać ſię maią o pomoc do ſwoiego guberſkiego rządu, który poſzle rekwizycyę do tego rządu od ktorego zależy ten urząd, w którym zwłoka naſtąpiła.

129.

Izba iedna nie ma wdawać ſię do władzy drugiey.

Izba każda unika okazyi wkroczenia w obręby władzy inney izby, ani korreſponduie urzędownie z podległym inney izbie urzędem.

Izba

130.

Палата не перевершиваетъ ни своихъ, ни другой палаты рѣшеній.

Одна палата не можетъ отмѣнить рѣшенія другой палаты, ни собственныхъ своихъ перевершивать.

131.

Жалобу на палаты приносить въ Сенатъ.

Буде кто не доволенъ рѣшеніемъ палаты, тотъ жалобу свою приносить имѣетъ въ Сенатъ, какъ и нынѣ на коллегіи, но напередъ да внесетъ двести рублей въ палату. Сіи деньги въ палатѣ вѣрно и хранятся до рѣшенія Сената. Сверьхъ же того переноситель да распишется самъ вмѣсто присяги, что онъ по истиннѣ думаетъ, что онъ правое дѣло имѣетъ; и буде Сенатъ его обвинитъ, тогда внесенныя деньги изъ палатъ отдадутся въ приказъ общественнаго призрѣнія. Стряпчіе казенныхъ и уголовныхъ дѣлъ отъ взносу двухъ сотъ рублей увольняются; ибо ихъ должность есть общественная, только вмѣсто присяги расписаться должны.

132.

Запрещается переносъ изъ палатъ въ Сенатъ въ дѣлѣ ниже пяти сотъ рублей.

Переносъ дѣлъ изъ палатъ въ Сенатъ запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго цѣна ниже пяти сотъ рублей.

133.

Рѣшенія палатъ въ гражданскихъ дѣлахъ исполняются.

Рѣшенія палатъ въ гражданскихъ дѣлахъ исполняются, не смотря на переносъ.

ГЛА-

130.

Izba nie przeiſtacza ani ſwoich, ani drugiey izby wyrokow.

Jedna izba nie może odmienić decyzyi izby drugiey, ani właſnych ſwoich przeiſtaczać.

131.

Załoby od izb zanoſić w Senacie.

Jeżeli kto nie ieſt kontent z wyroku izby, tedy żałobę ſwoię zanieść może w Senacie, tak, iako i dotąd od kollegiow; wſzakże wprzódy wnieść ma do izby rublow dwieście. Te pieniądze w izbie wiernie zachowane być maią do Senackiego wyroku. Prócz tego przenoſzący ſprawę, czyli appelluiący ma wyznać zamiaſt przyſięgi na piſmie z podpiſem ręki ſwoiey, że on w ſumieniu ſwoim przekonany ieſt, iż ſprawiedliwą ma ſprawę; a ieżeli Senat uzna go winnym, tedy wnieſione pieniądze oddane będą z izb do Magiſtratury powſzechney opieki. Adwokaci ſkarbowych i kryminalnych ſpraw od wnoſzenia dwóchſet rublow wolni ſą, gdyż ich powinność ieſt uſługą poſpolitemu dobru, wſzakże zamiaſt przyſięgi ſkrypt dać powinni.

132.

Zabrania ſię appellować od izb do Senatu w ſprawach o mniey od pięciu ſet rublow.

Niedózwala ſię appellacya od izb do Senatu, ieśli ſpór idzie o rzecz, którey wartość mnieyſza ieſt od pięciu ſet rublow.

133.

Wyroki izb w cywilnych ſprawach exekwuią ſię.

Wyroki izb w ſprawach cywilnych pomimo założoną appellacyę exekucyę biorą.

ГЛАВА XI.

О ДОЛЖНОСТИ УѢЗДНАГО КАЗНАЧЕЯ.

134.

О опредѣленіи уѣзднаго Казначея.

Въ каждомъ уѣздѣ опредѣляется по одному Казначею.

135.

Должность уѣзднаго Казначея.

Уѣздный Казначей имѣетъ въ вѣдомствѣ своемъ казенные сборы того уѣзда, и увѣдомляетъ о приходѣ и расходѣ денегъ казенную палату той губерніи, то есть. 1, всѣ ли казенные доходы того уѣзда собраны, или 2, за чемъ не собраны и съ кого, 3, куда доходы употреблены, 4, есть ли доходы въ остаткѣ за штатнымъ расходомъ, 5, гдѣ тѣ остатки хранятся, и 6, всѣ ли на лицо, и таковою ли монетою, каковою въ приходъ вступили.

136.

Уѣздный Казначей не собираетъ денегъ, и не разпоряжаетъ доходами, но ведетъ счеты и бережетъ деньги.

Уѣздный Казначей не имѣетъ власти самъ собирать, ни разпоряжать казенными доходами; но онъ есть хранитель, тѣхъ денегъ, кои въ казну приносятся, и ведетъ порядочныя приходныя и расходныя книги.

Всѣ

ROZDZIAŁ XI.

O POWINNOSCI POWIATOWEGO SKARBNEGO.

134.

O naznaczeniu powiatowego Skarbnego.

W Każdym powiecie naznacza ſię ieden Skarbny.

135.

Powinność powiatowego Skarbnego.

Powiatowy Skarbny ma w ſwoim zawiadowaniu pobory ſkarbowe tego powiatu, i uwiadamia o przychodzie, i rozchodzie pieniędzy ſkarbową izbę tey gubernii, to ieſt: 1. czyli wſzyſtkie ſkarbowe dochody w tym powiecie zebrane; lub 2. dla czego nie zebrane, i od kogo? 3. Jak ſię dochody obróciły? 4. ieżeli zoſtaie co od expenſy etatowey? 5. gdzie ſię ta reſzta chowa? i 6. czyli wſzyſtkie w gotowiznie, i takąli monetą, iaką weſzły?

136.

Powiatowy Skarbny nie zbiera pieniędzy, ani rozrządza, ale rachunki wiedzie, i ſtrzeże kaſſy.

Powiatowy Skarbny nie ma władzy zbierać ſam, ani rozrządzać dochodami ſkarbowemi; ale on ieſt ſtróżem tych pieniędzy, które do ſkarbu wnoſzą ſię, i prowadzi porządne przychodowe i rozchodowe księgi.

137.

Всѣ казенные доходы того уѣзда суть подъ сохраненіемъ уѣзднаго Казначея.

Всѣ казенные доходы того уѣзда, какого бы званія ни были, не изключая ни какихъ, должны вступать въ приемъ и подъ сохраненіе уѣзднаго Казначея.

ГЛАВА XII.

О СБОРѢ СЪ НАРОДА И О ДОХОДАХЪ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

138.

Казенные денежные сборы слѣдуютъ къ уѣздному Казначею, хлѣбъ же и сѣно въ магазейны.

Всякій родъ сбора законами установленный съ каждаго уѣзда, буде денежный, да отдастся въ кладовыя уѣзднаго Казначея тѣми самими, кому сборъ платить слѣдуетъ, или ихъ повѣренными въ указный срокъ; буде хлѣбъ или сѣно, да отдадутъ въ магазейны ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

139.

По окончаніи срока сбора Казначей, по силѣ 123 статьи посылаетъ вѣдомости въ казенную палату, и реэстръ о недоимкахъ въ нижній земскій судъ для взысканія.

По окончаніи срока сбора уѣздный Казначей долженствуетъ увѣдомить казенную палату, какъ о томъ въ 123 статьѣ предписано. О недоимкахъ же посылаетъ реэстръ въ нижній земскій судъ для взысканія.

Ка-

137.

Wszystkie dochody skarbowe tego powiatu w straży są Skarbnego powiatowego.

Wszystkie skarbowe dochody tego powiatu iakiego bądź nazwiska, niewyimuiąc żadnych, maią iść do percepty i straży powiatowego Skarbnego.

ROZDZIAŁ XII.

O CZYNIENIU POBOROW, I O DOCHODACH JMPERATORSKICH.

138.

Pieniężny pobor do Skarbnego, zboże lub siano do magazynow wnosić.

Wszelki gatunek poboru prawami uchwalony z każdego powiatu, ieżeli pieniężny, wniesion być ma do skarbcu powiatowego Skarbnego przez tychże samych, którzy ten pobor płacić winni, albo przez ich umocowanych na terminie prawami oznaczonym; ieżeli zaś w zbożu, lub sienie, tedy oddany być ma do magazynow JMPERATORSKICH.

139.

Po wyiściu terminu Skarbny uwiadamia izbę skarbowę według paragrafu 123. i regestr remanentow odsyła do niższego ziemskiego sądu.

Po wyiściu terminu poboru powiatowy Skarbny winien iest uwiadomić izbę skarbowę, iako się przepisuie w paragrafie 123. Regestr zaś remanentow odsyła do niższego ziemskiego sądu dla upomnienia się.

Izba

140.

Казенная палата по окончании срока сбора сочиняетъ два реэстра; первый о исправномъ сборѣ, вторый о недоимкахъ, и посылаетъ оные въ губернское правленіе, откуда чинится приказаніе о взыскании.

Казенная палата по прошествіи всякаго срока сбора изъ вѣдомостей уѣздныхъ Казначеевъ сочинить имѣетъ два реэстра; въ первый вноситъ перечень по уѣздамъ исправныхъ, а во вторый перечень же неисправныхъ плательщиковъ, и буде есть, и недоимку каждаго уѣзда. Оба реэстра посылаетъ казенная палата въ губернское правленіе, откуда по второму реэстру о недоимкахъ посылаютъ не мѣшкавъ въ нижній земскій судъ приказаніе о взысканіи.

141.

Нижній земскій судъ о недоимкахъ посылаетъ приказаніе къ неисправнымъ плательщикамъ о взносѣ недоимокъ и расписокъ о приемѣ въ четыренедѣльный срокъ.

По полученіи реэстра о недоимкахъ, нижній земскій Судъ посылаетъ въ недоимочное мѣсто неисправнымъ плательщикамъ приказаніе, чтобъ въ четыренедѣльный срокъ недоимочный сборъ былъ внесенъ, куда надлежитъ, и данныя имъ расписки о приемѣ къ суду представлены были.

142.

О взысканіи недоимокъ на мѣстѣ послѣ четыренедѣльнаго срока.

Буде же въ четыренедѣльный срокъ не внесутся недоимки, и расписки о приемѣ къ суду представлены не будутъ; тогда земскій Исправникъ самъ долженъ ѣхать въ то мѣсто, гдѣ учинилась недоимка, и оную собирать, или же одинъ изъ Засѣдателей того суда;

и

140.

Izba ſkarbowa po wyiściu terminu poboru robi dwa regeſtra, pierwſzy o regularnym poborze, drugi o remanentach, i poſyła ie do rządu guberſkiego zkąd daie ſie rozkaz upomnienia ſię.

Izba ſkarbowa, po upłynieniu wſzelkiegó terminu z podanych ſobie wiadomości od Skarbnych powiatowych ułożyć ma dwa regeſtra; do pierwſzego wnoſi imiona z każdego powiatu punktualnych upłatnikow, do drugiego niepunktualnych, a ieżeli ieſt, tedy i remanent każdego powiatu wyrazi. Obydwa regeſtra poſyła izba do rządu guberſkiego, zkąd według drugiego regeſtru o remanentach wydaie ſię bęz odwłoki rozkaz niżſzemu ziemſkiemu ſądowi upomnienia ſię.

141.

Niżſzy ziemſki ſąd względem remanentow poſyła rozkaz niepunktualnym upłatnikom o wnieſieniu remanentow, i prezentowaniu kwitow z oddanych pieniędzy w terminie czteroniedzielnym.

Odebrawſzy regeſtr remanentow niżſzy ziemſki ſąd, poſyła na mieyſce gdzie remanent zoſtał rozkaz nie punktualnym upłatnikom, ażeby w terminie czterech tygodni remanent poborowy wnieſiony był tam, gdzie należy: i zakwitowanie z oddanych pieniędzy ſądowi prezentowane było.

142.

O dochodzeniu niedoborow po terminie czteroniedzielnym.

Jeżeli zaś w ciągu czterech niedziel remanent wnieſiony, i kwit prezentowany ſądowi nie bedzie; tedy Kapitan Sprawnik powinien ſam iechać na to mieyſce, gdzie niedobor ſtał ſię, i remanent odbierać, albolitęż ieden z Zaſiadaiących w tym ſądzie; á na ten koniec przydać temu exekutorowi

Ziem-

и для того придать тому взыскателю двухъ человѣкъ солдатъ, коимъ ежедневно производить двойную порцїю на счетъ неисправныхъ плательщиковъ до тѣхъ поръ, пока не будетъ выплачена въ казну недоимка. Буде же въ трои сутки неисправный плательщикъ не внесетъ недоимки, тогда земскїй Исправникъ имѣетъ право поступать, какъ о неисправныхъ плательщикахъ въ уставѣ казенной палаты написано. И все сїе дѣлается неисправнымъ плательщикамъ въ стыдъ и наказанїе; ибо всякъ исправенъ быть долженствуетъ.

143.

Земскїй Исправникъ имѣетъ пласть напоминать уѣздному Казначею о исполненiи его должности.

Буде же уѣздный Казначей станетъ мѣшкать въ приемѣ сбора, или въ отдачѣ расписокъ о приемѣ, и на него въ томъ жалоба будетъ нижнему земскому суду; тогда земскїй Исправникъ долженъ Казначею напомнить о исполненїи его должности, и о томъ увѣдомить казенную палату, дабы неисправные по мѣрѣ ихъ вины и воздаянїе получить могли.

ГЛАВА XIII.

О ХРАНЕНІИ ДЕНЕЖНОЙ КАЗНЫ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

144.

Гдѣ хранить казну.

Хранить денежную казну вездѣ въ кладовыхъ.

dwóch żołnierzy, którym da się na dzień dwoyne ſtrawne na rachunek niepunktualnych upłatnikow do póty, póki niedobor wnieſion do ſkarbu nie będzie. Jeżeli zaś we trzy doby nieuiści się, tedy Kapitan Sprawnik ma moc poſtąpienia z nim tak, iako przepiſano w uſtawie izby ſkarbowey o zawodnie opłacaiących pobory; á wſzyſtko to czyni się tym niepunktualnym upłatnikom na wſtyd i karę; albowiem każdy w opłacie poborow punktualnym być powinien.

143.

Ziemſki Kapitan ma prawo przypominać Skarbnemu wypełnienie powinności.

Jeżeli zaś powiatowy Skarbny pocznie czynić zwłokę w przyięciu poborow, lub w wydaniu kwitow o przyięciu onych, i oto zaydzie żałoba u niższego ziemſkiego ſądu, tedy Kapitan Sprawnik winien ieſt przypomnieć Skarbnemu wypełnienie powinności, i otym dać znać izbie ſkarbowey, aby niepełniący obowiązku w miarę ich winy byli ukarani.

ROZDZIAŁ XIII.

O STRZEZENIU PIENIEZNEGO JMPERATORSKIEGO SKARBU.

144.

Gdzie ſkarb chować.

CHować ſkarb pieniężny wſzędy po ſkarbcach.

145.

Кладовымъ быть каменнымъ.

Кладовымъ быть каменнымъ, и отъ огня и кражи безопаснымъ.

146.

Деньги содержать за замками и печатью.

Кладовыя и въ нихъ денежную казну содержать вездѣ за замками и печатью,

147.

Въ кладовую не входить инако, какъ троимъ вмѣстѣ

Въ кладовую не входить одному для выниманія и поклажи денегъ, но всегда троимъ присяжнымъ вмѣстѣ.

148.

Отправленіе денегъ дѣлать троимъ вмѣстѣ.

Отправленіе денежной казны дѣлать не одному, но троимъ присяжнымъ вмѣстѣ.

149.

При отправленіи денегъ освидѣтельствовать, всѣ ли на лицо.

При отправленіи денежной казны должно освидѣтельствовать, всѣ ли деньги на лицо; и по томъ приложить печать, и оставить столько безъ печати, сколько нужно денегъ на путевыя издержки.

150.

Препровождать деньги съ карауломъ.

Для препровожденія денежной казны употребить караулъ.

151.

Когда пойдутъ въ

Когда въ кладовую пойдутъ, то осмо-

145.

Skarbce maią być murowane.

Skarbiec powinien być murowany, beſpięczny od ognia, i kradzieży.

146.

Pieniądze chować za zamknięciem i pieczęcią.

Skarbce, a w nich pieniężne ſkrzynie maią być zawſze pod zamknięciem, i pieczęcią.

147.

Do ſkarbcu nie wchodzić, tylko we trzech razem.

Do ſkarbcu nie ma nikt wchodzić ieden dla wnieſienia, lub wyięcia pieniędzy, ale zawſze trzey przyſięźni przytomnemi być maią.

148.

Odprawiać kaſſę we trzech.

Odprawiać pieniężną kaſſę nie ma ieden ale we trzech przyſięźnych razem.

149.

Przy odprawie pieniędzy obrachować czyli wſzyſtkie w gotowiznie?

Przy odprawie kaſſy należy uczynić obrachunek, i obaczyć czyli wſzyſtkie ſą w gotowiznie, á potym przyłożyć pieczęć, i zoſtawić tyle pieniędzy niezapieczętowanych, ile potrzeba na expenſa podróży.

150.

Przeprowadzać pieniądze z woyſkową ſtrażą.

Dla przeprowadzenia pienięźney kaſſy użyć ſtraży woyſkowey.

151.

Gdy póydą do ſkarb-

Gdy do ſkarbcu wchodzą, tedy obeyrzeć

кладовую, осмотрѣть, все ли на лицо.

трѣть, всѣ ли мѣшки, или бочки, сколько быть надлежитъ, на лицо, и цѣлы ли они?

152.

Чтобъ не вынимать вмѣсто одной монеты другой.

При выниманіи денежной казны смотрѣть, чтобъ вмѣсто мѣдныхъ не было вынято серебреныхъ, или же золотыхъ денегъ.

153.

Большихъ суммъ нигдѣ не накоплять, и что останется, при всякомъ случаѣ отправлять, куда надлежитъ.

Запрещается нигдѣ большихъ суммъ не накоплять, но что за расходомъ на жалованье и за статнымъ употребленіемъ денегъ останется, при всякомъ удобномъ случаѣ доставлять въ тѣ мѣста, куда который доходъ отпустить велѣно, или куда отъ тѣхъ мѣстъ ассигнованъ переводомъ или натурою.

154.

Запрещается всѣмъ мѣстамъ производить сверьхъстатные расходы безъ указа.

Запрещается всѣмъ мѣстамъ производить собою расходы безъ ассигнацій тѣхъ мѣстъ, которымъ какіе доходы принадлежатъ, или безъ именныхъ и Сенатскихъ указовъ; давая однако же знать о всѣхъ таковыхъ на сверьх-статныя выдачи полученныхъ указахъ и ассигнаціяхъ немедлѣнно по полученіи оныхъ государственному Казначею.

155.

Запрещается одну сумму съ другою смѣ-

Запрещается одну сумму съ другою смѣшивать, и чинить заимообразныя

cu obeyrzeć czyli wſzyſtko w całości.

maią, ieśli wſzyſtkie ſą worki, czyli beczki, ile ich być powinno, i czyli w całości?

152.

Aby niewyiąć zamiaſt iedney, drugiey monety.

Przy wyimowaniu pieniędzy z kaſſy mieć na to baczność aby miaſto miedzianych nie wyięto ſrebrney lub złotey monety.

153.

Wielkich ſum nigdzie nie zgromadzać, lecz co ſię zoſtanie, przy każdym zdarzeniu odſyłać gdzie należy.

Niedozwala ſię nigdzie wielkie zgromadzać ſummy, ale co ſię zoſtanie od rozchodu na upłatę penſyi, i etatem przepiſane expenſa, odſyłać natychmiaſt przy każdym ſpoſobnym zdarzeniu tam, gdzie który dochod rozkazano wydać, lub gdzie z tego mieyſca aſſygnowano przewodem, lub w naturze.

154.

Zabrania ſię wſzyſtkim urzędom czynić nad-etatowe wydatki bez ukazu.

Zabrania ſię wſzyſtkim urzędom czynić wydatki z domyſłu ſwoiego, bez aſſygnacyi tych urzędow, do których iakie dochody należą, lub bez wyraźnych JMPERATORSKICH lub Senackich ukazow; daiąc iednakowo znać o wſzyſtkich takowych na wydatki nad-etatowe otrzymanych ukazach, i aſſygnacyach, wraz po otrzymaniu onych Podſkarbiemu Jmperyi.

155.

Zabrania ſię mieſzać ſummy iedną z drugą

Zabrania ſię mieſzać iedną ſummę z drugą, i czynić expenſa ſpoſobem pożyczanym;

шипать, и чинить заимообразныя выдачи.

выдачи; производить же всякую законную выдачу изъ той суммы, изъ которой ассигновано.

156.

Сумму для канцелярскихъ расходовъ и на жалованье отпускать предъ наступленіемъ трети въ каждое мѣсто.

Понеже по штатамъ опредѣлена каждому мѣсту особая для канцелярскихъ расходовъ сумма, которую въ кладовыхъ содержать неудобно, ибо ежечасно потребна для расходовъ; того ради повелѣваемъ отпускать для расходовъ и на жалованье служителямъ ту сумму предъ наступленіемъ каждой трети въ тѣ мѣста, куда надлежитъ, и тогда той трети быть уже на отвѣтѣ тѣхъ мѣстъ, въ которыхъ принята.

157.

Гражданскимъ мѣстамъ жалованье отпускать на наличное число людей.

Повелѣваемъ во всѣхъ гражданскихъ мѣстахъ жалованье производить на то только число людей, сколько гдѣ на лицо состоитъ; остаточную же сумму причислять къ наличной суммѣ.

158.

Подтверждается имѣть реэстры о приходахъ, и приходныя и расходныя книги содержать по законамъ.

Подтверждаемъ; чтобъ вступающимъ деньгамъ имѣть исправные реэстры, и приходныя и расходныя книги содержать по законамъ.

159.

Держать кладо-

Повелѣваемъ при всякой денежной кла-

druga, i czynić expensa sposobem pożyczanym.

wszelki zaś prawem przepisany wydatek czynić zawsze z tey summy z którey assygnowano.

156.

Summę na rozchody kancellaryjskie, i na pensye służącym wydawać z góry co trzecia część roku każdemu urzędowi

Ponieważ w etatach naznaczona iest każdemu urzędowi osobna summa na rozchody kancellaryi, którą to summę niewygodnie trzymać w skarbcu, gdyż co godzina potrzebna iest ná expens, á zatym rozkazuiemy wydawać tę summę ná rozchod, i ná pensyę służącym co trzecia część roku z góry, tym urzędom, do których ona należy; a pod ow czas przez tę trzecią część roku odpowiadaią zá tę summę te urzędy, które przyięły.

157.

Cywilnym urzędom wydawać pensyę na liczbę osób przytomnych

Rozkazuiemy we wszystkich cywilnych urzędach wydawać pensyę ná taką tylko liczbę osób, ile gdzie przytomnych u swego mieysca znayduie się; pozostałą zaś summę przyłączać do sum w gotowiznie będących,

158.

Zaleca się mieć porządne regestra wnoszonych pieniędzy, i księgi przychodowe, i rozchodowe utrzymywać

Zalecamy porządne mieć regestra wchodzących pieniędzy, i księgi przychodowe, i rozchodowe utrzymywać według przepisow prawa.

159.

Utrzymywać dzien-

Rozkazuiemy utrzymywać przy każdym

nik

ную дневную записку, и что въ нее вносить.

довой содержать кладовую дневную записку; и въ оной записывать не токмо въ какой день, мѣсяцъ и годъ, сколько денегъ положено и вынуто, и при комъ именно, но и когда кто и за чѣмъ въ кладовую входилъ.

160.

О мѣсячномъ свидѣтельствѣ казны и о рапортѣ, куда надлежитъ.

Повелѣваемъ при окончанiи каждаго мѣсяца не токмо по приходнымъ и расходнымъ книгамъ, но и по реэстру и по кладовой дневной запискѣ свидѣтельствовать денежную казну. Казначеи же рапортовать имѣютъ въ губернскую казенную палату, всѣ ли денги на лицо въ кладовой, или буде чего не достаетъ, то по какимъ обстоятельствамъ.

161.

По окончанiи полугода присылать счеты въ казенную палату.

Повелѣваемъ по окончанiи каждаго полугода присылать счеты для ревизованiя въ казенную палату той губернiи.

162.

Губернаторъ властенъ освидѣтельствовать денежную казну.

Губернаторъ, яко хозяинъ губернiи, можетъ во всякое время денежную казну въ губернiи ему ввѣренную освидѣтельствовать самъ, или чрезъ уполномоченнаго отъ него.

163.

О опредѣленiи присяжныхъ.

Въ каждомъ уѣздѣ при казнѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА опредѣля-

nik skarbcowy, i co w nim zapisywać.

każdym pieniężnym skarbcu dziennik skarbcowy, w którym zapisywać nietylko iakiego dnia, roku, miesiąca, ile, i przy kim pieniędzy włożono, i wyięto, ale nawet i to, kiedy, kto, i dla czego do skarbcu wchodził.

160.

O miesięcznym obrachunku kassy, i o rapporcie, gdzie należy.

Rozkazuiemy po upłynieniu każdego miesiąca nietylko według xiąg przychodowych, i rozchodowych, ale według regestru, i dziennika skarbcowego obrachować pieniężną kassę. Skarbni zaś rapportować maią skarbowey izbie, ieżeli się wszystkie pieniądze w gotowiznie znayduią w skarbcu, albo ieśliby czego niedostawało, tedy z iakich okoliczności.

161.

Po upłynieniu pułrocza posyłać rachunki do izby skarbowey.

Rozkazuiemy po upłynieniu każdego półrocza przysyłać rachunki do izby skarbowey tey gubernii dla rewizyi.

162.

Gubernator mocen iest weryfikować ię.

Gubernator, iako gospodarz w gubernii może każdego czasu kassę pieniężną w gubernii iemu poruczoną rewidować, i obrachować sam, czyli przez swego pełnomocnika.

121.

O naznaczeniu przysięžnych.

W każdym powiecie przy JMPERATORSKIEY kassie naznacza się czterech abszytowanych

ляются четыре человѣка отставныхъ гвардїи унтеръ-офицеровъ, людей добраго и исправнаго состоянїя и испытанной вѣрности, изъ коихъ двумъ должно быть при томъ, когда деньги вносятся и вынимаются изъ кладовой; и безъ нихъ да не войдетъ никто въ кладовую; ибо они суть тѣ присяжные, о коихъ выше сего упомянуто, и имъ ввѣряется хранение кладовой; печать же и ключи отъ оной имѣетъ Казначей.

ГЛАВА XIV.

О ДОЛЖНОСТИ ВЕРЬХНЯГО ЗЕМСКАГО СУДА.

164.

Учреждается верьхнїй земскїй судъ одинъ, или болѣе въ губернїи.

Въ губернїи учреждается верьхнїй земскїй судъ; и буде обширность губернїи того требуетъ, то дозволяется учредить въ губернїи болѣе одного верьхняго земскаго суда.

165.

О присутствующихъ въ верьхнемъ земскомъ судѣ.

Въ верьхнемъ земскомъ судѣ засѣдаютъ первый и вторый Предсѣдатели и десять Засѣдателей.

166.

О выборѣ дворянствомъ десяти Засѣдателей.

Десять Засѣдателей выбираются чрезъ всякїе три года дворянствомъ тѣхъ уѣздовъ, кои составляютъ под-

wanych gwardyi unter-oficerow, ludzi dobrego, i przyſtoynego ſtanu, i doznaney wierności, z których dway maią być zawſze przytomni w ten czas kiedy ſię pieniądze wnoſzą lub biorą ze ſkarbcu; á bez nich nawet nikt wchodzić nie ma do ſkarbcu; gdyż oni ſą ci przyſiężni, o których wyżey namieniło ſię, i im porucza ſię ſtraż ſkarbcu, pieczęć zaś, i klucze maią być u Skarbnego.

ROZDZIAŁ XIV.

O POWINNOSCI WYZSZEGO ZIEMSKIEGO SĄDU.

164.

Uſtanawia ſię w gubernii wyżſzy ziemſki ſąd ieden, lub więcey ich.

W gubernii uſtanawia ſię wyżſzy ziemſki ſąd, á ieżeli rozległość gubernii tego wyciąga, tedy dozwala ſię uſtanowić w gubernii więcey niżeli ieden wyżſzych ziemſkich ſądow.

165.

O zaſiadaiących w wyżſzym ziemſkim ſądzie.

W wyżſzym ziemſkim ſądzie zaſiada pierwſzy i drugi Prezydent, i dzieſięciu Zaſiadaiących.

166.

O wyborze przez ſzlachtę dzieſięciu Zaſiadaiących.

Dzieſięciu Zaſiadaiących wybiera co trzy lata ſzlachta tych powiatow, które ſkładaią iurisdykcyę tego wyżſzego ziemſkiego ſądu,

судное вѣдомство того верьхняго земскаго суда, изъ дворянъ на мѣстѣ живущихъ, или изъ тѣхъ, кои въ дворянскомъ спискѣ той губернiи написаны, но не отлучны по службѣ и должностямъ.

167.

О раздѣленiи верьхняго земскаго суда на два департамента.

Верьхнiй земскiй судъ раздѣляется на два департамента.

168.

Первый департаментъ имѣетъ уголовныя дѣла.

Первому департаменту верьхняго земскаго суда поручается судъ уголовныхъ дѣлъ.

169.

Вторый департаментъ имѣетъ гражданскiя дѣла.

Второму департаменту верьхняго земскаго суда поручается судъ гражданскихъ дѣлъ.

170.

Въ верьхнемъ земскомъ судѣ въ каждомъ департаментѣ засѣдаетъ одинъ Предсѣдатель и пять Засѣдателей.

Въ первомъ департаментѣ верьхняго земскаго суда засѣдаетъ первый Предсѣдатель и пять Засѣдателей; во второмъ же департаментѣ засѣдаетъ вторый Предсѣдатель и пять Засѣдателей.

171.

Буде нѣтъ уголовныхъ дѣлъ, то оба департамента раздѣляютъ трудъ.

Буде же не случится уголовныхъ дѣлъ, тогда оба департамента раздѣляютъ трудъ въ отправленiи гражданскаго правосудiя.

Верьх-

z pomiędzy ſzlachty na mieyſcu mieſzkaiących, lub z pomiędzy tych którzy w popiſie ſzlachty tey gubernii pomieſzczeni ſą, wſzakże którzy na czas ſłużby i powinności przytomni znayduią ſię.

167.

O rozdziale wyżſzego ziemſkiego ſądu na dwa departamenty.

Wyżſzy ziemſki ſąd dzieli ſię na dwa departamenty.

168.

Pierwſzy departament ma kryminalne ſprawy.

Pierwſzemu departamentowi wyżſzego ziemſkiego ſądu porucza ſię ſąd kryminalnych ſpraw.

169.

Drugi departament ma ſprawy cywilne.

Drugiemu departamentowi wyżſzego ziemſkiego ſądu porucza ſię ſąd ſpraw cywilnych.

170.

W wyżſzym ziemſkim ſądzie w każdym departamencie zaſiada ieden Prezyduiący, i pięciu zaſiadaiących.

W pierwſzym departamencie wyżſzego ziemſkiego ſądu zaſiada pierwſzy Prezyduiący, i pięciu Zaſiadaiących; w drugim zaś departamencie zaſiada drugi Prezyduiący, i pięciu Zaſiadaiących.

171.

Jeżeli nie ma kryminalnych ſpraw oba departamenty ſądzą cywilne.

Jeżeli ſię nie zdarzą ſprawy kryminalne, tedy oba departamenty rozdzielaią pracę ſądzenia ſpraw cywilnych.

Wyż-

172.

Верьхнему земскому суду подчинены уѣздные суды, дворянскія опеки и нижніе земскіе суды.

Верьхнему земскому суду подчинены уѣздные суды, дворянскія опеки и нижніе земскіе суды его окружности.

173.

Какія дѣла принадлежатъ до верьхняго земскаго суда.

Въ верьхній земскій судъ вносятся по аппелляціи на уѣздные суды, дворянскія опеки и нижніе земскіе суды всѣ дѣла, жалобы и тяжбы дворянскія и на дворянина какъ гражданскія, такъ и уголовныя дѣла касающіяся до вотчинъ, привиллегій, завѣщаній, до наслѣдства въ имѣніи и до права наслѣдованія, спорныя о владѣніи, тяжкія до безчестія и до права Стряпчихъ касающіяся; такожъ и всѣ дѣла разночинцовъ тѣхъ, кои по правамъ аппелляціи на уѣздные и нижніе земскіе суды не посредственно до верьхняго земскаго суда принадлежатъ.

174.

Какъ дѣло переносить изъ верьхняго земскаго суда въ палату.

Буде кто не доволенъ рѣшеніемъ верьхняго земскаго суда, тотъ чрезъ недѣлю неудовольствіе свое да объявитъ сему суду; и тогда жалобу свою для ревизіи внести можетъ въ палату, въ которую дѣло подлежитъ, но напередъ да внесетъ сто рублей; сіи деньги въ верьхнемъ земскомъ судѣ вѣрно и хранятся до рѣшенія палаты. Сверьхъ же того пере-

но-

172.

Wyżſzemu ziemſkiemu ſądowi podległe ſą powiatowe ſądy, ſzlacheckie opieki, i niżſze ziemſkie ſądy.

Wyżſzemu ziemſkiemu ſądowi podległe ſą powiatowe ſądy, ſzlacheckie opieki, i niżſze ziemſkie ſądy znayduiące ſię w mieyſcach iego iurisdykcyi.

173.

Jakie ſprawy należą de wyżſzego ziemſkiego ſądu.

Do wyżſzego ziemſkiego ſądu wchodzą z appellacyi od ſądow powiatowych, ſzlacheckiey opieki, i niżſzego ziemſkiego ſądu wſzyſtkie ſprawy, żałoby, i procedera ſzlacheckie i z ſzlachcicem, tak cywilne iako też i kryminalne, co ſię tycze dobr, przywileiow, teſtamentow, ſukceſſyi, i prawa dziedziczenia, ſprawy ſporne o poſſeſſye, uciążliwe co do czci, i prawa Adwokatow ściągaiące ſię; tudzież wſzelkie ſprawy tych różnoczyńców, którzy z prawa appellacyi od powiatowych i niżſzych ziemſkich ſądow proſto należą do wyżſzego ziemſkiego ſądu.

174.

Jak przeprowadzać ſprawę od wyżſzego ziemſkiego ſądu do izb.

Jeżeli kto niekontentuie ſię wyrokiem wyżſzego ziemſkiego ſądu, tedy ten w termnie iednego tygodnia niekontowanie ſię ſwoie obiawić ma u tego ſądu, i pod ów czas żałobę ſwoią dla rewizyi zanieść może w izbie, do którey ſprawa należy, lecz w przódy wnieść ma rublow ſto: te pieniądze w wyżſzym ziemſkim ſądzie zachowuią ſię wiernie do decyzyi izby, á nadto przeprowadzaiący ſprawę zamiaſt

носитель да распишется вмѣсто присяги, что онъ то по истиннѣ думаетъ, что онъ правое дѣло имѣетъ или Стряпчій его то же учинитъ; и буде палата по ревизіи дѣла его обвинитъ, тогда внесенныя деньги останутся въ верьхнемъ земскомъ судѣ, и отдадутъ ихъ въ проценты, кои употребляются по опредѣленію и произволенію верьхняго земскаго суда по прошествіи всякаго года. Стряпчіе казенныхъ и уголовныхъ дѣлъ отъ взноса ста рублей увольняются; ибо ихъ должность есть общественная, только вмѣсто присяги расписатся они должны.

175.

Запрещается перенос изъ верьхняго земскаго суда въ палату, въ дѣлѣ ниже ста рублей.

Переносъ дѣла изъ верьхняго земскаго суда въ палаты запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго настоящая цѣна есть ниже ста рублей.

176.

Какъ теряется право переноса изъ верьхняго земскаго суда въ палату

Буде срокъ переноса кто пропуститъ, денегъ не внесетъ и не распишется вмѣсто присяги, какъ о семъ во 174. статьѣ предписано, тотъ теряетъ право переноса.

177.

Какъ дѣло изъ верьхняго земскаго суда отсылается въ палату и проч:

Когда же и срокъ сохраненъ, и деньги внесены, и расписка въ верьхнемъ земскомъ судѣ отдана; тогда верьхній земскій судъ увѣдомляетъ о томъ палату, и дѣло въ палату для ревизіи внесется;

miaſt przyſięgi ma wyznać ná piſmie, z podpiſem ręki ſwey, iako w ſumieniu ſwoim przekonany ieſt, iż ſprawiedliwą ma ſprawę, lub Adwokat iego to uczyni; á ieżeli izba po rewizyi ſprawy obwini go, tedy wnieſione pieniądze zoſtaną w wyżſzym ziemſkim ſądzie, i oddadzą ſię ná procent który użyty będzie według woli, i przepiſu wyżſzego ziemſkiego ſądu, po upłynieniu każdego roku. Adwokaci ſkarbowych i kryminalnych ſpraw od wnoſzenia ſta rublow uwalniaią ſię ponieważ ich powinność ieſt poſługą poſpolitemu dobru; wſzakże zamiaſt przyſięgi ſkrypt dać winni ſą.

175.

Zabrania ſię appellować od wyżſzego ziemſkiego ſądu do izb w ſprawach o rzecz wartą mniey niżeli ſto rublow.

Nie pozwala ſię uppellować od wyżſzego ziemſkiego ſądu do izb, kiedy ſpór idzie o rzecz, którey rzetelna wartość nie wynoſi rublow ſto.

176.

Jak ſię traci prawo apppellacyi od wyżſzego ziemſkiego ziemſkiego ſądu do izb.

Jeżeli kto terminu appellacyi chybi, pieniędzy nie wnieſie, i nieda piſma zamiaſt przyſięgi, iako ſię przepiſało paragrafem 174, ten traci prawo appellacyi.

177.

Jak ſię ſprawa z wyżſzego ziemſkiego ſądu odſyła do izby.

Kiedy zaś i termin zachowany, i pieniądze wnieſione, i ſkrypt dany w wyżſzym ziemſkim ſądzie, pod ów czas wyżſzy ziemſki ſąd uwiadamia o tym izbę, i ſprawa weydzie do izby dla rewizyi; i ieżeli izba uſprawiedliwi

N appel-

и буде палатою оправданъ будетъ переноситель, или палата малое что переменитъ въ рѣшенiи верьхняго земскаго суда, тогда деньги изъ того суда возвратятся переносителю, о чемъ палата при всякомъ рѣшенiи упомянуть не оставитъ.

178.

О переносѣ дѣлъ не имущихъ безъ заплаты ста рублей для ревизiи въ палату.

Буде же кто неимущъ, и подъ присягою самъ, или чрезъ повѣреннаго утвердитъ распискою, что по неимуществу своему не имѣетъ ста рублей для внесенiя въ верьхнiй земскiй судъ; тогда дѣло его безденежно для ревизiи да перенесется въ палату.

179.

О наложенiи пѣни на ябедниковъ и начинателей пустыхъ тяжебъ.

Буде же верьхнiй земскiй судъ найдетъ, что проситель ни малѣйшей правости не имѣлъ всчинать дѣла въ уѣздномъ судѣ, и что всчиналъ дѣло безъ всякой причины и вида справедливаго основанiя, или по одной ябедѣ; тогда за пустое всчинанiе спора и тяжбы верьхнiй земскiй судъ наложитъ на его пѣню двадцать пять рублей, кои отдадутся на содержанiе школъ въ томъ уѣздѣ, гдѣ билчеломъ напрасно.

180.

Уголовныя дѣла переносятся и въ верьхняго земскаго

Уголовныя дѣла по окончанiи сентенцiи, не производя ее въ дѣйствiе, да отошлются изъ верьхняго земскаго суда

су-

appelluiącego, lub cokolwiek odmieni w wyroku wyżſzego ziemſkiego ſądu, ná ten czas pieniądze z tego ſądu appelluiącemu powrócone będą, o czym iednak izba przy każdym dekrecie nie omieſzka namienić.

178.

O przeprowadzeniu ſpraw ubogich ludzi bez opłaty ſta rublow do izb dla rewizyi.

Jeżeli zaś kto niemaiętny pod przyſięgą ſam, albo przez umocowanego wyzna na piſmie, iako w niedoſtatku ſwoim nie ma ſta rublow, któreby wnioſł do wyżſzego ziemſkiego ſądu, tedy ſprawa takowego bez opłaty ma być przenieſiona dla rewizyi do izby.

179.

O wſkazaniu win na pieniaczow, i zaczynaiących ſpory prawne bez przyczyny.

Jeżeli zaś wyżſzy ziemſki ſąd znaydzie, że żałuiący nie miał naymnieyſzey prawości rozpoczynać ſprawę w powiatowym ſądzie, á rozpoczął ią bez żadney przyczyny, ba nawet bez pozoru ſprawiedliwego fundamentu, lecz tylko dla ſamego pieniactwa, tedy za płoche rozpoczęcie ſporu, i procederu wyżſzy ziemſki ſąd wſkaże ná nim winy dwadzieści pięć rublow, które oddadzą ſię ná utrzymanie ſzkół w tym powiecie w którym ſprawę daremnie rozpoczął.

180.

Kryminalne ſprawy przenoſzą ſię od wyż-

Kryminalne ſprawy po uformowaniu ſentencyi, nie przywodząc do exekucyi, odeſłać

суда для ревизiи въ палату уголовнаго суда.

для ревизiи въ палату уголовнаго суда

181.

Члены верьхняго земскаго суда докладываютъ по жребiю.

Когда въ верьхнiй земскiй судъ въ тяжбахъ отъ истца и отвѣтчика всѣ утверждающiя правости ихъ грамоты, или словесныя доказательства на бумагѣ написанныя поданы и отъ нихъ преданы властному рѣшенiю верьхняго земскаго суда; (то же и по уголовнымъ дѣламъ) тогда не изключая Предсѣдателя, Засѣдатели того департамента, въ которомъ дѣло гласно, жребiй кидаютъ между собою, кому изъ нихъ достанется по сему дѣлу докладывать собранiю. При докладѣ того члена, на котораго палъ жребiй, прочiе прилѣжно смотрятъ, дабы изъ дѣла ничего пропущено не было, и докладъ учиненъ былъ съ точностiю, чистосердечно и сходно съ истинною. Буде дѣло переносное изъ уѣздныхъ судовъ, дворяньскiя опеки, или нижнихъ земскихъ судовъ, то подлинное рѣшенiе и приказанiе тѣхъ судовъ должны быть прочтены, дабы усмотрѣть можно было точность доклада во всякихъ обстоятельствахъ.

182.

По окончанiи доклада приступаютъ ко мнѣнiю.

По окончанiи доклада; когда судiи совершенно поняли какъ существо, такъ и обстоятельства предлагаемаго имъ дѣла, по достаточному уваженiю и зрѣ-

ſzego ziemſkiego ſądu do izby kryminalnego ſądu dla rewizyi.

ma wyżſzy ziemſki ſąd do izby kryminalnego ſądu dla rewizyi.

181.

Zaſiadaiący wyżſzego ziemſkiego ſądu z loſu ſprawę wyłuſzczaią zgromadzeniu.

Kiedy do wyżſzego ziemſkiego ſądu w ſprawach toczących ſię od powodowey i obżałowaney ſtrony wſzyſtkie dokumenta ſtanowiące ich rzecz, czyli ſłowne dowody ná piſmie wyrażone podane, i wolnemu wyrokowi wyżſzego ziemſkiego ſądu zoſtawione będą (co rozumieć ſię ma i w ſprawach kryminalnych) tedy nie wyłączaiąc Prezyduiącego, Zaſiadaiący tego departamentu w którym ſprawa toczy ſię, rzucaią loſy między ſobą, komu z nich wypadnie, ſprawę tę wyłuſzczyć zgromadzeniu, i ſwoie o nim uczynić obſerwacye. Gdy ten członek, ná którego los wypadł, czyni obſerwacye ſwoie; inni uważaią, ażeby niczego w ſprawie nie było opuſzczono, i wyłuſzczenie ſprawy aby było punktualne, bezſtronne, i zgadzaiące ſię z prawdą. Jeżeli ſprawa przenieſiona ieſt z powiatowego, ſzlacheckiey opieki, lub niżſzego ziemſkiego ſądu, tedy oryginalny owych ſądow dekret, i wſkaz przeczytane być powinny, ażeby doſtrzedz można było dokładności, czynionych obſerwacyi we wſzyſtkich okolicznościach.

182.

Po uczynionym wyłuſzczeniu przyſtępuią do ſentencyi.

Po zakończonym wyłuſzczeniu ſprawy, kiedy ſędziowie doſkonale poięli tak grunt rzeczy, iako okoliczności oney, po doſtateczney rozwadze, i doyrzałym roztrząśnieniu

wſzy-

зрѣлому испытанію околичностей, безъ медлѣнія приступаютъ къ рѣшенію, и начнутся мнѣнія.

183.

Порядокъ, какъ подавать свое мнѣніе.

Младшій членъ скажетъ напередъ существо дѣла, потомъ доказательства, и на конецъ сдѣлаетъ заключеніе основанное на узаконеніи; и за нимъ прочіе члены по старшинству, младшіе на передъ то же дѣлаютъ, и большинство голосовъ дѣло рѣшитъ.

184.

Какъ поступать въ случаѣ раздѣленія голосовъ судейскихъ.

Понеже всякое рѣшеніе дѣла не инако да учинится, какъ точно въ силу узаконеній и по словамъ закона; и слѣдовательно бы въ рѣшеніи разногласія быть не долженствовало; но буде гдѣ при рѣшеніи, паче чаянія, раздѣленіе голосовъ судейскихъ въ гражданскомъ дѣлѣ окажется, то постановляется во 1. Что большинство голосовъ дѣло рѣшитъ 2. Буде голоса раздѣлены на ровно, тогда голосъ Предсѣдателя даетъ перевѣсъ. 3. Разногласіе да внесется въ особенный протоколъ, который не инако откроютъ, какъ тогда, когда дѣло потребуется для ревизіи въ палату.

185.

О трехъ срокахъ засѣданія каждаго года.

Верьхній земскій судъ засѣданіе свое имѣетъ всякій годъ трижды, выключая воскресные и табельные дни; первое отъ

wſzyſtkich okoliczności, bez omieſzkania przyſtępuią do decyzyi, i zaczną dawać ſwoie ſentencye.

183.

Porządek podawania ſentencyi.

Młodſzy z członkow powie naypierwey iſtotę rzeczy, potym dowody, á na koniec uczyni wnioſek ná prawach funduiący ſię; po nim inne członki według ſtarſzeńſtwa; młodſi w przódy toż ſamo czynią, á więkſzość głoſow decyduie ſprawę.

184.

Jak poſtępować w przypadku rożności zdań Sędziow.

Ponieważ wſzelka decyzya ſprawy nie inaczey powinnna ſię czynić, iako ná mocy uſtaw, i ſłowami prawa; á zatym rożności zdań byćby nie należało, wſzakże ieżeli gdzie nad ſpodziewanie przy decyzyi cywilney ſprawy zdarzy ſię rozdział głoſow Sędziowſkich, tedy poſtanawia ſię: 1. Że więkſzość głoſow ſtanowi dzieło. 2. Jeżeli głoſy dzielą ſię ná równo, w ten czas głos Prezydenta czyni przewagę. 3. Rożność głoſow zapiſze ſię do protokułu oſobnego, ktory w tenczas tylko odkryć maią, kiedy zaydzie rekwizycya o wydanie ſprawy do rewizyi izby.

185.

O trzech rokach ſądowych wyżſzych ziemſkith ſądow do roku.

Wyżſzy ziemſki ſąd ma ſwoie roki czyli kadencye trzy razy do roku, wyłączaiąc dni niedzielne, i ná tablicy wytknięte; pierwſze

Wyż-

8. числа Генваря до страстной недѣли, второе послѣ Троицына дни до 27. Іюня, а третіе отъ 2. Октября до 18. Декабря.

186.

Верьхній земскій судъ начинаетъ срокъ засѣданія прочтеніемъ реэстра дѣламъ.

При открытіи всякаго срока засѣданія, верьхній земскій судъ во первыхъ прочтетъ реэстръ дѣламъ къ его рѣшенію подлежащимъ.

187.

Порядокъ рѣшенію дѣлъ.

Къ рѣшенію же возмутъ въ гражданскомъ департаментѣ послѣ казенныхъ и общественныхъ дѣлъ, дѣла по нижеслѣдующему порядку: 1. Дѣла должниковъ для безопасности заимодавцовъ. 2. Дѣла о контрактахъ и о купчихъ. 3. Дѣла о недвижимыхъ имѣніяхъ. 4. Дѣла тяжебныя людей живущихъ отъ верьхняго земскаго суда въ дальнемъ разстояніи. 5. Потомъ прочіе споры по разсмотрѣнію судей. 6. Наконецъ пространныя дѣла, и буде возможно, то верьхній земскій судъ до разъѣзда своего изъ судебнаго мѣста очиститъ решеніемъ реэстръ такъ, чтобъ ни единое дѣло не осталось.

188.

О скорѣйшемъ окончаніи дѣлъ, по которымъ кто содержится подъ стражею.

Наипаче же верьхнему земскому суду предписывается оканчивать въ одинъ срокъ дѣла, по которымъ кто содержится подъ стражею; и буде на верьхній земскій судъ жалобы будутъ, что та-

od ośmego ſtycznia do wielkiego tygodnia; drugie od dnia S. Tróycy, do dwudzieſtego ſiodmego czerwca; trzecie, od drugiego października do ośmnaſtego grudnia.

186.

Wyżſzy ziemſki ſąd poczyna kadencye od przeczytania regeſtru ſpraw.

Przy odkryciu każdey kadencyi wyżſzy ziemſki ſąd nayprzód przeczyta regeſtr ſpraw do decyzyi iego należących.

187.

Porządek decydowania ſpraw.

Do decyzyi zaś w cywilnym czyli w drugim departamencie po ſkarbowych, i publicznych dziełach brać ſię maią ſprawy według naſtępuiącego porządku. 1. Sprawy dłużnikow, dla beſpieczeńſtwa wierzycielow. 2. Sprawy o kontraktach, i kuplach. 3. Sprawy o maiątek nieruchomy. 4. Sprawy ſporne ludzi żyiących w odległości od wyżſzego ziemſkiego ſądu. 5. potym inne ſpory według rozſądku Sędziow. 6. Ná koniec ſprawy obſzerne; á ieżeli to być może, tedy wyżſzy ziemſki ſąd przed roziachaniem ſię ſwoim oczyści decyzyami regeſtr, żeby ani iedney ſprawy niezoſtawało.

188.

O nayprędſzym ſądzeniu ſpraw za ktore kto zoſtaie pod ſtrażą.

Naybardziey zaś wyżſzemu ziemſkiemu ſądowi zaleca ſię kończyć ná iednych rokach te ſprawy, dla których kto zoſtaie pod ſtrażą; á ieżeli wyżſzy ziemſki ſąd będzie oſkarżony, że takowe dzieła w przeciągu trzech

таковое дѣло оставилъ три срока безъ рѣшенія, то члены верьхняго земскаго суда лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго, или его наслѣдниковъ, или школъ.

189.

О чрезвычайныхъ засѣданіяхъ верьхняго земскаго суда.

Буде нужда того требуетъ, или позыву Губернатора, то верьхній земскій судъ засѣдаетъ и въ прочія времена года.

190.

Во время распущенія верьхняго земскаго суда остается по два члена въ каждомъ департаментѣ.

Когда верьхній земскій судъ не въ собраніи, тогда засѣдаютъ по мѣсячно по два члена въ каждомъ департаментѣ, кои ни рѣшить дѣла, ни обнародованій ни какихъ дѣлать не могутъ, но резолюціи временныя, а не рѣшительныя по текущимъ дѣламъ дать могутъ.

191.

Когда всѣ дѣла въ срокъ засѣданія не окончаны, какъ ихъ кончить.

Буде же случится, что въ срокъ засѣданія всѣ дѣла не окончаны, тогда Предсѣдатели должны остаться въ засѣданіи съ тѣми членами, кои по мѣсячно присутствуютъ, для окончанія предлежащаго.

192.

О Прокурорѣ и Стряпчихъ.

При верьхнемъ земскомъ судѣ находятся.

Прокуроръ,

Стряпчій казенныхъ дѣлъ.

Стряпчій уголовныхъ дѣлъ.

ГЛА-

kadencyi rozſądzić omieſzkał, tedy członki wyżſzego ziemſkiego ſądu ukarani będą odięciem im roczney penſyi, ná rzecz cierpiącego, lub naſtępcow, albolitež ná ſzkoły.

189.

O nadzwyczaynym zaſiadaniu wyżſzego ziemſkiego ſądu.

Jeżeli potrzeba tego wyciąga, albo Gubernator przyzowie, tedy wyżſzy ziemſki ſąd, i w inne czaſy zaſiada.

190.

W czaſie nieagitowania ſię wyżſzego ziemſkiego ſądu, zaſiada w każdym departamencie po dwoch.

Kiedy wyżſzy ziemſki ſąd nie ieſt zgromadzony, tedy zaſiadaią mieſięcznie po dwu członkow w każdym departamencie, ktorzy ani decydować ſprawy, ani publikacyi żadnych czynić nie mogą, ale rezolucye tymczaſowe á nie decyduiące w potocznych ſprawach dać mogą.

191.

Jeżeli ná kadencyi nie zakończono ſpraw wſzyſtkich, iak ich kończyć.

Jeżeli ſię zdarzy że ná kadencyi nie wſzyſtkie ſię ſprawy rozſądziły, tedy Prezyduiący zoſtanie z temi Zaſiadaiącemi ktorzy mieſięcznie zoſtać powinni, dla ukończenia ſpraw pozoſtałych.

192.

O Prokurorze, i Adwokatach.

Przy wyżſzym ziemſkim ſądzie znayduią ſię:

Prokuror,
Adwokat ſpraw ſkarbowych.
Adwokat ſpraw kryminalnych.

ГЛАВА XV.

О УѢЗДНОМЪ СУДѢ И ЕГО ДОЛЖНОСТИ.

193.

О раздѣлении губерний и провинций на уѣзды.

Губерніи и области раздѣляются на уѣзды.

194.

О числѣ душъ въ уѣздѣ.

Въ уѣздѣ считается отъ двадцати до тридцати тысячь душъ.

195.

Учреждается уѣздный судъ.

Въ каждомъ уѣздѣ учреждается уѣздный судъ.

196.

О присутствующихъ въ уѣздномъ судѣ и о ихъ избраніи.

Въ уѣздномъ судѣ засѣдаетъ уѣздный Судья одинъ и два Засѣдателя, кои выбираются и опредѣляются чрезъ три года, какъ о томъ предписано въ статьяхъ 66, 67 и 166.

197.

О должности уѣзднаго суда въ отправленіи правосудія.

Должность уѣзднаго суда есть слѣдующая: уѣздный судъ имѣетъ отправлять въ уѣздѣ правосудіе какъ по уголовнымъ, такъ и по гражданскимъ дѣламъ.

198.

Уѣздный судъ не

Уѣздный судъ самъ собою не вступа-

ROZDZIAŁ XV.

O POWIATOWYM SĄDZIE I IEGO POWINNOSCI.

193.

O rozdziale guberníi i prowincyi ná powiaty.

GUbernie, i ziemie rozdzielaią ſię ná powiaty.

194.

O liczbie duſz w powiecie.

W powiecie liczy ſię od dwudzieſtu do trzydzieſtu tyſięcy duſz.

195.

Uſtanawia ſię ſąd powiatowy.

W każdym powiecie, uſtanawia ſię ſąd powiatowy.

196.

O zaſiadaiących w powiatowym ſądzie i ich wyborze.

W powiatowym ſądzie zaſiada Sędzia powiatowy, i dwóch Zaſiadaiących ktorzy wybieraią ſię i naznaczaią ſię co trzy lata, iak o tym powiedziało ſię w paragrafach 66. 67. i 166.

197.

O powinności powiatowego ſądu.

Powinność powiatowego ſądu ieſt naſtępuiąca: powiatowy ſąd ma ſprawować w powiecie ſprawiedliwość tak w ſprawach kryminalnych, iako też i cywilnych.

198.

Powiatowy ſąd nie

Powiatowy ſąd ſam przez ſiebie nierozpo-

инако поступаетъ въ разборъ дѣла, какъ по жалобѣ, иску, сообщенію или повелѣнію.

пается ни въ какій разборъ, но принимается за дѣло или по жалобѣ, или по иску частныхъ людей, или Стряпчихъ, или по сообщенію другаго суда, или по повелѣнію той губерніи губернскаго правленія, или палаты, или верьхняго земскаго суда.

199.

Уѣздный судъ долженъ съ Землемѣромъ осматривать спорныя межи и границы.

Какъ уѣздный судъ имѣетъ разбирать всѣ о земляхъ споры, то долженъ сей судъ, (буде нужда того требуетъ) обще съ присяжнымъ Землемѣромъ осматривать на мѣстѣ спорныя межи и границы, объявя какъ истцу, такъ и отвѣтчику срокъ такого осмотра за шесть недѣль.

200.

Какъ дѣло переносить изъ уѣзднаго суда въ верьхній земскій судъ.

Буде кто не доволенъ рѣшеніемъ уѣзднаго суда, тотъ чрезъ недѣлю неудовольствіе свое да объявитъ сему суду самъ, или чрезъ Стряпчаго; и тогда жалобу свою внести можетъ въ верьхній земскій судъ, но напередъ да внесетъ двадцать пять рублей въ уѣздный судъ. Сіи денги въ уѣздномъ судѣ вѣрно и хранятся до рѣшенія верьхняго земскаго суда; сверьхъ же того переноситель да распишется вмѣсто присяги, что онъ по истиннѣ думаетъ, что онъ правое дѣло имѣетъ, или Стряпчій его то же учинитъ; и буде верьхній земскій судъ найдетъ, что переносъ, или аппелляція учинены безъ всякой правости, и уѣзднаго суда рѣшеніе оправдаетъ, тогда

вне-

przyſtępuie do ſprawy, tylko za żałobą, pozwem, kommunikacyą, nakazem

znawa żadnego dzieła, ale przyſtępuie do ſprawy albo za żałobą, albo zá pozwem, tak partykularnych oſob, iako też Adwokatow, albo zá odebraną kommuikacyą od innego ſądu, albo zá rozkazem od guberſkiego rządu tey gubernii, lub izby, lub wyżſzego ziemſkiego ſądu.

199.

Powiatowy ſąd oglądać ma z Mierniczym ſporne miedze i granice.

Ponieważ powiatowy ſąd ma rozſtrzygać wſzyſtkie ſpory gruntowe, á za tym obowiązany ieſt ten ſąd (ſkoroby tego potrzeba było) weſpoł z Mierniczym przyſięgłym obeyrzeć ná mieyſcu ſporne miedze, i granice, obwieściwſzy iako pozywaiącego, tak i pozwanego o terminie takowego obeyrzenia za niedziel ſześć.

200.

Jak przenoſić czyli appellować ſprawę z powiatowego do wyżſzego ſądu.

Jeżeli kto nie kontentuie ſię wyrokiem powiatowego ſądu, ten w terminie iednego tygodnia ma obiawić nie kontentowanie ſię ſwoie u tego ſądu ſam, albo przez Adwokata, á pod ów czas żałobę ſwoię zanieść może w wyżſzym ziemſkim ſądzie ale, w przódy wnieść powinien do powiatowego ſądu dwadzieści pięć rublow. Te pieniądze wiernie zachowuią ſię w powiatowym ſądzie do decyzyi wyżſzego ziemſkiego ſądu, á prócz tego appelluiący zamiaſt przyſięgi ma wyznać na piſmie ręką właſną podpiſanym, iako w ſumieniu ſwoim przekonany, ieſt iż ma ſprawę ſprawiedliwą, lub Adwokat iego to uczyni; á ieżeli wyżſzy ziemſki ſąd znaydzie, że przenieſienie ſprawy, czyli appellacya uczyniona była bez wſzelkiey prawości, i decyzyę powiato-

внесенныя деньги останутся въ уѣздномъ судѣ, и отдадутъ ихъ въ проценты, кои употребляются по опредѣленїю и произволенїю уѣзднаго суда по прошествїи всякаго года.

201.

Запрещается переносъ изъ уѣзднаго суда въ верьхнїй земскїй судъ, въ дѣлѣ ниже двадцати пяти рублей.

Переносъ дѣла изъ уѣзднаго суда въ верьхнїй земскїй судъ запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго настоящая цѣна ниже двадцати пяти рублей.

202.

Какъ теряется право переноса изъ уѣзднаго суда въ верьхнїй земскїй судъ.

Буде кто срокъ переноса пропуститъ, денегъ не внесетъ въ уѣздный судъ, и не распишется вмѣсто присяги, какъ о семъ въ 200 статьѣ предписано, тотъ теряетъ право переноса,

203.

Какъ дѣло изъ уѣзднаго суда отсылается въ верьхнїй земскїй судъ и проч:

Когда же и срокъ сохраненъ и деньги внесены и расписка въ уѣздномъ судѣ отдана; тогда уѣздный судъ увѣдомляетъ о томъ верьхнїй земскїй судъ, и дѣло въ верьхнїй земскїй судъ отсылается; и буде верьхнимъ земскимъ судомъ оправданъ будетъ переноситель, или верьхнїй земскїй судъ малое что перемѣнитъ въ рѣшенїи уѣзднаго суда, тогда деньги изъ того суда возвратятся переносителю; о чемъ верьхнїй земскїй судъ при всякомъ рѣшенїи упомянуть не оставитъ.

wiatowego ſądu uſprawiedliwi, tedy wnieſione pieniądze zoſtaną w powiatowym ſądzie, i oddadzą ſię ná procent, który corocznie użyty bedzie według woli i przepiſu powiatowego ſądu.

201.

Zabrania ſię appellować z powiatowego do wyżſzego ziemſkiego ſądu w ſprawie o mniey niżeli 25. rublow.

Niedozwala ſię appellacyi, od powiatowego, do wyżſzego ziemſkiego ſądu, ieżeli ſprawa idzie o rzecz którey rzetelna wartość mnieyſza ieſt, niżeli dwadzieści pięć rublow.

202.

Jak ſię traci prawo appellacyi.

Jeżeli kto terminu appellacyi uchybi, pieniędzy nie wnieſie, i zamiaſt przyſięgi nie da ſkryptu, iako ſię powiedziało w punkcie 200, ten traci prawo appellacyi.

203.

Jak ſprawa odſyła ſię z powiatowego ſądu do wyżſzego ziemſkiego.

Kiedy zaś i termin zachowany, i pieniądze wnieſione, i ſkrypt w powiatowym ſądzie dany, w tenczas powiatowy ſąd, uwiadamia o tym wyżſzy ziemſki ſąd, i ſprawa przed ten ſąd odſyła ſię; á ieżeli wyżſzy ziemſki ſąd uſprawiedliwi appelluiącego, albo, ieżeli cokolwiek odmieni w wyroku powiatowego ſądu, ná ten czas pieniądze z tego ſądu appelluiącemu powrócone będą; o czym wyżſzy ziemſki ſąd przy każdym dekrecie uczynić wzmiankę nieomieſzka.

204.

О переносѣ дѣлъ неимущихъ безъ заплаты двадцати пяти рублей въ верьхній земскій судъ.

Буде же кто неимущъ, и подъ присягою самъ, или чрезъ повѣреннаго утвердитъ распискою, что по неимуществу своему не имѣетъ двадцати пяти рублей для внесенія уѣздный судъ, тогда дѣло его безденежно перенесется въ верьхній земскій судъ.

205.

О покупкѣ и отказѣ деревень въ уѣздѣ.

Кто въ уѣздѣ купитъ деревню, тотъ купчую да объявитъ въ уѣздномъ судѣ, уѣздный же судъ къ судейскимъ дверямъ прибьетъ листъ, что деревня таковая куплена такимъ и за такую цѣну, и о семъ сообщитъ въ верьхній земскій судъ, дабы сей то же учинилъ; такъ же и въ Сенатъ дадутъ знать для внесенія въ публичныя вѣдомости обѣихъ столицъ. И буде отъ того времени чрезъ два года никто не явится для спора, то впредь всякій споръ о купчей да уничтожится, и деревню за покупщикомъ уѣздный судъ велитъ нижнему земскому суду отказать безспорно.

206.

О трехъ срокахъ засѣданій каждаго года.

Уѣздный судъ собирается три раза или срока въ году, буде нѣтъ дѣлъ чрезвычайныхъ; первый срокъ отъ 8 Генваря до страстной недѣли, вторый послѣ Троицына дни до 27 Іюня, а третій отъ 2 Октября по 18 Декабря.

204.

O przeprowadzeniu ſpraw ubogich ludzi bez zapłaty 25. rublow do wyżſzego ziemſkiego ſądu.

Jeżeli zas kto ieſt niemaiętny, i przyſięgą ſam, albo przez umocowanego upewni ſkryptem, że dla niedoſtatku ſwoiego nie ma dwudzieſtu pięci rublow, któreby wnioſł do powiatowego ſądu, tedy ſprawa iego bez opłaty przenieſiona będzie do wyżſzego ziemſkiego ſądu.

205.

O kupli, i podaniu wſi w powiecie.

Kto w powiecie kupi wieś, ten prawo kupli ſwoiey ma obiawić w powiatowym ſądzie, ſąd zaś powiatowy do drzwi ſądowych przybiie kartę, iako wieś takowa kupiona przez tego, i zá taką ſummę, i da wiedzieć o tym wyżſzemu ziemſkiemu ſądowi, aby toż ſamo uczynił; także i do Senatu dadzą wiedzieć o tym, dla podania do publicznych wiadomości obydwu Miaſt ſtołecznych; á ieżeli od tego terminu, w ciągu dwóch lat nikt ſporu nie uczyni, tedy potym wſzelki ſpór o kuplę tę upada, i wieś ná imie kupuiącego każe ſąd powiatowy niżſzemu ziemſkiemu ſądowi podać bez ſprzecznie.

206.

O trzech rokach ſądowych co rocznie.

Powiatowy ſąd zbiera ſię trzy razy, czyli ná trzy kadencye do roku, ieżeli nie ma ſpraw nadzwyczaynych; pierwſza kadencya od oſmego ſtycznia do wielkiego tygodnia; drugi od dnia S. Troycy do dwudzieſtego ſiodmego czerwcza, á trzeci od wtorego paździermika, do ośmnaſtego grudnia.

207.

О скорѣйшемъ окончаніи дѣлъ, по которымъ кто содержится подъ стражею.

Уѣздному суду предписывается оканчивать въ одинъ срокъ дѣла, по которымъ кто содержится подъ стражею; и буде на уѣздный судъ жалобы будутъ, что таковое дѣло оставилъ три срока засѣданій безъ рѣшенія; то члены уѣзднаго суда лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго, или его наслѣдниковъ, или уѣздныхъ школъ.

208.

О чрезвычайныхъ засѣданіяхъ уѣзднаго суда.

Буде нужда того требуетъ, или по приказанію Губернатора, или по повелѣнію верьхняго земскаго суда, то уѣздный судъ засѣдаетъ и въ прочія времена года.

ГЛАВА XVI.

О ДВОРЯНСКОЙ ОПЕКѢ И О ДОЛЖНОСТИ СЕГО МѢСТА.

209.

Учреждается дворянская опека.

При каждомъ верьхнемъ земскомъ судѣ учреждается мѣсто подъ названіемъ: дворянская опека для дворянскихъ вдовъ и малолѣтныхъ.

210.

О присутствующихъ.

Въ дворянской опекѣ предсѣдаетъ уѣздный дворяскій Предводитель по выбору дворянскому чрезъ всякіе три года, и засѣдаетъ уѣздный Судья и его Засѣдатели.

207.

O nayprędſzym decydowaniu ſpraw, dla ktorych kto zoſtaie pod ſtrażą.

Powiatowemu ſądowi zaleca ſię kończyć te ſprawy w iednym terminie, dla których kto zoſtaie pod ſtrażą, á ieżeli ná ſąd powiatowy zaydzie ſkarga, że takowe ſprawy przez trzy kadencye oſądzić omieſzkał, tedy członki powiatowego ſądu ukarani będą odięciem im penſyi roczney ná rzecz cierpiącego, czyli iego naſtępców, czyli ná ſzkoły powiatowe.

208.

O nadzwyczaynym w zaſiadaniu wyżſzego ziemſkiego ſądu.

Jeżeli potrzeba tego wymaga, czyli zaydzie rozkaz Gubernatora, lub wyżſzego ziemſkiego ſądu, tedy powiatowy ſąd zaſiada i w inne czaſy.

ROZDZIAŁ XVI.

O SZLACHECKIEY OPIECE, I O POWINNOSCI TEGO URZĘDU.

209.

Uſtanawia ſię opieka ſzlachecka.

PRzy każdym powiatowym ſądzie, uſtanawia ſie ſąd pod imieniem: ſzlachecka opieka, dla ſzlacheckich wdow i małoletnich.

210.

O zaſiadaiących.

W ſzlacheckiey opiece prezyduie powiatowy Marſzałek, wybierany od ſzlachty co trzy lata, i zaſiada Sędzia powiatowy, i iego Zaſiadaiący. O

211.

О выборѣ Предводителя дворянства.

Уѣздный Предводитель дворянства выбирается дворянствомъ чрезъ всякіе три года по баламъ.

212.

Каждый уѣздный Предводитель дворянскую опеку увѣдомлять долженъ о вдовахъ и сиротахъ

Каждый дворянскій Предводитель долженствуетъ увѣдомлять дворянскую опеку о вдовахъ и осиротѣвшихъ дворянскихъ малолѣтныхъ дѣтяхъ, кои въ томъ уѣздѣ остались послѣ мужей, или родителей, и безъ призрѣнія находятся, прилагая о томъ свидѣтельство.

213.

Дворянской опекѣ поручается попеченіе о вдовахъ и сиротахъ и имѣніи и дѣлахъ ихъ.

Дворянской опекѣ поручается попеченіе не токмо о оставшихъ послѣ дворянскихъ родителей малолѣтныхъ сиротахъ и ихъ имѣніи, но и о вдовахъ и ихъ дѣлахъ.

214.

Дворянская опека не инако вступаетъ въ дѣло, какъ по увѣдомленію, по прозьбѣ, повелѣнію или сообщенію.

Дворянская опека сама собою не вступается въ дѣла вдовъ или сиротъ, но принимается за дѣло по прошенію вдовы, или по увѣдомленію уѣзднаго дворянскаго Предводителя, или ближнихъ родственниковъ, или свойственниковъ малолѣтнаго, или по свидѣтельству постороннихъ двухъ свидѣтелей и приходскаго Священника, (который имѣетъ доносить дворянской опекѣ, когда въ его приходѣ вдовы, или малолѣтные безъ призрѣнія остаются) или же по повелѣ-

нію

211.

O wyborze Marſzałka.

Powiatowy Marſzałek wybiera ſię od ſzlachty co trzy lata, przez kałkuły.

212.

Każdy Marſzałek powiatowy uwiadamiać powinien ſzlachecką opiekę o wdowach i ſierotach.

Każdy powiatowy Marſzałek obowiązany dawać wiedzieć ſzlacheckiey opiece o wdowach, i oſierociałych małoletnich ſzlacheckich dzieciach, ktòre w tym powiecie pozoſtały po mężach, lub po rodzicach, i bez opieki znaydują ſię z przyłączeniem o tym ſwiadectwa.

213.

Szlacheckiey opiece porucza ſię ſtaranność o wdowach ſierotach, i ich maiątku i ſprawach.

Szlacheckiey opiece porucza ſię ſtaranność, nietylko o pozoſtałych po rodzicach ſzlacheckich dzieciach, ſierotach, i ich maiątku, ale i o wdowach, i ich intereſſach.

214.

Szlachecka opieka nieinaczey zatrudni ſię dziełami tyczącemi ſię wdow, i ſierot, aż za uwiadomieniem, prożbą, nakazem, kommunikacyą.

Szlachecka opieka ſama przez ſiebie niewdaie ſię w dzieła tyczące ſię wdow, albo ſierot, ale przyſtępuie do rzeczy zá prożbą wdowy, lub zá daniem o tym wiedzieć od Marſzałka Powiatowego, lub od bliſkich krewnych, czyli powinowatych małoletniego, albo zá świadectwem poſtronnych dwóch ſwiadków, i Plebana (który winien ieſt donoſić ſzlacheckiey opiece, ieżeli w iego parafii wdowy, lub małoletni bez opieki, i dozoru zoſtaią) alboliteż zá rozkazem tey gubernii guberſkiego rządu, lub izby, lub wyż-

ſzego

нїю той губернїи губернскаго правленїя, или палатъ, или верьхняго земскаго суда, или по сообщенїю другаго суда.

215.

О власти и должности дворянской опеки.

Когда же о малолѣтномъ сиротѣ дойдетъ до свѣденїя дворянской опеки; тогда дворянская опека во 1. освѣдомляется, кто по волѣ родителей опредѣлены опекунами къ малолѣтному, и буде нѣтъ, то 2. дворянская опека власть имѣетъ избирать опекуновъ къ имѣнїю и къ особѣ малолѣтнаго, 3. къ имѣнїю приставляетъ (буде не подходятъ подъ изключительныя ниже сего прописанныя въ 216 статьѣ четыре означенїя) малолѣтнаго родственниковъ, или же и свойственниковъ, или и постороннихъ людей честнаго и порядочнаго поведенїя, 4. Опекунами къ особѣ малолѣтнаго дворянская опека опредѣляетъ такъ же изъ родственниковъ, или свойственниковъ, или же изъ постороннихъ людей тѣхъ, кои добродѣтельными качествами, своими, честностїю и незазорнымъ поведенїемъ болѣе подаютъ надежды къ призрѣнїю малолѣтнаго въ здравїи, благородномъ воспитанїи и пристойномъ содержанїи, и отъ которыхъ отеческаго попеченїя къ малолѣтному ожидать непремѣнно можно, 5. дворянская опека по назначенїи Опекуна, или Опекуновъ предписываетъ имъ, чтобъ при Секретарѣ уѣзднаго суда и двухъ постороннихъ свидѣтеляхъ сдѣлать обстоятельную опись

ſzego ziemſkiego ſądu, czyli ná koniec zá odebraniem kommunikacyi od drugiego ſądu.

215.

O władzy i powinności ſzlacheckiey opieki.

Kiedy zaś o małoletnim ſierocie doydzie wiadomość do ſzlacheckiey opieki, tedy ſzlachecka opieka 1. Dowiaduie ſię, kto z woli rodziców naznaczony ieſt opiekunem małoletniemu? á ieżeli nie maſz go, tedy, 2. Szlachecka opieka ma władzę wybierać opiekunów dla oſoby, i maiątku małoletniego. 3. Do maiątku naznacza (ieżeli niepodpadaią pod cztery noty oddalaiące od opieki opiſane niżey w 216. punkcie) krewnych małoletniego, albo powinowatych, albo nawet poſtronnych ludzi ſłuſznych, i uczciwych. 4. Opiekunami oſob małoletnich ſzlachecka opieka naznacza także z pokrewnych, lub powinowatych, lub też z poſtronnych którzy cnotliwemi ſwoiemi przymiotami, poczciwością, i przykładnym ſprawowaniem ſię, więcey padaią nadziei, iż będą troſkliwi, i dbali o zdrowie małoletniego, o ſzlachetne wychowanie, o przyſtoyne utrzymanie, i od których ná reſztę rodzicielſkiey pieczołowitości oczekiwać można. 5. Szlachecka opieka naznaczywſzy opiekuna, lub opiekunow, zaleca im, ażeby przy Sekretarzu powiatowego ſądu, i dwóch poſtronnych świadkach ſzlachcie, uczynili porządne opiſanie całego dziedzictwa, którego to opiſania kopia iedna z pod piſem opiekunow Sekretarza, i ſwiadków oddaie ſię do ſzlacheckiey opieki, á druga kopia z podpiſem także opiekunom. 6. Szlachecka o-

всему наслѣдству, съ которой описи одна копія за скрѣпами Опекуновъ, Секретаря и свидѣтелей отдается въ дворянскую опеку, а другая копія за скрѣпами же Опекунамъ, 6. дворянская опека даетъ Опекунамъ наставленія; въ чемъ же состоять имѣютъ сіи Опекунамъ наставленія, въ оныхъ дополненіе по разнообразнымъ дѣламъ и наслѣдствамъ оставляется на благоусмотрѣніе дворянской опеки: примѣрное же, или повальное наставленіе Опекунамъ ниже сего прописано, 7. дворянская опека долженствуетъ знать, какъ велико имѣніе малолѣтнаго, 8. какъ Опекуны управляютъ имѣніемъ сиротскимъ, 9. дворянская опека по годно получаетъ отъ Опекуновъ отчетъ какъ о доходахъ, такъ и о содержаніи и воспитаніи малолѣтнаго, 10. дворянская опека разсматриваетъ отчеты и счеты Опекуновъ, и бдѣніе имѣетъ, дабы имѣніемъ малолѣтнаго порядочно управляемо было, чтобъ малолѣтный получалъ пристойное воспитаніе и содержаніе обще съ тѣми людьми, коихъ по необходимости надлежитъ приставить къ малолѣтному, и чтобъ опека во всѣхъ частяхъ устроена была такъ, чтобъ дѣйствительная польза отъ того возпослѣдовала для особы и имѣнія малолѣтнаго, а не погибель, или разореніе, 11. вдовамъ же дворянская опека помогаетъ такъ, что вмѣсто ихъ дѣлается хожатымъ въ другихъ судахъ, даетъ имъ стряпчихъ безденежно, и старается доставить имъ

pieka daie opiekunom instrukcye; ná czym zaś zależeć maią te instrukcye opiekunow, zostawuie się rozsądkowi szlacheckiey opieki ułożenie onych, według rozmaitości spraw, i dziedzictw; wzór zaś instrukcyi, czyli ogólna instrukcya opiekunom niżey kładzie się. 7. Szlachecka opieka wiedzieć powinna iak wielki maiątek małoletnego, 8. Jak opiekunowie zarządzaią maiątkiem sierockim. 9. Szlachecka opieka, corocznie odbiera sprawę od opiekunow iako o dochodach, tak też i o utrzymywaniu, i edukacyi małoletniego. 10. Szlachecka opieka rozpatruie rachunki, i obrachunki opiekunow, i ma baczność aby maiątek małoletniego porządnie zawiadowany był, aby małoletni miał przystoyne wychowanie, i utrzymywanie, iako też i ci ludzie których koniecznie do małoletniego przystawić należy; i ażeby opieka we wszystkich częściach urządzona była tak, iżby istotny pożytek wypływał z niey dla osoby, i maiątku małoletniego, nie zaś zguba, i spustoszenie. 1. Wdowom zaś szlachecka opieka daie pomoc w tym: iż ná mieyscu iey stara się o interesa iey w drugich sądach, naznacza Adwokata bez płaty, i stara się pozyskać i zwrócić iey należący ruchomy, i nieruchomy maiątek, i ieżeli wdowa tego żąda, tedy naznacza ze szlachty kuratora dla obrony, i porady we wszystkich iey interessach, człowieka takichże przymiotow, iako się o Opiekunach powiedziało. 12. O rozdziale zaś wdow i sierot między sobą, albo przeciwnie o społecznym ich z sobą pomieszkaniu, szlachecka opieka (w każdym zdarzeniu maiąc

принадлежащее движимое и недвижимое имѣніе; и буде вдова того желаетъ, то опредѣляютъ ей попечителя изъ дворянъ для совѣта и защиты во всѣхъ ея дѣлахъ съ такими же качествами, какъ и о Опекунахъ предписано, 12. о раздѣлѣ же вдовъ и сиротъ между собою, или къ однимъ мѣстамъ, дворянская опека (во всякомъ случаѣ смотря на выгоды и спокойствіе какъ вдовъ, такъ и сиротъ) докладывается верьхнему земскому суду. Когда же Опекуны по необходимымъ обстоятельствамъ для заплаты долговъ дворянской опекѣ представятъ о продажѣ какого недвижимаго имѣнія малолѣтнаго, тогда дворянская опека должна по представленію Опекуновъ съ своимъ мнѣніемъ доложить верьхнему земскому суду.

216.

Кого Опекунами опредѣлять не надлежитъ.

Дворянской опекѣ запрещается Опекунами опредѣлять, или избирать, (ибо Опекунами быть не должны,) 1. растотчителей собственнаго своего имѣнія и такого, за кѣмъ было родительское имѣніе, но отъ мотовства ничего изъ онаго не осталось, 2. такого, кто въ явныхъ и гласныхъ порокахъ находится, или подъ наказаніемъ судебнымъ есть, или былъ, 3. такого, котораго суровы поступки извѣстны членамъ дворянской опеки; ибо Опекуну надлежитъ быть кротку, человѣколюбиву, попечительну, радиву и усердну къ пользѣ малолѣтнаго, 4. такого, который имѣлъ ссору съ родителями малолѣтнаго.

iąc oko, ná wygodę i ſpokoyność, iako wdów, tak i ſierot) zapytuie o to wyżſzego ziemſkiego ſądu. Kiedy zaś opiekunowie dla nieodbitych okoliczności, ná opłatę długów, reprezentować będą ſzlacheckiey opiece o przedaży iakiego nieruchomego maiątku małoletniego, tedy ſzlachecka opieka obowiązana ieſt ſtoſownie do reprezentacyi opiekunów z przyłączeniem ſwoiego zdania udać ſię do wyżſzego ziemſkiego ſądu.

216.

Kogo nie można naznaczać opiekunem.

Szlacheckiey opiece zabrania ſię naznaczać, i wybierać zá opiekunow (albowiem opiekunami być niepowinni:) 1. marnotrawców właſnego ſwoiego maiątku, i tych którzy mieli rodzicielſki maiątek, lecz przez ſwawolę utracili go, 2. tych, ktorzy w iawnych, i publicznych przeſtępſtwach poſzlakowani ſą, i którzy pod karą ſądową znayduią ſię, lub znaydowali ſię. 3. tych, których okrutne poſtępki wiadome ſą członkóm ſzlacheckiey opieki, albowiem opiekun powinien być łagodny, ludzki, ſtaranny, troſkliwy, i dbały o dobro małoletniego. 4. tych, którży mieli kłótnię, z rodzicami małoletniego.

217.

О вдовахъ и малолѣтныхъ, кои безъ имѣнія остались.

Буде же малолѣтный остался безъ всякаго имѣнія, тогда дворянская опека старается помѣстить его въ общественныхъ училищахъ, или записать въ какую ни есть службу ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА; вдовамъ же, у коихъ нѣтъ ни какого имѣнія, старается доставить пристанище и пропитаніе приличное ихъ состоянію.

218.

Дворянская опека доноситъ по годно о всякой опекѣ верьхнему земскому суду, и ему же подчинена.

Дворянская опека доноситъ по годно верьхнему земскому суду, которому и подчинена, коротко, но подробно о состояніи имѣнія малолѣтнаго и о опекунскомъ управленіи.

219.

О переносѣ дѣлъ изъ дворянской опеки въ верьхній земскій судъ.

Буде кто не доволенъ рѣшеніемъ дворянской опеки, тому дозволяется переносъ изъ дворянской опеки въ верьхній земскій судъ точно на томъ основаніи, какъ о переносѣ изъ уѣзднаго суда предписано.

220.

О срокахъ засѣданій дворянской опеки.

Дворянская опека собирается въ три срока въ году въ то же самое время, когда уѣздный судъ засѣданія имѣетъ, къ чему тогда особые дни и часы по общему согласію назначивать должно.

217.

O Wdowach, i małoletnich którzy zostali bez maiątku.

Jeżeli zaś małoletni został bez żadnego maiątku, tedy szlachecka opieka stara się pomieścić go w szkołach publicznych, lub, zapisać w którąkolwiek JMPERATORSKĄ służbę. Wdowom zaś, które nie maią żadnego maiątku, stara się dać przytułek, i wyżywienie przyzwoite ich stanowi.

218.

Szlachecka opieka donosi co rok opiece wyższemu ziemskiemu sądowi, i do niego należy.

Szlachecka opieka donosi corocznie wyższemu ziemskiemu sądowi pod którego zwierzchnością zostaie, krótko, ale z szczegułami o stanie maiątku małoletniego, i opiekuńskim zawiadowaniu.

219.

O appellacyi od szlacheckiey opieki do wyższego ziemskiego sądu.

Jeśli kto niekontentuie się wyrokiem szlacheckiey opieki, temu wolno przenieść sprawę do wyższego ziemskiego sądu, tym porządkiem iako się przepisało o przenosie czyli appellacyi z powiatowego sądu.

220.

O terminach zasiadania szlacheckiey opieki.

Szlachecka opieka zbiera się we trzy terminy do roku, w te same czasy, kiedy powiatowy sąd miewa swoie sessye, i dla tego osobne w ten czas godziny, i dni zá powszechnym zgłoszeniem się naznaczać trzeba ná sessye szlacheckiey opieki.

O

221.

О чрезвычайныхъ засѣданіяхъ дворянской опеки.

Буде нужда того требуетъ, или по приказанію Губернатора, или по повелѣнію верьхняго земскаго суда, то дворянская опека засѣдаетъ и въ прочія времена года.

222.

ПРИМѢРНОЕ, ИЛИ ПОВАЛЬНОЕ НАСТАВЛЕНІЕ ОПЕКУНАМЪ

1.

Нравоучительное наставленіе Опекуну.

Опекуну надлежитъ быть съ доброхотствомъ, кротку, человѣколюбиву, попечительну, радиву и усердну къ пользѣ малолѣтнаго.

2.

О приемѣ имѣнія малолѣтнаго.

Опекунъ принимаетъ движимое и недвижимое имѣніе малолѣтнаго по описи въ свое смотрѣніе и вѣдомство.

3.

О сбереженіи движимаго имѣнія малолѣтнаго.

Принятое же Опекуномъ въ свое смотрѣніе и вѣдомство движимое имѣніе, крѣпости, векселя, закладныя и тому подобное и всякія вещи Опекунъ хранить имѣетъ въ удобныхъ и безопасныхъ мѣстахъ, дабы отъ худаго смотрѣнія, или небреженія повреждены, утрачены, или истреблены быть не могли.

221.

O nadzwyczaynym zaſiadaniu.

Jeżeli potrzeba tego wyciąga, lub za rozkazem Gubernatora, alboli też wyżſzego ziemſkiego ſądu, tedy ſzlachecka opieka, i w inne czaſy zaſiada.

222.

WZOR INSTRUKCYI OPIEKUNOM CZYLI INSTRUKCYA OGOLNA.

1.

Inſtrukcya opiekunom co do obyczayności.

Opiekun powinien być z uprzeimością łagodny, ludzki, ſtaranny, troſkliwy, i gorliwy o dobro małoletniego.

2.

O przyięciu maiątku małoletniego.

Opiekun przyimuie ruchomy i nieruchomy maiątek według opiſania w ſwóy dozor, i zawiadowanie.

3.

O dochowaniu ruchomego maiątku małoletniego.

Przyięty przez opiekuna w ſwóy dozor i zawiadowanie ruchomy maiątek prawa wieczyſte, wexle, zaſtawy, i temu podobne, i wſzelkie rzeczy opiekun chować winien w ſpoſobnych, i beſpiecznych mieyſcach, ażeby od złego dozoru, lub niedbalſtwa zepſute, utracone, lub zniſzczone nie były.

4.

О вѣрныхъ приходныхъ и расходныхъ книгахъ и проч.

Доходамъ малолѣтнаго Опекунъ долженствуетъ вести вѣрныя и точныя приходныя, а расходамъ расходныя книги по годно, и старается, чтобъ доходы собираемы были въ надлежащее время и срокъ, а расходы производились безъ излишества.

5.

О особѣ малолѣтнаго, о его содержаніи и воспитаніи.

О особѣ и здравіи малолѣтнаго Опекунъ имѣетъ наиприлѣжное попеченіе, и всячески страется, дабы малолѣтный воспитанъ былъ въ страхѣ Божіи, въ познаніи тоя вѣры, въ которой родился, въ правилахъ добронравія, въ удаленіи отъ всѣхъ злыхъ примѣровъ, сердце и нравъ отъ самаго дѣтства развращающихъ и повреждающихъ; и для того (буде малолѣтный не помѣщенъ въ общественныхъ для дворянъ училищахъ) надлежитъ Опекуну опредѣлить къ малолѣтному для услуженія необходимо только нужныхъ служителей, людей дорбыхъ и поведенія непорочнаго, а для воспитанія и наученія не принимать бродягъ, отъ коихъ добра ожидать не можно, и кои болѣе нравы и седце портятъ и развращаютъ, нежели на путь добродѣтели наставляютъ; но принимать такихъ людей, кои въ знаніи и въ поведеніи законами опредѣленное свидѣтельство выдержали, и оное имѣютъ, и добронадежны. Содержаніе же малолѣтнаго и съ опредѣленными къ нему людьми для услу-

4.

O porządnych przychodowych, i rozchodowych kśięgach.

O dochodach małoletniego Opiekun obowiązany iest prowadzić porządne, i wierne przychodowe, á o rozchodach rozchodowe księgi od roku do roku, i stara się aby dochody zebrane były, w swoim czasie i terminie, á rozchody, aby się czyniły bez zbytkow.

5.

O osobie małoletniego, iego utrzymywaniu, i wychowaniu.

O osobie, i zdrowiu małoletniego Opiekun mieć ma naypilnieyszą pieczę, i stara się wszelkim sposobem, ażeby małoletni wychowany był w boiaźni Bożey, w znaiomości tey wiary, w którey się urodził, w obyczayności, w oddaleniu od wszystkich złych przykładow serce, i obyczaie od samego dzieciń stwa zarażaiących, i psuiących; i dla tego, (ieżeli małoletni niepomieszczony w publicznych dla szlachty szkołach) powinien opiekun wyznaczyć do małoletniego dla usługi niewięcey osob, iak tylko ile konieczna potrzeba wyciąga, ludzi dobrych i postępkow nienagannych; dla wychowania zaś, i nauki nie przyimować włóczęg, od których żadnego dobra oczekiwać nie można, i którzy serce, i obyczaie raczey psuią, i zarażaią, niżeli ná drogę cnoty nawodzą; ale przyimować takich ludzi, którzy co do umieiętności, i sprawowania się prawami przepisany examen wytrzymali, i świadectwo maią, i ná których polegać można. Na utrzymywanie zaś małoletniego z naznaczonemi do niego ludźmi dla usługi, i wychowu, należy wydać, ile potrzeba, z dochodow małoletniego

услуженія и для воспитанія должно быть отпущено изъ доходовъ малолѣтнаго, ведя о всемъ вѣрные счеты, и отрѣшая всѣ излишнія, не нужныя и роскошныя прихоти, дабы малолѣтный отъ самой младости поваженъ былъ къ благопристойной умѣренности какъ въ жизни, такъ и въ поведеніи, и чрезъ то приуготовился, въ какомъ бы состояніи общества, или родѣ службы ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА быть ни случилось, вести жизнь порядочную, сходственную съ достаткомъ, безхлопотную отъ заимодавцовъ и безмятежную отъ домашняго неустройства, весьма отдаленную отъ расточенія разоряющаго роды и поколѣнія, и удаленъ бы былъ отъ жизни разстроивающей умы, истребляющей въ подчиненныхъ повиновеніе и отъ умаляющей почтеніе ко властямъ законами опредѣленнымъ.

6.

О послушаніи къ Опекунамъ и о порядочномъ упрапленіи дерепнями и людьми малолѣтнаго.

Деревни и люди малолѣтнаго должны быть во всякомъ повиновеніи Опекунамъ; Опекунамъ же надлежитъ содержать, или приводить деревни и людей малолѣтнаго въ такое сотояніе, чтобъ малолѣтный получалъ съ нихъ принадлежащіе ему доходы; государственные поборы бездоимочно были выплачены въ опредѣленное время; крестьяне же и люди малолѣтнаго и все ему принадлежащее въ добропорядочномъ положеніи сохранено пребыло; хлѣбопашество въ удобныхъ къ тому мѣстахъ

go, prowadząc we wszystkim wierne rachunki, i usuwaiąc wszystkie niepotrzebne, zbytnie, i do miękkości wiodące wymysły, aby małoletni od samego niemowlęstwa przyzwyczaiany był do przystoynego pomiarkowania, iako w życiu, tak i w postępkach, á przez to sposobił się, w iakimkolwiek bądź stanie, społeczności, lub rodzaiu służby JMPERATORSKIEY być mu się zdarzyło, prowadzić życie porządne, z maiątkiem stosowne, nie kłótliwe od wierzycielow, i niekłopotliwe od domowego nieporządku, cale oddalone od rozrzutności wyniszczaiącey rody, i pokolenia; tudzież aby daleki był od sposobu życia przewracaiącego rozum, wykorzeniaiącego powolność i posłuszeństwo w podległych, i umnieyszaiącego uszanowanie ku władzom prawami postanowionym.

6.

O posłuszeństwie opiekunom, i porządnym utrzymywaniu ludzi, i wsi małoletniego.

Wsie i ludzie małoletniego powinni być ze wszelkim posłuszeństwem dla opiekunow; Opiekunowie zaś winni utrzymywać, czyli przyprowadzać wsie, i ludzi małoletnego do takiego stanu, ażeby małoletni miał od nich należące iemu dochody; podatki Monarsze bez remanentu, i w swoim czasie płacone były, poddani zaś, i ludzie małoletniego, i wszystko co do niego należy w porządnym stanie zachowane było; rolnictwo w mieyscach przyzwoitych niezaniedbywało się, również stada, i obory; wszystkie zaś inne

wiey-

стахъ не ослабѣвало, равномѣрно и скотоводство; всякїе же иные деревенскїе законами незапрещенные промыслы, по удобству разнообразныхъ мѣстъ положенїя, выгодъ или заведенїя не были презираемы, упущены, или разорены.

7.

О починкѣ строенїй и исправленїи наложенныхъ на домы и на прочее общественныхъ должностей.

Нужныя же и полезныя строенїя малолѣтнаго гдѣ находятся, Опекунъ не допуститъ до разрушенїя, или упадка, но старается ихъ по возможности починкою исправить въ удобное время; по деревнямъ же и по городскимъ домамъ всякїя положенныя общественныя должности и починки улицъ и дорогъ неупустительно велитъ исправить.

8.

Не употреблять изъ доходовъ малолѣтнаго безъ вѣдома Опекуна и о проч.

Понеже всѣ деревни и люди малолѣтнаго и самъ онъ подъ опекою состоятъ, то прикащики, старосты и выборные, кромѣ опредѣленнаго людямъ на содержанїе и на кормъ птицамъ и всякому скоту, безъ вѣдома Опекуна изъ принадлежащихъ малолѣтному доходовъ денежныхъ, или иныхъ, какого бы званїя ни были, не должны употреблять сами собою ничего, но да сохранятъ въ цѣлости принадлежащее малолѣтному помѣщику до Опекунскаго повеленїя. Оказавшихся же изъ людей малолѣтнаго въ непорядкахъ, или утратѣ помѣщичьяго, Опекунъ власть имѣетъ отрѣшить, и

опре-

wieyſkie prawami dozwolone przemyſły, pochodzące z rozmaitego położenia mieyſc, wygod, i zaprowadzeń, aby nie były lekce ważone, opuſzczone, lub ſpuſtoſzone.

7.

O reparacyi budowli, i wypełnieniu publicznych powinności náłożonych ná domy, i inne poſſeſſye.

Gdzie ſię znayduią domy i budowle pożyteczne małoletniego, Opiekun nie da im ſię ruynować, i obalać, ale ſtara ſię, ile być może, poprawiać one w czaſie przyzwoitym; po wſiach zaś, i domach w mieście, wſzyſtkie nakazane publiczne powinności, i poprawy dróg, i ulic bez omieſzkania wypełniać każe.

8.

Bez wiadomaści opiekuna dochodów nie używać.

Ponieważ wſzyſtkie wſie, i ludzie małoletniego, i on ſam pod opieką zoſtaie, á zatym podſtaroſci, ſtaroſta, i wóyt, prócz tego, co wyznaczono ieſt ná utrzymanie ludzi, i karm ptaſtwa, i bydła, bez wiadomości opiekuna, z należących małoletniemu dochodow pieniężnych, czyli iakiego bądź innego rodzaiu, niepowinni używać ſami niczego, ale zachować maią w całości wſzyſtko, co małoletniemu należy, do dyſpozycyi Opiekuna. Ludzi zaś niezdatnych do ſłużby, albo trwoniących maiątek małoletniego, opiekun ma prawo oddalić od służby, á na mieyſce onych naznaczyć drugich, gdy tego potrzeba. Co ſię zaś tycze kar cieleſnych, tedy opiekun

czy-

опредѣлить на мѣсто отрѣшеннаго другаго, буде въ томъ есть нужда. Въ тѣлесныхъ же наказанїяхъ людей и крестьянъ Опекунъ самъ собою поступать не властенъ, но за уголовныя преступленїя и законамъ противныя вины да отошлетъ изъ людей, или крестьянъ виновнаго, куда по законамъ надлежитъ; за малыя же домяшнїя погрѣшности Опекунъ въ городѣ вручитъ людей Городничему для наказанїя и воздержанїя, а въ деревняхъ отдастъ ихъ на судъ прикащикамъ, старостамъ, и выборнымъ, которые при сходѣ крестьянъ, или собранїи дворовыхъ людей учинятъ имъ наказанїе.

9.

Подробное наставленїе Опекуну предписываетъ дворянская опека.

Подробнаго наставленїя Опекунамъ о правленїи деревнями и имѣнїемъ и о собиранїи доходовъ малолѣтнаго здѣсь не предписывается; ибо каждой дворянской опекѣ по положенїю мѣстъ и состоянїю имѣнїя малолѣтнаго сходственное о томъ предписанїе учинить оставляется.

10.

О приобрѣтенїи добрымъ хозяйствомъ.

Опекунъ сверьхъ прежде положенныхъ доходовъ или оброковъ самъ собою ничего не налагаетъ, и крестьянъ и людей излишними поборами и работами отнюдъ не отягощаетъ; приобрѣтенїе же доброю йкономїею къ пользѣ и умноженїю доходовъ и имѣнїя малолѣтнаго, по состоянїю времени и по разсмотрѣнїю

Опе-

czynić ie ſam nie ieſt mocen; ale zá kryminalne i prawom przeciwne przeſtępſtwa ma odesłać winnego z ludzi, czyli z chłopow tam, gdzie według praw należy; za małe zaś i potoczne wykroczenia, opiekun w miescie odda Horodniczemu dla powściągnienia, i kary, po wſiach zaś odda ná ſąd podſtarościch, ſtaroſtow, i woytow, którzy przy zgromadzeniu włościan albo zebrawſzy dworſkich ludzi przyzwoicie ich ukarzą.

9.

Szczególne inſtrukcye opiekunowi daie ſzlachecka opieka.

Nie wypiſuią ſię tu ſzczególne inſtrukcye opiekunom, o urządzeniu wſiow, i maiątkow, i o zbieraniu dochodow małoletniego, gdyż każdey ſzlachekiey opiece uczyni ie według położenia mieyſca, ſtanu i maiątku małoletniego zoſtawuie ſię.

10.

O nabyciach dobrym goſpodarſkim.

Opiekun prócz położonych wprzody dochodow, czyli dani, ſam niczego nienakłada, á chłopow, i ludzi zbytniemi poborami, lub robociznami przez żaden ſpoſob uciemiężać nie ma, nabycia zaś porządnym goſpodarowaniem ku pożytkowi, i pomnożeniu dochodow, i maiątku małoletniego, według czaſu, i rozſądku opiekuna, albo urządzić ná nowo

 do-

Опекуновъ или учредитъ вновь дозволяется, или перемѣнить къ лучшему не запрещается.

11.

О излишнихъ дворовыхъ людяхъ.

Людей же въ домѣ и въ деревняхъ содержать, какъ прежде содержаны были, или опредѣлить имъ, сколько надобно будетъ на ихъ содержаніе; но буде по разсмотрѣнію Опекуновъ въ деревнѣ, или въ домѣ малолѣтнаго явятся дворовые люди праздные и излишніе, то Опекуны могутъ оныхъ отпускать на оброкъ съ паспортами, или опредѣлять, кто къ чему способенъ явится въ домъ, въ деревнѣ, или на пашню, смотря однако же на вѣрность и услугу каждаго.

12.

О взысканіи долговъ съ заимщиковъ.

По распоряженіи содержанія малолѣтнаго и его воспитанія, и по устроеніи порядочномъ домашней и деревенской его экономіи, Опекунъ долженствуетъ обратить вниманіе и на прочія дѣла малолѣтнаго; и буде есть закладныя, или векселя, или долги, то Опекуны взыскиваютъ оныя денги въ сроки съ заимщиковъ; а въ случаѣ неплатежа, закладныя для записи объявляютъ, гдѣ по законамъ надлежитъ и прозьбу производятъ о справкѣ и отказѣ заложеннаго имѣнія за малолѣтнымъ, и пошлины платятъ изъ его доходовъ; векселя же въ срокъ протестуютъ и долги взыскиваютъ, деньги же малолѣтнаго отдаютъ въ узако-

ко-

dozwala ſię, albo odmienić ku lepſzemu niezabrania ſię.

11.

O ludziach we dworze nad potrzebę znayduiących ſię.

Ludzi zaś w domu i po wſiach utrzymywać ma, iako pierwey utrzymywani byli, lub naznaczać im, ile będzie potrzeba ná ich utrzymanie, wſzakże ieżeli po rozpatrzeniu opiekunow, znaydą ſię ludzie w domu, lub ná wſi małoletniego próżni, i niepotrzebni, tedy opiekun mocen ieſt uwolnić ich ná czynſz (*d*) zá paſzportem, albo naznaczać do tego mieyſca, gdzie który ſpoſobnym będzie, w domu, alboliteż ná wſi, lub też do roli, maiąc iednak wzgląd, ná wierność i uſługę każdego.

12.

O Pozyſkaniu długow od dłużnikow.

Po urządzeniu utrzymywania małoletniego, i iego wychowu, i po udyſponowaniu porządnym domowey i wieyſkiey iego ekonomii, opiekun obowiązany ieſt zwrócić oko i ná inne intereſa małoletniego, i tak, ieżeli ſą zaſtawy, lub wexle, lub długi, tedy opiekunowie odbieraią w czaſie przyzwoitym pieniądze od dłużnikow, á w przypadku nieopłacenia, zaſtawy dla zapiſania prezentuią gdzie prawa każą, i podaią proźbę, o wyſledzenie tego, i podania ná wieczność zaſtawnego maiątku ná rzecz małoletniego, i do ſkarbu wnoſzą z dochodow iego prawem przepiſaną od kupli wieczyſtych maiątkow opłatę; wexle zaś w terminie proteſtuią, i długi odbieraią; pieniądze zaś małoletniego

коненные проценты на вѣрныя заклад-ныя, или же отдают ихъ въ банкъ для того же употребленія.

13.

О заплатѣ долгов малолѣтнаго.

Буде же случится, что имѣніе малолѣтнаго отягощено долгами, то Опекуны стараются изъ оставшихъ за расходами доходовъ, не оспоримые долги уплачивать, и имѣніе малолѣтнаго освободить отъ всякого долга. Буде же доходы не достаточны для заплаты вдругъ долговъ, то Опекунамъ стараться изворачиваться такъ, чтобъ времени не терпящіе долги напередъ выплачены были, а на другіе было выиграно время. Въ самыхъ же нужныхъ, или сомнительныхъ случаяхъ, прописывая свое мнѣніе, докладываться дворянской опекѣ, и требовать отъ нея наставленія.

14.

Опекуну ходатайство имѣть за дѣлами малолѣтнаго.

Буде есть по деревнямъ малолѣтнаго дѣла въ судебныхъ мѣстахъ, то за оными Опекуну ходатайство имѣть поручается, и предписывается во всѣхъ случаяхъ избирать тѣ способы, кои малолѣтному спокойнѣйшее владѣніе имѣніемъ доставить могутъ.

15.

Опекуны малолѣтнаго дворянина под-

Опекуны малолѣтнаго дворянина подчинены дворянской опекѣ, и отъ оной получаютъ наставленіе.

oddaią w procencie prawem przepiſanym ná pewne zaſtawy, albo też oddaią ich do banku podobnież dla procentow..

13.

O opłacie długow małoletniego.

Jeżeli zaś zdarzy ſię, że maiątek małoletniego ieſt obciążony długami, tedy opiekunowie ſtaraią ſię z pozoſtałych od expenſy dochodow niezaprzeczone długi opłacać, i maiątek małoletniego oſwobodzić od wſzelkiego długu. Jeżeli zaś dochody nie ſą doſtateczne ná opłatę razem wſzyſtkich długow, tedy opiekunowie maią ſię obracać tak, aby długi nie cierpiące zwłoki opłacić naprzod, á ná opłacenie innych zyſkać czas. W nagłych zaś, i wątpliwych zdarzeniach wypiſawſzy mniemanie ſwoie udać ſię maią do ſzlacheckiey opieki, i proſić od niey informacyi.

14.

Opiekun ſtaranie mieć ma w ſprawach małoletniego.

Jeżeli ſą u którego ſądu, reguluiące ſię do dobr małoletniego ſprawy, tedy ſtaranie o nich opiekunowi porucza ſię, i zaleca ſię we wſzelkich zdarzeniach obierać te śrzodki które małoletniemu ſpokoyną dzierżawę maiątku przynieść mogą.

15.

Opiekunowie małoletniego ſzlachcica pod

Opiekunowie maloletniego ſzlachcica, zoſtaią pod zwierzchnością ſzlacheckiey opieki, i od niey biorą inſtrukcyą. O ob-

чинены дворянской опекѣ.

16.

О Опекунскомъ отчетѣ.

По окончаніи опеки, то есть по совершеннолѣтіи малолѣтнаго, Опекуны отчетъ свой вручаютъ дворянской опекѣ, въ которую сверьхъ того въ теченіи опеки по годно присылаютъ отчетъ какъ о доходахъ, такъ и о содержаніи и воспитаніи малолѣтнаго.

17.

Что Опекунамъ за труды опредѣляется.

За труды Опекунамъ (сколько бы ихъ ни было) дозволяется всѣмъ вмѣстѣ взять пять процентовъ изъ доходовъ малолѣтнаго погодно.

ГЛАВА XVII.

О ДОЛЖНОСТИ НИЖНЯГО ЗЕМСКАГО СУДА.

223.

О присутствующихъ.

Въ нижнемъ земскомъ судѣ засѣдаетъ земскій Исправникъ и два Засѣдателя, но буде обширность уѣзда того требуетъ, то оставляется на разсмотрѣніе правленія губернскаго приказать выбрать и третьяго Засѣдателя земскаго суда, кои выбираются, опредѣляются и присылаются чрезъ три года, какъ о томъ предписано въ статьяхъ 23, 35, 65, 66, 67, 75, 166, и 336.

zwierzchnością ſzlacheckiey opieki.

16.

O obrachunku opiekunow.

Po ſkończoney opiece, to ieſt gdy małoletni przyidzie do lat doyrzałych, opiekunowie obrachunek ſwóy oddaią ſzlacheckiey opiece, którey prócz tego w ciągu opieki corocznie daią ſprawę ná piſmie, iako o dochodach, tak i o utrzymaniu, i wychowie małoletniego.

17.

Co zá pracę opiekunom naznacza ſię.

Zá pracę opiekunow (ile ich będzie) pozwala ſię wſzyſtkim wraz wziąć pięć procentow z dochodow małoletniego corocznie.

ROZDZIAŁ VII.

O POWINNOSCI NIZSZEGO ZIEMSKIEGO SĄDU.

223.

O Zaſiadaiących.

W Niżſzym ziemſkim ſądzie zaſiada ziemſki Sprawnik, i dway Zaſiadaiący; wſzakże, ieżeli rozległość powiatu wyciąga, tedy oddaie ſię ná rozſądek i wolę rządu guberſkiego rozkazać wybrać i trzeciego Zaſiadaiącego do niżſzego ziemſkiego ſądu którzy wybieraią ſię, naznaczaią ſię, i przeſyłaią ſię, co trzy lata według przepiſów w punktach 23. 35. 65. 66. 67. 75. 166. i 336.

224.

Нижнему земскому суду поручается 1. Земская полиція или благочиніе, 2. Приведеніе въ исполненіе закона, 3. Приведеніе въ дѣйствіе повелѣній правленія, рѣшенія палатъ и верьхняго и уѣзднаго суда, и чинить отказы.

Нижній земскій судъ долженствуетъ во первыхъ имѣть бдѣніе, дабы въ уѣздѣ сохранены были благочиніе, добронравіе и порядокъ; второе, чтобъ предписанное законами полезное повсюды въ уѣздѣ исполняемо и сохраняемо было; въ случаѣ же нарушенія оныхъ, нижній земскій судъ по состоянію дѣла, не смотря ни на какое лице, всякаго долженъ приводить къ исполненію предписаннаго закономъ; и третіе, нижній земскій судъ одинъ въ уѣздѣ право имѣетъ приводить въ дѣйствіе повелѣнія правленія, рѣшенія палатъ, верьхнихъ и уѣздныхъ судовъ, и чинить отказы.

225.

По дѣламъ до полиціи, до мостовъ и дорогъ касающимся, нижній земскій судъ состоитъ прямо подъ губернскимъ правленіемъ.

По дѣламъ до полиціи, или благочинія земскаго касающимся, и по дѣламъ о мостахъ и дорогахъ нижній земскій судъ состоитъ прямо подъ повелѣніемъ губернскаго правленія.

226.

Нижній земскій судъ наблюдать имѣетъ, дабы запрещеннымъ никто не торговалъ въ уѣздѣ.

Нижній земскій судъ долженствуетъ наблюдать. дабы никто запрещеннымъ не торговалъ въ уѣздѣ, и чрезъ межу уѣзда не возилъ запрещеннаго.

Ниж-

224.

Niższemu ziemſkiemu ſądowi porucza ſię: 1. Ziemſka policya, czyli dozor porządku. 2. Exekucya praw. 3. Exekucya rozkazow rządu, wyrokow izb, i wyżſzego, i powiatowego ſądu, tudzież podanie maiątkow.

Niżſzy ziemſki ſąd powinien mieć baczność, nayprzod: o zachowanie w powiecie policyi, obyczayności, i porządku; powtóre: aby to, co pożytecznego prawa przepiſały wſzędy w powiecie dopełniano, i zachowywano; w przypadku zaś naruſzenia onych, niżſzy ziemſki ſąd według ſtanu rzeczy niemaiąc ná nikogo względu winien ieſt każdego przyniewalać do wypełnienia prawnych przepiſow; i potrzecie: ſam tylko niżſzy ziemſki ſąd w powiecie ma prawo przywodzić do exekucyi rozkazy rządu, wyroki izb, wyżſzych i powiatowych ſądow, i podawać maiątki.

225.

Co ſię tycze policyi, moſtow, i drog, niżſzy ziemſki ſąd należy proſto do guberſkiego rządu.

Co do dzieł policyi powiatowey tyczących ſię, także co do dzieł o moſtach i drogach niżſzy ziemſki ſąd zależy proſto od rządu guberſkiego.

226.

Niżſzy ſąd ziemſki doſtrzegać ma, aby w powiecie nikt nie kupczył zakazanym towarem.

Niżſzy ziemſki ſąd doſtrzegać powinien, aby nikt zakazanym towarem niekupczył w powiecie, i w granice powiatu nie wwoził towaru zakazanego.

227.

Нижній земскій судъ имѣетъ свѣденіе о торговыхъ цѣнахъ.

Нижній земскій судъ долженъ имѣть свѣденіе о торговыхъ цѣнахъ въ уѣздѣ всякаго рода хлѣба и харча, и о семъ по прошествіи каждаго мѣсяца дѣлать записку, и вносить въ особливую на то книгу, дабы всегда по ней справиться можно было, по какой цѣнѣ въ которое время въ году хлѣбъ состоялъ.

228.

Нижній земскій судъ имѣетъ смотрѣніе, чтобъ вѣсы и мѣры въ уѣздѣ были вѣрны и исправны.

Нижній земскій судъ имѣетъ такъ же прилѣжное смотрѣніе, чтобъ въ уѣздѣ вездѣ мѣры и вѣсы были вѣрныя, исправныя и заклейменыя; за лживыя же чинитъ взысканіе по узаконеніямъ,

229.

Нижній земскій судъ бдѣніе имѣетъ, дабы никто бѣглыхъ людей не принималъ, не держалъ и не укрывалъ.

Нижній земскій судъ бдѣніе имѣетъ, чтобъ въ уѣздѣ никто бѣглыхъ людей не принималъ, не держалъ и не укрывалъ; и буде гдѣ явится таковый ослушникъ и нарушитель установленнаго порядка, кто бы принималъ, держалъ, или у себя укрывалъ бѣглаго, то нижній земскій судъ долженъ (буде не отдастъ добровольно) поступить съ таковымъ, какъ по законамъ предписано. Кто же по симъ дѣламъ не доволенъ производствомъ нижняго земскаго суда, тотъ просить можетъ въ уѣздномъ судѣ, а гдѣ онаго нѣтъ, въ нижней расправѣ о производствѣ дѣла; но сіе прошеніе не есть аппел-

227.

Niżſzy ſąd ziemſki wiedzieć ma o cenach targowych.

Niżſzy ziemſki ſąd winien ieſt mieć wiadomości o targowych cenach w powiecie wſzelkiego gatunku zboża, i żywności, i o tym każdo-mieſięczną czynić adnotacyę, i wnoſić ią w oſobną ná to ſporządzoną kſięgę, ażeby z niey można było zawſze zaſiągnąć wiadomości, iaką ceną w którym czaſie roku zboże przedawało ſię.

228.

Niżſzy ziemſki ſąd ma patrzeć, aby miary i wagi w powiecie były wierne, i porządne.

Niżſzy ziemſki ſąd ma pilny dozor także, aby w powiecie miary i wagi były wſzędy wierne i porządne, i piątnowane, zá fałſzywe zaś karać według przepiſu praw.

229.

Niżſzy ziemſki ſąd baczenie ma, aby nikt zbiegłych ludzi nie przyimował, nie utrzymywał, i nieprzechowywał.

Niżſzy ziemſki ſąd ma pilnie doſtrzegać, aby nikt w powiecie zbiegłych ludzi nieprzyimował, nieutrzymywał, i nieprzęchowywał; i ieżeliby gdzie zdarzył ſię taki nieposłuſzny, i naruſzyciel uſtanowionego porządku, któryby zbiegłych ludzi przyimował, utrzymywał, i przechowywał, tedy niżſzy ziemſki ſąd, ma poſtąpić z owym tak, (ieżeliby dobrowolnie niewydał) iako prawa przepiſuią. Kto zaś w podobnym dziele niechciałby przeſtać ná takowym wyprowadzeniu ſprawy niżſzego ziemſkiego ſądu, ten może podać proźbę do ſądu powiatowego, lub gdzie iego nie ma, do roſprawy niżſzey, o wynieſienie ná nowo ſprawy. Wſzakże ta proź-

аппелляція, или переносъ, но просителю дается право избрать, быть судиму или нижнимъ земскимъ судомъ, или уѣзднымъ судомъ, или нижнею расправою; и тогда нижній земскій судъ обязанъ учиненное имъ по тому дѣлу послать въ уѣздный судъ, или въ нижнюю расправу. За бѣглыхъ же людей отвѣтствуетъ тогда тотъ, у кого они найдены до тѣхъ поръ, пока рѣшеніе уѣзднаго суда возпослѣдуетъ.

230.

Дороги, мосты и переправы суть въ вѣдомствѣ нижняго земскаго суда.

Нижній земскій судъ въ вѣдомствѣ своемъ имѣетъ всѣ дороги и мосты, и прилагаетъ неусыпное смотрѣніе и попеченіе, чтобъ дороги, мосты и переправы чрезъ рѣки и воды въ такомъ исправномъ состояніи содержаны были, чтобъ проѣзжимъ не было ни остановки, ни опасности.

231.

Нижній земскій судъ изслѣдываетъ дѣла на мѣстѣ безденежно.

Нижній земскій судъ вездѣ на мѣстѣ дѣла вѣдомства своего изслѣдываетъ, не требуя ни какого рода заплаты ни за дѣло, ни за проѣздъ; а какъ скоро свѣдаетъ о таковыхъ дѣлахъ, кои обществу вредъ наносятъ, и не до его рѣшенія принадлежатъ, о томъ даетъ знать, куда надлежитъ.

232.

Нижній земскій судъ не забираетъ

Буде явится дѣло такого рода, что многое число людей допросить надлежитъ

ba nie ieſt appellacya, ani przenieſienie, ale ſtronie proſzącey daie ſię prawo obrania ſobie ſądu, lub niżſzego ziemſkiego, lub powiatowego, lub niżſzey roſprawy, á w tenczas niżſzy ziemſki ſąd obowiązany ieſt poſłać uwiadomienie o tym, co uczynił w tym dziele do powiatowego ſądu, czyli roſprawy niżſzey, zá zbiegłych zaś ludzi odpowiada tym czaſem ten, u kogo znaleziono, aż do decyzyi powiatowego ſądu.

230.

Drogi, moſty, przeprawy ſą w zawiadowaniu niżſzego ſądu ziemſkiego.

Niżſzy ziemſki ſąd w ſwoim zawiadowaniu, ma wſzyſtkie drogi, i moſty, i dokłada nieuſtanney baczności, ażeby drogi, i moſty, i przeprawy przez rzeki, i wody były w ſtanie tak porządnym utrzymywane, aby przeieżdżaiący nie mieli ani mitręgi, ani niebeſpieczeńſtwa.

231.

Niżſzy ziemſki ſąd czyni inkwizycye dzieł ná mieyſcu bez płatnie.

Niżſzy ziemſki ſąd wſzędy ná mieyſcu dzieła do ſwoiey iuryzdykcyi należące śledzi, niewyciągaiąc żadnego rodzaiu nadgrody, ani zá inkwizycye, ani zá przeiazd, á ſkoro ſię dowie o takich dziełach, które powſzechności przynoſzą ſzkodę, á nie do iego iuryzdykcyi należą, tedy o tym da wiedzieć, gdzie należy.

232.

Niżſzy ziemſki ſąd nie zgromadza dla in-

Jeżeli zdarzy ſię dzieło takiego rodzaiu, iż wielką liczbę oſob ná izkwizycyą brać trzeba

z ie-

для допросовъ многаго числа людей, но переѣзжаетъ съ мѣста на мѣсто, и для чего.

житъ изъ одного, или изъ разныхъ селенiй; или жилищъ; то нижнiй земскiй судъ долженъ ѣхать изъ одного мѣста въ другое, дабы не забирать людей излишно, и ихъ не отлучить отъ домовъ, работъ, ремесла и прокормленiя; и по зрѣлому и точному разсмотрѣнiю всѣхъ обстоятельствъ на мѣстѣ, нижнiй земскiй судъ заключитъ приговоръ, который по самой истиннѣ и въ слѣдствiе законовъ учинить надлежитъ.

233.

О переносѣ дѣлъ изъ нижняго земскаго суда.

Буде кто нижняго земскаго суда исполненiемъ по повелѣнiю, или рѣшенiю верьхняго какого либо мѣста недоволенъ, и доказать можетъ, что нижнiй земскiй судъ не законно поступилъ; тотъ долженъ просить въ четыренедѣльный срокъ въ томъ верьхнемъ мѣстѣ той губернiи, отъ котораго то повелѣнiе, или рѣшенiе для исполненiя въ нижнемъ земскомъ судѣ получено. Буде же дѣло началось по прошенiю Стряпчаго, или по усмотрѣнiю самого земскаго Капитана, или нижняго земскаго суда, или по прошенiю, или объявленiю истца, и потомъ кто бы рѣшенiемъ нижняго земскаго суда недоволенъ былъ, тотъ о своемъ неудовольствiи да объявитъ нижнему земскому суду, и въ четыренедѣльный срокъ просить можетъ законнымъ порядкомъ въ уѣздномъ судѣ, какъ сказано въ статьѣ 229. И тогда нижнiй земскiй судъ производство отошлетъ

въ

kwizycyi wielkiey liczby, ludzi ale ſam iedzie z mieyſca ná mieyſce, i dla czego.

z iedney lub wielu wſi, albo domów, tedy niżſzy ziemſki ſąd, winien ieſt iechać z iednego mieyſca ná drugie, aby lud darmo niewłóczyć, i nie odrywać go od domoſtwa, robocizny, rzemiosł, rękodzieł, i wſzelkiey pracy, którą ſię przekarmia; á po doyrzałym, i punktualnym rozbiorze wſzyſtkich okoliczności. niżſzy ziemſki ſąd ná mieyſcu uczyni wyrok, który według prawdy rzeczywiſtey, i ná mocy prawa wydać należy.

233.

O przenoſie czyli appellacyi ſpraw od niżſzego ziemſkiego ſądu.

Jeżeli kto exekucyą rozkazu, lub wyroku wyżſzego iakiego ſądu uczynioną przez ſąd niżſzy niekontentuie ſię, i dowieść może, że ſąd niżſzy bezprawnie w tey mierze, poſtąpił, tedy ten żałować ſię może w terminie czterech niedziel przed tym wyżſzym ſwoiey gubernii ſądem, od którego niżſzy ziemſki ſąd miał ſobie przysłany rozkaz, lub wyrok do wypełnienia. Jeżeliby zaś zaczeła ſię ſprawa zá żałobą Adwokata albo zá doſtrzeżeniem ſamego Kapitana ziemſkiego, lub ziemſkiego niżſzego ſądu, albo zá prozbą lub obiawieniem poſzukuiącego, i potym niekontentował ſię kto wyrokiem ſądu niżſzego ziemſkiego, ten obiawić ma to nieukontentowanie ſię niżſzemu ziemſkiemu ſądowi, i w terminie cztero-niedzielnym podać prozbę prawnym porządkiem do powiatowego ſądu, iako ſię wyżey w punkcie 229. powiedziało. A w ten czas niżſzy ziemſki ſąd ſprawę odeſzle do powiatowego ſądu, á gdzie go nie maſz, do niżſzey roſprawy; á ieżeli kto dla

tey

въ уѣздный судъ, а гдѣ онаго нѣтъ, въ нижнюю расправу, и буде кто по тому дѣлу подъ стражею содержится, или чемъ ополченъ, то и таковаго съ онымъ дѣломъ отошлетъ въ уѣздный судъ, или въ нижнюю расправу.

234.

Нижній земскій судъ по всякое время засѣдаетъ тамъ, гдѣ свѣдаетъ, что непорядки есть, или куда посланъ, или позванъ будетъ.

Нижній земскій судъ не имѣетъ опредѣленнаго въ году времени для засѣданія, но во всякое время собирается въ уѣздѣ тамъ, гдѣ свѣдаетъ, что непорядки учинились, или куда позванъ, или посланъ будетъ.

ГЛАВА XVIII.

О ДОЛЖНОСТИ ЗЕМСКАГО ИСПРАВНИКА, ИЛИ КАПИТАНА.

235.

Предписаніе земскому Исправнику или Капитану.

Нижнему земскому суду поручено въ уѣздѣ, 1. земская полиція, или благочиніе, 2. приведеніе въ исполненіе закона, 3. приведеніе въ дѣйствіе повелѣній правленія и проч; отъ земскаго же Исправника, какъ онъ есть первый Засѣдатель сего суда, требуется и предписывается ему слѣдующее:

236.

Нравоучительное наставленіе земскому Исправнику.

Земскому Исправнику надлежитъ отправлять должность свою съ непоколеби-

tey ſprawy pod ſtrazą zostaie, albo iest poſzlakowany, tedy i takowego przy tey ſprawie odeſzle do powiatowego ſądu, lub do niżſzey roſprawy.

234.

Niżſzy ziemſki ſąd w każdym czaſie zaſiada tam, gdzie dowie ſię, iż nieporządki zdarzyły ſię, lub gdzie poſłany, lub przyzwany będzie.

Niżſzy ziemſki ſąd nie ma naznaczonych ſobie w roku terminow do zaſiadania, ale w każdym czaſie zbiera ſię w powiecie tam, gdzie dowie ſię, iż nieporządek ſtał ſię, lub gdzie przyzwany, lub poſłany będzie.

ROZDZIAŁ XVIII.

O POWINNOSCI ZIEMSKIEGO SPRAWNIKA CZYLI KAPITANA.

235.

Zalecenie ziemſkiemu Sprawnikowi czyli Kapitanowi.

NIżſzemu ziemſkiemu ſądowi poruczono ieſt: 1. powiatowa policya, czyli dozor ſpokoynego wſzyſtkich zachowania ſię. 2. exekucya praw. 3. wypełnienie nakazow rządu i t. d. Od ziemſkiego zaś Sprawnika, iako on ieſt pierwſzym Zaſiadaiącym w tym ſądzie, wyciąga ſię, i zaleca ſię co naſtępuie:

236.

Inſtrukcya co do obyczaiow Sprawnikowi.

Ziemſki Sprawnik powinien ſprawować urząd ſwoy z nienaruſzoną wiernością, i gorliwo-

димою вѣрностію и ревностію къ службѣ, ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА съ доброхотствомъ и человѣколюбіемъ къ народу, съ осторожною кротостію безъ ослабленія во всѣхъ дѣлахъ и съ непрестаннымъ бдѣніемъ, дабы вездѣ установленный порядокъ всѣми и каждымъ въ уѣздѣ сохраненъ былъ въ цѣлости.

237.

О сохраненіи присяги подданнической вѣрности къ Особѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА и о не допущеніи предпріятія въ противность оной.

Земскій Исправникъ самъ и всѣ въ уѣздѣ живущіе обязаны клятвою предъ всемогущимъ Богомъ въ сохраненіи ненарушимо подданнической вѣрности къ Особѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, и какъ безъ нарушенія временнаго и вѣчнаго своего блаженства клятву свою преступить не могутъ; для того земскому Исправнику поручается и предписывается бдѣніе, дабы никто въ противность подданническаго долга и послушанія, въ уѣздѣ ничего не предпріялъ и не учинилъ. Буде же, паче чаянія, гдѣ окажется сему противное предпріятіе, то земскій Исправникъ не токмо о томъ увѣдомить долженствуетъ губернское правленіе и Главно-командующаго, или Правителя губерніи, но имѣетъ до того не допустить, и смирить по мѣрѣ данной ему власти нарушителя общаго, частнаго и собственнаго своего покоя и блаженства, въ чемъ всякій вѣрный ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА подданный обязанъ по мѣрѣ власти, силы и возможности своей помогать земскому Исправнику.

liwością o ſłużbę JMPERATORSKĄ, z uprzeymością, i ludzkością dla ludzi, z oſtrożną łagodnością, bez ſłabości wſzakże, we wſzyſtkich dziełach, i pilnością nieſpracowaną, aby uſtanowiony porządek od wſzyſtkich, i od każdego zachowany był zupełnie.

237.

O zachowaniu przyſięgi poddańſkiey wierności ku Oſobie IMPERATORSKIEY i o niedopuſzczeniu przeciwnych iey zamiarow.

Ziemſki Sprawnik ſam, i wſzyſcy w powiecie żyiący ludzie związali ſię przyſięgą przed wſzechmocnym BOGIEM, co do zachowania nienaruſzonego poddańſkiey wierności NAYJASNIEYSZEMU JMPERATOROWI, á iako bez naruſzenia doczeſney, i wieczney ſzczęśliwości ſwoiey, przeſtąpić tey przyſięgi nie mogą, przeto ziemſkiemu Sprawnikowi porucza ſię, i zaleca ſię czuyne baczenie, aby nikt w powiecie cokolwiek bądź przeciwnego poddańſkiemu obowiązkowi, i poſłuſzeńſtwu niezamyslił, i nieuczynił. Jeżeliby zaś, czego nieſpodziewamy ſie, okazało ſię gdzie przeciwne temu przedſiewzięcie, tedy ziemſki Sprawnik nietylko obowiązany ieſt uwiadomić o tym rząd guberſki, i Głównokommenderuiącego, czyli Gubernatora, ale winien ieſt ſtarać ſię niedopuscić do tego, i w miarę danej mu władzy, okrócić burzyciela powſzechney, oſobney każdego, i właſney iego ſpokoyności, i pomyślności; do czego każdy wierny JMPERATORSKI poddany winien ieſt w miarę władzy, ſił, i ſpoſobności ſwoiey pomagać ziemſkiemu Sprawnikowi.

238.

О свидѣтельствѣ прилипчивыхъ болѣзней, и о лѣченіи больныхъ.

Буде (отъ чего Боже сохрани) въ уѣздѣ окажутся на людяхъ прилипчивыя болѣзни, яко то: горячки съ пятнами, кровавые поносы и другія тому подобныя болѣзни, то земскому Исправнику освидѣтельствовать немедлѣнно самому на мѣстѣ съ находящимися въ уѣздѣ Докторомъ, или Лѣкаремъ при приходскомъ Священникѣ и двухъ свидѣтеляхъ, и буде подлинно таковыя болѣзни по свидѣтельству явятся, то для предупрежденія прилипчивости, земскій Капитанъ отлучить имѣетъ здоровыхъ отъ больныхъ, такъ чтобъ сообщенія одни съ другими не имѣли. Пользованіе и излѣченіе поручаетъ врачамъ, самъ же о болѣзни увѣдомляетъ не мѣшкавъ губернское правленіе и Главно-командующаго, или Правителя губерніи съ яснымъ Докторскимъ, или Лѣкарскимъ описаніемъ какъ болѣзни, такъ и гдѣ кому и отъ чего она приключилась.

239.

О язвѣ и о предосторожностяхъ отъ оной.

Буде гдѣ въ уѣздѣ за подлинно (что Всевышній да благоволитъ на вѣчное время отвратить отъ людей своихъ) язва окажется, тогда земскій Исправникъ поступать умѣетъ въ силу предписаній 1771 года о осторожностяхъ, а именно: 1. о приставленіи караула къ опаснымъ мѣстамъ, 2. о запрещеніи проѣзда сквозь зараженныя мѣста, и о проложеніи обвод-

238.

O examinie zaraźliwych chorob, i ich leczeniu.

Jeżeli (czego broń Boże) w powiecie z iawią ſię w ludziach zaraźliwe choroby, iako to gorączki zgniłe z piątnami, krwawe biegunki, i inne tym podobne niemocy, tedy ziemſki Sprawnik ma one opatrżyć ſam bez omieſzkania ná mieyſcu z Doktorem, lub lekarzem powiatowym w przytomności także Plebana tamecznego, i dwóch świadkow, i ieżeli w ſamey rzeczy te choroby z examinu tego okażą ſię zaraźliwemi, tedy, dla przeſzkodzenia zarazy, ziemſki Sprawnik odłączy zdrowych od chorych tak, aby kommunikącyi iedni z drugiemi nie mieli; ratunek i leczenie poleca lekarzom, ſam zaś o chorobie niezwłocznie daie wiedzieć rządowi guberſkiemu, Główno-kommenderuiącemu, lub Gubernatorowi z doſtatecznym Doktorſkim, lub lekarſkim opiſaniem iako choroby, tak też od czego, gdzie, i komu zdarzyła ſię.

239.

O powietrzu, i ubezpieczeniu ſię od onego.

Jeżeli gdzie w powiecie niewątpliwie (co niech Naywyżſzy raczy od ludu ſwego wiecznemi czaſy oddalić) okaże ſię zaraza, czyli powietrze, w ten czas ziemſki Sprawnik ma poſtąpić według przepiſu 1771 roku o oſtrożnościach; á mianowicie 1. o przyſtawieniu warty w niebeſpiecznych mieyſcach. 2. o zabronieniu przeiazdu przez mieyſca zarażone, i oznaczeniu dróg gdzie indziey. 3. o konſerwo-

водныхъ дорогъ, 3. о имѣніи огней, 4. о употребленіи предосторожностей для уменьшенія бѣдствія, 5. о приведеніи въ дѣйствіе, какъ предохранить себя отъ прилипчивости.

240.

О селеніяхъ зараженныхъ одною болѣзнію, и о попеченіи для сохраненія человѣческаго рода.

Буде окажутся гдѣ въ уѣздѣ цѣлыя селенія заражены одною опасною болѣзнію, то земскій Капитанъ приложитъ попеченіе и стараніе о излѣченіи и сохраненіи человѣческаго рода.

241.

О осторожностяхъ во время скотскаго падежа.

Буде въ которомъ мѣстѣ въ уѣздѣ окажется скотскій падежъ, то земскому Исправнику освидѣтельствовать немедлѣнно самому на мѣстѣ, и о семъ увѣдомить не мѣшкавъ губернское правленіе и Главно-командующаго, или Правителя губерніи съ яснымъ описаніемъ, гдѣ, отъ чего и сколько скота пало; зараженный скотъ земскій Капитанъ велитъ отдѣлить отъ здороваго, а палый прикажетъ отъ жилья въ отдаленныхъ мѣстахъ, не снимая отнюдъ кожъ, и не касаясь до онаго руками, зарыть въ глубокія ямы; къ зарытію же употреблять надлежитъ длинные шесты, а ямы засыпать землею. Сквозь селенія, гдѣ падежъ скотскій случится, земскій Исправникъ запретитъ проѣздъ, и проложитъ обводныя дороги, и поступаетъ въ силу законовъ о семъ 1746, 1771 и 1774 года.

ſerwowaniu ogniow, 4. o użyciu ſrzodkow dla umnieyſzenia nieſzczęścia. 5. o exekucyi podanych środkow dla ubeſpieczenia ſię od przylgnienia zarazy.

240.

O wſiach zarażonych niebeſpieczną choroba, i o ſtaraniu o zachowanie rodu ludzkiego.

Jeżeli ſię okażą gdzie w powiecie całe wſie zarażone iaką chorobą niebeſpieczną, tedy ziemſki-Kapitan przyłoży ſtarania o uleczeniu, i zachowaniu rodu ludzkiego.

241.

O oſtrożnościach w czaſie zarazy bydła.

Jeżeli w którym mieyſcu w powiecie, okaże ſię odpadnienie bydła, tedy ziemſki Sprawnik ma examinować to ſam bez zwłoki ná mieyſcu, i o tym uwiadomić natychmiaſt rząd guberſki, Główno-kommenderuiącego, lub Gubernatora z dokładnym opiſaniem gdzie, od czego, i wiele bydła padło; bydło zarażone każe oddzielić od zdrowego, á padłe każe daleko od mieſzkań, niezdeymuiąc z nich ſkór, i nietykaiąc ſię rękoma, zaryć w głębokie doły; do zarycia zaś użyć należy długich drągow, á doły zaſypać ziemią. Przez wieś gdzie upadek bydła zdarzy ſię, Ziemſki Sprawnik nie dozwoli przeiazdu, i przełoży obiezdne drogi, i poſtępuie według przepiſu praw ná to 1746, 1771. i 1774 roku.

O przy-

242.

О приведенiи въ послушанiе ослушныхъ.

Буде гдѣ въ уѣздѣ окажется въ чемъ ослушанiе отъ цѣлаго селенiя, то земскiй Капитанъ увѣдомляетъ о семъ губернское правленiе и Главно-командующаго, или Правителя губернiи; а между тѣмъ прилагаетъ старанiе о приведенiи ослушныхъ въ послушанiе по мѣрѣ данной ему власти.

243.

Какъ поступать земскому Исправнику въ случаѣ насильства въ уѣздѣ.

Земскiй Исправникъ всякому обиженному даетъ судейское покровительство; и для того буде гдѣ въ уѣздѣ окажется насильство, то земскiй Капитанъ тотъ часъ на мѣстѣ о томъ изслѣдываетъ безъ многаго письменнаго производства, но единственно въ ясность приводитъ, учинился ли такiй то случай, или нѣтъ, и свидѣтелей допрашиваетъ, и буде у кого что отнято, и оно на лицо находится, тотъ часъ велитъ возвратить, и дастъ о томъ знать уѣздному суду, къ которому прозьбу производить дозволяется тѣмъ, кои доказать могутъ, что земскiй Исправникъ пристрастно, или несправедливо поступилъ, какъ о томъ въ 229 и 233 статьѣ предписано.

244.

О истребленiи скопища воровъ, или бѣглыхъ людей.

Буде гдѣ въ уѣздѣ окажется скопище воровъ, или бѣглыхъ людей, то земскiй Капитанъ увѣдомляетъ о семъ губерн-

242.

O przyprowadzeniu do posłuszeństwa nieposłusznych.

Jeżeli gdzie w powiecie zdarzy się nieposłuszeństwo w czym całey wsi, tedy ziemski Kapitan daie znać o tym rządowi guberskiemu, i Główno-kommenderuiącemu, lub Gubernatorowi; á tym czasem stara się przyprowadzić nieposłusznych do posłuszeństwa w miarę daney sobie władzy.

243.

Jak postąpić ma Kapitan Sprawnik w przypadku gwałtu iakiego w powiecie.

Ziemski Sprawnik każdemu ukrzywdzonemu daie sądową protekcyą; i dla tego ieśli się gdzie w powiecie okaże gwałt, tedy ziemski Kapitan natychmiast czyni inkwizycyą ná mieyscu bez wielu ná piśmie formalności, ale iedynie wyprowadza ná iaw rzecz, dochodząc ieśli się to zdarzyło, lub nie, i świadków urzędownie pyta, á ieśli odięto co komu, i znayduie się w naturze, tedy natychmiast powrócić mu każe, i da o tym wiedzieć powiatowemu sądowi, do którego z żałobą przychodzić wolno temu, kto dowieść może, że Kapitan ziemski stronnie, lub niesprawiedliwie postąpił, iako się o tym w 229, i 233 punktach powiedziało.

244.

O wykorzenieniu kupy hultaiow, lub zbiegłych ludzi.

Jeśli gdzie w powiecie okaże się kupa hultaiów, albo ludzi zbiegłych, tedy ziemski Kapitan uwiadamia o tym rząd guberski, i Głó-

W wno-

берское правленіе и Главно-командующаго, или Правителя губерній; а между тѣмъ, не теряя времени, приложитъ всевозможное стараніе воровъ имать въ тѣхъ мѣстахъ въ уѣздѣ, гдѣ находятся, въ чемъ каждое селеніе обязано подать руку помощи: и буде по следствію окажется, что гдѣ въ селеніи воры, или бѣглые были, и ихъ въ селеніи не имали небреженіемъ, то таковыя селенія подвержены пѣни, и земскій Исправникъ предложитъ нижнему земскому суду, который имѣетъ наложить на нерадивыхъ о общей безопасности, и взыскивать съ таковыхъ селеніи старость, выборныхъ и сотскихъ по рублю съ каждаго изъ нихъ за человѣка, что упустили, могши его имать.

245.

Земскій Исправникъ самовластно не наказываетъ никого.

Земскій Исправникъ самъ собою ни на кого не налагаетъ пѣни, или наказанія, но сіе учинить имѣетъ судъ по законамъ.

246.

О смотрѣніи за исправностію и чистотою мостовъ и дорогъ.

Земскій Капитанъ неусыпное смотрѣніе имѣть долженъ въ уѣздѣ за мостами и большими дорогами, дабы они въ такомъ исправномъ состояніи были, чтобъ на нихъ остановки и опасности никому не приключилось; а буде гдѣ испортятся, велѣть поправлять тѣмъ, кому надлежитъ, безъ упущенія времени, и къ тому принудить можетъ. Земскій Исправникъ

наб-

wnokommenderuiącego, lub Gubernatora, á tym czaſem nietracąc pory ſtara ſię wſzelkiemi ſpoſobami imać hultaiow w tych mieyſcach w powiecie, gdzie ſię okażą, do czego każda wieś pomoc dawać powinna; á ieżeli z inkwizycyi okaże ſię, że hultaie byli w iakiey wſi, lub zbiegli ludzie, á we wſi ich nieimano przez lekceważenie, tedy takowe wſie maią podpadać winie, i ziemſki Kapitan przełoży niżſzemu ziemſkiemu ſądowi, który ma wſkazać niedbałych o powſzechną ſpokoyność, i ukarać wſi onych ſtaroſtow, wóytow, i ſetnikow biorąc od każdego z nich po rublowi od oſoby, iż upuścili mogłſzy onych poimać.

245

Ziemſki Kapitan ſam nie karze nikogo.

Ziemſki Kapitan ſam przez ſiebie ná nikogo win niewſkazuie, ani kary naznacza, ale to ma czynić ſąd według praw.

246.

O dozorze dróg i moſtow, aby porządnie, i ochędożnie, utrzymywane były.

Ziemſki Kapitan nieuſtannie patrzeć ma w powiecie moſtów, i dróg większych, aby one zawſze były utrzymywane tak porządnie, aby ná nich mitręgi i niebeſpieczeńſtwa nikt nie miał, á ieżeli gdzie ſię zepſuią, tedy kazać naprawiac tym, do których należy bez odwłoki, dō czego i przymuſić mocen ieſt. Ziemſki Sprawnik doſtrzega i tego, aby moſtów, i dróg nikt nieprzekopał, niezagrodził,

наблюдаетъ и то, чтобъ мостовъ и дорогъ никто не перекопалъ, не загородилъ и не переложилъ съ одного мѣста на другое безъ повелѣнія, и чтобъ вездѣ на мостахъ и дорогахъ была чистота, и палой скотины и мертвечины, отъ чего вредный духъ произходитъ, на мостахъ и дорогахъ и возлѣ оныхъ нигдѣ не валялось.

247.

О проходѣ воинскихъ людей чрезъ уѣздъ.

Буде случится полку ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, или войскамъ, или командѣ, при которой знамена, пройти чрезъ уѣздъ, тогда земскій Капитанъ самъ, или одинъ изъ Засѣдателей нижняго земскаго суда встрѣчаетъ у межи уѣзда, и провожаетъ воинскихъ людей до межи сосѣдняго уѣзда, и гдѣ надобно, квартиры отводитъ земскій Исправникъ, смотря въ каждомъ мѣстѣ, чтобъ обывателямъ однимъ предъ другими отягощенія не было, и безъ крайней необходимости (развѣ по множеству воинскихъ людей и за неимѣніемъ достаточнаго для нихъ жилья) отводитъ и ставитъ не инако, какъ по два человѣка солдатъ на каждый обывательскій покой. Буде же жилья мало, а команда во многомъ числѣ, то тогда разставитъ по разсмотрѣнію возможности, по скольку на покой причтется, и о томъ земскій Капитанъ съ показаніемъ полковъ, или командъ, и гдѣ имъ квартиры и какъ отведены, присылать имѣетъ рапортъ въ губернское правленіе и Главо-командующему, или

Пра-

i dróg bez rozkazu nieprzełożył z iednego mieyſca ná drugie, także aby wſzędy ná moſtach i drogach było ochędoſtwo, i bydło padłe, ani żadna zdechlizna od czego ſwąd zaraźliwy bywa, ná drodze, ani koło drogi nigdzie ſię niewalały.

247.

O przeprowadzeniu woyſk przez powiat.

Jeżeli zdarzy ſię, że półk JMPERATORSKI czyli woyſko, lub kommenda, przy którey znamiona, przez powiat przechodzić będzie, tedy ziemſki Kapitan ſam, lub ieden z Zaſiadaiących w niżſzym ziemſkim ſądzie ſpotyka ná granicy powiatu, i przeprowadza woyſko do granicy powiatu przyległego; i gdzie potrzeba, kwatery naznacza ziemſki Sprawnik, maiąc baczenie w każdym mieyſcu, ażeby Obywatele iedni od drugich więcey nie cierpieli, i gdy nagłey potrzeby nie ma (chyba w przypadku wielkiego mnoſtwa woyſk, á niedoſtarczaiącey liczby mieſzkania dla nich) naznacza, i mieſci nieinaczey, iako po dwóch żołnierzów ná każdą izbę goſpodarſką. Jeśli zaś pomieſzkania mało, á kommenda woyſkowa liczna, pod ów czas ma rozſtawić uważaiąc iak można, i po wielu ná izbę przypadnie, i o tym Kapitan ziemſki z oznaczeniem półkow, czyli kommend, i gdzie im kwatery, i iak naznaczone, ma poſłać raport do rządu guberſkiego, i Główno-kommenderuiącego, lub do Gubernatora; toż ſamo uczyni po wyiściu półku, czyli kommendy z powiatu. Przez cały zaś czas przeby-

wania

Правителю губерніи; то же учинитъ и по выступленіи полка, или команды изъ уѣзда. Во все же время бытности полка, или воинской команды въ уѣздѣ, имѣть смотрѣніе, чтобъ обоюдныхъ обидъ и притѣсненій никому не было. Буде же гдѣ окажутся обиды, или притѣсненія, то земскій Исправникъ разсмотря, за обывателей, буде кто изъ нихъ обиженъ, требовать имѣетъ удовольствія, такъ какъ и съ нихъ обывателей взысканіе чинитъ, буде они кого обидили; буде же земскій Капитанъ отъ воинскаго командира удовольствія за обиды, или притѣсненія не получитъ, то имѣетъ о томъ увѣдомить губернское правленіе и Главно-командующаго, или Правителя губерніи, прося заступленія, удовольствія и удовлетворенія какъ своей должности и власти, такъ и обиженнымъ.

248.

О пастбищахъ въ уѣздѣ воинскимъ командамъ.

Буде въ уѣздѣ гдѣ потребно будетъ отводить воинскимъ командамъ для лошадей въ лѣтное время по силѣ плаката пастбища, то земскій Исправникъ отводитъ оныя по очереди, чтобъ однимъ предъ другими владѣльцамъ напрасной обиды не было; и земскому Капитану притомъ смотрѣть, чтобъ посѣянному хлѣбу и другимъ сѣннымъ покосамъ травли и толоки не было, и обидъ ни какого рода обоюдно ни отъ кого и ни кому не было, и стараться нигдѣ до того не допускать; а буде гдѣ паче

чая-

wania półku, czyli kommendy w powiecie, mieć oko, aby wzaiemnych krzywd, i uciążliwości nikomu nie było. Jeżeli zaś okażą ſię gdzie pokrzywdzenia, tedy ziemſki Sprawnik roztrząſnąwſzy rzecz, zá obywatelow, ieśli kto z nich ukrzywdzon, ma wſtawiać ſię, i żądać nagrody; równie iako ſtrofuie obywatelów, ſkoro oni pokrzywdzili; ieżeli zaś ziemſki Kapitan od Kommendanta woiennego ſatysfakcyi zá krzywdy, lub uciemiężenia nieotrzyma, tedy ma donoſić o tym rządowi guberſkiemu, i Główno-kommenderuiącemu, lub Gubernatorowi wzywaiąc ich zaſtępſtwa, i wſtawienia ſię o ſatysfakcyę i nagrodę, iako ſwoiemu urzędowi, i władzy, tak też i pokrzywdzonym.

248.

O paſtwiſkach w powiecie kommendom woyſkowym.

Jeżeli gdzie w powiecie trzeba będzie naznaczyć woiennym Kommendom podług płakatu w letniey porze paſtwiſka dla koni, tedy Kapitan Sprawnik oznacza ie koleyno, aby iedni obywatele więcey od drugich niecierpieli; i Kapitan Sprawnik poſtrzegać ma, aby zaſianego zboża, i innych ſianożęci nieſtrawiono, i nie tłoczono, i krzywd wzaiemnie żadnych ni od kogo, i nikomu nieczyniono, i ſtarać ſię aby do tego nigdzie nieprzychodziło; á ieżeliby gdzie nadſpodziewanie iakie ſię krzywdy zdarzyły, tedy Kapitan Spra-

чаянїя, какїя обиды окажутся, то поступать земскому Исправнику, какъ о семъ въ 236 и 247 статьѣ предписано.

249.

О осторожностяхъ отъ пожаровъ, и о лѣсныхъ пожарахъ.

Земскїй Капитанъ властенъ подтвердить единожды о прилѣжнѣйшемъ смотрѣнїи каждому хозяину, чтобъ крайняя вездѣ осторожность наблюдаема была въ домахъ отъ огня, и на поляхъ при выжиганїи травъ, жнитвъ и коренья, и чтобъ проѣзжїе разкладывали огни отъ мостовъ, строенїй и лѣсовъ въ такой отдаленности, чтобъ пожара отъ того учиниться не могло, и чтобъ при отъѣздѣ со становъ огни гасили. Буде же гдѣ въ лѣсныхъ дачахъ учинится, отъ чего Боже сохрани, такїй пожаръ, что весь лѣсъ будетъ въ опасности згорѣть, то земскїй Исправникъ долженствуетъ самъ на мѣстѣ учинить всѣ возможныя разпоряженїя къ утушенїю пожара, и обывателей заставить окапывать рвами, или каналами тѣ мѣста, дабы огонь далѣе не разпространился.

250.

Полкамъ на полковыя тягости лѣса не отводить, ибо имъ на то деньги изъ казны отпускаются, а на паренїе каши въ лагерѣ дать валежнику и проч.

Полкамъ стоящимъ въ уѣздѣ, или проходящимъ, лѣса на построенїе полковыхъ тягостей и на другїя надобности земскїй Капитанъ самъ собою не отводитъ; ибо по инструкцїи Полковничей велѣно полкамъ довольствоваться покупкою, на что и деньги въ полкй отпуска-

wnik ma poſtąpić iak ſię przepiſało w 236. i 247. punktach.

249.

O oſtróżnościach od pożaru, i o pożarach leśnych.

Ziemſki Kapitan mocen ieſt zalecić raz ná zawſze każdemu goſpodarzowi, o naypilnieyſzym dozorze, aby naywiękſza oſtrożność zawſze od ognia w domach zachowywana była, i ná polach przy wypalaniu traw, ściernifka, i pniow, i ażeby przeieżdzaiący rozpalali ognie ſwoie od moſtow, budowli, i laſow tak daleko, iżby ztąd pożar zaiąc ſię nie mogł, i ażeby przy odiezdzie ze ſtanowiſka ogień gaſili. Jeżeli zaś w laſach uczyni ſię (czego broń Boże) taki pożar, iż od niego cały las będzie w niebeſpieczeńſtwie ſpłonienia, tedy Kapitan Sprawnik ſam winien ieſt ná mieyſcu, iakie tylko może, uczynić dyſpozycyę do ugaſzenia pożaru, i obywatelow przymuſić może, okopywać rowami, i kanałami te mieyſca, aby ſię ogień nie rozpościerał daley.

250.

Półkom ná połkowe narzędzia nie wyznaczać laſu, bo ná to daią ſię im pieniądze z kaſſy, á na gotowanie kaſzy w obozie dać powału, i t. d.

Półkom ſtoiącym w powiecie, albo przechodzącym Kapitan ziemſki nie naznacza ſam od ſiebie laſu dla zrobienia półkowych narzędzi, i innych potrzeb, albowiem inſtrukcya półkownicza każe im kupować drzewo, i pieniądze ná to daią ſię półkom; ná gotowanie zaś kaſzy, i pieczenie chleba w czaſie obozo-

скаются; на вареніе же каши и печене хлѣба въ лагерьное время, по повеленію губернскаго правленія, земскій Исправникъ отводитъ изъ валежника, подсохлаго лѣса и подстою.

251.

О поощреніи къ земледѣлію и трудолюбію.

Земскій Исправникъ словами долженствуетъ поощрять не токмо земледѣльцовъ къ земледѣлію и трудолюбію, а селенія къ тому, чтобъ всегда нѣсколько хлѣба въ запасѣ имѣли, дабы въ случаѣ неурожая обыватели нужды терпѣть не могли, но и вообще всѣхъ людей къ добронравію и порядочному житію.

252.

О прокормленіи нищихъ и убогихъ, и о изловленіи подъ видомъ нищихъ праздно шатающихся лѣнивцовъ.

Земскій Капитанъ долженствуетъ имѣть особливое попеченіе о прокормленіи нищихъ и убогихъ въ уѣздѣ, и старается, чтобъ всякій приходъ, помѣщикъ, или селеніе своихъ нищихъ, убогихъ и по тѣлеснымъ недугамъ работать не могущихъ прокормилъ, и оныхъ отнюдъ не допускалъ до такой крайности, чтобъ отъ голода и холода принуждены были по миру шататься, и стыднымъ и порочнымъ образомъ докучать людямъ подъ окошками, или на улицахъ и дорогахъ прощеніемъ милостыни. Буде же подъ видомъ нищихъ набредутъ изъ другихъ уѣздовъ праздно шатающіеся люди, то таковыхъ изловя, высылать вонъ изъ уѣзда; буде же бѣглые и безпаспортные, то отсылать, куда принадлежатъ, а пока

wania letniego, ziemſki Kapitan zá rozkazem Gubernatora pokaże im mieyſce, gdzie mają brać las zeſchły, poważ, i z zarośli.

251.

O zachęcaniu do rolnictwa, pracowitości, i obyczayności.

Ziemſki Kapitan obowiązany ieſt upominać, i zachęcać słowami, nietylko rolnikow ku ochoczemu około roli krzątaniu ſię, i pracowitości, á wſie, aby zawſze miały cokolwiek w zapaſie zboża, izby w przypadku nieurodzaiu obywatele nie cierpieli niedoſtatku, ale i wſzyſtkich w oguł, ku obyczayności i rządnemu życiu.

252.

O przekarmieniu ubogich, i o imaniu pod pozorem ubogich włoczących ſię leniwcow.

Ziemſki Kapitan winien ieſt mieć oſobliwą pieczę o wyżywieniu ubogich, i żebrakow w powiecie, i ſtara ſię aby każda parafiia, obywatel, i wieś ubogich ſwoich, i żebrakow, i dla niemocy cieleſney pracować niemogących przekarmili, i cale niedopuſzczali ich do takowey nędzy, aby dla głodu, i zimna muſieli póyść ná włoczęgę, a haniebnym, i nieprzyſtoynym ſpoſobem turbować ludzi u okien, po ulicach, i drogach żebraniną iałmużny. Jeżeli zaś pod pozorem ubogich przywleką ſię próżniacy z drugiego powiatu, tedy Kapitan ziemſki takowych włóczęgow ma imać, i precz z powiatu wyſyłać; ieżeli zaś będą zbiegli, i bez paſzportu, tedy odſyłać gdzie należy, á nim ſię odeſzlą, ieśli pracować mogą, tedy kazać im reparować drogi, i moſty,

ка не отошлются (буде работать могутъ) заставить чинить дороги и мосты вмѣсто обывателей, кои имъ за то дадутъ дневную нужную пищу.

ГЛАВА XIX.

О ГОРОДНИЧЕМЪ И ЕГО ДОЛЖНОСТИ.

253.

Въ уѣздномъ городѣ опредѣляется Городничей.

Въ каждомъ уѣздномъ городѣ, гдѣ нѣтъ Комменданта, опредѣляется Городничей, гдѣ же есть Комменданты, то поручается имъ исполненіе нижеписаннаго въ сей главѣ; въ столицѣ же Оберъ-Полицмейстеру.

254.

Городничему поручается, 1. городская полиція, или благочиніе, 2. приведеніе по исполненіе закона, 3. приведеніе въ дѣйствіе повелѣній правленія, рѣшенія палатъ и прочихъ судовъ.

Городничей не Судья, но долженствуетъ во первыхъ имѣть бдѣніе, дабы въ городѣ сохранены были благочиніе, добронравіе и порядокъ; второе, чтобъ предписанное законами полезное въ городѣ исполняемо и сохраняемо было; въ случаѣ же нарушенія онаго, Городничей по состоянію дѣла, не смотря ни на какое лице, всякому напоминать можетъ о исполненіи предписаннаго закономъ; а въ случаѣ непослушанія дастъ о томъ знать судебному мѣсту для сужденія виновнаго; третіе, Городничей въ городѣ право имѣетъ привести въ дѣйствіе повелѣнія правленія, рѣшенія палатъ и прочихъ судовъ.

zaſtępuiąc obywatelow, którzy im zá to dadzą dzienną ſtrawę.

ROZDZIAŁ XIX.

O HORODNICZYM I JEGO POWINNOSCI.

253.

W powiatowym mieście naznacza ſię Horodniczy.

W Każdym powiatowym mieście gdzie nię maſz Kommendanta, naznacza ſię Horodniczy, á gdzie ieſt Kommendant, tedy Kommendantowi porucza ſię do wypełnienia to, co w tym rozdziale napiſano; w ſtolicach zaś Ober-polic-meyſtrowi.

254.

Horodniczemu porucza ſię 1. mieyſka policya, czyli dozor porządku. 2. exekucya praw. 3. exekucya rozkazow rządu, wyrokow izb, i innych magiſtratur.

Horodniczy nie ieſt ſędzia, ale powinien mieć ſtaranie, nayprzod: aby w mieście zachowana była policya, to ieſt ſpokoyne zachowanie ſię, obyczaynosc, i porządek; powtóre: aby co prawa przepiſały potrzebnego, i pożytecznego w mieście dochowano było; w przypadku zaś naruſzenia tego, Horodniczy nie maiąc ná nikogo względu, iak rzecz wyciągać będzie, upomnni każdego o wypełnienie przepiſow prawa, á w przypadku nieposłuſzeńſtwa daie o tym wiedzieć ſądowi, dla wſkazania winnego; potrzecie: Horodniczy w mieście ma prawo przywieść do exekucyi nakazy rządu, wyroki izb, i innych magiſtratur.

In-

255.

Нравоучительное настанленіе Городничему.

Городничему надлежитъ отправлять должность свою съ непоколебимою вѣрностію и ревностію къ службѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, съ доброхотствомъ и человѣколюбіемъ къ народу, съ осторожною кротостію безъ ослабленія во всѣхъ дѣлахъ, и съ непрестаннымъ бдѣніемъ, дабы установленный порядокъ всѣми и каждымъ въ городѣ сохраненъ былъ въ цѣлости.

256.

О сохраненіи присяги подданнической вѣрности къ Особѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, и о недопущеніи предприятія въ противность оной.

Городничей самъ и всѣ въ городѣ живущіе обязаны клятвою предъ всемогущимъ Богомъ въ сохраненіи ненарушимо подданнической вѣрности къ Особѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, и какъ безъ нарушенія временнаго и вѣчнаго своего блаженства клятву свою преступить не могутъ; для того Городничему поручается и предписывается бдѣніе, дабы никто въ противность подданническаго долга и послушанія, въ городѣ ничего не предприялъ и не учинилъ. Буде же, паче чаянія, гдѣ окажется сему противное предприятіе; то Городничей не токмо о томъ увѣдомить долженствуетъ губернское правленіе и Главно-командующаго или Правителя губерніи, но и имѣетъ до того не допустить и смирить по мѣрѣ данной ему власти нарушителя общаго, частнаго и собственнаго своего покоя и блаженства; въ

чемъ

255.

Jnſtrukcya co do obyczaynośći Horodniczego.

Horodniczy winien ieſt ſprawować urząd ſwoy z nienaruſzoną wiernością, i gorliwością o ſłużbę JMPERATORSKĄ, z uprzeymością, i ludzkością dla ludu, z oſtrożną łagodnością, bez słabości wſzakże, we wſzyſtkich dziełach, i nieſpracowaną pilnością, aby uſtanowiony porządek od wſzyſtkich, i od każdego z oſobna zachowany był zupełnie.

256.

O zachowaniu przyſięgi poddańſkiey wierności JMPERATOROWI i o niedopuſzczeniu przeciwnych iey zamiarow.

Horodniczy ſam, i wſzyſcy w mieście żyjący ludzie związali ſię przyſięgą przed wſzechmocnym Bogiem co do zachowania nienaruſzenie Poddańſkiey wierności NAYJASNIEYSZEMU JMPERATOROWI, á iako bez naruſzenia doczeſney, i wieczney ſzczęśliwości ſwoiey, przeſtąpić tey przyſięgi nie mogą, przeto Horodniczemu porucza ſię, i zaleca ſię czuyne baczenie, aby nikt w mieście cokolwiek bądź przeciwnego poddańſkiemu obowiązkowi, i posłuſzeńſtwu, nie zamyślił. i nieuczynił. Jeżeliby zaś, czego nieſpodziewamy ſię, okazało ſię gdzie przeciwne temu przedſięwziecie, tedy Horodniczy, nietylko obowiązany ieſt uwiadomić o tym rząd guberſki, i Główno-kommenderuiącego, czyli Gubernatora, ale winień ieſt ſtarać ſię, niedopuścić do tego, i w miarę daney mu władzy, okrócić burzyciela powſzechney, oſobney każdego, i właſney iego ſpokoyności, i pomyślności; do czego każdy wierny JMPERATORSKI poddany

чемъ всякій вѣрный ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА подданный обязанъ по мѣрѣ власти, силы и возможности своей помогать Городничему.

257.

О статной командѣ и употребленіи ея.

Статныя команды, кои въ городахъ находятся при разныхъ караулахъ присутственныхъ мѣстъ, или при должностяхъ, суть въ командѣ Городничаго, который въ случаѣ опасности (оставя часовыхъ, гдѣ необходимо нужно) оныя собрать и употребить можетъ для предохраненія общаго блага отъ опасности; почему Городничему надлежитъ за исправнымъ состояніемъ той статной команды прилѣжное смотрѣніе имѣть.

258.

О дачѣ команды для выемокъ.

Для выемокъ корчемства Городничей даетъ команды, и когда что законамъ противное найдется, отсылаетъ виновныхъ къ суду, куда по законамъ надлежитъ; когда же судъ не засѣдаетъ, то содержитъ виновныхъ подъ стражею, и доноситъ губернскому правленію.

259.

О смотрѣніи за мѣрами и вѣсами.

За мѣрами и вѣсами въ городѣ имѣетъ Городничей обще съ городовымъ Магистратомъ смотрѣніе.

dany, winien ieſt w miarę władzy, ſił, i ſpoſobności ſwoiey pomagać Horodniczemu.

257.

O cywilney, kommendzie, i iey użyciu.

Kommendy cywilne znayduiące ſię w mieście przy rozmaitych ſtrażach ſądowych iuryzdykcyi, lub przy urzędach, zoſtaią pod kommendą Horodniczego, który w przypadku niebeſpieczeńſtwa. zoſtawiwſzy wartę, gdzie koniecznie potrzebna, zgromadzić może, i użyć dla ochronienia powſzechnego dobra od ſzkody i utraty; á zatym do Horodniczego należy mieć pilny dozor ná te kommendy, aby w przyſtoynym ſtanie znadowały ſię.

258.

O daniu kommendy dla zrewidowania karczem w podeyrzeniu, iż nad prawo przedaią gorzałkę

Dla zrewidowania karczem, czyli nad zakaz gorzałki nie ptzedaią, Horodniczy daie kommendy, i ieśli co znaydzie ſię przeciwnego prawom, odſyła winnych do ſądu, gdzie prawa nakazuią; kiedy zaś ſąd niezaſiada, tedy zatrzymuie winowaycow pod ſtrażą, i donoſi rządowi guberſkiemu.

259.

O doſtrzeganiu miar, i wag.

Miar, i wag w mieście ma Horodniczy wraz z mieyſkim magiſtratem doſtrzegać.

260.

О свидѣтельствѣ прилипчивыхъ болѣзней, и о лѣченіи больныхъ.

Буде (отъ чего Боже сохрани) въ городѣ окажутся на людяхъ прилипчивыя болѣзни, яко то: горячки съ пятнами, кровавые поносы и другія тому подобныя болѣзни, о томъ Городничей освидѣтельствовать велитъ немедлѣнно Доктору, или Лѣкарю при двухъ свидѣтеляхъ; и буде подлинно таковыя болѣзни по свидѣтельству явятся, то для предупрежденія прилипчивости Городничей отлучить велитъ здоровыхъ отъ больныхъ такъ, чтобъ сообщенія одни съ другими не имѣли, пользованіе же и излѣченіе поручаетъ врачамъ. Самъ же о болѣзни увѣдомляетъ не мѣшкавъ губернское правленіе и Главно-командующаго, или Правителя губерніи съ яснымъ Докторскимъ, или Лѣкарскимъ описаніемъ какъ болѣзни, такъ и гдѣ, кому и отъ чего она приключилась.

261.

О язвѣ и о предосторожностяхъ отъ оной.

Буде въ городѣ заподлинно (что Всевышній да благоволитъ на вѣчное время отвратить отъ людей своихъ) язва окажется, тогда Городничей поступать имѣетъ въ силу предписаній 1771 года о осторожностяхъ, а именно, 1. о приставленіи караула къ опаснымъ мѣстамъ, 2. о запрещеніи проѣзда сквозь зараженныя мѣста, 3. о имѣніи огней, 4. о употребленіи предосторожностей для уменьшенія бѣдствія, 5. о приведеніи въ дѣйствіе, какъ предохранить себя отъ прилипчивости.

О

260.

O examinie chorob zaraźliwych i ich leczeniu.

Jeżeli (czego broń Boże) w mieście ziawią ſię w ludziach zaraźliwe choroby, iako to gorączki z piątnami, krwawe biegunki, i inne tym podobne niemocy, tedy Horodniczy natychmiaſt każe wyexaminować doktorowi, czyli lekarzowi, przy dwóch świadkach, á ieżeli w ſamey rzeczy takie choroby z examinu być ſię okażą, tedy dla zapobieżenia zarazie Horodniczy oddzielić każe zdrowych od chorych tak, aby kommunikacyi iedni z drugiemi nie mieli; ratunek, i leczenie poruczy lekarzom; ſam zaś o chorobie niezwłocznie daie wiedzieć guberſkiemu rządowi, i Głównokommenderuiącemu, lub Gubernatorowi, z dokładnym doktorſkim, lub lekarſkim opiſaniem iako choroby, tak też gdzie? komu? i od czego zdarzyła ſię?

261.

O powietrzu, i oſtrożnościach w czaſie onego.

Jeżeli w mieście niewątpliwie (co niech Naywyżſzy raczy od ludu ſwego wiecznemi czaſy oddalić) okaże ſię zaraza, czyli powietrze, w ten czas Horodniczy ma poſtąpić według przepiſu 1771. roku o oſtrożnościach, á mianowicie 1. O przyſtawieniu warty w niebeſpiecznych mieyſcach. 2. O zabronieniu przeiazdu przez mieyſca zarażone. 3. O konſerwowaniu ogniow. 4. O użyciu śrzodkow dla umnieyſzenia nieſzczęścia. 5. O exekucyi podanych ſrzodkow dla ubeſpieczenia ſię od przylgnienia zarazy.

262.

Городничей въ опасномъ случаѣ изъ города не отлучается.

Городничей ни въ какомъ опасномъ случаѣ городъ не покидаетъ подъ опасенiемъ лишенiя мѣста и чести.

263.

О осторожностяхъ по время скотскаго падежа.

Буде въ городѣ окажется скотскiй падежъ, о томъ Городничей освидѣтельствовать велитъ немедлѣнно на мѣстѣ, и о семъ увѣдомляетъ не мѣшкавъ губернское правленiе и Главно-командующаго, или Правителя губернiи съ яснымъ описанiемъ, отъ чего и сколько скота пало; зараженный скотъ Городничей отдѣлить велитъ отъ здороваго, а палый прикажетъ отъ жилья въ отдаленныхъ мѣстахъ, не снимая отнюдъ кожъ, и не касаясь до онаго руками, зарыть въ глубокiя ямы, къ зарытiюжъ употреблять надлежитъ длинные шесты, а ямы засыпать землею.

264.

О приведенiи въ послушанiе ослушныхъ.

Буде въ городѣ окажется ослушанiе отъ цѣлаго общества, то Городничей о семъ увѣдомитъ губернское правленiе и Главно-командующаго, или Правителя губернiи; а между тѣмъ приложитъ старанiе ослушныхъ привести въ послушанiе, по мѣрѣ данной ему власти.

265.

О бытiи Маги-

Городничей, когда что ему исполнить

262.

Horodniczy w przypadku niebeſpiecznym nie oddala ſię z miaſta.

Horodniczy w żadnym niebeſpiecznym przypadku miaſta nieopuſzcza, pod karą utraty mieyſca, i odięcia czci.

263.

O oſtrożnościach w czaſie upadku bydła.

Jeżeli w mieście okaże ſię odpadnienie bydła, tedy Horodniczy każe to examinować ná mieyſcu niezwłocznie, i o tym uwiadamia natychmiaſt rząd guberſki i Główno-kommenderuiącego, lub Gubernatora, z dokładnym opiſaniem od czego, i wiele bydła zginęło; bydło zarażone każe Horodniczy oddzielić od zdrowego, á padłe rozkaże w dalekim od pomieſzkania mieyſcu niezdeymuiąc pod żadnym pretextem ſkór, ani ſię rękoma dotykaiąc, zaryć w głębokie doły; do zarycia zaś użyć należy długich drągow, á doły ziemią zaſypać.

264.

O przyprowadzeniu do poſłuſzeńſtwa nieposłuſznych.

Jeżeli w mieście okaże ſię nieposłuſzeńſtwo całego zgromadzenia, tedy Horodniczy da wiedzieć o tym guberſkiemu rządowi, i Głównokommenderuiącemu, lub Gubernatorowi, á tym czaſem przyłoży ſtarania, aby nieposłuſznych przyprowadzić do poſłuſzeńſtwa w miarę daney ſobie władzy.

265.

O znaydowaniu ſię

Horodniczy gdy iemu co wypełnić należy

стратскому члену по дѣламъ купецкимъ.

слѣдуетъ по его должности въ дѣлахъ до купца, или мѣщанина касающихся, да призоветъ члена городоваго Магистрата, который Магистратомъ особо для того назначенъ, и всегда на лицо быть долженъ.

266.

Какъ поступать Городничему въ случаѣ насильства въ городѣ.

Городничей всякому обиженному долженствуетъ дать начальничье покровительство; и для того, буде въ городѣ окажется насильство, Гогодничей велитъ о томъ тотъ часъ на мѣстѣ изслѣдовать безъ многаго письменнаго производства, но единственно привести въ ясность, учинился ли такій то случаѣ, или нѣтъ, и свидѣтелей допросить велитъ; и буде у кого что отнято, и оно на лицо находитса, тотъ часъ возвратить велитъ, и увѣдомляетъ о томъ судъ, и отошлетъ въ оный тѣхъ, кои имъ виновными найдены, гдѣ истецъ или обиженный прозьбу производить должны по законамъ.

267.

О изтребленіи скопища воровъ, или бѣглыхъ людей.

Буде въ городѣ окажется скопище воровъ, или бѣглыхъ людей, то Городничей, не теряя времени, приложитъ всевозможное стараніе воровъ имать, въ чемъ каждый домъ въ городѣ обязанъ подать руку помощи, и буде по слѣдствію окажется, что гдѣ въ домѣ воры, или бѣглые были, и ихъ не имали небреженіемъ, то таковые домы подвержены пѣни, и Городничей предложитъ суду, который

имѣетъ

magiſtratowego członka w ſprawach kupieckich.

według iego powinności, w dziele tyczącym ſię kupca, lub mieſzczanina, przywołać ma członka z mieyſkiego magiſtratu, który od mieyſkiego magiſtratu ná to oſobno naznaczony ieſt, i zawſze przytomny być powinien.

266.

Jak poſtąpić ma Horodniczy w przypadku wydarzonego gwałtu w mieście.

Horodniczy każdemu ukrzywdzonemu, winien dać zwierzchniczą protekcyą, i dla tego gdy ſię w mieście okaże iaki gwałt, tedy Horodniczy rozkaże natychmiaſt ná mieyſcu śledzić dzieło niezachodząc w długie piſmienne formalności, ale iedynie ſtara ſię wyprowadzić rzecz ná iaw, ieśli takowy przypapek miał mieyſce, czyli nie, i świadkow pytać urzędownie każe; a ieśli komu co odebrano, i znayduie ſię w naturze, natychmiaſt nakazuie powrócić, i daie wiedzieć o tym ſądowi, i od ſyła do niego tych, których on winnemi być znaydzie, gdzie powód, lub ukrzywdzony żałobę ſwoią prawnie wyprowadzać maią.

267.

O wykorzenieniu kupy hultaiow, lub zbiegłych ludzi.

Jeżeli w mieście okaże ſię kupa hultaiow, albo ludzi, zbiegłych, tedy Horodniczy nietracąc czaſu, wſzelkiego ſtarania dołoży, ku ſchwytaniu hultaiow, w czym każdy dom w mieście rękę pomocy dawać mu winien, i ieżeli z inkwizycyi okaże ſię, iż gdzie w domie hultaie, lub zbiegli ludzie byli, á niepoimano ich przez lekceważenie, tedy takowe domy podpadaią winie; i Horodniczy przełoży ſądowi, który wſkazać ma niedbałych

o po-

имѣетъ наложить на нерадивыхъ о общей безопасности, и взыскивать съ таковыхъ домовъ съ тѣхъ людей, кои домъ вѣдаютъ, по рублю за каждаго человѣка, что упустили, могши его имать.

268.

Городничей самовластно не наказываетъ никого.

Городничей самъ собою ни на кого не налагаетъ пѣни, или наказанія, но сіе учинить имѣетъ судъ по законамъ.

269.

О смотрѣніи за исправностію и чистотою мостовъ, переправъ и улицъ.

Городничей смотрѣніе имѣть долженъ въ городѣ за мостами, переправами и улицами, дабы они въ такомъ исправномъ состояніи были, чтобъ на нихъ остановки и опасности никому не приключилось; и буде гдѣ испортятся, поправлять велитъ тѣмъ, кому надлежитъ, безъ упущенія времени, и къ тому принудить можетъ. Городничей наблюдаетъ и то, чтобъ мостовъ и улицъ никто не перекопалъ, не загородилъ и не переложилъ съ одного мѣста на другое безъ повелѣнія, и чтобъ вездѣ въ городѣ на улицахъ и мостахъ была чистота, и палой скотины, или мертвечины, отъ чего вредный духъ происходитъ, нигдѣ въ городѣ не валялось.

270.

О проходѣ воинскихъ командъ чрезъ городъ.

Буде случится войскамъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА полку, или командѣ пройти чрезъ городъ тогда, когда

o powſzechne beſpieczeńſtwo, i wziąć z takowych domów od tych ludzi, którzy domem zawiaduią, po rublu zá każdego człowieka, że upuścili mogłſzy go poimać.

268.

Horodniczy ſam nie karze nikogo.

Horodniczy ſam przez ſię ná nikogo nie wſkazuie win, ani kar, ale to uczynić ma ſąd według prawa.

269.

O dozorze moſtow, ulic, przepraw w mieście, aby porządnie, i ochędożnie utrzymywane były.

Horodniczy w mieście, ma w ſwoim dozorze moſty, przeprawy, ulice, ſtaraiąc ſię aby one zawſze w tak porządnym były ſtanie, iżby ná nich żadney mitręgi, ani niebeſpieczeńſtwa nikt nie miał, i ieżeli gdzie ſię zepſuią, tedy, nie tracąc czaſu, każe naprawiać tym, do kogo należy, do czego i przymuſić może. Horodniczy pilnuie i tego, aby moſtow, i ulic nikt nieprzekopał, nieprzegrodził, i nie przełożył z iednego mieyſca ná drugie bez rozkazu, i ażeby wſzędy w mieście ulice i moſty były uprzątnione, i bydła padłego, ani żadney zdechlizny, od czego zaraźliwy bywa ſwąd, nigdzie w mieście nie walało ſię.

270.

O przechodzie woyſkowych kommend przez miaſto.

Kiedy ſię zdarzy woyſkom JMPERATORSKIM, półkowi, lub kommendzie przechodzić przez miaſto, tedy ieśli potrzeba będzie, Ho-

да надобно, Городничей велитъ отвести квартиры, смотря, чтобъ обывателямъ однимъ передъ другими отягощенія не было, и безъ крайней необходимости (развѣ по множеству воинскихъ людей и за неимѣніемъ достаточнаго для нихъ жилья) отводитъ и ставитъ не инако, какъ по два человѣка солдатъ на каждый обывательскій покой. Буде же жилья мало, а команда во многомъ числѣ, то тогда разставитъ по разсмотренію возможности, по скольку на покой причтется; и о томъ Городничей съ показаніемъ полковъ и командъ, и какъ имъ квартиры отведены, присылать имѣетъ рапортъ въ губернское правленіе и Главно-командующему, или Правителю губерніи; то же учинитъ и по выступленіи полка, или команды изъ города. Во все же время бытности полка, или воинской команды въ городѣ имѣть смотрѣніе, чтобъ обоюдныхъ обидь и притѣсненій никому не было. Буде же гдѣ окажутся обиды, или притѣсненія, то Городничей разсмотря, за обывателей, буде кто изъ нихъ обиженъ, требовать имѣетъ удовольствія, такъ какъ и съ нихъ обывателей взысканіе чинить велитъ, буде они кого обидили. Буде же Городничей отъ воинскаго Командира удовольствія за обиды, или притѣсненія обывателямъ не получитъ, то имѣетъ о томъ увѣдомить губернское правленіе и Главно-командующаго, или Правителя губерніи, прося заступленія, удовольствія и удовлетворенія какъ своей

дол-

rodniczy każe naznaczać kwatery tak, aby obywatele iedni od drugich więcey uciemiężeni nie byli, i bez nagłey i konieczney potrzeby (chybaby woyſk bardzo wiele, á kwater dla nich mało było) naznacza, i mieści nieinaczey, iako po dwoch żołnierzy ná iedną obywatelſką izbę. Jeżeli zaś mieſzkania mało, á kommenda liczna, tedy pomieścić tak, iak można będzie naylepiey, uważaiąc po wielu ná izbę przypadnie, i o tym Horodniczy z wyſzczególnieniem półkow, i kommend, i iak im kwatery naznaczane ſą, poſzle raport do rządu guberſkiego, i do Główno-kommenderuiącego, czyli Gubernatora: toż ſamo uczyni po uſtąpieniu półku czyli kommendy z miaſta. Przez cały zaś czas znaydowania ſię półku, czyli kommendy w mieście, ma doſtrzegać, ażeby wzaiemnych krzywd, i uciążliwości nie było. A ieżeli gdzie ſię okażą krzywdy, czyli uciemiężenia, tedy Horodniczy roſtrząſnąwſzy rzecz, dla obywatelow, ieśli który z nich ukrzywdzon będzie, wymaga ſatysfakcyi, równie iako i z obywatelow ſatysfakcyę uczynić każe, ieśli oni ukrzywdzili. Jeżeli zaś Horodniczy od woiennego kommendanta zá uczynione obywatelom krzywdy ſatysfakcyi nie odbierze, tedy ma o tym dać wiedzieć rządowi guberſkiemu i Główno-kommenderuiącemu, alboli też Gubernatorowi, proſząc od nich zaſtępſtwa, i ſatysfakcyi, i nadgrody iako ſwoiemu urzędowi, i władzy, tak też i pokrzywdzonym obywatelom.

должности и власти, такъ и обиженнымъ обывателямъ.

271.

О пастбищахъ воинскимъ командамъ.

Буде въ городовыхъ выгонахъ потребно будетъ отводить воинскимъ командамъ для лошадей въ лѣтнее время по силѣ плаката пастбища, то Городничей оныя отвести велитъ, и смотрѣть ему притомъ, чтобъ никому обиды не было, и чтобъ посѣянному хлѣбу и другимъ сѣннымъ покосамъ и огородамъ травли и толоки не было, и буде, паче чаянія, какія обиды окажутся, то поступать Городничему, какъ о семъ предписано въ 270 статьѣ.

272.

Полкамъ на полковыя тягости лѣса не отводить, ибо имъ на то деньги изъ казны отпускаются, а на пареніе каши въ лагерѣ дать валежнику и проч.

Полкамъ стоящимъ въ городѣ, или проходящимъ лѣса изъ городовыхъ дачь на построеніе полковыхъ тягостей и на другія надобности, Городничей самъ собою отводить не велитъ; ибо по инструкціи Полковничей велѣно полкамъ довольствоваться покупкою, на что и деньги въ полки отпускаются; на вареніе же каши и печеніе хлѣба въ лагерьное время, по повелѣнію губернскаго правленія, Городничей отвести велитъ изъ валежника, подсохлаго лѣса и подстою.

273.

О осторожностяхъ отъ пожара.

Городничей властенъ подтвердить единожды о прилѣжнѣйшемъ смотрѣніи каждому хозяину, чтобъ крайная вездѣ осторож-

271.

O paſtwiſkach kommendom woyſkowym.

Jeżeli ná mieyſkich wygonach trzeba będzie naznaczać kommendom woiennym w czaſie letnim według płakatu paſtwiſka, tedy Horodniczy każe ie naznaczyć, á uważać ma przy tym, aby nikt krzywdy nie miał, i aby zboże po ſiane i inne ſianożęci, i ogrody trawione, i tłoczone nie były; á ieśliby, nad ſpodziewanie, to ſię zdarzyło, tedy Horodniczy poſtąpić ma, iako ſię powiedziało w punkcie 270.

272.

Półkom laſu ná półkowe narzędzia niedawać, bo im ná to pieniądze ze ſkarbu daią ſię, ná gotowanie zaś kaſzy w obozie dać z powału i t. d.

Półkom w mieście ſtoiącym, lub przechodzącym Horodniczy ſam przez ſię nie ma dać drzewa ná zrobienie półkowych narzędzi, i inne potrzeby z laſow należących do miaſta, albowiem inſtrukcyą półkowniczą kazano półkom opatrować ſię kupieniem laſu, i pieniądze ná to daią ſię, wſzakże ná zgotowanie kaſzy, i ná upieczenie chleba w czaſie letniego obozowania, zá rozkazem guberſkiego rządu Horodniczy naznaczyć każe z powału, uſchłego laſu, i zarośli.

273.

O oſtrożnościach od pożaru.

Horodniczy mocen ieſt zalecić raz ná záwſze naypilnieyſzą baczność wſzyſtkim goſpodarzom, aby naywiękſza oſtrożność zachowana

рожность наблюдаема была въ домахъ отъ огня и пожара. Буде же, (отъ чего Боже сохрани) учинится въ городѣ пожаръ, то Городничей долженствуетъ самъ на мѣстѣ дѣлать всевозможныя распоряженія къ утушенію и погашенію пожара, и обывателей заставитъ приложить о томъ стараніе.

274.

О поощреніи къ трудолюбію, рукодѣлію, добронравію и проч.

Городничей словами долженствуетъ поощрять обывателей не токмо ко всякому роду дозволеннаго трудолюбія, рукодѣлія и промысла, но и вообще всѣхъ людей въ городѣ живущихъ къ добронравію, человѣколюбію и порядочному житію.

275.

О прокормленіи нищихъ и убогихъ, и о излопленіи подъ видомъ нищихъ праздно шатающихся лѣнивцовъ.

Городничей о прокормленіи нищихъ и убогихъ въ городѣ особливое попеченіе имѣть долженствуетъ, и стараться, чтобъ всякій приходъ своихъ нищихъ, убогихъ и по тѣлеснымъ недугамъ работать не могущихъ прокормилъ, и оныхъ отнюдъ не допускалъ до такой крайности, чтобъ отъ голода и холода принуждены были по миру шататься, и стыднымъ и порочнымъ образомъ докучать людямъ подъ окошками, или на улицахъ и мостахъ прошеніемъ милостыни; буде же подъ видомъ нищихъ набредутъ изъ другихъ мѣстъ въ городъ праздно шатающіеся люди, то таковыхъ изловя, высылать вонъ изъ города. Буде же бѣглые и безпаспортные, то отсы-

wana była w domach od ognia, i pożaru. Jeżeli zaś (czego uchoway Boże) zrobi ſię pożar w mieście, Horodniczy obowiązany ieſt ſam przytomny wſzelkie czynić dyſpozycye ku utuſzeniu, i pogaſzeniu ognia, i przymuſić obywatelow dokładać w tym ſtarania.

274.

O zachęcaniu do pracowitości, rękodzieł, obyczayności i t. d.

Horodniczy obowiązany ieſt zachęcać obywatelow ſłowami, nietylko do wſzelkiey chwalebney pracowitości, rękodzieł, przemysłu, ale i w powſzechności wſzyſtkich żyiących w mieście do obyczayności, ludzkości, i rządnego życia.

275.

O przekarmieniu ubogich, kalekow, i oſchwytaniu prożnowłóczących ſię leniwcow pod imieniem ubogich.

Horodniczy winien ieſt oſobliwą mieć pieczę o przekarmieniu ubogich, i żebrakow w tym mieście, ſtarać ſię, i aby każda parafia, ſwoich ubogich, żebrakow, i dla cieleſnych niemocy pracować niemogących przekarmiła, niedopuſzczaiąc ich do takiey nędzy, iżby dla głodu, i nagości przymuſzeni byli włóczyć ſię, i nieprzyſtoynym, á wſtydliwym ſpoſobem turbować ludzi u okien, po ulicach, i moſtach żebraniną iałmużny: ieżeli zaś pod pozorem ubogich przywleką ſię do miaſta z innych mieysc próżniacy, i leniwce, tedy takowych ſchwytawſzy wysłać ma precz z miaſta. Jeżeli zaś ſą zbiegli, i bezpaſzportow, tedy odeſłać, gdzie należy, á nim ſię odeſzlą, ieżeli pracować mogą, kazać im reparować ulice, i moſty zamiaſt naiemnych od

oby-

сылать, куда принадлежатъ, а пока не отошлются (буде работать могутъ) заставить чинить улицы и мосты вмѣсто наемныхъ обывателями, за что обыватели дадутъ имъ дневную нужную пищу.

276.

Смотрѣніе и попеченіе надъ казенными строеніями въ городѣ поручается Городничему.

Городничему поручается смотрѣніе и попеченіе въ городѣ надъ казенными строеніями. О починкѣ же и содержаніи докладывается за благовременно казенной палатѣ той губерніи, присылая точныя и правильныя смѣты, весьма наблюдая вездѣ, дабы казенной утраты нигдѣ не произошло по напрасну; въ столицѣ же Оберъ-Полицмейстеру поручается равномѣрное смотрѣніе и попеченіе надъ казенными строеніями; изъ попеченія же и надзиранія Оберъ-Полицмейстера изключаются лишь тѣ казенныя строенія, кои особыми привиллегіями или жалованными грамотами снабдѣны, или особымъ правленіямъ духовнымъ, или свѣтскимъ поручены повелѣніемъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА,

ГЛАВА XX.

О ГОРОДАХЪ.

277.

По городамъ старостамъ и слопесно-

СТаростамъ и словесному суду по городамъ остаться на прежнемъ осно-

obywatelow, zá co obywatele dadzą im dzienną ſtrawę,

276.

Staranie, i dozor budowli ſkarbowey w mieście Horodniczemu porucza ſię.

Horodniczemu porucza ſię dozor, i ſtaranie o ſkarbowych w mieście budowlach. O reparacyą zaś, i utrzymanie udaie ſię wcześnie do ſkarbowey izby tey gubernii, przyſyłaiąc wierne, i regularne rachunki, uczynione ná domysł, co budowla koſztować może, mocno doſtrzegaiąc tego, aby ſkarb nigdzie daremney utraty nieponioſł; w ſtołecznym zaś mieście, poleca ſię podobnyż dozor, i ſtaranie o ſkarbowe budowle Ober-policmeyſtrowi; wyłączaią ſię zaś z pod dozoru, i opieki Ober-polic-meyſtra te tylko budowle ſkarbowe, które albo maią oſobne nadane ſobie przywileie, albo oſobnemu dozorowi i zarządzeniu duchownemu, lub świeckiemu poruczone ſą rozkazem JMPERATORSKIM.

ROZDZIAŁ XX.

O MIASTACH.

277.

Po miaſtach ſtaroſtowie, i ſłowny ſąd

STaroſty, i ſłowny ſąd maią zoſtać po miaſtach według dawnego prawa, i wybierać

му суду остаться, и выбирать ихъ по баламъ по годно.

ванїи, и выбирать старостъ и судей словеснаго суда мѣщанству и купечесвту въ началѣ всякаго года по баламъ.

278.

Ратушамъ быть по посадамъ.

Ратушамъ быть только по посадамъ. и выбирать въ нихъ людей чрезъ всякїе три года по баламъ; въ малыхъ же посадахъ, гдѣ менѣе пяти сотъ душъ, дозволяется выбивать по одному Бургомистру и по два Ратмана, а въ большихъ посадахъ выбирать число Бургомистровъ и Ратмановъ противъ городовъ.

279.

О городовыхъ Магистратахъ, и поскольку членовъ въ оныхъ присутствовать.

Въ городахъ остаться имѣютъ городовые Магистраты; въ оныхъ присутствовать двумъ Бургомистрамъ и четыремъ Ратманамъ, изъ коихъ тремъ, то есть: одному Бургомистру и двумъ Ратманамъ дозволяется по очереди быть въ отлучкѣ.

280.

Какъ выбирать Бургомистровъ и Ратмановъ.

Бургомистры и Ратманы выбираются городовымъ купечествомъ и мѣщанствомъ чрезъ всякїе три года по баламъ.

281.

По окончанїи службы дать похвальный листъ, и гдѣ имѣть мѣсто и проч.

По окончанїи службы старостъ, судей словеснаго суда, Ратмановъ и Бургомистровъ, (буде справедливостїю и добропорядочными поступками то заслужили)

maią zoſtać, i wybieraią ſię co rok przez kałkuły.

maią Staroſtow, i Sędziow ſłownego ſądu mieſzczańſtwo, i kupiectwo ná początku każdego roku przez kałkuły.

278.

Ratuſze maią być po poſadach.

Ratuſze maią być tylko po poſadach, i wybierać do nich ludzi co trzy lata, przez kałkuły; w małych zaś poſadach, gdzie mniey od pięciu ſet duſz, pozwala ſię wybierać iednego Burmiſtrza, i dwòch Raycow, á w więkſzych poſadach wybierać liczbę Burmiſtrzow i Raycow iak w Miaſtach.

279.

O magiſtratach mieyſkich, i po wielu członkow w nich zaſiada.

W miaſtach zoſtać maią mieyſkie magiſtraty, w których zaſiadać będą dway Burmiſtrze, i cztery Rayce, z których trzem, to ieſt iednemu Burmiſtrzowi, i dwóm Raycom z kolei wolno oddalać ſię.

280.

Jak ſię wybieraią Burmiſtrze, i Rayce.

Burmiſtrze, i Rayce wybieraią ſię przez kałkuły od mieſzczańſtwa, i kupiectwa co trzy lata.

281.

Po zakończeniu powinności daie ſię pochwalny liſt, i gdzie maią mieyſce i t. d.

Po zakończeniu powinności Staroſtow, Sędziow słównego ſądu, Raycow, i Burmiſtrzow (ieżeli ſprawiedliwością ſwoią i przykładnym ſprawowaniem ſię ná to zasłużyli)

ли) дать старостамъ и судьямъ словеснаго суда отъ городовыхъ дѣлъ, а Ратманамъ и Бургомистрамъ отъ общества похвальный листъ. Когда же листъ получатъ, тогда имѣть имъ въ городскомъ обществѣ послѣ бывшихъ въ Магистратѣ людей первое мѣсто; Бургомистровъ же отличать названіемъ Степенныхъ, и въ другія нижнія службы ихъ выбирать.

282.

Унизить должностію запрещается, а оставить при оной и повысить изъ нижней въ вышнюю дозволяется.

По окончаніи службы старостъ, судей словеснаго суда, Ратмановъ и Бургомистровъ дозволяется городовому обществу имена ихъ балотировать съ прочими, но запрещается того, который похвальный листъ имѣетъ, унизить должностію, то есть: изъ Бургомистровъ въ Ратманы, изъ Ратмановъ въ судьи словеснаго суда опредѣлить. При той же должности кого оставить, или должностію повысить, отъ воли городоваго общества зависитъ.

283.

Городовый Магистратъ, или Ратуша не инако вступаютъ въ разборъ дѣла, какъ по жалобѣ, иску, сообщенію или повелѣнію.

Городовый Магистратъ, или Ратуша сами собою не вступаются ни въ какій разборъ уголовнаго, или гражданскаго суда, но принимаются за дѣло или по жалобѣ, или иску частныхъ людей, или Стряпчихъ, или по сообщенію другаго суда, или Городничаго, или по повелѣнію той губерніи губернскаго правленія, или палатъ, или губернскаго Магистрата.

Дѣ-

maią ſię dać Staroſtom i Sędziom słównego ſądu od mieyſkiey iuryzdykcyi, á Raycom i Burmiſtrzom od powſzechności pochwalne liſty. Kiedy zaś liſty otrzymaią, tedy będą mieli w mieſzczańſkich zgromadzeniach po oſobach zaſiadaiących w magiſtracie pierwſze mieyſce; Burmiſtrzow zaś dyſtyngwować imieniem: Poczeſnych; i do drugich niżſzych powinności onych niewybierać.

282.

Zabrania ſię w wyborze do powinności poniżać ſtopniem, á zoſtawić ná tym, lub podwyżſzyć wolno.

Po zakończeniu powinności Staroſtow, Sędziow słównego ſądu, Raycow, i Burmiſtrzow, wolno powſzechności mieyſkiey i ich imiona brać z innemi do kreſkowania, wſzakże zabrania ſię wybierać do niżſzego mieyſca tych którzy liſt pochwalny maią, to ieſt z Burmiſtrzow ná Rayce, z Raycow ná Sędzie ſłownego ſądu. Zoſtawić zaś kogo ná pierwſzym ſtopniu, albo ſtopień powyżſzyć zależy od woli mieyſkiey powſzechności.

283

Mieyſki magiſtrat i Ratuſz, nie ſami przez ſię przyſtępuią do ſprawy, ale zá żałobą, pozwem, kómmunikacyą lub nakazem.

Mieyſki magiſtrat, ani Ratuſz ſam przez ſię nie wchodzą w rozpoznanie żadnego dzieła tak kryminalnych, iako też cywilnych ſądow; ale przyſtępuią do ſprawy, albo zá żałobą, albo zá pozwem, tak partykularnych oſob, iako też Adwokatow, albo zá otrzymaną kommunikacyą od drugiego ſądu, lub Horodniczego, alboli też zá rozkazem guberſkiego rządu, czyli izb, czyli guberſkiego magiſtratu.

284.

Дѣла, кои касатся могутъ до городопаго Магистрата, или Ратуши, обще и до уѣзднаго суда, или до нижней распрапы, рѣшатся обще тѣми же судами.

Дѣла же такого рода, кои касаться могутъ вообще какъ до городоваго Магистрата, или Ратуши, такъ и до уѣзднаго суда, или до нижней расправы, должны быть разобраны и рѣшены обще тѣми же судами.

285.

Какъ дѣло переновить изъ городопаго Магистрата, или Ратуши пъ губернскій Магистратъ.

Буде кто недоволенъ рѣшеніемъ городоваго Магистрата, или Ратуши, тотъ чрезъ недѣлю неудовольствіе свое да объявитъ сему суду самъ, или чрезъ Стряпчаго, и тогда жалобу свою внести можетъ въ губернскій Магистратъ; но напередъ да внесетъ двадцать пять рублей въ городовый Магистратъ, или Ратушу. Сіи деньги въ городовомъ Магистратѣ, или Ратушѣ вѣрно и хранятся до рѣшенія губернскаго Магистрата. Сверьхъ же того переноситель да распишется вмѣсто присяги, что онъ по истиннѣ думаетъ, что онъ правое дѣло имѣетъ, или Стряпчій его то же учинитъ, и буде губернскій Магистратъ найдетъ, что переносъ, или аппелляція учинены безъ всякой правости и городоваго Магистрата, или Ратуши рѣшеніе оправдаетъ, тогда внесенныя деньги останутся въ городовомъ Магистратѣ, или Ратушѣ, и отдадутъ ихъ въ проценты, кои употребляются по опредѣленію и произволенію городоваго Магистрата,

или

284.

Sprawy mogące należeć do mieyſkiego magiſtratu lub Ratuſza, i razem do powiatowego ſądu, lub niżſzey roſprawy maią ſię decydować weſpół od tychże ſądow.

Sprawy zaś takiego gatunku, które należeć mogą tak do magiſtratu mieyſkiego, lub Ratuſza, iako też do powiatowego ſądu, lub do niżſzey roſprawy maią być roztrząſane i decydowane weſpół od tychże ſądow.

285.

Jak przenoſić ſprawę z mieyſkiego magiſtratu, czyli Ratuſza, do guberſkiego magiſtratu.

Jeżeli kto niekontentuie ſię wyrokiem mieyſkiego magiſtratu, lub Ratuſzu, ten ma obiawić w tygodniu niekontentowanie ſię ſwoie u tego ſądu ſam, czyli przez Adwokata, á pod ow czas żałobę ſwoie zanieść może w guberſkim magiſtracie, ale wprzody ma wnieść do mieyſkiego magiſtratu, lub Ratuſzu dwadzieści pięć rublow. Te pieniądze w mieyſkim magiſtracie, lub Ratuſzu wiernie zachowuią ſię do decyzyi guberſkiego magiſtratu. Prócz tego appelluiący zamiaſt przyſięgi ma wyznać ná piſmie, iako w ſumieniu ſwoim przekonany ieſt, że ma ſprawiedliwą ſprawę, lub Adwokat iego to uczyni; á ieżeli guberſki magiſtrat znaydzie że przenieſienie ſprawy, czyli appellacya, uczyniona bez wſzelkiey prawości, i mieyſkiego magiſtratu, czyli Ratuſzu wyrok uſprawiedliwi, tedy wnieſione pieniądze zoſtaną w mieyſkim magiſtracie czyli Ratuſzu, i oddadzą ſię ná procent, który użyty będzie według woli, i przepiſu mieyſkiego magiſtratu po upłynieniu każdego roku.

Za-

или Ратуши по прошествіи всякаго года.

286.

Запрещается переносъ изъ городоваго Магистрата, или Ратуши въ губернскій Магистратъ въ дѣлѣ ниже двадцати пяти рублей.

Переносъ дѣла изъ городоваго Магистрата, или Ратуши въ губернскій Магистратъ запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго настоящая цѣна ниже двадцати пяти рублей.

287.

Какъ теряется право переноса изъ городоваго Магистрата, или Ратуши въ губернскій Магистратъ.

Буде срокъ переноса кто пропуститъ, денегъ не внесетъ въ городовый Магистратъ, или Ратушу, и не распишется вмѣсто присяги, какъ о семъ въ 285 статьѣ предписано, тотъ теряетъ право переноса.

288.

Какъ дѣло изъ городоваго Магистрата, или Ратуши отсылается въ губернскій Магистратъ и проч.

Когда же и срокъ сохраненъ, и деньги внесены и расписка въ городовомъ Магистратѣ, или Ратушѣ отдана, тогда городовый Магистратъ, или Ратуша увѣдомляетъ о томъ губернскій Магистратъ, и дѣло въ губернскій Магистратъ отсылается; и буде губернскимъ Магистратомъ оправданъ будетъ переноситель, или губернскій Магистратъ малое что перемѣнитъ въ рѣшеніи городоваго Магистрата, или Ратуши, тогда деньги изъ того суда возвратятся переносителю; о чемъ губернскій Магистратъ при всякомъ рѣшеніи упомянуть не оставитъ.

286.

Zabrania ſię appellować od mieyſkiego magiſtratu, lub Ratuſzu do magiſtratu guberſkiego w ſprawie o mniey niżeli 25. rublow.

Przenieſienie ſprawy z mieyſkiego magiſtratu, lub Ratuſzu, do magiſtratu guberſkiego zabrania ſię, gdy ſpór idżie o rzecz, którey rzetelna wartość mnieyſza ieſt, niżeli dwadzieści pięć rublow.

287.

Jak ſię traci prawo appellacyi z mieyſkiego magiſtratu lub Ratuſzu od magiſtratu guberſkiego.

Jeżeli kto terminu appellacyi uchybi, pieniedzy nie wnieſie do mieyſkiego magiſtratu, lub Ratuſzu, i nie da ſkryptu, iako o tym powiedziało ſię w punkcie 285. ten traci prawo appellacyi.

288.

Jak ſię odſyła ſprawa z mieyſkiego magiſtratu, lub Ratuſzu do guberſkiego magiſtratu, i t. d.

Kiedy zaś i termin zachowany, i pieniądze wnieſione, i ſkrypt dany w mieyſkim magiſtracie, lub Ratuſzu, tedy mieyſki Magiſtrat, lub Ratuſz daie wiedzieć o tym guberſkiemu Magiſtratowi, i ſprawa odſyła ſię do guberſkiego magiſtratu; á ieżeli wyrokiem guberſkiego Magiſtratu uſprawiedliwiony będzie appelluiący, lub ieśli Magiſtrat guberſki odmieni cokolwiek w wyroku mieyſkiego Magiſtratu, czyli Ratuſza, tedy pieniądze z tego ſądu powrócone będą appelluiącemu; o czym iednak guberſki magiſtrat przy każdym wyroku uczynić wzmiankę nieomieſzka.

289.

О переносѣ дѣлъ неимущихъ безъ заплаты двадцати пяти рублей въ губернскій Магистратъ.

Буде же кто неимущъ, и подъ присягою самъ, или чрезъ повѣреннаго утвердитъ распискою, что по неимуществу своему не имѣетъ двадцати пяти рублей для внесенія въ городовый Магистратъ или Ратушу, тогда дѣло его безденежно перенесется въ губернскій Магистратъ.

290.

О покупкѣ дома или земли въ городѣ.

Кто въ городѣ купитъ домъ, или иное строеніе, или землю, тотъ купчую да объявитъ въ городовомъ Магистратѣ, или Ратушѣ; городовый же Магистратъ, или Ратуша къ судейскимъ дверямъ прибьетъ листъ, что домъ, или иное строеніе, или земля таковая куплена такимъ и за такую цѣну, и о семъ сообщитъ въ губернскій Магистратъ, дабы сей то же учинилъ; и буде чрезъ два года никто не явится для спора, то впредь всякій споръ да уничтожится, и купленное за покупщикомъ да утвердится.

291.

О засѣданіи.

Городоваго Магистрата, или Ратуши члены, будучи всегда на лицо, могутъ присутствовать безпрерывно, кромѣ табельныхъ дней.

292.

О скорѣйшемъ окончаніи дѣлъ, по

Городовому Магистрату, или Ратушѣ предписывается оканчивать въ одинъ

кото-

289.

O przenieſieniu ſpraw ubogich ludzi bez zapłaty 25. rublow do guberſkiego magiſtratu.

Jeżeli kto niemaiętny, i pod przyſięgą ſam, albo przez umocowanego upewni, że dla nie doſtatku ſwoiego nie ma dwudzieſtu pięciu Rublow, któreby wniosł do mieſkiego Magiſtratu, lub Ratuſza, tedy ſprawa iego bez opłaty przenieſiona będzie do guberſkiego Magiſtratu.

290.

O kupli domu lub placu w mieście.

Kto w mieście kupi dom, lub iaką budowlę, lub plac, ten prawo kupli ſwoiey obiawi w magiſtracie, lub Ratuſzu mieyſkim; mieyſki zaś Magiſtrat, albo Ratuſz do drzwi ſądowych przybiie kartę, iako dom czyli budowla, czyli ziemia takowa, kupiona przez tego, i zá taką cenę, i o tym kommunikuie guberſkiemu Magiſtratowi, aby toż ſamo uczynił; á ieżeli w ciągu dwóch lat nikt ſporu nie uczyni, tedy ná potym wſzelki ſpór upadać ma, á kupno kupuiącemu utwierdzi ſię.

291.

O zaſiadaniu.

Członki mieyſkiego Magiſtratu lub Ratuſzu, będąc zawſze przytomnemi, mogą zaſiadać bez przerwy, króm dni uroczyſtych.

292.

O nayprędſzym decydowaniu ſpraw, dla

Mieyſkiemu Magiſtratowi zaleca ſię iako też i Ratuſzowi kończyć ſprawy w ciągu iednych ro-

которымъ кто содержится подъ стражею,

срокъ предписанный другимъ судомъ дѣла, по которымъ кто содержится подъ стражею; и буде на городовый Магистратъ, или Ратушу жалобы будутъ, что дѣло таковое оставлено три срока засѣданій безъ рѣшенія, то члены городоваго Магистрата, или Ратуши лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго, или его наслѣдниковъ, или городовыхъ школъ.

ГЛАВА XXI.

О ГОРОДОВОМЪ СИРОТСКОМЪ СУДѢ И ЕГО ДОЛЖНОСТИ.

293.

Учреждается городовый сиротскій судъ.

При каждомъ городовомъ Магистратѣ учреждается городовый сиротскій судъ для купеческихъ и мѣщанскихъ вдовъ и малолѣтныхъ сиротъ.

294.

О присутствующихъ.

Въ городовомъ сиротскомъ судѣ предсѣдаетъ городскій глава, и засѣдаютъ два члена городоваго Магистрата и городовый староста.

295.

О выборѣ городскаго главы.

Городскій глава выбирается городскимъ обществомъ чрезъ всякіе три года по баламъ,

296.

Всякаго города

Всякаго города глава долженствуетъ

których kto zoſtaie pod ſtrażą.

rokow innym ſądom przepiſanych, te, dla których kto zoſtaie pod ſtrażą; á ieżeli ná mieyſki Magiſtrat albo ná Ratuſz zaydzie ſkarga, iż dzieło tàkowe w ciągu trzech kadencyi bez wyroku zoſtało, tedy członki mieyſkiego Magiſtratu, lub Ratuſzu ukarani będą odięciem roczney penſyi ná rzecz cierpiącego, lub iego naſtępcow, lub ſzkół mieyſkich.

ROZDZIAŁ XXI.

O MIEYSKIM SIEROCKIM SĄDZIE I JEGO POWINNOSCI.

293.

Uſtanawia ſię mieyſki ſierocki ſąd.

Przy każdym mieyſkim magiſtracie uſtanawia ſię mieyſki ſierocki ſąd, dla kupieckich, i mieſzczańſkich wdów, i małoletnich ſierot,

294.

O zaſiadáiących.

W mieyſkim ſierockim ſądzie przedſiada mieyſki Głowa, i zaſiadaią dwa członki mieyſkiego Magiſtratu i mieyſki i ſtaroſta.

295.

O wyborze mieyſkiego Głowy.

Mieyſki Głowa, wybiera ſię od powſzechności mieyſkiey co trzy lata, przez kałkuły.

296.

Każdego miaſta

Głowa każdego miaſta powinien uwiadomić

mia-

глапа упѣдомляетъ городопый сиротскій судъ о пдопахъ и сиротахъ.

увѣдомитъ городовый сиротскій судъ о вдовахъ и осиротѣвшихъ малолѣтныхъ дѣтяхъ всякаго званія городовыхъ жителей, кои въ томъ городѣ, гдѣ онъ избранъ, остались послѣ мужей, или родителей, и безъ призрѣнія находятся, прилагая о томъ свидѣтельство.

297.

Городопому сиротскому суду поручается попеченіе о пдопахъ и сиротахъ и имѣніи и дѣлахъ ихъ.

Городовому сиротскому суду поручается попеченіе не токмо о оставшихъ въ томъ городѣ послѣ всякаго званія жителей малолѣтныхъ сиротахъ и ихъ имѣніи, но и о вдовахъ и ихъ дѣлахъ.

298.

Городопый сиротскій судъ не инако пступаетъ пъ дѣло, какъ по упѣдомленію, или по прозьбѣ, или попелѣнію, или сообщенію.

Городовый сиротскій судъ самъ собою не вступается въ дѣла вдовъ, или сиротъ, но принимается за дѣло по прошенію вдовы, или по увѣдомленію городскаго главы, или ближнихъ родственниковъ, или свойственниковъ малолѣтнаго, или по свидѣтельству постороннихъ двухъ свидѣтелей и приходскаго священника, (который имѣетъ донести городовому сиротскому суду, когда въ его приходѣ вдовы, или малолѣтные безъ призрѣнія остаются) или же по повелѣнію той губерніи губернскаго правленія, или палатъ, или губернскаго Магистрата, или по сообщенію другаго суда.

Głowa uwiadamia ſąd ſierocki, o wdowach i małoletnich w ſieroctwie.

ſąd mieyſki ſierocki, o oſierociałych wdowach, i małoletnich dzieciach wſzelkiey profeſſyi, mieſzkańcow mieyſkich, które w tym mieście, gdzie on ieſt głową zoſtały po mężach, lub rodzicach, i bez opieki ſą, ſkładaiąc o tym świadectwo.

297.

Mieyſkiemu ſierockiemu ſądowi porucza ſię piecza o wdowach, i o ſierotach, o maiątku i intereſſach ich.

Mieyſkiemu ſierockiemu ſądowi porucza ſię piecza, nietylko o pozoſtałych w tym mieście pomieſzkańcach wſzelkiey profeſſyi małoletnich ſierotach, i ich maiątku, ale i o wdowach, i ich intereſſach.

298.

Mieyſki ſierocki ſąd, nieinaczey przyſtępuie do dzieła, aż za uwiadomieniem, prozbą, nakazem, kommunikacyą i t. d.

Mieyſki ſierocki ſąd nie wchodzi ſam przez ſię urzędownie w dzieła wdów, i ſierot, ale przyſtępuie do ſprawy zá prozbą wdowy, albo zá daniem ſobie wiedzieć od mieyſkiego głowy, albo od bliſkich krewnych, lub powinowatych małoletniego, albo zá świadectwem dwóch poſtronnych świadkow, i Plebana (którego powinnością ieſt donoſić ſierockiemu mieyſkiemu ſądowi, ſkoro w iego parafii wdowy lub ſieroty bez opieki, i dozoru zoſtaią) albo na koniec zá nakazem rządu guberſkiego, tey gubernii, lub izb, lub guberſkiego magiſtratu, lub zá uczynioną kommunikacyą od drugiego ſądu.

299.

О власти и должности городоваго сиротскаго суда.

Когда же о малолѣтномъ сиротѣ дойдетъ до свѣденія городоваго сиротскаго суда, тогда городовый сиротскій судъ во 1. освѣдомляется о имѣніи малолѣтнаго, и буде есть у малолѣтнаго имѣніе, и по волѣ родителей не опредѣлены Опекуны, то 2. городовый сиротскій судъ власть имѣетъ избирать Опекуновъ къ имѣнію и къ особѣ малолѣтнаго, 3. къ имѣнію приставляетъ (буде не подходятъ подъ изключительныя ниже сего прописныя въ 300 статьѣ пять означеній) малолѣтнаго родственниковъ, или свойственниковъ, или и постороннихъ людей добраго, честнаго и порядочнаго поведенія, 4. Опекунами къ особѣ малолѣтнаго городовый сиротскій судъ опредѣляетъ также изъ родственниковъ, или свойственниковъ, или же изъ постороннихъ людей тѣхъ, кои добродѣтельными качествами, честностію и незазорнымъ поведеніемъ болѣе подаютъ надежды къ призрѣнію малолѣтнаго въ здравіи, добронравномъ воспитаніи и достаточномъ содержаніи по его состоянію, и отъ которыхъ отеческаго попеченія къ малолѣтному ожидать непремѣнно можно, 5. городовый сиротскій судъ по назначеніи Опекуна, или Опекуновъ, предписываетъ имъ, чтобъ при Секретарѣ городоваго Магистрата и двухъ постороннихъ свидѣтеляхъ сдѣлали обстоятельную опись всему наслѣдству, съ которой описи одна копія за скрѣпами Опекуновъ,

Се-

299.

O władzy, i powinność i ſierockiego mieyſkiego ſądu.

Kiedy o małoletnim ſierocie doydzie wiadomość do sądu mieyſkiego ſierockiego, tedy mieyſki ſierocki ſąd: 1. Dowiaduie ſię o maiątku małoletniego, i ieżeli ieſt u małoletniego maiątek, á z woli rodziców opiekunowie nienaznaczeni, tedy 2. mieyſki ſąd ſierocki ma władzę wybierać opiekunow, dla oſoby i maiątku małoletniego. 3. Do maiątku naznacza (ieżeli niepodpadaią pod pięć nót oddalaiących od opieki opiſanych niżey w punkcie 300.) krewnych małoletniego, albo powinowatych, albo nawet poſtronnych ludzi ſłuſznych, i uczciwych. 4. Opiekunami oſób małoletnich, mieyſki ſierocki ſąd naznacza także z pokrewnych, lub powinowatych, lub też z poſtronnych oſob, którzy cnotliwemi ſwoiemi przymiotami, poczciwością i przykładnym ſprawowaniem ſię więcey podaią nadziei, iż będą troſkliwi, i dbali o zdrowie małoletniego, o obyczayne, wychowanie, i przyſtoyne utrzymywanie w miarę iego maiątku, i od których ná reſztę Rodzicielſkiey pieczołowitości oczekiwać pewnie można. 5. Mieyſki ſierocki ſąd naznaczywſzy opiekuna, lub opiekunow, zaleca im, ażeby przy Sekretarzu ſierockiego ſądu, i dwóch poſtronnych świadkach uczynili porządne opiſanie całego dziedzictwa; którego to opiſania kopia iedna z podpiſem opiekunow, Sekretarza, i świadków oddaie ſię do mieyſkiego ſierockiego ſądu, á druga kopia, z podpiſem także, opiekunom. 6. Mieyſki ſierocki ſąd daie opiekunom inſtrukcyą; ná czym zaś zależeć maią te inſtru-

Секретаря и свидѣтелей отдается городовому сиротскому суду, а другая копія за скрѣпами же Опекунамъ, 6. городовый сиротскій судъ даетъ Опекунамъ наставленія; въ чемъ же состоять имѣютъ сіи Опекунамъ наставленія, въ оныхъ дополненіе по разнообразнымъ дѣламъ, промысламъ и наслѣдствамъ оставляется на благоусмотрѣніе городоваго сиротскаго суда: примѣрное же или повальное наставленіе Опекунамъ ниже сего прописано, 7. городовый сиротскій судъ долженствуетъ знать, какъ Опекуны управляютъ имѣніемъ сиротскимъ, 8. городовый сиротскій судъ по годно получаетъ отъ Опекуновъ отчетъ какъ о промыслахъ, такъ и о прибыли, о приходахъ и расходахъ и о содержаніи и воспитаніи малолѣтнаго, 9. городовый сиротскій судъ разсматриваетъ отчеты и счеты Опекуновъ, и бдѣніе имѣетъ, дабы имѣніемъ малолѣтнаго порядочно управляемо было, чтобъ малолѣтный получалъ пристойное воспитаніе и содержаніе обще съ тѣми людьми, коихъ по необходимости надлежитъ приставить къ малолѣтному, и чтобъ опека во всѣхъ частяхъ устроена была такъ, чтобъ дѣйствительная польза изъ того возпослѣдовала для особы и имѣнія малолѣтнаго, а не погибель, или разореніе, 10. вдовамъ же городовый сиротскій судъ помогаетъ такъ, что вмѣсто ихъ дѣлается хожатымъ въ другихъ судахъ, даетъ имъ Стряпчихъ безденежно, и старается доставить принадлежащее имъ имѣніе

дви-

kcye, zoſtawuie ſię rozſądkowi ſądu, ułożyć one według rozmaitości ſpraw, handlu i dziedzictwa; wzór zaś inſtrukcyi, czyli ogólna inſtrukcya opiekunom, niżey kładzie ſię. 7. Mieyſki ſierocki ſąd wiedzieć powinien iak opiekunowie zarządzaią maiątkiem ſierockim. 8. Mieyſki ſierocki ſąd corocznie odbiera ſprawę od opiekunow, iako o handlu, tak i o zyſku, o przychodach, i rozchodach, iako też o utrzymywaniu, i edukacyi małoletniego. 9. Mieyſki ſierocki ſąd roztrząſa rachunki, i obrachunki opiekunow, i ma baczenie, aby maiątek małoletniego porządnie zawiadowany był, aby małoletni miał przyſtoyne wychowanie, i utrzymywanie wraz z temi ludźmi, których koniecznie przy małoletnim trzymać należy, i ażeby opieka we wſzyſtkich częściach urządzona była tak, iżby iſtotny pożytek wypływał z niey dla oſoby i maiątku małoletniego, nie zaś zguba, i ſpuſtoſzenie. 10. Wdowom zaś ſierocki ſąd daie pomoc w tym, iż ná mieyſcu ich, ſtara ſię o ich intereſſa w drugich ſądach; naznacza Adwokatow bezpłatnie, i ſtara ſię pozyſkać, i oddać iey należący ruchomy, i nieruchomy maiątek, iako to: domy, ſklepy, fabryki, i temu podobne. 11. O rozdziele zaś wdów, i ſierot, mieyſki ſierocki ſąd (w każdym zdarzeniu maiąc oko, ná wygodę, i ſpokoyność, iako wdów, tak i ſierot) zapytuie o to guberſkiego Magiſtratu, i ieżeli wdowa tego żąda, tedy naznacza iey kuratora (z takiemiż przymiotami, iako ſię 'o opiekunach powiedziało) z kupcow, czyli mieſzczan, dla obrony i porady we wſzyſtkich iey intereſſach.

движимое и недвижимое, какъ то дворы, лавки, фабрики и тому подобное, 11. о раздѣлѣ же вдовъ и сиротъ городовый сиротскій судъ (во всякомъ случаѣ, смотря на выгоды и спокойствіе какъ вдовъ, такъ и сиротъ) докладывается губернскому Магистрату, и буде вдова того желаетъ, то опредѣляютъ ей попечителя (съ такими же качествами, какъ и объ Опекунахъ предписано) изъ купцовъ, или мѣщанъ для совѣта и защиты во всѣхъ ея дѣлахъ, 12. когда Опекуны по необходимымъ какимъ обстоятельствамъ для заплаты долговъ городовому сиротскому суду представятъ о продажѣ какого недвижимаго имѣнія малолѣтнаго, тогда сей городовый сиротскій судъ долженъ по представленію Опекуновъ съ своимъ мнѣніемъ доложить губернскому Магистрату.

300.

Кого Опекунами опредѣлять не надлежитъ.

Городовому сиротскому суду запрещается Опекунами опредѣлять, или избирать (ибо Опекунами быть не должны) 1. расточителей собственнаго своего имѣнія и такого, за кѣмъ было родительское имѣніе, но ничего изъ онаго не осталось, 2. банкрута купца, или мѣщанина, 3. такого, кто въ явныхъ и гласныхъ порокахъ находится, или подъ наказаніемъ судебнымъ есть, или билъ, 4. такого, котораго суровые поступки извѣстны членамъ городоваго сиротскаго суда, 5. такого, который имѣлъ ссору съ родителями мало-

12. Kiedy opiekunowie dla nieodbitych iakowych okoliczności ná opłatę długow reprezentować będą mieyſkiemu ſierockiemu ſądowi o przedaży iakiego nieruchomego maiątku małoletniego, tedy mieyſki ſierocki ſąd obowiązany ieſt ſtoſownie do reprezentacyi opiekunow, z przyłączeniem ſwoiego zdania udać ſię do guberſkiego magiſtratu.

300.

Kogo nie należy naznaczać opiekunami.

Mieyſkiemu ſierockiemu ſądowi zabrania ſię naznaczać, i wybierać zá opiekunow (albowiem opiekunami być niepowinni.) 1. Marnotrawcow własnego maiątku, i tych ktorzy mieli Rodzicelſkie maiątki, á teraz nie maią niczego. 2. Bankruta kupca, albo mieſzczanina. 3. tych, którzy w iawnych i publicznych przeſtępſtwach poſzlakowani ſą, i którzy pod karą ſądową znayduią ſię lub znaydowali ſię; 4. tych, których okrutne poſtępki wiadome ſą członkom ſądu ſierockiego; 5. tych, ktorzy mieli kłótnie z Rodzicami małoletniego; albowiem opiekun powinien być

лолѣтнаго; ибо Опекуну надлежитъ быть кротку, человѣколюбиву, попечительну, радиву и усердну къ пользѣ малолѣтнаго.

301.

О вдовахъ и малолѣтныхъ, кои безъ имѣнія остались.

Буде же малолѣтный остался безъ всякаго имѣнія, тогда городовый сиротскій судъ старается помѣстить малолѣтнаго по состоянію его, или въ общественныхъ для сирыхъ училищахъ, или у доброхотныхъ людей, дабы научился наукѣ, или промыслу, или ремеслу, и доставленъ былъ ему способъ учиниться добрымъ гражданиномъ; вдовамъ же, у коихъ нѣтъ никакого имѣнія, старается доставить пристанище и пропитаніе, или работу приличную ихъ состоянію.

302.

Городовый сиротскій судъ доноситъ по годно о всякой опекѣ губернскому Магистрату, и емужъ подчиненъ.

Городовый сиротскій судъ доноситъ по годно губернскому Магистрату, которому и подчиненъ, коротко, но подробно о состояніи имѣнія малолѣтнаго и о Опекунскомъ управленіи.

303.

О переносѣ дѣлъ изъ городоваго сиротскаго суда въ губернскій Магистратъ.

Буде кто недоволенъ рѣшеніемъ городоваго сиротскаго суда, тому дозволяется переносъ изъ городоваго сиротскаго суда въ губернскій Магистратъ точно на томъ основаніи, какъ о переносѣ изъ городоваго Магистрата, или Ратуши предписано.

łagodny, ludzki, ſtaranny, troſkliwy i dbały o dobro małoletniego.

301.

O wdowach i małoletnich, pozoſtałych bez maiątku.

Jeżeli małoletni nie ma żadnego maiątku, tedy mieyſki ſierocki ſąd ſtara ſię umieścić małoletniego według iego ſtanu, albo w powſzechnych ſzkołach ſierockich, albo u ludzi dobroczynnych, ażeby ſię uczył nauk, lub handlu, lub rzemiosła, i tym ſamym, aby miał podany ſobie ſpoſób, ſtać ſię dobrym obywatelem. Wdowom zaś niemaiącym żadnego maiątku, ſtara ſię wynaleść przytułek, i wyżywienie, albo pracę przyzwoitą ich ſtanowi.

302.

Mieyſki ſierocki ſąd donoſi co rok o każdey opiece guberſkiemu Magiſtratowi do którego zwierzchności należy.

Mieyſki ſierocki ſąd, donoſi corocznie guberſkiemu Magiſtratowi, pod którego zwierzchnością zoſtaie, krótko, ale z ſzczegółami, o ſtanie maiątku małoletniego, i o opiekuńſkim zawiadowaniu.

303.

O przenoſzeniu ſpraw z ſądu ſierockiego mieyſkiego do guberſkiego Magiſtratu.

Jeżeli kto niekontentuie ſię wyrokiem mieyſkiego ſierockiago ſądu, temu wolno przenieść ſprawę z mieyſkiego ſierockiego ſądu do guberſkiego Magiſtratu, tym porządkiem całym, iako ſię przepiſało o przenoſzeniu ſpraw, czyli appellacyi z mieyſkiego Magiſtratu, lub Ratuſzu.

304.

О засѣданіи городопаго сиротскаго суда,

Городовый сиротскій судъ будучи всегда на лицо, можетъ засѣдать, когда дѣло будетъ.

305.

ПРИМѢРНОЕ, ИЛИ ПОВАЛЬНОЕ НАСТАВЛЕНІЕ ОПЕКУНАМЪ.

I.

Нрапоучительное настапленіе Опекуну.

Опекуну надлежитъ быть съ доброхотствомъ, кротку, человѣколюбиву, попечительну, радиву и усердну къ пользѣ малолѣтнаго.

2.

О приемѣ имѣнія малолѣтнаго.

Опекунъ принимаетъ движимое и недвижимое имѣніе (какъ то домы, лавки, фабрики, или заводы и тому подобное) малолѣтнаго по описи въ свое смотрѣніе и вѣдомство.

3.

О сбереженіи движимаго имѣнія малолѣтнаго.

Принятое же Опекуномъ въ свое смотрѣніе и вѣдомство движимое имѣніе, крѣпости, векселя, контракты, закладныя и тому подобное, и всякія вещи Опекунъ хранить имѣетъ въ удобныхъ и безопасныхъ мѣстахъ, дабы отъ худаго смотрѣнія, или небреженія повреждены, утрачены или истреблены быть не могли.

304.

O zasiadaniu sierockiego mieyskiego sądu.

Mieyski sierocki sąd będąc zawsze przytomny, może zawsze zasiadać kiedy tylko zdarzy się sprawa.

305.

WZOR INSTRUKCYI OPIEKUNOM CZYLI INSTRUKCYA OGOLNA.

1.

Instrukcya opiekunom, co do obyczayności.

Opiekun powinien być z uprzeymością łagodny, ludzki, staranny, troskliwy, i dbały o dobro małoletniego.

2.

O przyięciu maiątku małoletniego.

Opiekun przyimuie ruchomy i nieruchomy maiątek (iako to domy, sklepy, fabryki albo zaprowadzenia, i temu podobne) według opisania w swóy dozor, i zawiadowanie.

3.

O dochowaniu ruchomego maiątku małoletniego.

Przyięty zaś przez opiekuna w swóy dozór, i zawiadowanie ruchomy maiątek, prawa wieczyste, wexle, kontrakty, zastawy, i temu podobne, i wszelkie rzeczy opiekun chować winien w sposobnych, i bespiecznych mieyscach, ażeby od złego dozoru, lub niedbalstwa, zepsute, utracone, lub zniszczone nie były.

4.

О вѣрныхъ приходныхъ и расходныхъ книгахъ и проч

Приходамъ и прибыли по торгамъ, или промысламъ, или имѣнію малолѣтному принадлежащему, Опекунъ долженствуетъ вести вѣрныя и точныя приходныя, а расходамъ расходныя книги по годно, и старается, чтобъ прибыль, или приходъ собраны и выручены были въ свое время, а расходы производились безъ излишества.

5.

О особѣ малолѣтнаго, о его содержаніи и воспитаніи.

О особѣ и здравіи малолѣтнаго Опекунъ имѣетъ наиприлѣжное попеченіе, и всячески старается, дабы малолѣтный воспитанъ былъ въ страхѣ Божіи, въ познаніи тоя вѣры, въ которой родился, въ правилахъ добронравія, въ удаленіи отъ всѣхъ злыхъ примѣровъ сердце и нравъ отъ самаго дѣтства развращающихъ и повреждающихъ; и для того (будѣ малолѣтный не помѣщенъ въ общественныхъ для городовыхъ жителей училищахъ) надлежитъ опредѣлить къ малолѣтному по необходимости только нужныхъ людей, для услуженія и воспитанія людей добрыхъ и поведенія непорочнаго, или же малолѣтнаго самого поручить людамъ добронравнымъ и незазорнаго поведенія, дабы могъ онъ быть воспитанъ въ добронравіи и добродѣтели и въ знаніи приличнаго его состоянію промысла, или ремесла. Содержаніе же малолѣтнаго расположить по его имуществу безъ излишества и безъ роскошныхъ прихотей, дабы

4.

O porządnych przychodowych, i rozchodowych kśięgach, i t. d.

O przychodach, i zyskach z targu, lub przemysłu, albo z maiątku małoletniemu należącego, opiekun obowiązany iest prowadzić porządne i wierne przychodowe, á o rozchodach rozchodowe księgi od roku do roku, i stará się ażeby zysk, czyli przychod zebrany, i wyciągnięty był w swoim czasie, i terminie, á rozchody aby się czyniły bez zbytkow.

5.

O osobie małotniego, i iego utrzymywaniu, i wychowaniu.

O osobie i zdrowiu małoletniego opiekun mieć ma naypilnieyszą pieczę, i stara się wszelkim sposobem ażeby małoletni wychowany był w boiaźni Bożey, w znaiomości tey wiary, w ktorey się urodził, w obyczaynośći, w oddaleniu od wszystkich złych przykładow, serce i obyczaie od samego dzieciństwa zarażaiących, i psuiących; i dla tego (ieżeli małoletni niepomieszczony w publicznych dla mieszczan szkołach) powinien opiekun wyznaczyć do małoletniego nieodbicie potrzebną tylko liczbę osob dla usługi i wychowu, ludzi dobrych, i postępkow nienagannych, alboliteż małoletniego samego poruczyć ludziom obyczaynym, i przykładnego życia, aby mogł być wychowany w obyczayności, i cnocie, i znaiomości przyzwoitego stanowi iego przemysłu, lub rzemiosła. Utrzymywanie zaś małoletniego, rozporządzić według iego maiątku bez zbytku, i roskosznych wymysłow, ażeby małoletni od młodości swoiey przyzwyczaiony był do miernego życia, á przez to usposobił się, w ia-

бы малолѣтный отъ самой юности поваженъ былъ къ большей умѣренности, и чрезъ то приуготовился, въ какомъ бы состоянiи быть ни случилось, вести жизнь порядочную, трудолюбивую, умѣренную и весьма отдаленную отъ мотовства и всякаго рода непорядковъ и неистовствъ, кои, кромѣ недовѣрiя другъ къ другу въ промыслахъ, торгахъ и ремеслахъ всякаго рода, ничего не производятъ; отъ недовѣрiя же бываетъ паденiе промысла, торга и ремесла, а довѣрiе, или кредитъ есть слѣдствiе честности и порядочнаго теченiя дѣлъ, промысла, торга и ремесла.

6.

О приведенiи промысловъ и проч: въ самое лучшее состоянiе.

Опекунамъ же надлежитъ содержать и приводить торги, промыслы и прочiя дѣла и заведенiя малолѣтнаго въ такое состоянiе, чтобъ не были упущены, или разорены, но напротивъ того были приведены въ самое лучшее и цвѣтущее состоянiе.

7.

О послушанiи къ Опекунамъ, и о порядочномъ опекунскомъ управленiи.

Буде же за малолѣтнымъ случатся фабрики, или заводы, а при нихъ люди и крестьяне, то Опекунамъ надлежитъ содержать фабрики, заводы и людей малолѣтнаго въ такомъ сотоянiи, чтобъ малолѣтный получалъ съ нихъ принадлежащiе ему доходы, государственные поборы бездоимочно выплачены были въ опредѣленное время; крестьяне и люди и все

ма-

iakimkolwiek bądź ſtanie zoſtawać mu przyidzie, prowadzić życie rządne, pracowite, umiarkowane. i bardzo oddalone od rozrzutności, i wſzelkich nieporządkow, i ſwawoli, które prócz nieufności wzaiemney, i nie kredytu w przemyſłach, handlach, i rzemiosłach wſzelkiego gatunku, niczego nieprzynoſzą; nieufność zaś przywodzi o upadek przemysł, kupiectwo, i rzemiosła, á przeciwnie ufność czyli kredyt, ieſt ſkutkiem poczciwości, i porządnego poſtępowania w ſwoich czynnościach, przemyśle, handlu, i rzemieśle.

6.

O przyprowadzeniu do naylepſzego ſtanu handlu przemyſłu, i t. d.

Opiekunowie powinni utrzymywać handel, przemysł, i inne intereſſa i zaprowadzenia małoletniego, i przyprowadzać ie do takiego ſtanu, ażeby one nie były w zaniedbaniu, lub z niſzczeniu, ale przeciwnie, aby przychodziły co raz bardziey do kwitnącey ſytuacyi.

7.

O poſłuſzeńſtwie dla opiekunow, i o dobrym rządzie.

Jeżeli zaś ſą u małoletniego fabryki, lub zaprowadzenia, á przy nich ludzie i poddani, tedy opiekunowie powinni utrzymywać fabryki, zaprowadzenia, i ludzi tak, aby małoletni miał z nich ſwoie dochody; kraiowe pobory upłacone były bez remanentu, i w ſwoim czaſie; á poddani, i ludzie, i wſzyſtko co do małoletniego należy, utrzymane,

i za-

малолѣтному принадлежащее въ добропорядочномъ положенiи сохранено пребыло.

8.

О починкѣ строенiй и о исправленiи наложенныхъ на домы и на прочее общественныхъ должностей.

Нужныя же и полезныя строенiя малолѣтнаго, гдѣ находятся, Опекунъ не допуститъ до разрушенiя, или упадка, но старается ихъ по возможности починкою исправить въ удобное время, по фабрикамъ же и заводамъ и по городскимъ домамъ всякiя положенныя общественныя должности и починки дорогъ и улицъ неупустительно исправлять велитъ.

9.

Не употреблять изъ доходовъ малолѣтнаго безъ вѣдома Опекуна и о проч.

Понеже все имѣнiе движимое и недвижимое и люди малолѣтнаго и самъ онъ подъ опекою состоятъ, то прикащики, старосты и выборные, гдѣ они есть, кромѣ опредѣленнаго людямъ на содержанiе и на кормъ птицамъ и всякому скоту безъ вѣдома Опекуна изъ принадлежащаго малолѣтному, не должны употреблять сами собою ничего, но да сохранятъ въ цѣлости принадлежащее малолѣтному хозяину до Опекунскаго повелѣнiя. Оказавшихся же изъ людей малолѣтнаго въ непорядкахъ, или утратѣ хозяйскаго, Опекунъ власть имѣетъ отрѣшить, и опредѣлить на мѣсто отрѣшеннаго другаго, буде въ томъ есть нужда. Въ тѣлесныхъ же наказанiяхъ людей и крестьянъ Опекунъ самъ собою поступать не властенъ, но за уголовныя преступленiя

i zachowane w iak naylepſzym porządku i ſtanie.

8.

O reparacyi budowli, i o wypełnieniu publicznych powinności nałożonych ná domy i inne poſſeſſye.

Gdzie ſię znayduią domy, i budowle potrzebne, i pożyteczne małoletniego, opiekun nie da im ſię ruynować, i obalać, ale ſtara ſię, ile być może, poprawiać one w czaſie przyzwoitym, od fabryk zaś i zaprowadzeń i od domoſtwa w mieście wſzyſtkie publiczne nakazane powinności, i poprawy dróg, i ulic, bez omieſzkania wypełniać każe.

9.

Bez wiadomości opiekuna dochodow nieużywać.

Ponieważ cały maiątek ruchomy, i nieruchomy, i ludzie małoletniego, i ſam pod opieką zoſtaie, á za tym Podſtaroſci, Staroſta, i wóyty gdzie oni ſą, prócz tego, co wyznaczono ieſt ná ſtrawowanie ludzi, i karm ptaſtwu, i bydłu, bez wiadomości opiekuna z maiątku małoletniego niepowinni używać ſami niczego, ale zachować maią w całości wſzyſtko, co do małoletniego goſpodarza, należy, do dyſpozycyi opiekuna. Z ludzi zaś służebnych, poſtrzeżonych w ſwawoli, albo trwoniących maiątek małoletniego, opiekun ma prawo oddalić, á ná mieyſce onych naznaczyć drugich, gdy tego potrzeba. Co ſię zaś tycze cieleſnego ukarania tak poddanych, iako i ſłużących, tedy opiekun czynić onego ſam nie ieſt mocen; ale zá kryminalne, i prawom przeciwne przeſtępſtwa odeſzle winnego z ludzi, czyli chłopow, tam gdzie

we-

нія и законамъ противныя вины да отошлетъ изъ людей, или крестьянъ виновнаго, куда по законамъ надлежитъ, за малыя же домашнія погрѣшности Опекунъ въ городѣ вручитъ людей Городничему для наказанія и воздержанія, а внѣ города отдастъ ихъ на судъ прикащикамъ, старостамъ и выборнымъ, которые при сходѣ крестьянъ или собраніи людей, или фабричныхъ, учинятъ имъ наказаніе.

10.

Подробное наставленіе Опекуну предписываетъ городовый сиротскій судъ.

Подробнаго наставленія Опекунамъ о правленіи имѣніемъ малолѣтнаго здѣсь не предписывается, ибо каждому городовому сиротскому суду по положенію имѣнія малолѣтнаго сходственное о томъ предписаніе учинить оставляется.

11.

О приобрѣтеніи добрымъ хозяйствомъ.

Опекуну приобрѣтенія доброю экономіею къ пользѣ и умноженію имѣнія малолѣтнаго по состоянію времени и по разсмотрѣнію Опекуновъ, или учредить вновь дозволяется, или перемѣнить къ лучшему не запрещается, лишь бы сіе произведено было безъ отягощенія людей и крестьянъ излишними поборами, или работами.

12.

О взысканіи долговъ съ заимщиковъ

Опекунъ долженствуетъ обратить вниманіе и на прочія дѣла малолѣтнаго, и буде есть закладныя, или вексели, или дол-

według praw należy; zá małe zaś i potoczne wykroczenia, opiekun w mieście odda Horodniczemu dla powściągnienia, i kary, po wſiach zaś odda ná ſąd Podſtarościch, Staroſtow, i wóytow, którzy przy zgromadzeniu włościan, albo ludzi domowych, lub fabrycznych przyzwoicie ich ukarzą.

10.

Szczególne inſtrukcye opiekunowi daie mieyſki ſierocki ſąd.

Nie wypiſuią ſię tu ſzczególne inſtrukcye opiekunom o urządzeniu maiątku małoletniego, gdyż zoſtawiono każdemu mieyſkiemu ſierockiemu ſądowi uczynić ie według położenia mieyſca, i ſtanu maiątku małoletniego.

11.

O nabyciach dobrym goſpodarowaniem.

Nabycia w czaſie opieki przez porządną ekonomią ku pożytkowi, i pomnożeniu maiątku małoletniego, zá zdaniem opiekunow, ſtoſownie do okoliczności czaſu, pozwala ſię opiekunowi albo rozporządzić ná nowo, albo odmienić ná lepſze, aby tylko uczyniono to było bez obciążenia ludzi, i chłopow zbytecznemi poborami, lub robociznami.

12.

O pozyſkaniu długow od dłużnikow.

Opiekun obowiązany ieſt zwrócić oko i ná inne intereſſa małoletniego, i tak ieżeli ſą zaſtawy, lub wexle, lub długi, tedy opie-

 ku-

долги, то Опекуны взыскиваютъ оныя деньги въ сроки съ заимщиковъ; а въ случаѣ неплатежа закладныя для записи объявляютъ, гдѣ по законамъ надлежитъ, и прозьбу производятъ и пошлины платятъ изъ доходовъ малолѣтнаго, векселиже въ срокъ протестуютъ, и долги взыскиваютъ; деньги же малолѣтнаго отдаютъ въ узаконенные проценты на вѣрные векселя, или закладныя, или же употребляютъ ихъ въ торги, промыслы и тому подобное.

13.

О заплатѣ долговъ малолѣтнаго.

Буде же случится, что имѣніе малолѣтнаго отягощено долгами, то Опекуны стараются изъ приходовъ и изъ оставшей за расходами прибыли неоспоримые долги уплачивать, сохраняя во всемъ довѣріе, или кредитъ малолѣтнаго, и имѣніе его освободить отъ всякаго долга. Буде же приходы, прибыль, или барышъ недостаточны для заплаты вдругъ долговъ, то Опекунамъ, сохраняя довѣріе, стараться изворачиваться такъ, чтобъ времени не терпящіе долги напередъ выплачены были, а на другіе выиграно было время. Въ самыхъ же нужныхъ, или сомнительныхъ случаяхъ докладываться городовому сиротскому суду, и требовать отъ него наставленія.

14.

Опекунъ ходатайство имѣетъ за дѣ-

Буде есть у малолѣтнаго дѣла по судебнымъ мѣстамъ, то за оными Опекуну

лами

kunowie odbieraią w czaſie przyzwoitym pieniądze od dłużnikow; á w przypadku nieopłacenia, zaſtawy dla zapiſania prezentuią, gdzie prawa każą, przewodzą ſprawę, i do ſkarbu wnoſzą prawem przepiſaną od kupli wieczyſtych maiątkow opłatę z dochodow małoletniego; wexle zaś w terminie proteſtuią, i długi odbieraią, á pieniądze małoletniego oddaią ná procent prawami przepiſany ná pewne wexle, lub zaſtawy, lub używaią ich ná handel, przemyſł, i temu podobne.

13.

O opłacie długow małoletniego.

Jeżeli zaś zdarzy ſię, że maiątek małoletniego óbciążony długami, tedy opiekunowie, ſtaraią ſię z przychodow, i z pozoſtałego od expenſy zyſku, niezaprzeczone długi opłacać, zachowuiąc we wſzyſtkim ufność, czyli kredyt małoletniego, i maiątek iego oſwobadzać od wſzelkiego długu. Jeżeli zaś dochody, i zyſki handlowe nie ſą doſtateczne ná opłatę razem wſzyſtkich długow, tedy opiekunowie zachowuiąc ufność, maią ſię obracać tak, aby długi niecierpiące zwłoki opłacić nayprzod, á ná opłacenie innych zyſkać czas. W nagłych zaś, i wątpliwych zdarzeniach udać ſię do mieyſkiego ſierockiego ſądu, i proſić od niego informacyi.

14.

W ſprawach małoletniego u ſądu opiekun ma ſtaranie.

Jeżeli ſą u którego ſądu reguluiące ſię do małoletniego ſprawy, tedy ſtaranie o nich

лами малолѣтнаго.

ходатайство имѣть поручается, и предписывается во всѣхъ случаяхъ избирать тѣ способы, кои малолѣтному спокойнѣйшее имущество доставить могутъ.

15.

Опекуны малолѣтнаго гражданина подчинены городовому сиротскому суду.

Опекуны малолѣтнаго гражданина подчинены городовому сиротскому суду, и отъ онаго получаютъ наставленіе.

16.

О опекунскомъ отчетѣ.

По окончаніи опеки, то есть по совершеннолѣтіи малолѣтнаго, Опекуны отчетъ свой вручаютъ городовому сиротскому суду, въ который сверьхъ того въ теченіе опеки присылаютъ по годно отчетъ какъ о прибыли, такъ и о расходахъ и о содержаніи и воспитаніи малолѣтнаго.

17.

Что Опекунамъ за труды опредѣляется.

За труды Опекунамъ (сколько бы ихъ ни было) дозволяется всѣмъ вмѣстѣ взять пять процентовъ изъ доходовъ малолѣтнаго по годно,

ГЛАВА XXII.

О ГУБЕРНСКОМЪ МАГИСТРАТѢ И ЕГО ДОЛЖНОСТИ.

306.

Учреждается губернскій Магистратъ.

ВО всякой губерніи учреждается губернскій Магистратъ, и буде обширность гу-

opiekunowi porucza ſię, i zaleca ſię we wſzelkich zdarzeniach obierać te śrzodki, które małoletniemu ſpokoyną dzierżawę przynieść mogą.

15.

Opiekunowie małoletniego mieſzczanina, pod zwierzchnością mieyſkiego ſierockiego ſądu zoſtaią.

Opiekunowie małoletniego mieſzczanina zoſtaią pod zwierzchnością mieyſkiego ſierockiego ſądu, i od niego biorą inſtrukcye.

16.

O obrachunku opiekunow.

Po ſkończoney opiece, to ieſt gdy małoletni przyidzie do lat doyrzałych, opiekunowie obrachunek ſwóy oddaią mieyſkiemu ſierockiemu ſądowi, któremu prócz tego w ciągu opieki corocznie daią ſprawę ná piſmie, iako o zyſku, tak i o rozchodach, i o utrzymywaniu, i wychowaniu małoletniego.

17.

Co zá pracę opiekunom naznacza ſię.

Zá pracę opiekunom (wiele ich będzie) pozwala ſię wſzyſtkim wraz wziąć pięć procentow z dochodow małoletniego co rocznie.

ROZDZIAŁ XXII.

O GUBERSKIM MAGISTRACIE, I JEGO POWINNOSCI.

306.

Uſtanawia ſię guberſki Magiſtrat.

W każdey gubernii uſtanawia ſię guberſki Magiſtrat, á ieżeli rozległość gubernii tego wy-

губерніи того требуетъ, то дозволяется учредить въ губерніи болѣе одного губернскаго Магистрата.

307.

О присутствующихъ въ губернскомъ Магистратѣ.

Въ губернскомъ Магистратѣ засѣдаетъ первый и вторый Предсѣдатель и шесть Засѣдателей.

308.

О выборѣ Засѣдателей губернскаго Магистрата.

Шесть Засѣдателей губернскаго Магистрата выбираются чрезъ всякіе три года по баламъ изъ купцовъ и мѣщанъ губернскаго города.

309.

О раздѣленіи губернскаго Магистрата на два департамента.

Губернскій Магистратъ раздѣляется на два департамента.

310.

Первый департаментъ имѣетъ уголовныя дѣла.

Первому департаменту губернскаго Магистрата поручается судъ уголовныхъ дѣлъ.

311.

Вторый департаментъ имѣетъ судъ гражданскій.

Второму департаменту губернскаго Магистрата поручается судъ гражданскихъ дѣлъ.

312.

Въ губернскомъ Магистратѣ въ каждомъ департамен-

Въ первомъ департаментѣ губернскаго Магистрата засѣдаетъ первый Предсѣдатель и три Засѣдателя, во второмъ же

wyciąga, tedy pozwala się ustanowić więcey niżeli ieden guberskich magistratow.

307.

O zasiadaiących w guberskim Magistracie.

W guberskim Magistracie zasiada pierwszy, i drugi Przedsiadaiący, i sześć Zasiadaiących.

308.

O wyborze Zasiadaiących w Magistracie guberskim.

Sześciu Zasiadaiących do Magistratu guberskiego, wybieraią się co trzy lata, przez kałkuły z mieszczan, i kupcow guberskiego miasta.

309.

O rozdziale Magistratu guberskiego.

Magistrat guberski dzieli się ná dwa departamenta.

310.

Pierwszy departament má kryminalne sprawy.

Pierwszemu departamentowi Magistratu guberskiego, porucza się sąd kryminalnych spraw.

311.

Drugi departament sądzi sprawy cywilne.

Drugiemu departamentowi guberskiego Magistratu porucza się sąd spraw cywilnych.

312.

W guberskim Magistracie w każdym

W pierwszym departamencie zasiada pierwszy Przedsiadaiący, i trzech Zasiadaiących,

de

тѣ засѣдаетъ одинъ Предсѣдатель и три Засѣдателя.

департаментѣ засѣдаетъ вторый Предсѣдатель и три Засѣдателя.

313.

Буде нѣтъ уголовныхъ дѣлъ, то оба департамента раздѣляютъ трудъ.

Буде же не случится уголовныхъ дѣлъ, тогда оба департамента раздѣляютъ трудъ въ отправленіи гражданскаго правосудія.

314.

Губернскому Магистрату подчинены городовые Магистраты, сиротскіе суды и Ратуши.

Губернскому Магистрату подчинены городовые Магистраты, сиротскіе суды и Ратуши той губерніи.

315.

Какія дѣла непосредственно вносятся въ губернскій Магистратъ.

Въ губернскій Магистратъ вносятся всѣ дѣла до привиллегій, спорныхъ владѣній, или прочія дѣла до цѣлаго города, или до права Стряпчихъ касающіяся. Сіи дѣла и переносы, или аппелляціи на городовые Магистраты, сиротскіе суды и Ратуши непосредственно до губернскаго Магистрата принадлежатъ.

316.

Какъ дѣло переносить изъ губернскаго Магистрата въ палату.

Буде кто не доволенъ рѣшеніемъ губернскаго Магистрата, тотъ чрезъ недѣлю неудовольствіе свое да объявитъ сему суду, и тогда жалобу свою для ревизіи внести можетъ въ палату, въ которую дѣло подлежитъ, но напередъ да внесетъ сто рублей. Сіи деньги въ

гу-

departamencie zasiada ieden Przedsiadaiący, i trzech Zasiadaiących.

w drugim departamencie Przedsiadaiący drugi, i trzech Zasiadaiących.

313

Jezeli nie ma kryminalnych spraw tedy oba departamenta dzielą pracę.

Jeżeli niezdarzą się kryminalne sprawy, tedy obydwa departamenta, rozdzielaią pracę sądzenia spraw cywilnych.

314.

Do zwierzchności Magistratu guberskiego należą magistraty mieyskie, sierockie sądy i Ratusze.

Do zwierzchności Magistratu guberskiego należą magistraty mieyskie, sierockie sądy, i Ratusze w tey gubernii.

315.

Które sprawy należą prosto do guberskiego Magistratu.

Do guberskiego Magistratu wnoszą się sprawy tyczące się przywileiow, wątpliwych possessyi, lub inne sprawy tyczące się całego miasta, albo należące do prawa Adwokatow. Te sprawy i przeniesienia, czyli appellacye od Magistratow mieyskich, sądow, sierockich, i Ratuszow prosto należą do guberskiego Magistratu.

316.

Ják sprawa przenosi się z guberskiego Magistratu do izby.

Jeżeli kto niekontentuie się wyrokiem guberskiego Magistratu, ten w terminie iednego tygodnia niekontentowanie się swoie u tegoż sądu obiawi, i w tenczas zanieść może żałobę swoię w izbie o rewizyę, do którey sprawa iego należeć może, ale wprzódy wniesie sto rublow. Te pieniądze w guberskim Ma-

губернскомъ Магистратѣ вѣрно и хранятся до рѣшенія палаты. Сверьхъ же того переноситель да распишется вмѣсто присяги, что онъ по истиннѣ думаетъ, что он правое дѣло имѣетъ, или Стряпчей его то же учинитъ; и буде палата по ревизіи дѣла его обвинитъ, тогда внесенныя деньги останутся въ губернскомъ Магистратѣ, и отдадутъ ихъ въ проценты, кои употребляются по опредѣленію и произволенію губернскаго Магистрата по прошествіи всякаго года. Стрпчіе казенныхъ и уголовныхъ дѣлъ отъ взноса ста рублей увольняются, ибо ихъ должность естъ общественная, только вмѣсто присяги расписатся они должны.

317.

Запрещается переносъ изъ губернскаго Магистрата въ палату въ дѣлѣ ниже ста рублей.

Переносъ дѣла изъ губернскаго Магистрата въ палату запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго настоящая цѣна есть ниже ста рублей.

318.

Какъ теряется прапо переноса изъ губернскаго Магистрата въ палату.

Буде срокъ переноса кто пропуститъ, денегъ не внесетъ, и не распишется вмѣсто присяги, какъ о семъ въ 316 статьѣ предписано, тотъ теряетъ право переноса.

319.

Какъ дѣло изъ губернскаго Магистрата отсылается

Когда же и срокъ сохраненъ и деньги внесены, и расписка въ губернскомъ Магистратѣ отдана, тогда губернскіи Магистратъ

giſtracie wiernie zachowuią ſię, aż do decyzyi izby; prócz tego appelluiący zamiaſt przyſięgi ma wyznać ná piſmie ſam, albo przez ſwego umocowanego, iako w ſumieniu ſwoim przekonany ieſt, że ma ſprawę ſprawiedliwą; á ieżeli izba po rewizyi dzieła uzna go być winnym, tedy wnieſione pieniądze zoſtaną w Magiſtracie guberſkim, i oddadzą ie ná procenta, które obrócone będą według woli, i rozkazu Magiſtratu guberſkiego po upłynieniu każdego roku. Adwokaci ſkarbowych, i kryminalnych ſpraw od wnieſienia ſta rublow uwalniaią ſię albowiem ich powinność ieſt uſługą publiczną, wſzakże zamiaſt przyſięgi ſkrypt dać powinni.

317.

Zabrania ſię przenoſić dzieło z magiſtratu guberſkiego do izby w ſprawie o mniey niżeli 100. *rublów.*

Appellacya od Magiſtratu guberſkiego do izby nie dozwala ſię, ieśli ſprawa ieſt o rzecz, którey rzetelna wartość ieſt mnieyſza niżeli ſto rublow.

318.

Jak traci ſię prawo appellacyi z guberſkiego Magiſtratu do izby.

Jeżeli kto termin appellacyi opuści, pieniędzy nie wnieſie do Magiſtratu guberſkiego, i zamiaſt przyſięgi ſkryptu nie da, iako o tym w punkcie 316. powiedziało ſię, ten traci appellacyi prawo.

319.

Jak ſprawa odſyła ſię z Magiſtratu guberſkiego do izby i t. d.

Kiedy zaś, i termin zachowany, i pieniądze wnieſione, i ſkrypt oddany, tedy magiſtrat guberſki uwiadamia o tym izbę i ſprawa

въ палату и проч.

гистратъ увѣдомляетъ о томъ палату, и дѣло въ палату для ревизіи внесется, и буде палатою оправданъ будетъ переноситель, или палата малое что перемѣнитъ въ рѣшеніи губернскаго Магистрата, тогда деньги изъ того суда возвратятся переносителю; о чемъ палата при всякомъ рѣшеніи упомянуть не оставитъ.

320.

О переносѣ дѣлъ неимущихъ безъ заплаты ста рублей для ревизіи въ палату.

Буде же кто неимущъ, и подъ присягою самъ, или чрезъ повѣреннаго утвердитъ распискою, что по неимуществу своему не имѣетъ ста рублей для внесенія въ губернскій Магистратъ, тогда дѣло его безденежно для ревизіи да перенесется въ палату,

321.

О наложеніи пѣни на ябедниковъ и начинателей пустыхъ тяжбъ.

Буде же губернскій Магистратъ найдетъ, что проситель ни малѣйшей правости не имѣлъ вчинать дѣла въ городовомъ Магистратѣ, или Ратушѣ, и что вчиналъ дѣло безъ всякой причины и вида справедливаго основанія, или по одной ябедѣ; тогда за пустое вчинаніе спора и тяжбъ, губернскій Магистратъ наложитъ на него пѣню двадцать пять рублей, кои отдадутся на содержаніе школъ въ томъ городѣ, гдѣ билчеломъ напрасно.

322.

Уголовныя дѣла

Уголовныя дѣла по окончаніи сентен-

do izby dla rewizyi wnosi się; a ieżeli izba usprawiedliwi appelluiącego, lub odmieni cokolwiek wyroku Magistratu guberskiego, w ten czas pieniądze z tego sądu appelluiącemu wrócone będą, o czym izba przy każdey decyzyi namienić nieomieszka.

320.

O przeniesieniu spraw niemaiętnych ludzi bez opłaty sta rublow dla rewizyi do izby.

Jeżeli zaś kto niemaiętny pod przysięgą sam wyzna, albo skryptem przez swego umocowanego, iako dla niedostatku swoiego nie ma sta rublow, któreby wniosł do Magistratu guberskiego, tedy sprawa iego bez pieniędzy przeniesiona będzie do rewizyi izby.

321.

O wskazaniu win ná pieniaczow, i rozpoczynaiących sprawę daremnie

Jeżeli zaś guberski Magistrat znaydzie, że żaluiący nie miał naymnieyszey prawości rozpoczynać dzieła w mieyskim Magistracie, czyli Ratuszu, i że rozpoczynał dzieło bez wszelkiey przyczyny, i pozoru sprawiedliwego fundamentu, ale dla samego tylko pieniactwa tedy zá prożne rozpoczęcie sporow, i procederu, Magistrat guberski wskaże nań winy dwadzieści pięć rublow, które oddadzą się ná utrzymywanie szkół w tym mjeście, gdzie poczynał sprawę daremnie.

322.

Sprawy kryminalne

Sprawy kryminalne po zakończeniu senten-

przeno-

переносятся изъ губернскаго Магистрата для ревизіи въ палату уголовнаго суда.

ціи, не производя ея въ дѣйствіе, да отошлются изъ губернскаго Магистрата для ревизіи въ палату уголовнаго суда.

323.

Члены губернскаго Магистрата докладываютъ по жребію сами.

Когда въ губернскій Магистратъ въ тяжбахъ отъ истца и отвѣтчика всѣ утверждающія правости ихъ грамоты, или словесныя доказательства на бумагѣ написанныя поданы, и отъ нихъ преданы властному рѣшенію губернскаго Магистрата, (то же и по уголовнымъ дѣламъ) тогда, не изключая Предсѣдателя, Засѣдатели того департамента, въ которомъ дѣло гласно, жребій кидаютъ между собою, кому изъ нихъ достанется по сему дѣлу докладывать собранію; при докладѣ того члена, на котораго палъ жребій, прочіе члены прилѣжно смотрятъ, дабы изъ дѣла ничего пропущено не было, и докладъ учиненъ былъ съ точностію, чистосердечно и сходно съ истинною; буде дѣло переносное изъ городовыхъ Магистратовъ, или Ратушъ, то подлинное рѣшеніе и приказаніе тѣхъ судовъ должны быть прочтены, дабы усмотрѣть можно было точность доклада во всякихъ обстоятельствахъ.

324.

По окончаніи доклада приступаютъ ко мнѣнію.

По окончаніи доклада, когда Судьи совершенно поняли какъ существо, такъ и обстоятельства предлагаемаго имъ дѣла,

przenoszą się z Magistratu guberskiego dla rewizyi do izby kryminalnych spraw.

cyi nie przywodząc iey do skutku, maią być odesłane z magistratu guberskiego do izby kryminalnego sądu dla rewizyi.

323.

Członki magistratu guberskiegó czynią o sprawie obsrewacye z losu.

Kiedy do Magistratu guberskiego w procederach od żałuiącego, i obżałowanego wszystkie papiery dowodzące prawości ich rzeczy, także i słowne dowody ná piśmie wypisane sądowi oddane, i od nich iuż sprawa wolnemu wyrokowi Magistratu guberskiego zostawiona będzie (co także i w sprawach kryminalnych rozumieć się ma) tedy niewyłączaiąc Przedsiadaiącego, Zasiadaiący tego departamentu, w którym sprawa toczy się, rzucaią los między sobą, komu z nich wypadnie sprawę tę krótko sądowi wyłuszczyć i uczynić o niey dokładne obserwacye; gdy ten z członkow, ná którego los wypadł, czyni ie, inni pilnie uważaią, aby nic ze sprawy opuszczonego nie było; i obserwacye czynione były punktualnie, wiernie, szczerze, i stosownie do dzieła; ieżeli sprawa iest przeniesiona, z mieyskiego Magistratu, lub Ratuszu, tedy wyrok, i nakaz tych sądow w oryginale przeczytany być ma, aby dokładność obserwacyi we wszystkich okolicznościach dostrzeżona być mogła.

324.

Po zakończeniu obserwacyi, przystępuią do sentencyi.

Po zakończonym wyłuszczeniu, gdy Sędziowie doskonale poięli, iako grunt, tak i okoliczności toczącey się sprawy, po dosta-

te-

ла, по достаточному уваженію и зрѣлому испытанію околичностей, безъ медлѣнія приступаютъ къ рѣшенію, и начнутся мнѣнія.

325.

Порядокъ, какъ подавать мнѣніе.

Младшій членъ скажетъ напередъ существо дѣла, потомъ доказательства, и наконецъ сдѣлаетъ заключеніе основанное на узаконеніи, и за нимъ прочіе члены по старшинству, младшіе напередъ то же дѣлаютъ, и большинство голосовъ дѣло рѣшитъ.

326.

Какъ поступать въ случаѣ раздѣленія голосовъ судейскихъ.

Понеже всякое рѣшеніе дѣла не инако да учинится, какъ точно въ силу узаконеній и по словамъ закона, и слѣдовательно бы въ рѣшеніи разногласія быть не долженствовало; но буде гдѣ при рѣшеніи, паче чаянія, раздѣленіе голосовъ судейскихъ въ гражданскомъ дѣлѣ окажется, то постановляется во 1. что большинство голосовъ дѣло рѣшитъ, 2. буде голоса раздѣлены на равно, тогда голосъ Предсѣдателя даетъ перевѣсъ, 3. разногласіе да внесется въ особенный протоколъ, который не инако откроютъ, какъ тогда, когда дѣло потребуется для ревизіи въ палату.

327.

О трехъ срокахъ засѣданій каждаго года.

Губернскій Магистратъ засѣданіе свое имѣетъ всякій годъ трижды, выключая воскресные и табельные дни; первый

срокъ

teczney rozwadze; i doyrzałym rostrząśnięniu wszystkich stosownośći, nie tracąc czasu, przystępuią do decyzyi, i poczynaią się sentencye.

325.

Porządek dawania sentencyi.

Młodszy członek opowie nayprzód istotę rzeczy, potym dowody, á ná koniec uczyni wniosek, funduiący się ná prawach, á po nim insze członki według starszeństwa; młodsi w przody toż samo czynią, á większość głosow decyduie dzieło.

326.

Jak postąpić w przypadku rożności zdań Sędziowskich.

Ponieważ wszelka decyzya sprawy nieinaczey ma się czynić, iak tylko ná mocy ustaw, i słowami praw, á za tym w decyzyi rożność zdań nie powinnaby była mieć mieysca, wszakże ieśliby gdzie przy decyzyi, nadspodziewanie, zdarzyło się rozdzielenie zdań sędziowskich w sprawie cywilney, tedy postanawia się: 1. Większość głosow decyduie sprawę. 2. Ieżeli głosy ná równo podzielone są, tedy głos Przedsiadaiącego czyni przewagę. 3. Różność zdań wniesiona będzie, w osobny protokuł, który nieinaczey otworzony być ma, tylko w ten czas, kiedy dzieło do izby dla rewizyi odesłać trzeba będzie.

327.

O trzech kadencyach zasiadania do roku.

Guberski Magistrat zasiadanie swoie miewa trzy razy do roku, wyiąwszy dni niedzielne, i uroczyste cywilne; pierwszy termin zasiadania

срокъ засѣданія да будетъ отъ 8. числа Генваря до страстной недѣли, вторый срокъ послѣ Троицына дни по 17 Іюня, третій же срокъ отъ 2. Октября до 18 числа Декабря.

328.

Губернскій Магистратъ начинаетъ срокъ засѣданія прочтеніемъ реэстра дѣламъ.

При открытіи всякаго срока засѣданія, губернскій Магистратъ во первыхъ прочтетъ реэстръ дѣламъ къ его рѣшенію подлежащимъ.

329.

Порядокъ рѣшенію дѣлъ.

Къ рѣшенію же возмутъ въ гражданскомъ департаментѣ послѣ казенныхъ и общественныхъ дѣлъ, дѣла по нижеслѣдующему порядку, 1. дѣла должниковъ для безопасности заимодавцовъ, 2. дѣла о контрактахъ и о купчихъ, 3. дѣла о имѣніяхъ, 4. дѣла тяжебныя людей живущихъ отъ губернскаго Магистрата въ дальнемъ разстояніи, 5. потомъ прочіе споры по разсмотрѣнію судей, 6. наконецъ пространныя дѣла; и буде возможно, то губернскій Магистратъ до разъѣзда своего изъ судебнаго мѣста очиститъ рѣшеніемъ реэстръ такъ, чтобъ ни единое дѣло не осталось.

330.

О скорѣйшемъ рѣшеніи дѣлъ, по которымъ кто содержится подъ стражею.

Наипаче же губернскому Магистрату предписывается оканчивать въ одинъ срокъ дѣла, по которымъ кто содержится подъ стражею; и буде на губернскій Ма-

nia ma być od ośmego ſtycznia, do wielkiego tygodnia; drugi od S. Tróycy do dwudzieſtego ſiodmego czerwca, trzeci od wtórego października do ośmnáſtego grudnia.

328.

Guberſki Magiſtrat zaczyna kadencyę przeczytaniem regeſtru ſpraw.

Przy odkryciu każdego terminu zaſiadania Magiſtrat guberſki nayprzód przeczyta regeſtr ſpraw do decyzyi iego należących.

329.

Porządek decydowania ſpraw.

Do decyzyi zaś wezmą w departamencie cywilnym po ſkarbowych, i publicznych działach ſprawy porządkiem niżey opiſanym. 1. Sprawy dłużnikow dla beſpieczeńſtwa wierzycielow. 2. Sprawy o kontraktach, i kuplach. 3. Sprawy o maiątek." 4. Sprawy procederowe ludzi żyiących w odległości od guberſkiego Magiſtratu. 5. Potym inne procedera według rozſądku Sędziow. 6. Ná koniec ſprawy obſzerne; i ieżeli to być może, tedy guberſki Magiſtrat przed roziachaniem ſię ſwoim oczyści decyzyami regeſtr tak, żeby ani iedney ſprawy niezoſtało.

330

O prędkim decydowaniu ſpraw dla ktorych kto zoſtaie pod ſtrażą.

Naybardziey zaś guberſkiemu Magiſtratowi zaleca ſię kończyć ná iedney kadencyi te ſprawy dla których kto zoſtaie pod ſtrażą, i ieżeli guberſki Magiſtrat będzie oſkarżony że ta-

Магистратъ жалобы будутъ, что таковое дѣло оставилъ три срока безъ рѣшенія, то члены губернскаго Магистрата лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго, или его наслѣдниковъ, или школъ.

331.

О чрезвычайныхъ засѣданіяхъ губернскаго Магистрата.

Буде нужда того требуетъ, или по позыву Губернатора, то губернскій Магистратъ засѣдаетъ и въ прочія времена года.

332.

Во время распущенія губернскаго Магистрата, остается по два члена въ каждомъ департаментѣ.

Когда губернскій Магистратъ не въ собраніи, тогда засѣдаютъ по мѣсячно по два члена въ каждомъ департаментѣ, кои ни рѣшить дѣла, ни обнародованій ни какихъ дѣлать не могутъ, но резолюціи временныя, а не рѣшительныя по текущимъ дѣламъ дать могутъ.

333.

Когда всѣ дѣла въ срокъ засѣданія не окончаны, какъ ихъ кончить.

Буде же случится, что въ срокъ засѣданія всѣ дѣла не окончаны, тогда Предсѣдатели должны остаться въ засѣданіи съ двумя членами каждаго департамента для окончанія предлежащаго.

334.

О Прокурорѣ и Стряпчихъ.

При губернскомъ Магистратѣ находятся.
Прокуроръ.
Стряпчей казенныыхъ дѣлъ.
Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

ГЛА-

takowe dzieło w przeciągu trzech kadencyi rozſądzić omieſzkał, tedy członki guberſkiego Magiſtratu ukarani będą odięciem im roczney penſyi ná rzecz cierpiącego, lub iego naſtępcow, albolitęż ná ſzkoły.

331.

O nadzwyczaynym zaſiadaniu guberſkiego Magiſtratu.

Jeżeli potrzeba wyciąga, albo gubernator przyzowie, tedy guberſki Magiſtrat i w inne czaſy zaſiada.

332.

W czaſie nie agitowania ſię guberſkiego Magiſtratu zoſtaie po dwu w każdym departamencie.

Kiedy guberſki Magiſtrat nie ieſt zgromadzony, tedy zaſiadaią mieſięcznie po dwu członkow w każdym departamencie, którzy ani decydować ſprawy, ani publikacyi żadnych czynić niemogą, ale rezolucye tym czaſowe á nie decyduiące w potocznych ſprawach dać mogą.

333.

Jeżeli wſzyſtkie ſprawy w czaſie kadencyi nie zakończono, iak ie kończyć.

Jeżeli ſię zdarzy że w czaſie kadencyi nie wſzyſtkie ſię ſprawy rozſądziły, tedy Przedſiadaiący zoſtanie z dwoma Zaſiadaiącemi, którzy zoſtać powinni dla ukończenia pozoſtałych ſpraw.

334.

O Prokurorze, i Adwokatach.

Przy guberſkim Magiſtracie znayduią ſię:
Prokuror.
Adwokat ſpraw ſkarbowych.
Adwokat ſpraw kryminalnych.

ROZ-

ГЛАВА XXIII.

О СУДѢ НАЗЫВАЕМОМЪ, НИЖНЯЯ РАСПРАВА И ЕГО ДОЛЖНОСТИ.

335.

Учреждается нижняя расправа.

Въ тѣхъ городахъ и округахъ, гдѣ жительство имѣютъ однодворцы, или всякихъ прежнихъ службъ служивые люди, или черносошные, или государственные крестьяне, или Государевы крестьяне приписные къ какимъ ни есть мѣстамъ, или заводамъ; то для таковыхъ: какъ въ 75 статьѣ написано, дозволяется въ губерніи учредить по усмотрѣнію Главнокомандающаго, смотря на пользу и нужды, и соображаясь съ обширностію губерніи и обстоятельствами разнообразныхъ уѣздовъ, у десяти до тридцати тысячь душъ по одному суду подъ названіемъ, нижняя расправа; ямщики же, экономическіе и дворцовые крестьяне и прочіе временно въ коронномъ управленіи состоящіе, вѣдомы да будутъ судомъ и расправою на такомъ же основаніи въ нижней расправѣ.

336.

О засѣдающихъ въ нижней расправѣ.

Въ нижней расправѣ засѣдаетъ расправный Судья, и восемь Засѣдателей, изъ коихъ двое отсылаются для засѣданія въ нижнемъ земскомъ судѣ, и двое для засѣданія въ совѣстномъ судѣ, по дѣламъ до ихъ селеній касающимся; опре-

дѣ-

ROZDZIAŁ XXIII.

O SĄDZIE NAZYWAIĄCYM SIĘ NIZSZA ROSPRAWA I JEGO POWINNOSCI.

335.

Ustanawia ſię niżſza rosprawa.

W Tych miaſtach, i powiatach, gdzie mieſzkaią iedno-dworcy, lub rozmaitych wprzódy służb służebni ludzie, lub czarnoſoſzni, lub koronni poddani; lub poddani Monarſzy przypiſani do iakichkolwiek fabryk, lub mieyſc, tedy dla takowych, iako ſię powiedziało w punkcie 75. pozwala ſię uſtanowić, zá rozpatrzeniem Głowno-kommderuiącego, wzgląd maiąc ná pożytek, i potrzebę, oraz ſtoſuiąc ſię do rozległości, i okoliczności rozmaitych powiatow, dla znayduiących ſię w liczbie od dzieſięciu, do trzydzieſtu tyſięcy duſz po iedney juryzdykcyi pod imieniem: roſprawa niżſza; jamſzczyki zaś ekonomiczni i zamkowi chłopi, i inni w tymczaſowym koronnym poſiadaniu zoſtaiący, będą ſię ſądzić, i roſprawiać ná takimże fundamencie w roſprawie niżſzey.

336,

O zaſiadaiacych w roſprawie niżſzey.

W niżſzey roſprawie zaſiada roſprawny Sędzia, i ośm Zaſiadaiących, z których dway poſyłaią ſię do niżſzego ziemſkiego ſądu, dway do ſądu ſumiennego dla zaſiadania w ſprawach tyczących ſię do ich oſad; naznaczaią ſię zaś oni co lat trzy, iako o tym powiedziało ſię w punkcie 75.

O

дѣляются же они чрезъ три года, какъ о томъ предписано въ статьѣ 75.

337.

О должности нижней расправы.

Должность нижней расправы есть отправлять для тѣхъ селенїй и людей, для которыхъ сей судъ установленъ, правосудїе какъ по уголовнымъ, такъ и по гражданскимъ дѣламъ.

338.

Нижняя расправа не инако вступаетъ въ разборъ дѣла, какъ по жалобѣ, иску, сообщенїю, или повелѣнїю.

Нижняя расправа сама собою не вступается ни въ какїй разборъ, но принимается за дѣло, или по жалобѣ, или иску частныхъ людей, или Стряпчихъ, или по сообщенїю другаго суда, или по повелѣнїю той губернїи губернскаго правленїя, или палатъ, или верьхней расправы.

339.

Нижняя расправа должна съ Землемѣромъ осматривать спорныя межи и границы.

Какъ нижняя расправа имѣетъ разбирать и всѣ о земляхъ споры, то долженъ сей судъ (буде нужда того требуетъ) общe съ присяжнымъ Землемѣромъ осматривать на мѣстѣ спорныя межи и границы, объявя какъ истцу, такъ и отвѣтчику срокъ такого смотра за шесть недѣлъ.

340.

Дѣла, кои касаться могутъ обще до уѣзднаго суда, горо-

Дѣла же такого рода, кои касаться могутъ вообще какъ до нижней расправы, такъ до городоваго Магистрата и до уез-

337.

O powinności niższey rosprawy.

Powinność niższey rosprawy iest, dawać tym osadom, i ludziom, dla których sąd ich ustanowiony, sprawiedliwość, iako w kryminalnych sprawach, tak też i w cywilnych.

338.

Niższa rosprawa nie inaczey przystępuie do sprawy, tylko za żałobą, pozwem, kommunikacyą, lub rozkazem.

Niższa rosprawa sama przez się nie wdaie się w żadne rozpoznawanie sprawy, ale przystępuie do niey albo zá wyniesioną żałobą, lub pozwem, czyli od partykularnych osob, czyli od Adwokatow, albo zá odebraniem kommunikacyi od drugiego sądu, albo zá rozkazem rządu guberskiego tey gubernii, lub izb, lub wyższey rosprawy.

339.

Niższa rosprawa winna iest z Mierniczym wyieżdżáć dla opatrzenia spornych miedz, i granic

Ponieważ niższa rosprawa, ma rozpoznawać i wszystkie gruntowe sprawy, tedy winien iest sąd ten (ieśli tego potrzeba będzie) wraz z przysięźnym Mierniczym opatrować ná gruncie sporne miedze i granice, obiawiwszy iako pozywaiącey, tak i pozwaney stronie termin takowego opatrzenia zá niedziel sześć.

340.

Sprawy mogące się tyczeć wraz do powiatowego sądu, miey-

Sprawy zaś takowego gatunku, które należeć razem mogą, tak do niższey rosprawy, iako też i do magistratu mieyskiego, lub po-

довнаго Магистрата и до нижней расправы, рѣшатся обще тѣмиже судами.

уѣзднаго суда, должны быть разобраны, и рѣшены обще же тѣми судами, до коихъ оныя подлежатъ.

341.

Какъ дѣло переносить изъ нижней расправы въ верьхнюю расправу.

Буде кто недоволенъ рѣшенїемъ нижней расправы, тотъ чрезъ недѣлю неудовольствїе свое да объявитъ сему суду самъ, или чрезъ Стряпчаго; и тогда жалобу свою внести можетъ въ верьхнюю расправу, но напередъ да внесетъ двадцать пять рублей въ нижнюю расправу. Сїи деньги вѣрно и хранятся въ нижней расправѣ до рѣшенїя верьхней расправы; сверьхъ же того переноситель да распишется вмѣсто присяги, что онъ по истиннѣ думаетъ, что онъ правое дѣло имѣетъ, или Стряпчей его то же учинитъ; и буде верьхняя расправа найдетъ, что переносъ, или аппелляцїя учинены безъ всякой правости, и нижней расправы рѣшенїе оправдаетъ, тогда внесенныя деньги останутся въ нижней расправѣ и отдадутъ ихъ въ проценты, кои употребляются по опредѣленїю и произволенїю нижней расправы по прошествїи всякаго года.

342.

Запрещается переносъ изъ нижней расправы въ верьхнюю расправу въ дѣлѣ ниже двадцати пяти рублей.

Переносъ дѣла изъ нижней расправы въ верьхнюю расправу запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго настоящая цѣна ниже двадцати пяти рублей.

ſkiego magiſtratu i niżſzey roſprawy decyduią ſię weſpół przez też ſądy.

wiatowego ſądu, maią być roſtrząſane i decydowane weſpół od tychże ſądow, do których należą.

341.

Jak przenoſić ſprawy z niżſzey roſprawy do wyżſzey roſprawy.

Jeżeli kto niekontentuie ſię wyrokiem niżſzey roſprawy, tedy ten ma obiawić w tygodniu niekontentowanie ſię ſwoie u tegoż ſądu ſam, lub przez umocowanego, i w ten czas może zanieść żałobę ſwoię w wyżſzey roſprawie, ale wprzódy ma wnieść do roſprawy niżſzey dwadzieści pięć rublow. Te pieniądze w roſprawie niżſzey wiernie dochowuią ſię do decyzyi roſprawy wyżſzey. Prócz tego appelluiący zamiaſt przyſięgi wyzna ná piſmie ſam lub iego umocowany, iako w ſumieniu ſwoim przekonany ieſt, że ma ſprawiedliwą ſprawę; á ieżeli wyżſza roſprawa oſądzi, że przenieſienie ſprawy czyli appellacya uczyniona bez wſzelkiey prawości, i roſprawy niżſzey wyrok potwierdzi, w ten czas wnieſione pieniądze zoſtaną w roſprawie niżſzey, i oddadzą ie ná procent, który użyty będzie, według woli, i przepiſu niżſzey roſprawy po upłynieniu każdego roku.

342.

Zabrania ſię przenoſić ſprawę z niżſzey roſprawy do roſprawy wyżſzey o rzecz mnieyſzą niżeli 25. rublow.

Przenieſienie ſprawy, czyli appellacya z roſprawy niżſzey do roſprawy wyżſzey zábrania ſię, gdy ſpór idzie o rzecz, którey rzetelna wartość ieſt mnieyſza od dwudzieſtu pięciu rublow.

343.

Какъ теряется право переноса изъ нижней расправы въ верьхнюю расправу.

Буде срокъ переноса кто пропуститъ, денегъ не внесетъ въ нижнюю расправу, и не распишется вмѣсто присяги, какъ о семъ въ 341 статьѣ предписано, тотъ теряетъ право переноса.

344.

Какъ дѣло изъ нижней расправы отсылается въ верьхнюю расправу и проч.

Когда же и срокъ сохраненъ и деньги внесены и расписка въ нижней расправѣ отдана, тогда нижняя расправа увѣдомляетъ о томъ верьхнюю расправу, и дѣло въ верьхнюю расправу отсылается, и буде верьхнею расправою оправданъ будетъ переноситель, или верьхняя расправа малое что перемѣнитъ въ рѣшеніи нижней расправы, тогда деньги изъ того суда возвратятся переносителю, о чемъ верьхняя расправа при всякомъ рѣшеніи упомянуть не оставитъ.

345.

О переносѣ дѣлъ неимущихъ безъ заплаты двадцати пяти рублей въ верьхнюю расправу.

Буде же кто неимущъ, и подъ присягою самъ, или чрезъ повѣреннаго утвердитъ распискою, что по неимуществу своему не имѣетъ двадцати пяти рублей для внесенія въ нижнюю расправу, тогда дѣло его безденежно перенесется въ верьхнюю расправу.

346.

О покупкѣ земель.

Кто въ подсудномъ вѣдомствѣ нижней расправы купитъ землю, тотъ купчую да объявитъ въ нижней расправѣ, и буде куп-

343.

Jak się traci prawo appellacyi.

Jeżeli kto terminu appellacyi uchybi, pieniędzy nie wniesie do rosprawy niższey i nie da skryptu, iako o tym powiedziało się w punkcie 341. tedy ten traci prawo appellacyi.

344.

Jak się odsyła sprawa z niższey rosprawy do wyższey rosprawy.

Jeżeli zaś termin zachowany, i pieniądze wniesione, i skrypt oddany do rosprawy niższey, tedy rosprawa niższa daie wiedzieć o tym rosprawie wyższey, i sprawa odsyła się do rosprawy wyższey; á ieżeli wyrokiem rosprawy wyższey usprawiedliwiony będzie appelluiący, lub ieśli rosprawa wyższa odmieni cokolwiek w wyroku rosprawy niższey, tedy pieniądze z tego sądu, zwrócone będą appelluiącemu, o czym iednak rosprawa wyższa przy każdym wyroku uczynić wzmiankę niеomieszka.

345.

O przeniesieniu sprawy nie maiętnych bez opłaty dwudziestu pięciu rublow do wyższey rosprawy.

Jeżeli kto nie maiętny, i pod przysięgą sam, albo skryptem przez umocowanego wyzna, że dla niedostatk' swoiego nie ma dwudziestu pięciu rublow, któreby wniosł do rosprawy niższey, tedy sprawa iego bez pieniędzy póyść ma do rosprawy wyższey.

346.

O kupli gruntow.

Kto w mieyscu iuryzdykcyi niższey rosprawy kupi grunt, ten prawo swoiego kupna obiawi w rosprawie niższey; i ieżeli prawo

ku-

купчая законамъ не противна, то нижняя расправа къ судейскимъ дверямъ прибьетъ листъ, что земля таковая куплена такимъ, и за такую цѣну, и о семъ сообщитъ въ верьхнюю расправу, дабы и она то же учинила; и буде чрезъ два года никто не явится для спора, то впредь всякій споръ да уничтожится, и земля за покупщикомъ да утвердится.

347.

О трехъ срокахъ засѣданій каждаго года.

Нижняя расправа собирается три раза, или срока въ году, буде нѣтъ дѣлъ чрезвычайныхъ; первый срокъ отъ 8 Генваря до страстной недѣли, вторый срокъ послѣ Троицына дни до 27 Іюна, а третій срокъ отъ 2 Октября по 18 Декабря,

348.

О скорѣйшымъ окончаніи дѣлъ, по которымъ кто содержится подъ стражею.

Нижней расправѣ предписывается оканчивать въ одинъ срокъ дѣла, по которымъ кто содержится подъ стражею; и буде на нижнюю расправу жалобы будутъ, что дѣло таковое оставила три срока засѣданій безъ рѣшенія, то члены нижней расправы лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго, или его наслѣдниковъ, или уѣздныхъ школъ.

349.

О чрезпычайныхъ засѣданіяхъ нижней распрапы.

Буде нужда того требуетъ, или по приказанію Губернатора, или по повелѣнію верьхней расправы; то нижняя расправа засѣдаетъ и въ прочія времена года.

kupli zgadza ſię z prawami, tedy niżſza roſprawa do drzwi ſądowych przybiie kartę, iako grunt takowy kupiony przez tego, i zá taką cenę, i o tym kommunikuie roſprawie wyżſzey, aby toż ſamo uczyniła; á ieżeli w ciągu lat dwóh nikt kweſtyonować nie będzie, tedy ná potym wſzelkie kweſtye upadać maią; á grunt kupuiącemu utwierdzi ſię.

347

O trzech kadencyach zaſiadania każdego roku.

Niżſza roſprawa zgromadza ſię trzy razy do roku, albo ná trzy termina, ieśli dzieł nadzwyczaynych nie ma, pierwſzy termin od oſmego ſtycznia, do wielkiego tygodnia, drugi, od dnia Swiętey Trócy, do dwudzieſtego ſiodmego czerwca, trzeci, od drugiego października, do ośmnaſtego grudnia.

348.

O nayprędſzym decydowaniu ſpraw dla których kto zoſtaie pod ſtrażą.

Roſprawie niżſzey zaleca ſię kończyć ſprawy w ciągu iedney kadencyi te, dla których kto zoſtaie pod ſtrażą; á ieżeli ná roſprawę niżſzą zaydzie ſkarga, iż dzieło takowe w ciągu trzech kadencyi bez wyroku zoſtało, tedy członki roſprawy niżſzey ukarani będą odięciem im roczney penſyi ná rzecz cierpiącego lub iego naſtępcow, lub ſzkòł powiatowych.

349.

O nadzwyczaynym zaſiadaniu niżſzey roſprawy.

Jeżeli potrzeba tego wyciąga, alboliteż zaydzie rozkaz Gubernatora, lub wyżſzey roſprawy, tedy niżſza roſprawa zaſiada w inne czaſy.

ROZ-

ГЛАВА XXIV.

О СУДѢ НАЗЫВАЕМОМЪ, ВЕРЬХНЯЯ РАСПРАВА.

350.

Учреждается верьхняя расправа.

Въ губерніи, гдѣ учреждена нижняя расправа, тамъ учреждается судъ подъ названіемъ: верьхняя расправа; и буде обширность губерніи того требуетъ, то дозволяется учредить въ губерніи болѣе одной верьхней расправы.

351.

О присутствующихъ въ верьхней расправѣ.

Въ верьхней расправѣ засѣдаютъ первый и вторый Предсѣдатели и десять Засѣдателей.

352.

О выборѣ десяти Засѣдателей.

Десять Засѣдателей выбираются чрезъ всякіе три года тѣми селеніями, кои составляютъ подсудное вѣдомство той верьхней расправы, и о коихъ въ 75 и 335 статьѣ упомянуто.

353.

О раздѣленіи верьхней расправы на два департамента.

Верьхняя расправа раздѣляется на два департамента.

354.

Первый департа-

Первому департаменту верьхней рас-

ROZDZIAŁ XXIV.

O SĄDZIE ZWANYM ROSPRAWA WYZSZA.

350.

Ustanawia się rosprawa wyższa.

W Każdey gubernii gdzie się ustanowiła niższa rosprawa, ustanawia się sąd, pod imieniem: rosprawa wyższa; á ieżeli rozległość gubernii tego wyciąga, tedy dozwala się ustanowić w gubernii więcey wyższych rospraw.

351.

O zasiadaiących w wyższey rosprawie.

W wyższey rosprawie zasiadaią pierwszy i drugi Przedsiadaiący, i dziesięciu Zasiadaiących.

352.

O wyborze dziesięciu zasiadaiących.

Dziesięciu zasiadaiących wybieraią się co trzy lata od tych osad, które składaią iuryzdykcyę tey wyższey rosprawy, i o których powiedziało się w punkcie 75, i 335.

353.

Wyższa rosprawa dzieli się ná dwa departamenta.

Wyższa rosprawa dzieli się ná dwa departamenta.

354.

Pierwszy departa-

Pierwszemu departamentowi wyższey ro-

 sprawy

ментъ имѣетъ уголовныя дѣла.

правы поручается судъ уголовныхъ дѣлъ.

355.

Вторый департаментъ имѣетъ судъ гражданскій.

Второму департаменту верьхней расправы поручается судъ гражданскихъ дѣлъ.

356.

Въ верьхней расправѣ въ каждомъ департаментѣ засѣдаетъ одинъ Предсѣдатель и пять Засѣдателей.

Въ первомъ департаментѣ верьхней расправы засѣдаетъ первый Предсѣдатель и пять Засѣдателей; во второмъ же департаментѣ засѣдаетъ вторый Предсѣдатель и пять Засѣдателей.

357.

Буде нѣтъ уголовныхъ дѣлъ, тогда оба департамента раздѣляютъ трудъ.

Буде же не случится уголовныхъ дѣлъ, тогда оба департамента раздѣляютъ трудъ въ отправленіи гражданскаго правосудія.

358.

Верьхней расправѣ подчинены нижняя расправа, и (гдѣ нѣтъ верьхняго земскаго суда) нижній земскій судъ.

Верьхней расправѣ подчинены нижняя расправа и нижній земскій судъ, буде гдѣ нѣтъ верьхняго земскаго суда, а гдѣ есть верьхній земскій судъ, тамъ нижній земскій судъ подчиненъ верьхнему земскому суду.

359.

Какія дѣла непосредственно вносятся въ верьхнюю расправу.

Въ верьхнюю расправу вносятся всѣ дѣла по аппелляціи на нижнюю расправу, жалобы и тяжбы до подсудныхъ ей селеній и людей какъ уголовныя, такъ и

граж-

ment ma ſprawy kry-minalne. ſprawy, porucza ſię ſąd kryminalnych ſpraw.

355.

Drugi departament ſądzi ſprawy cywilne. Drugiemu departamentowi wyżſzey roſprawy, porucza ſię ſąd ſpraw cywilnych.

356.

W wyżſzey roſprawie w każdym departamencie zaſiada ieden Przedſiadaiący, i pięciu zaſiadaiących. W pierwſzym departamencie zaſiada pierwſzy Przedſiądaiący, i pięciu Zaſiadaiących, w drugim departamencie Przedſiadaiący drugi, i pięciu Zaſiadaiących.

357.

Jeżeli nie ma ſpraw kryminalnych, tedy obydwa departamenta rozdzielaią pracę. Jeżeli niezdarzą ſię kryminalne ſprawy, tedy obydwa departamenta rozdzielaią pracę ſądzenia ſpraw cywilnych.

358.

Do wyżſzey roſprawy należy ſąd roſprawy niżſzey, á gdzie nie ma ziemſkich wyżſzych ſądow, tedy i niżſzy ziemſki. Do zwierzchności roſprawy wyżſzey należą: niżſza roſprawa, i niżſzy ziemſki ſąd, gdzie nie ma wyżſzego ziemſkiego ſądu, á gdzie ieſt wyżſzy ziemſki ſąd, tam niżſzy ziemſki ſąd należy do wyżſzego ziemſkiego ſądu.

359.

Które ſprawy należą proſtó do roſprawy wyżſzey. Do roſprawy wyżſzey wnoſzą ſię wſzyſtkie ſprawy z appellacyi od roſprawy niżſzey, żałoby i procedera reguluiących ſię do oſad, i ludzi iey iuryzdykcyi, tak kryminalne, iako

 też

гражданскія или до цѣлаго селенія, или до права Стряпчихъ касающіяся. Сіи дѣла и переносы, или аппелляціи на нижнія расправы и на нижній земскій судъ (гдѣ сей верьхней расправѣ подчиненъ) непосредственно до верьхней расправы принадлежатъ.

360.

Какъ дѣло переносить изъ верьхней расправы въ палату.

Буде кто недоволенъ рѣшеніемъ верьхней расправы, тотъ чрезъ недѣлю неудовольствіе свое да объявитъ сему суду; и тогда жалобу свою для ревизіи внести можетъ въ палату, въ которую дѣло подлежитъ, но напередъ да внесетъ сто рублей. Сіи деньги въ верьхней расправѣ вѣрно и хранятся до рѣшенія палаты; сверьхъ же того переноситель да распишется вмѣсто присяги, что онъ по истиннѣ думаетъ, что онъ правое дѣло имѣетъ, или Стряпчей его то же учинитъ; и буде палата по ревизіи дѣла его обвинитъ, тогда внесенныя деньги останутся въ верьхней расправѣ, и отдадутъ ихъ въ проценты, кои употребляются по опредѣленію и произволенію верьхней расправы по прошествіи всякаго года. Стряпчіе казенныхъ и уголовныхъ дѣлъ отъ взноса ста рублей увольняются, ибо ихъ должность есть общественная, только вмѣсто присяги расписаться они должны.

361.

Запрещается пе-

Переносъ дѣла изъ верьхней расправы

въ

lub cywilne też do całey osady, albo do prawa Adwokatow należące. Takowe sprawy, i appellacye, od niższey rosprawy, i niższego ziemskiego sądu (gdzie ten sąd do zwierzchności wyższey rosprawy należy.) prosto należą do sądu rosprawy wyższey.

360.

Jakim sposobem przenoszą się sprawy z wyższey rosprawy do izby dla rewizyi.

Jeżeli kto niekontentuie się wyrokiem wyższey rosprawy, ten w terminie iednego tygodnia niekontentowanie się swoie u tego sądu obiawi; i w ten czas zanieść może żałobę swoię w izbie o rewizyą, do którey sprawa iego należeć może, ale wprzódy wniesie sto rublow. Te pieniądze w wyższey rosprawie wiernie zachowuią się, aż do decyzyi izby; prócz tego appelluiący zamiast przysięgi ma wyznać ná piśmie sam, albo przez swego plenipotenta, iako w sumieniu swoim przekonany iest, że ma sprawę sprawiedliwą; á ieżeli izba po rewizyi dzieła uzna go być winnym, tedy wniesione pieniądze zostaną w wyższey rosprawie, i oddadzą ie ná procenty, które obrócone będą według woli, i rozkazu wyższey rosprawy, po upłynieniu każdego roku. Adwokaci skarbowych, i kryminalnych spraw od wniesienia sta rublow uwalniaią się, albowiem ich powinność iest usługą publiczną, wszakże zamiast przysięgi skrypt dać powinni.

361.

Zabrania appellacyi

Appellacya od wyższey rosprawy niedozwala.

реносъ изъ верьхней расправы въ палату въ дѣлѣ ниже ста рублей.

въ палату запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго настоящая цѣна есть ниже ста рублей.

362.

Какъ теряется право переноса изъ верьхней расправы въ палату.

Буде срокъ переноса кто пропуститъ, денегъ не внесетъ, и не распишется вмѣсто присяги, какъ о семъ въ 360 статьѣ предписано, тотъ теряетъ право переноса.

363.

Какъ дѣло изъ верьхней расправы отсылается въ палату и проч.

Когда же и срокъ сохраненъ и деньги внесены и расписка въ верьхней расправѣ отдана, тогда верьхняя расправа увѣдомляетъ о томъ палату, и дѣло въ палату для ревизіи внесется; и буде палатою оправданъ будетъ переноситель, или палата малое что перемѣнитъ въ рѣшеніи верьхней расправы, тогда деньги изъ того суда возвратятся переносителю; о чемъ палата при всякомъ рѣшеніи упомянуть не оставитъ.

364.

О переносѣ дѣлъ неимущихъ безъ заплаты ста рублей для ревизій въ палату.

Буде же кто неимущъ, и подъ присягою самъ, или чрезъ повѣреннаго утвердитъ распискою, что по неимуществу своему не имѣетъ ста рублей для внесенія въ верьхнюю расправу, тогда дѣло его безденежно для ревизіи да перенесется въ палату.

w sprawach o rzecz wartuiącą mniey niżeli 100 rublow.

zwala się, ieśli sprawa iest o rzecz, którey rzetelna wartość iest mnieysza niżeli sto rublow.

362.

Jak się traci prawo appellacyi.

Jeżeli kto termin appellacyi opuści, pieniędzy nie wniesie do wyższey rosprawy, i zamiast przysięgi skryptu nie da, iako o tym w punkcie 360. powiedziało się, ten traci appellacyi prawo.

363.

Jak sprawa odsyła się z rosprawy wyższey, do izby i t. d.

Kiedy zaś, i termin zachowany, i pieniądze wniesione, i skrypt oddany, tedy wyższa rosprawa uwiadamia o tym izbę, i sprawa do izby dla rewizyi wnosi się; a ieżeli izba usprawiedliwi appelluiącego, lub odmieni cokolwiek wyroku wyższey rosprawy, w ten czas pieniądze z tego sądu appelluiącemu powrócone będą, o czym izba przy każdey decyzyi namienić nieomieszka.

364.

O przeniesieniu spraw niemaiętnych bez opłaty sta rublow dla rewizyi do izby.

Jeżeli zaś kto niemaiętny pod przysięgą sam, albo skryptem przez swego umocowanego wyzna, iako dla niedostatku swoiego nie ma sta rublow, któreby wniosł do wyższey rosprawy, tedy sprawa iego bez pieniędzy przeniesiona będzie do rewizyi izby.

365.

О наложеніи пѣни на ябедниковъ и начинателей пустыхъ тяжбъ.

Буде же верьхняя расправа найдетъ, что проситель ни малѣйшей правости не имѣлъ всчинать дѣла въ нижней расправѣ и что всчиналъ дѣло безъ причины и вида справедливаго основанія, или по одной ябедѣ, тогда за пустое всчинаніе спора и тяжбы верьхняя расправа наложитъ на него пѣню двадцать пять рублей, кои отдадутся на содержаніе школъ въ томъ уѣздѣ, гдѣ билчеломъ напрасно.

366.

Уголовныя дѣла переносятся изъ верьхней расправы для ревизіи въ палату уголовнаго суда.

Уголовныя дѣла по окончаніи сентенціи, не производя ея въ дѣйствіе, да отошлются изъ верьхней расправы для ревизіи въ палату уголовнаго суда.

367.

Члены верьхней расправы докладываютъ по жребію сами, или чрезъ присяжнаго повѣреннаго.

Когда въ верьхнюю расправу въ тяжбахъ отъ истца и отвѣтчика всѣ утверждающія правости ихъ грамоты, или словесныя доказательства на бумагѣ написанныя поданы и отъ нихъ преданы властному рѣшенію верьхней расправы, (то же и по уголовнымъ дѣламъ) тогда, не изключая Предсѣдателя, Засѣдатели того департамента, въ которомъ дѣло гласно, жребій кидаютъ между собою, кому изъ нихъ достанется по сему дѣлу докладывать собранію; при докладѣ того члена, на котораго палъ жребій,

или

365.

O wſkazaniu win nú pieniaczow, i rozpoczynaiących ſprawę daremnie

Jeżeli zaś wyżſza roſprawa znaydzie, że żałuiący nie miał naymnieyſzey prawości rozpoczynać dzieła w niżſzey roſprawie, i że rozpoczynał dzieło bez wſzelkiey przyczyny, i pozoru ſprawiedliwego fundamentu, ale dla ſamego tylko pieniactwa, tedy zá próżne rozpoczęcie ſporow, i procederu, wyżſza roſprawa wſkaże nań winy dwadzieści pięć rublow, które oddadząſię ná utrzymywanie ſzkół w tym powiecie, gdzie poczynał ſprawę daremnie.

366.

Sprawy kryminalne przenoſzą ſię z wyżſzey roſprawy dla rewizyi do izby kryminalnego ſądu.

Sprawy kryminalne po zakończeniu ſentencyi nieprzywodząc ie do ſkutku maią być odeſłane z wyżſzey roſprawy do izby kryminalnego ſądu dla rewizyi.

367.

Członki wyżſzey roſprawy czynią o ſprawie obſerwacye z ioſu ſami, lub przez plenipotenta.

Kiedy do roſprawy wyżſzey w ſprawach ſpornych od żałuiącego i obżałowanego wſzyſtkie papiery dowodzące prawości ich rzeczy, także i ſłowne dowody ná piſmie wyrażone, ſądowi oddane, i od nich iuż ſprawa wolnemu wyrokowi roſprawy wyżſzey zoſtawiona będzie (co rozumieć ſię ma w ſprawach kryminalnych) tedy nie wyłączaiąc Przedſiadaiącego, Zaſiadaiący tego departamentu, w którym ſprawa toczy ſię, rzucaią los między ſobą, komu z nich wypadnie ſprawę tę krótko ſądowi wyłuſzczyć, i uczynić o niey dokładne obſerwacye; gdy ten z członkow na-

Kk

или того присяжнаго повѣреннаго, кому онъ докладъ ввѣритъ, (ибо члену верьхней расправы дозволяется, лишь бы самъ при томъ былъ, докладывать чрезъ присяжнаго повѣреннаго) прочіе члены прилѣжно смотрятъ, дабы изъ дѣла ничего пропущено не было, и докладъ учиненъ былъ съ точностію, чистосердечно и сходно съ истинною; буде дѣло переносное изъ нижнихъ судовъ, то подлинно рѣшеніе и приказаніе тѣхъ судовъ должны быть прочтены, дабы усмотрѣть можно было точность доклада во всякихъ обстоятельствахъ,

368.

По окончании доклада приступаютъ ко мнѣнію.

По окончаніи доклада, когда судіи совершенно поняли какъ существо, такъ и обстоятельства предлагаемо имъ дѣла, по достаточному уваженію и зрѣлому испытанію околичностей, безъ медлѣнія приступаютъ къ рѣшенію, и начнутся мнѣнія.

369.

Порядокъ, какъ подавать мнѣнія.

Младшій членъ скажетъ напередъ существо дѣла, потомъ доказательства, и наконецъ сдѣлаетъ заключеніе основанное на узаконеніи, и за нимъ прочіе члены по старшинству, младшіе напередъ то же дѣлаютъ, и большинство голосовъ дѣло рѣшитъ.

370.

Какъ поступать

Понеже всякое рѣшеніе дѣла не инако

пъ

ná którego los wypadł czyni ie, lub przyſieżny plenipotent któremu on poruczył wyłuſzczenie ſprawy (albowiem członkowi roſprawy wyżſzey dozwala ſię czynić wyłuſzczenie przez przyſięgłego plenipotenta, byleby tylko ſam był przytomny) inni pilnie uważaią, aby nic opuſzczonego ze ſprawy nie było, i wyłuſzczenie było uczynione punktualnie, wiernie, ſzczerze, i ſtoſownie do dzieła; ieżeli ſprawa ieſt przenieſiona z niżſzych ſądów, tedy wyrok, i nakaz tych ſądow w oryginale przeczytany być ma, aby dokładność obſerwacyi we wſzyſtkich okolicznościach doſtrzeżona być mogła.

368.

Po zakończeniu wyłuſzczenia ſprawy, przyſtępuią do ſentencyi.

Po zakończonym wyłuſzczeniu, gdy ſędziowie doſkonale poięli, iako grunt, tak i okoliczności toczącey ſię ſprawy, po doſtateczney rozwadze, i doyrzałym roztrząſnieniu wſzyſtkich ſtoſowności, nietracąc czaſu przyſtępuią do decyzyi, i poczynaią ſię ſentencye.

369.

Porządek dawania ſentencyi.

Młodſzy członek opowie nayprzód iſtotę rzeczy, potym dowody, á ná koniec uczyni wnioſek, funduiący ſię ná prawach, á po nim inſze członki według ſtarſzeńſtwa; młodſi wprzódy toż ſamo czynią, á większość głoſow decyduie dzieło.

370.

Jak poſtąpić w

Ponieważ wſzelka decyzya ſprawy nie

 ina-

въ случаѣ раздѣленія голсовъ судейскихъ.

да учинится, какъ точно въ силу узаконеній и по словамъ закона; и слѣдовательно бы въ рѣшеніи разногласія быть не долженствовало, но буде гдѣ при рѣшеніи, паче чаянія, раздѣленіе голосовъ судейскихъ въ гражданскомъ дѣлѣ окажется, то постановляется во 1. что большинство голосовъ дѣло рѣшитъ, 2. буде голоса раздѣлены на равно, тогда голосъ Предсѣдателя даетъ перевѣсъ, 3. разногласіе да внесется въ особенный протоколъ, который не инако откроютъ, какъ тогда, когда дѣло потребуется для ревизіи въ палату.

371.

О трехъ срокахъ засѣданій каждаго года.

Верьхняя расправа засѣданіе свое имѣетъ всякій годъ трижды, выключая воскресные и табельные дни; первый срокъ засѣданія да будетъ отъ 8 числа Генваря до страстной недѣли, вторый послѣ Троицина дни до 27 Іюня, а третій отъ 2 Октября до 18 числа Декабря.

372.

Верьхняя расправа начинаетъ срокъ засѣданія прочтеніемъ реэстра дѣламъ.

При открытіи всякаго срока засѣданія, верьхняя расправа во первыхъ прочтетъ реэстръ дѣламъ къ ея рѣшенію подлежащимъ.

373.

Порядокъ рѣшенію дѣлъ.

Къ рѣшенію же возмутъ въ гражданскомъ департаментѣ, послѣ казенныхъ и общественныхъ дѣлъ, дѣла по ниже-

przypadku rozności zdań sędziowskich.

naczey ma się czynić, iak tylko ná mocy ustaw. i słowami praw, á za tym w decyzyi rożność zdań niepowinnaby była mieć mieysca; wszakże ieśliby gdzie przy decyzyi, nad spodziewanie, zdarzyło się rozdzielenie zdań sędziowskich w sprawie cywilney, tedy postanawia się: 1. Większość głosow decyduie dzieło. 2. Jeżeli głosy ná równo podzielone, tedy głos Przedsiadaiącego daie przewagę. 3. Rożność zdań wniesiona będzie w osobny protokuł, który nieinaczey otworzony być ma, tylko w ten czas, kiedy dzieło do izby dla rewizyi odesłać trzeba będzie.

371.

O trzech kadencyach zasiadania do roku.

Wyższa rosprawa zasiadanie swoie miewa trzy razy do roku, wyiąwszy dni Niedzielne, i uroczyste cywilne; pierwszy termin zasiadania ma być od osmego stycznia, do wielkiego tygodnia drugi od dnia S. Tróycy, do dwudziestego siodmego czerwca, trzeci od drugiego października do ośmnastego grudnia.

372.

Wyższa rosprawa zaczyna kadencyą przeczytaniem regestru spraw.

Przy odkryciu każdego terminu zasiadania wyższa rosprawa nayprzód przeczyta regestr spraw do decyzyi iego należących.

373.

Porządek decydowania dzieł.

Do decyzyi zaś wezmą w departamencie cywilnym po skarbowych, i publicznych dziełach sprawy porządkiem niżey opisanym.

1.

слѣдующему порядку, 1. дѣла должниковъ для безопасности заимодавцовъ, 2. дѣла о контрактахъ и о купчихъ, 3. дѣла о имѣніяхъ, 4. дѣла тяжебныя людей живущихъ отъ верьхней расправы въ дальнемъ разстояніи, 5. потомъ прочіе споры по разсмотрѣнію судей, 6. наконецъ пространныя дѣла; и буде возможно, то верьхняя расправа до разъѣзда своего изъ судебнаго мѣста очиститъ рѣшеніемъ реэстръ такъ, чтобъ ни единое дѣло не осталось,

374.

О скорѣйшемъ окончаніи дѣлъ, по которымъ кто содержится подъ стражею.

Наипаче же верьхней расправѣ предписывается оканчивать въ одинъ срокъ дѣла, по которымъ кто содержится подъ стражею; и буде на верьхнюю расправу жалобы будутъ, что таковое дѣло оставила три срока безъ рѣшенія, то члены верьхней расправы лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго, или его наслѣдниковъ, или школъ.

375.

О чрезвычайныхъ засѣданіяхъ верьхней расправы.

Буде нужда того требуетъ, или по позыву Губернатора, то верьхняя расправа засѣдаетъ и въ прочія времена года.

376.

Когда всѣ дѣла въ срокъ засѣданія не окончаны, какъ ихъ кончить.

Буде же случится, что въ срокъ засѣданія всѣ дѣла не окончаны, тогда Предсѣдатели должны остаться въ засѣ-

1. Sprawy dłużnikow dla beſpieczeńſtwa wierzycielow. 2 Sprawy o kontraktach, i kuplach. 3. Sprawy o maiątek. 4. Sprawy procederowe ludzi żyiących w odległości od wyżſzey roſprawy. 5. Potym inne ſpory według rozſądku Sędziow. 6. Ná koniec ſprawy obſzerne; i ieżeli to być może, tedy roſprawa wyżſza przed roziachaniem ſię ſwoim oczyści decyzyami regeſtr tak, żeby ani iedney ſprawy niezoſtało.

374

O prędkim decydowaniu ſpraw dla ktorych kto zoſtaie pod ſtrażą.

Naybardziey zaś ſędziom wyżſzey roſprawy zaleca ſię kończyć ná iedney kadencyi te ſprawy, dla których kto zoſtaie pod ſtrażą, i ieżeli roſprawa wyżſza będzie oſkarżona, że takowe dzieło w przeciągu trzech kadencyi rozſądzić omieſzkała, tedy członki roſprawy wyżſzey ukarani będą odięciem im roczney penſyi, ná rzecz cierpiącego, lub iego naſtępcow, alboli też ná ſzkoły.

375.

O nadzwyczaynym zaſiadaniu wyżſzey roſprawy.

Jeżeli potrzeba tego wyciąga, albo Gubernator przyzowie, tedy wyżſza roſprawa, i w inne czaſy zaſiada.

376.

Jeżeli w czaſie kadencyi wſzyſtkie ſprawy, nie ſą pokończone, iak ich kończyć.

Jeżeli ſię zdarzy, że w terminie zaſiadania nie wſzyſtkie ſię ſprawy rozſądziły, tedy Przedſiadaiący zoſtanie z dwoma Zaſiada-

iącemi

сѣданіи съ двумя членами каждаго департамента для окончанія предлежащаго.

377.

О Прокурорѣ и Стряпчихъ.

При верьхней расправѣ находятся.
Прокуроръ.
Стряпчей казенныхъ дѣлъ.
Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

ГЛАВА XXV.

О ПРИКАЗѢ ОБЩЕСТВЕННАГО ПРИЗРѢНІЯ И ЕГО ДОЛЖНОСТИ.

378.

Въ губерніи учреждается приказъ общественнаго призрѣнія.

Въ каждой губерніи учреждается по одному приказу подъ названіемъ: приказъ общественнаго призрѣнія.

379.

О присутствующихъ.

Въ приказѣ общественнаго призрѣнія предсѣдаетъ Губернаторъ самъ, и засѣдаютъ два Засѣдателя верьхняго земскаго суда, два Засѣдателя губернскаго Магистрата, да два Засѣдателя верьхней расправы (гдѣ есть, гдѣ же которыхъ нѣтъ, то само собою разумѣется, что въ засѣданіи не будутъ) и дозволяется приказу общественнаго призрѣнія, буде случится надобность для свѣденія подробнаго, или мѣстнаго призвать для засѣданія въ приказъ общественнаго при-

iącemi, którzy zoſtać powinni dla ukończenia pozoſtałych.

377.

O Prokurorze i Adwokatach.

Przy wyżſzey roſprawie znayduią ſię:
Prokuror.
Adwokat ſpraw ſkarbowych.
Adwokat ſpraw kryminalnych.

ROZDZIAŁ XXV.

O MAGISTRATURZE POWSZECHNEY OPIEKI I JEY POWINNOSCI.

379.

Uſtanawia ſię w gubernii Magiſtratura powſzechney opieki.

W Każdey gubernii uſtanawia ſię iedna Magiſtratura, pod imieniem: Magiſtratura powſzechney opieki.

378.

O Zaſiadaiących.

W magiſtraturze powſzechney opieki prezyduie Gubernator ſam, i zaſiadaią dway Zaſiadaiący wyżſzego ziemſkiego ſądu, dway Zaſiadaiący guberſkiego Magiſtratu, i dway Zaſiadaiący wyżſzey roſprawy (gdzie ieſt, gdzie zaś którego z tych ſądow nie ma, tedy ſamo przez ſię rozumie ſię, iż Zaſiadaiących z tego ſądu nie będzie) i dozwala ſię magiſtraturze powſzechney opieki, ieśli tego potrzeba wyciąga, dla zaſięgnienia ſzczególnych, lub mieyſcowych wiadomości przyzwać do zaſiadania w magiſtraturze powſzechney o-

зрѣнія уѣзднаго котораго дворянскаго Предводителя, или городскаго главу для общаго уваженія дѣлъ.

380.

Что есть дѣло приказа общественнаго призрѣнія.

Приказу общественнаго призрѣнія поручается попеченіе и надзираніе о установленіи и прочномъ основаніи, 1. народныхъ школъ, 2. установленіе и надзираніе сиротскихъ домовъ для призрѣнія и воспитанія сиротъ мужескаго и женскаго пола оставшихся послѣ родителей безъ пропитанія, 3. установленіе и надзираніе госпиталей, или больницъ для излѣченія больныхъ, 4. установленіе и надзираніе богадѣленъ для мужескаго и женскаго пола убогихъ, увѣчныхъ и престарѣлыхъ, кои пропитанія не имѣютъ, 5. установленіе и надзираніе особаго дома для неизлѣчимыхъ больныхъ, кои пропитания не имѣютъ, 6. установленіе и надзираніе дома для съ ума, сшедшихъ, 7. установленіе и надзираніе работныхъ домовъ для обоего пола, 8. установленіе и надзираніе смирительныхъ домовъ для обоего же пола людей.

381,

Какія установленія не подчинены приказу общественнаго призрѣнія.

Изъ попеченія и надзиранія приказа общественнаго призрѣнія изключаются тѣ училища, или установленія, кои особыми привиллегіями, или жалованными грамотами снабдѣны, или особымъ правленіямъ духовнымъ, или свѣтскимъ поручены пове-

pieki, powiatowego którego Marszałka, lub mieyskiego Głowę dla wspólnego rostrząśnienia dzieła.

380.

Co zá powinność magistratury powszechney opieki.

Magistraturze powszechney opieki porucza się dozor, i staranie o ustanowieniu, i gruntownym urządzeniu. 1. Szkół narodowych (*e*) 2. Ustanowienie, i dozor sierockich domow, dla przygarnienia, i wychowu osierociałych od swoich rodzicow dzieci, tak męskiey iako i niewieściey płci, bez żadnego sposobu do życia zostaiących. 3. Ustanowienie, i dozor łazaretow, czyli domów dla wyleczenia chorych. 4. Ustanowienie, i dozór szpitalow, czyli domow dla ubogich, niedołęgow, i zgrzybiałych, tak męskiey, iako i niewieściey płci, niemaiących pożywienia. 5. Ustanowienie, i dozor osobnego domu dla chorych nieuleczonych, pożywienia niemaiących. 6. Ustanowienie, i dozor domu dla cierpiących waryacyą, czyli szaleństwo. 7. Ustanowienie, i dozor domow roboczych dla oboiey płci. 8. Ustanowienie, i dozor, domów uśmierzenia, czyli poprawy, podobnież dla płci oboiey.

381.

Jakie ustanowienia wyłączaią się z pod dozoru magistratury powszechney opieki.

Wyłączaią się z pod opieki, i dozoru magistratury te szkoły, lub ustanowienia, które osobnemi przywileiami lub nadaniami opatrzone alboliteż osobnemu rządowi duchownemu, lub

велѣнїемъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

382.

О казнѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА порученной приказу общественнаго призрѣнїя.

Приказу общественнаго призрѣнїя жалуется изъ казны ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА на установленїя выше сего въ 380 статьтѣ прописанныя единожды на каждую губернїю пятьнадцать тысячь рублей изъ доходовъ той губернїи, и предписывается приказу общественнаго призрѣнїя съ сими деньгами поступать такъ, чтобъ они дѣйствительно обращены были въ пользу тѣхъ установленїй, и отнюдъ утрачены не были понапрасну, и не были обращены на другїя употребленїя, или бы не пропадали злоупотребленїями, или ухищренїями отъ части, или вовсе. Дозволяется приказу общественнаго призрѣнїя отдавать сїи деньги въ узаконенные проценты на вѣрные заклады на основанїи дворянскаго Банка, но съ тою отмѣною, чтобъ заложенное имѣнїе дѣйствительно въ той губернїи находилось, и чтобъ деньги не долѣе, какъ на годъ раздаваемы были. Въ одни же руки не отдавать болѣе тысячи рублей, и не менѣе пяти сотъ рублей. Дозволяется приказу общественнаго призрѣнїя умножить сей капиталъ какъ частїю процентныхъ денегъ, такъ, и принятїемъ отъ доброхотныхъ людей къ благимъ установленїямъ добровольнаго подаянїя, что кому разсудится, и для котораго установленїя кто за благо разсудитъ на-

зна-

lub ſwieckiemu MONARSZYM roſkazem poruczone ſą.

382.

O ſummie poruczoney opiece z kaſſy IMPERATORSKIEY.

Magiſtraturze powſzechney opieki daie ſię raz ieden ſumma z kaſſy JMPERATORSKIEY piętnáście tyſięcy Rublow dla każdey gubernii z dochodow teyże gubernii ná wyżey wymienione w paragrafie 380. uſtanowienia, i zaleca ſię powſzechney opiece, tak poſtępować z temi pieniędzmi, aby one rzeczywiście użyte były ná te uſtanowienia, i ażeby żadnym ſpoſobem utracone, albo ná inne użycia obrócone nie były, lub roztrwonione przez podſtęp, czy zło-użycie, po części, lub zupełnie. Dozwala ſię powſzechney opiece oddać te pieniądze w procencie prawami przepiſanym, ná pewną zaſtawę ná fundamencie praw ſzlacheckiego banku, ale z tą rożnicą, aby dobra zaſtawne w tey gubernii znaydowały ſię, i nie ná dłużſzy termin iako ná rok pieniądze dawane były. W iedne zaś ręce nie dawać wiecey tyſiąca rublow, ani mniey pięciu ſet. Dozwala ſię magiſtraturze powſzechney opieki pomnożyć tę ſummę, iako częścią procentow, tak też przyięciem od oſob gorliwych o wzroſt pobożnych uſtanowień dobrowolney ofiary, iaką kto uczynić zechce; á dla którego uſtanowienia będzie czyia wola co naznaczyć, to tak, i użyto być ma. Dozwala ſię magiſtraturze uſtanowić aptekę, i dochody z niey obrócić ná pożytek rzeczonych w punkcie

значить, то такъ и употреблять. Дозволяется приказу общественнаго призрѣнія учредить аптеку, съ которой доходы употреблять въ пользу установленій въ 380 статьѣ прописанныхъ, но онымъ установленіямъ лѣкарство получать отъ приказа безъ платы.

383.

О вѣрныхъ и точныхъ приходныхъ и расходныхъ книгахъ.

Приказъ общественнаго призрѣнія ведетъ весьма вѣрныя и точныя приходныя книги о всѣхъ принимаемыхъ имъ деньгахъ какъ казенныхъ, такъ и отъ доброхотныхъ подателей, а расходамъ и кому деньги розданы, и что именно употреблено какъ на установленіе, такъ и на содержаніе котораго установленія, сколько по годно расходится, сочиняетъ по годно особливыя расходныя исправныя книги, кои отсылаются для ревизіи въ казенную палату всякій разъ, когда о томъ отъ Главно-командующаго прислано будетъ повелѣніе.

384.

О народныхъ школахъ.

Въ разсужденіи народныхъ школъ, приказъ общественнаго призрѣнія долгъ имѣетъ стараться, чтобъ оныя были установлены во 1. по всѣмъ городамъ, а потомъ въ тѣхъ многолюдныхъ селеніяхъ, кои подсудны верьхней расправѣ, для всѣхъ тѣхъ, кои добровольно пожелаютъ обучаться въ оныхъ, (въ чемъ однако же не чинить никому принужденія, но отдать на волю родителей отдавать дѣ-

тей

380. uſtanowień, lecz tym uſtanowieniom lekarſtwa maią być bez płatnie wydawane.

383.

O porządnych kſięgach przychodowych i rozchodowych.

Magiſtratura powſzechney opieki prowadzi bardzo wierne, i porządne kſięgi przychodowe wſzyſtkich odbieranych pieniędzy, tak z kaſſy JMPERATORSKIEY, iako też od ofiaruiących, i rozchodowe, komu pieniądze dane, i ile użyło ſię mianowicie iako ná założenie, tak też ná utrzymanie którego uſtanowienia wiele co rok wydaie ſię; układa co rocznie porządne kſięgi rozchodowe, które odſyłaią ſię dla przeyrzenia do izby ſkarbowey zawſze, kiedy tylko od Główno-kommenderuiącego rozkazano będzie.

384.

O ſzkołach narodowych.

Co ſię tycze ſzkół narodowych, magiſtratura powſzechney opieki ſtarać ſię ma aby uſtanowione były. 1. We wſzyſtkich miaſtach, á potym w obſzernieyſzych oſadach, które ſkładaią iuryzdykcyę wyżſzey rozprawy, dla wſzyſtkich tych, którzy dobrowolnie uczyć ſię zechcą (nieczyniąc iednak żadnego przymuſu, ale zoſtawuiąc do woli rodzicow oddawać dzieci do ſzkół, lub trzymać w domu.) 2. Zeby niemaiętni mogli ſię uczyć

bez

тей въ школу, или оставлять ихъ дома) 2. чтобъ неимущіе могли учиться безъ платежа, а имущіе за умѣренную плату, 3, ученіе въ народныхъ школахъ имѣетъ на первый случай состоять въ наученіи юношества грамотѣ, рисовать, писать, ариѳметикѣ; дѣтей же Греко-Россійскаго исповѣданія учить катихизису для познанія основаній православныя вѣры, толкованію десяти заповѣдей Божіихъ, для вкорененія нравоученія всеобщаго, 4. во всякой школѣ надлежитъ имѣть смотрѣніе, дабы горницы были чисты, и всякій день выметены, и воздухъ въ нихъ перемѣнялся открытіемъ оконъ лѣтомъ во весь день, а зимою всякій день на короткое время, дабы дѣти отъ духоты въ горницахъ не претерпѣли въ здоровьѣ своемъ поврежденія, 5. ученіе производиться имѣетъ всякій день, выключая воскресные и табельные дни, но не болѣе двухъ часовъ сряду по утру, да двухъ часовъ сряду послѣ обѣда для однихъ дѣтей одной наукѣ; по середамъ же и по субботамъ послѣ обѣда дается отдохновеніе, 6. учителямъ запрещается наказывать дѣтей тѣлеснымъ наказаніемъ, 7. приказъ общественнаго призрѣнія имѣетъ прилѣжное попеченіе, чтобъ учители и школы все опредѣленное получалиповсюды исправно; нерадивыхъ же и не исправныхъ учителей, по разсмотрѣнію жалобъ, смѣняетъ и опредѣляетъ на мѣсто ихъ радѣтельныхъ и исправныхъ.

bez płatnie, á maiętnieyſi zá pomierną płacę. 3. Nauka w ſzkołach narodowych ma w pierwiaſtkach ſwoich zależeć ná nauczeniu dzieci, czytać, piſać, ryſować, i arytmetyki. Dzieci zaś Greko-Roſſyiſkiego wyznania uczyć katechyzmu dla poznania fundamentu prawo-sławney wiary, obiaśniać dzieſięć przykazań Bożych dla rozkrzewienia w ſercach ich powſzechney obyczayności. 4. Mieć dozor aby w każdey ſzkole pokoie były czyſte, i codziennie umiecione, á powietrze w nich świeże przez odmiane onego w lecie otworzeniem okien przez cały dzień, w zimie zaś codziennie przez czas nieiaki, aby dzieci od zapartego powietrza w pokoiu nie cierpieli ná zdrowiu. 5. Nauka daie ſię co dzień wyiąwſzy dni święte, i uroczyſte dworſkie, nie dłużey iednak nad godzin dwie ciągiem z rana, i tyleż po południu, dla iednych uczniow iedney nauki, we ſrzodę zaś, i ſobotę po obiedzie daie ſię odpoczynek 6. Zabrania ſię nauczycielom karać dzieci cieleſną karą. 7. Opieka powſzechna pilnie doſtrzegać ma, ażeby uczących, i uczących ſię regularnie dochodziło, co im naznaczono; niedbałych zaś, i niedoſkonałych nauczycielow roztrząſnąwſzy zanieſione ſkargi oddali, á na mieyſce ich naznaczy pilnych, i doſkonałych.

885.

О содержаніи и воспитаніи сиротъ обоего пола.

Въ разсужденіи установленія и надзиранія сиротскихъ домовъ для призрѣнія и воспитанія сиротъ мужескаго и женскаго пола оставшихся послѣ родителей безъ пропитанія, приказу общественнаго призрѣнія предписывается: буде гдѣ не удобно установить таковыхъ общихъ домовъ для воспитанія, для того что строеніе требуетъ иждивенія превосходящаго подаяніе, или же содержаніе приставниковъ для наученія и воспитанія питомцовъ отнимало бы способы къ умноженію ихъ числа; тогда приказъ общественнаго призрѣнія, имѣя въ единственномъ видѣ распространеніе добра для много требующихъ отъ онаго помощи неимущихъ сиротъ по ихъ рожденію, или состоянію отдастъ на руки надежнымъ, добродѣтельнымъ и добронравнымъ людямъ за умѣренную плату для содержанія и воспитанія сиротъ съ обязательствомъ, чтобъ представить ихъ приказу общественнаго призрѣнія во всякое время; дѣтей ремесленныхъ людей для наученія ремесла, торговыхъ для наученія торга, и всякихъ иныхъ сиротъ для наученія, или прокормленія по ихъ полу, роду, или состоянію.

886.

О госпиталяхъ, или больницахъ.

Въ разсужденіи установленія и надзиранія госпиталей, или больницъ для излѣченія больныхъ, надлежитъ приказу общественнаго призрѣнія стараться учредить

385.

O utrzymywaniu, i wychowu ſierot oboiey płci.

Co ſię tycze uſtanowienia, i dozoru domów ſierockich, dla przygarnienia, i wychowu tak męſkiey, iako i niewieściey płci dzieci oſierociałych po rodzicach bez ſpoſobu wyżywienia ſię, zaleca ſię magiſtraturze powſzechney opieki: ieżeli gdzie niemożna będzie uſtanowić takowych powſzechnych dla wychowu domów, dla tego, że budowla wyciąga koſztu większego od zebranych ofiar, lub też, że utrzymywanie dozorcow dla dozierania i nauczenia dzieci niedozwoliłoby pomieścić znaczney ich liczby; tedy powſzechna opieka maiąc iedynie ná celu rozpoſtrzenienie dobra, dla wielu bardzo potrzebuiących iey wſparcia ubogich ſierot, niemaiących żadnego ſpoſobu, według ich urodzenia, i ſtanu odda ná ręce słuſznym, poczciwym, i obyczaynym ludziom zá pomiarkowaną płatę ná wychow i utrzymanie ſierot, z obowiązkiem, aby w każdym czaſie doſtawieni mogli być do magiſtratury powſzechney opieki; oddawać zaś ma dzieci rzemieślniczey profeſſyi, dła nauczenia rzemiosła; kupieckich dla nauczenia ſię kupiectwa, i wſzyſtkich innych dla nauczenia ſię, i przekarmienia ſię według ich płci, urodzenia i ſtanu.

386.

O hoſzpitalach, czyli domach dla wyleczenia chorych.

Co ſię tycze uſtanowienia, i dozoru hoſzpitalow, czyli domów dla wyleczenia chorych, magiſtratura powſzechney opieki ſtarać ſię ma uſtanowić one dla ludnych miaſt zá miaſtem,

дить оныя для многолюдныхъ городовъ внѣ города, но близъ онаго, въ низъ по рѣкѣ, а отнюдъ не выше города, буде можно на высокомъ мѣстѣ и свободномъ воздухѣ; и весьма прилѣжно смотрѣть должно, чтобъ строенїе было не тѣсное и не низкое, чтобъ покои чисто содержаны были, и чтобъ въ покояхъ воздухъ перемѣнялся открытїемъ хотя на короткое время оконъ; чтобъ больные мужескаго пола особо содержаны были отъ больныхъ женскаго пола, чтобъ больные прилипчивыми болѣзнями особливые покои имѣли; чтобъ излишними не нужными людьми, или приставниками, или иными не надобными издержками не убавлялась и не тратилась сумма, которая бы могла быть употреблена съ лучшею пользою для излѣченїя наивящшаго числа больныхъ. Приказу общественнаго призрѣнїя равномѣрно непрестанное бдѣнїе и старанїе имѣть надлежитъ, дабы до больницъ и въ нихъ находящимся дошло все то, что имъ опредѣлено. Для примѣрнаго обозрѣнїя прилагается здѣсь учрежденїе одной больницы.

387.

О богадѣльняхъ.

Въ разсужденїи установленїя и надзиранїя богадѣленъ для мужескаго и женскаго пола убогихъ, увѣчныхъ и престарѣлыхъ, кои пропитанїя не имѣютъ, надлежитъ приказу общественнаго призрѣнїя смотрѣть, гдѣ въ оныхъ нужда состоитъ (понеже во многихъ мѣстахъ тако-

wſzakże niedaleko od miaſta, nad rzeką niżey miaſta, á nigdy wyżey, ieżeli można ná mieyſcu wynieſionym, i wolnym powietrzu, i doſtrzegać pilnie, aby budowla nie była ciaſna, i nizka, aby pokoie ochędożnie utrzymywane były, aby w pokoiach powietrze ſię odmieniało, przez otworzenie chociaż ná czas krótki okien; ażeby choruiący ná choroby zaraźliwe oſobne mieli pokoie; ażeby ná utrzymywanie nad potrzebę ludzi bądź dozierałących, bądź innych iakich, i niepotrzebne wydatki nietrwoniła ſię ſumma, która lepiey użyta być ma na umieſzczenie, i wyleczenie naywiękſzey, ile być może, liczby chorych. Opieka powſzechna troſkliwą mieć baczność, i ſtaranie powinna o to, ażeby tak hoſzpitale, iako mianowiciey chorych dochodziło wſzyſtko to, co im naznaczono. Ażeby zaś wiadomo było w iakich ſzczególnie częściach ten dozor ma być, i iak exekwowany, kładzie ſię tu ku końcowi dla wzoru uſtanowienie iednego domu dla chorych.

387.

O ſzpitalach. Co ſię tycze uſtanowienia, i dozoru ſzpitalow, czyli domów dla oboiey płci, ludzi ubogich, niedołęgow, i przeſtarzałych oſob niemaiących wyżywienia, magiſtratura powſzechney opieki uważać powinna gdzie one ſą potrzebne (ponieważ ná wielu mieyſcach takowe uſtanowienia zaprowadzone ſą) i ieżeli

ковыя установленія уже заведены) и буде найдетъ, что гдѣ въ губерніи число обоего пола убогихъ; увѣчныхъ, или престарѣлыхъ, кои пропитанія не имѣютъ, превосходитъ число положенныхъ мѣстъ по богадѣльнямъ; тогда приказу общественнаго призрѣнія отдается на разсмотрѣніе, или разпространить установленныя богадѣльни, и умножить мѣста въ оныхъ, или же завести вновь въ удобныхъ къ тому мѣстахъ богадѣльни; имѣя всегда въ виду, дабы таковые убогіе, увѣчные и престарѣлые, кои пропитанія не имѣютъ, получали покровъ, одежду и прокормленіе въ богадѣльняхъ, и къ общему стыду и соблазну не были бы принуждены испросить оныхъ внѣ установленныхъ для нихъ мѣстъ. При установленіи богадѣленъ, приказъ общественнаго призрѣнія наблюдать имѣетъ и то, чтобъ мужескаго пола богадѣльни были особо, а женскаго пола богадѣльни особо же заведены, чтобъ до богадѣленъ и въ нихъ находящимся дошло все то, что имъ опредѣлено, чтобъ внутри богадѣленъ благочиніе было сохранено, чтобъ горницы были чисто содержаны, чтобъ въ богадѣльняхъ молодыхъ людей обоего пола отнюдъ не было; и гдѣ таковые найдены будутъ, то приказъ общественнаго призрѣнія, смотря на лѣта, полъ, или состояніе, отдастъ оныхъ или въ школы, или помѣститъ во услуженіе, или поручитъ добронравнымъ людямъ для наученія, или ремесла, или иныхъ работъ, или

żeli znaydzie że w iakim mieyſcu tey gubernii, liczba oboiey płci ludzi ubogich, niedołęgow, kalekow, i przeſtarzałych, wyżywienia niemaiących przechodzi liczbę położoną w znayduiących ſię ſzpitalach, tedy zoſtawuie ſię do roſtropności magiſtratury, czyli one ſzpitale roſpoſtrzenić, á funduſze onych zwiękſzyć, czyli ufundować ná nowo w mieyſcach ſpoſobnych ſzpitale; maiąc zawſze ná celu, ażeby ubodzy niedołężni, kalecy, i przyſtarzali niemaiący wyżywienia ludzie, mieli zawſze przytułek, odzież, i ſtrawę w ſzpitalu, á niebyli przymuſzeni żebrować onych gdzie indziey włocząc ſię od mieyſca do mieyſca, ku powſzechney zniewadze i zgorſzeniu. Przy uſtanowieniu ſzpitalow powſzechna opieka winna ieſt doſtrzegać i tego, aby oſobno były ſzpitale dla męſzczyzn, á oſobno dla kobiet uſtanowione, ażeby do ſzpitalow, i zoſtaiących w nich doſzło wſzyſtko to, co im naznaczono, ażeby wewnątrz po ſzpitalach wſzelki porządek i przyſtoyność zachowano, ażeby izby ochędożnie utrzymywane zawſze były, ażeby po ſzpitalach ludzi młodych oboiey płci nie było wcale, á gdzieby ſię tacy znaleźli, tedy powſzechna opieka ſtoſownie do lat, płci, i kondycyi albo ich odda do ſzkoł albo pomieści ná uſługach u kogo, albo poruczy ludziom obyczaynym dla wychowu, i nauczenia, lub rzemiosła, lub robot przyzwoitych albo ná reſztę odeſzle do roboczych domów, aby ſię żywili z pracy rąk ſwoich, á żadną miarą niedopuści tego, aby ze młodu żyli w prożnowaniu, i nawykali leni-

же отошлетъ въ работные домы для прокормленія, и отнюдъ не допуститъ, чтобъ съ молодости въ праздности жили и къ праздности привыкали. Приказъ общественнаго призрѣнія наблюдаетъ и то, дабы внутри богадѣленъ сохранялось добронравіе, и чтобъ ни какихъ неистовствъ обществу соблазнительныхъ не происходило; найденныхъ же, паче чаянія, въ таковыхъ соблазнительныхъ противностяхъ, приказъ общественнаго призрѣнія по разсмотрѣнію отсылать можетъ въ смирительные домы на время, или на всегда; чего весьма довольно будетъ для удержанія продерзостей всякаго рода обоего пола людей.

388.

О домахъ для больныхъ неизлѣчимыхъ.

Въ разсужденіи установленія и надзиранія особаго дома для неизлѣчимыхъ больныхъ, кои пропитанія не имѣютъ, приказу общественнаго призрѣнія предписывается: таковый домъ установить для того, что въ госпиталяхъ, или больницахъ хотя и стараются о излѣченіи разными недугами одержимыхъ; однако же случаются болѣзни таковыя, кои по существу бываютъ неизлѣчимы; и буде гдѣ не будетъ особеннаго установленія для неизлѣчимыхъ неимущихъ, тогда случиться можетъ, что въ госпиталяхъ, или больницахъ число неизлѣчимыхъ неимущихъ занимать будетъ мѣста безъ пользы тѣхъ, кои будучи одержимы временными болѣзнями могли бы получить

niſtwu. Powſzechna opieka doſtrzega, i tego aby wewnątrz ſzpitalow zachowała ſię obyczayność, i aby żadnym ſpoſobem nie wkradały ſię ſwawole gorſzące publiczność; poſtrzeżonych zaś, nad ſpodziewanie, w takowych gorſzących nieprzyzwoitościach, opieka powſzechna roſtrząſnąwſzy rzecz, odſyłać może do domow poprawy ná czas lub ná zawſze; którego to ſpoſobu doſyć będzie dla powściągnienia oboiey płci niecnotow.

388.

O domach dla chorych nieuleczonych.

Co ſię tycze uſtanowienia, i dozoru oſobnego domu dla chorych nieuleczonych, nie maiących wyżywienia, zdleca ſię powſzechney opiece dom ten uſtanowić dla tego, że lubo w hoſzpitalach, i ſzpitalach ſtaraią ſię o wyleczenie chorych, rozmaitemi niemocami dotkniętych, przecież zdarzaią ſię takie choroby, że z natury ſwoiey do wyleczenia nie ſą podobne; i ieżeli gdzie nie będzie oſobnego uſtanowienia dla utrzymania chorych nie uleczonych, wyżywienia niemaiących, tedy zdarzyć ſię może tak, że nieuleczeni zaymą mieyſce tym, którzy przemiiaiącemi chorobami złożeni mogliby mieć ratunek, i wyleczenie w hoſzpitalach, lub w ſzpitałach (niewſpominaiąc tego, że choroby nieuleczone mogą być przy tym niektore i zaraźliwe) albolitez nie-

пользованіемъ излѣченіе въ госпиталяхъ, или больницахъ, (не упоминая и о томъ, что бываютъ болѣзни неизлѣчимыя, кои еще при томъ и прилипчивы) или же неизлѣчимые неимущіе останутся безъ покрова; и для того приказу общественнаго призрѣнія надлежитъ стараться о доставленіи неизлѣчимымъ неимущимъ покрова, прокормленія, услуженія и призрѣнія, и чрезъ то да подастся неизлѣчимымъ неимущимъ хотя облегченіе въ ихъ недугахъ.

389.

О домахъ для съ ума сшедшихъ.

Въ разсужденіи установленія и надзиранія дома для съ ума сшедшихъ, приказу общественнаго призрѣнія надлежитъ имѣть попеченіе, чтобъ домъ избранъ былъ довольно пространный и кругомъ крѣпкій, чтобъ утечки изъ него учинить не можно было. Таковый домъ снабдить нужно пристойнымъ добросердечнымъ, твердымъ и исправнымъ Надзирателемъ и нужнымъ числомъ людей для смотрѣнія, услуженія и прокормленія съ ума сшедшихъ; къ чему нанимать можно или изъ отставныхъ солдатъ добрыхъ и исправныхъ, или же иныхъ людей за добровольную плату, кои бы обходились съ ума сшедшими человѣколюбиво, но притомъ имѣли за ними крѣпкое и неослабное во всякое время смотрѣніе, чтобъ съ ума сшедшій самъ себѣ и никому вреда не учинилъ; и для того держатъ съ ума сшедшихъ по состоянію съ ума сшествія,

или

uleczeni zoſtaną bez przytulenia; i dla tego do powſzechney opieki należy ſtarać ſię dać nieuleczonym, nie maiącym wyżywienia, wſparcie, żywność, uſługę, i przytułek, a przez to niechay będzie podana chociaż mała ulga nieuleczonym w ich dolegliwościach.

389.

O domach dla ſzalonych.

Co ſię tycze uſtanowienia, i dozoru domu dla cierpiących waryacyą, czyli ſzaleńſtwo, magiſtratura powſzechney opieki ſtarać ſię ma, ażeby dom wybrany był dość obſzerny, i opatrzony, aby, uciec z niego niemożno było. Dla takowego domu dobrać trzeba do rzecznego, ſprawnego, nieporuſzonego, á dobrego ſerca człowieka ná dozorcę, i naznaczyć potrzebną liczbę ludzi, dla ſtrzeżenia, usłużenia, i przekarmienia ſzalonych, do czego naymować potrzeba, albo z abſzytowanych żonierzy ludzi dobrych, i ſprawnych, albo z innych profeſſyi zá umowioną płatę, którzyby ſię obchodzili z niemi ludzko, á przytym aby mieli ich ná pilney i nieuſtałey w każdym czaſie ſtraży, aby ſzalony który, lub ſobie, lub komu drugiemu złego co nieuczynił, i dla tego trzymać ſzalonych według ſtopnia ich ſzaleńſtwa, albo każdego oſobno zamknąwſzy, albo w takim mieyſcu, gdzie od niego żadnego niebeſpieczeńſtwa, ani ſzkody ſtać ſię nie może, á tym czaſem

 ſta-

или каждаго особо заперта, или же въ такомъ мѣстѣ, гдѣ отъ него ни опасности, ни вреда учиниться не можетъ, и приложить стараніе о ихъ излѣченіи. Съ ума сшедшихъ неимущихъ принимаютъ безденежно, а имущихъ имѣніе принимаютъ въ домъ не инако, какъ за годовую плату на содержаніе, присмотръ и на приставниковъ.

390.

О работныхъ домахъ.

Въ разсужденіи установленія и надзиранія работныхъ домовъ для обоего пола людей, приказъ общественнаго призрѣнія имѣетъ строго и точно наблюдать, чтобъ таковое учрежденіе соотвѣтствовало совершенно тому намѣренію, для котораго таковые домы заводить предписывается, а именно: дабы работою доставить прокормленіе неимущимъ; какою же работою, сіе отдается на усмотрѣніе приказа общественнаго призрѣнія (ибо не вездѣ одинакія удобности бываютъ, въ Москвѣ каменья пилить, въ другихъ мѣстахъ приготовлять ленъ, или прясть, и тому подобное) и понеже въ работныхъ домахъ всякій кормится своею работою, то и принимаютъ во оные совершенно убогихъ обоего пола людей, кои работать могутъ, и сами добровольно туда приходятъ (и кои не привязаны къ иной работѣ). Во оныхъ домахъ даютъ имъ работу, а по мѣрѣ работы пищу, покровъ, одежду, или деньги, или же въ работные домы принимаютъ пристанища не имѣющихъ, кои присланы будутъ на время, или на всегда

изъ

ſtarać ſię o ich wyleczeniu. Szalonych ubogich przyimować bez płatnie, á maiących maiątek przyimować nieinaczey iako zá umowionę płacę do roku ná iego utrzymywanie, dozor, i uſługę.

390.

O domach roboczych.

Co ſię tycze uſtanowienia, i dozoru roboczych domow dla oboiey płci ludzi, powſzechna opieka ma dozierać tego ſurowie, i punktualnie, ażeby takowe uſtanowienia odpowiadały zupełnie temu zamiarowi, dla ktorego takie domy uſtanawiać rozkazuie ſię; á mianowicie: aby robotą dać wyżywienie niemaiącym go; iaką zaś robotą, to oddale ſię do rozſądku magiſtratury powſzechney opieki (albowiem nie w każdym mieyſcu iednakowe roboty popłacaią, w Moſkwie kamienie piłować, w innych mieyſcach przygotowywać len, lub prząść, i t. d.) á ponieważ w roboczych domach każdy karmi ſię z roboty ſwoiey, tedy przyimować do nich cale ubogich oboiey płci ludzi mogących pracować, i dobrowolnie tam przychodzących á niezaiętych inną robotą. W tych domach daią im robotę, a w miarę roboty iedzenie, i odzież, lub pieniądze; alboliteż do roboczych domow przyimuią niemaiących przytulenia, ktorzy przyſłani będą od iakiegobądź urzędu tey gubernii, władzę na to maiącego, do czaſu, lub na zawſze. Zyiących w tym domie męſzczyzn trzymaią osobno od kobiet, i

w tym

изъ какого нинаесть мѣста на то власть имѣющаго въ той губерніи. Живущихъ въ работныхъ домахъ людей мужескаго пола содержатъ особенно отъ женскаго пола, и въ сихъ установленіяхъ, какъ и во всѣхъ прочихъ сохраняютъ правила добронравія, отдаляютъ всякое злоупотребленіе и соблазны превращающіе доброе установленіе во зловредное. Опредѣляютъ къ симъ домамъ пристойныхъ надзирателей, людей добросовѣстныхъ и порядочныхъ и прочихъ необходимыхъ людей для присмотра, избѣгая вездѣ излишества.

391.

О смирительныхъ домахъ.

Въ разсужденіи установленія и надзиранія смирительныхъ домовъ для обоего пола людей, приказу общественнаго призрѣнія предписывается учреждать оные съ великимъ прилѣжаніемъ, дабы установленіе совершенно соотвѣтствовало намѣренію; ибо доброучрежденный смирительный домъ ограждаетъ общество отъ многихъ продерзостей добронравіе повреждающихъ; и слѣдовательно бываетъ нуженъ для общаго благочинія и спокойствія семей. Смирительный домъ установляется ради такихъ людей обоего пола, которые непотребнаго и невоздержнаго житія: яко 1, сыновья, или дочери, кои родителямъ своимъ не послушны, или пребываютъ злаго житія, или ни къ чему доброму не склонны, 2. люди, которые впадутъ въ непотребное житіе, начнутъ

w tym uſtanowieniu, iako i w innych wſzyſtkich zachowuią prawidła obyczayności, oddalaią wſzelkie nieprzyzwoitości i zgorſzenia, które naylepſze uſtanowienia w ſzkodliwe zamieniaią. Naznaczać do tego uſtanowienia dorzecznych dozorcow, ludzi porządnych, i ſumiennych, iako też i innych, którzy nieodbice potrzebni ſą dla dozoru, unikaiąc wewſzyſtkim zbytku.

391.

O domach poprawy czyli uśmierzenia.

Co ſię tycze uſtanowienia, i dozoru domow poprawy, czyli uśmierzenia, dla oboiey płci ludzi, zaleca ſię magiſtraturze powſzechney Opieki urządzić one z wielką bacznością, ażeby uſtanowienie ich zamiarowi ſwoiemu odpowiadało, albowiem dobrze urządzony dom poprawy ubespiecza powſzechność od wielu ſwawoli, pſuiących obyczayność, a zatym potrzebny bywa dla powſzechney policyi, i ſpokoynosci domow. Dom poprawy uſtanawia ſię dla takowych ludzi, którzy nieużyte, i nierządne życie wiodą, iako to: 1. ſynowie, i córki, którzy rodzicow ſwoich niesłuchaią, albo nierżądne wiodą życie, albo do niczego dobrego niedaią ſię nakłonić. 2. Ludzie, którzy wpadną w roſpuſtę, poczną trwonić maiątek, długi robią większe od maiątku, dóm puſtoſzą, i poczną czynić nieprzyzwoitości z obrazą honoru. 3. Ludzie ktorzy po-

разточать имѣнie, долги накоплять въ двое противъ имѣнiя, домъ разорять, и чинить непотребности противныя чести, 3. люди, которые начнутъ безъ стыда и зазора имѣть явно поведенie добронравiю и благочинiю противное, 4. рабы непотребные, которыхъ никто въ службу не принимаетъ, 5. рабы лѣнивые и гуляки, кои все пропиваютъ, или проматываютъ, 6. люди, которые не хотя трудиться для своего пропитанiя, ѣдятъ хлѣбъ вотще, и симъ подобные, 7. непотребнаго, неистоваго и соблазнительнаго житiя женскаго пола. Въ смирительный же домъ не инако принимаютъ на время, или на всегда вышеписанныхъ людей обществу стыдъ и зазоръ наносящихъ, какъ по повелѣнiю губернскаго правленiя, или по приговору прочихъ судовъ, или же по прошенiю въ приказѣ общественнаго призрѣнiя отцовъ, или матерей, или по прошенiю трехъ родственниковъ (симъ представить свидѣтельство, для чего) или по требованiю помѣщика, или хозяина съ прописанiемъ причины, для которой ссылаетъ человѣка въ смирительный домъ. Смирительному дому надлежитъ быть довольно пространну, построену на вольномъ воздухѣ, кругомъ крѣпку со стѣною, или такимъ заборомъ, чтобъ утечки изъ онаго дома отнюдъ никто учинить не могъ, и чтобъ числа людей для присмотра или караука излишно не умножить. Внутри смирительнаго дома имѣть всѣ нужныя для дома строенiя и

бани.

czną bez wſtydu, i zgryzoty iawnie poſtępować przeciw obyczaynośći i policyi 4. ſłudzy niezdatni, których nikt do ſłużby przyiąć niechce 5. Słudzy leniwi, i piiacy ktorzy wſzyſtko przepiiaią, i marnuią 6. Ludzie którzy niechcąc pracować dla ſwego wyżywienia iedzą chleb daremnie, i tym pódobni 7. Nierżądnego, wſzetecznego, i gorſzącego życia kobiety. Do domu zaś poprawy nieinaczey przyimuią na czas, czyli na zawſze tych wyżwſpomnionych ludzi wſtyd i hańbę czyniących publicności, iako za rozkazem rządu Guberſkiego, albo za wyrokiem innych ſądow, albo za prozbą do Magiſtratury powſzechney Opieki uczynioną od Oycow, Matek, lub za prozbą trzech krewnych (ci maią prezentować świadectwo dla czego) lub za żądaniem Obywatela, lub goſpodarza z obiaśnieniem przyczyny dla którey człowieka odſyła do domu poprawy. Dom poprawy powinien być doſyć obſzerny, wybudowany na wolnym powietrzu, mocny do okoła wyſoką ścianą murowaną, lub takim parkanem, aby uciec z niego nikt żadną miarą niemogł, i ażeby nietrzeba było zbyt pomnażać ſtraży do pilnowania; wewnątrz domu poprawy, maią być wſzyſtkie potrzebne budowle, i łaźnie. Do domu poprawy należy naznaczyć dorzecznego, i pilnego dozorcę, á dla potrzebnego we wſzyſtkich częściach domu porządku wziąć z abſzytowanych żołnierzy ludzi rządnych, i dobrego ſtanu. W domie poprawy oſobno utrzymywać męſzczyzn od kobiet przyſłanych do niego, i iak tylko kto do niego, weydzie i imie

бани. Къ смирительному дому надлежитъ приставить пристойнаго и исправнаго Надзирателя, а для надлежащаго во всѣхъ частяхъ дома присмотра опредѣлить изъ отставныхъ солдатъ добропорядочнаго состоянія и исправныхъ людей. Въ смирительномъ домѣ сосланныхъ людей должно содержать мужескаго пола особо отъ женскаго, и какъ скоро кто въ смирительный домъ принятъ будетъ, и имя, отечество и прозваніе его въ книгѣ дома того запишутся, то называть уже его тѣмъ именемъ, какъ при крещеніи названъ, а не отечествомъ, или прозваніемъ. Въ смирительномъ домѣ всего болѣе смотрѣть надлежитъ, чтобъ сосланные, кромѣ нужнаго человѣку времени для сна и пищи, отнюдъ праздны не были, но обращались въ безпрерывной работѣ внутри дома, а оттуда ни подъ какимъ видомъ отнюдъ выпускаемы не были; лѣнивыхъ же принуждать къ работѣ, а роптивыхъ и непослушныхъ дозволяется Надзирателю наказывать прутьями, но не болѣе трехъ ударовъ за одинъ проступокъ, или сажать на хлѣбъ и на воду на три дни, или въ темную тюрьму того дома на недѣлю. Сосланнымъ въ смирительный домъ производить нужную для жизни пищу безъ излишества, одежду самую простую, больнымъ же изъ нихъ стараются излѣченіемъ возвратить здоровье. Сосланныхъ въ смирительный домъ по прошенію родителей, родственниковъ, помѣщиковъ, или хозяевъ, сами

роди-

i nazwiſko w kſięgze tego domu zapiſze ſię, tedy nie nazywać go więcey nazwiſkiem, ale imieniem ná krzcie danym. W domie poprawy nadewſzyſtko doſtrzegać należy, aby zesłani prócz potrzebnego człowiekowi czaſu do ſnu, i iedzenia, pod żadnym pretextem niepróżnowali, ale zatrudniali ſię nieuſtanną robotą wewnątrz w domu, á ztamtąd pod żadnym pretextem wychodzić im nie wolno. Leniwych przynaglać do roboty, á ſzemrzących i niepoſłuſznych dozwala ſię dozorcy ukarać batogiem, wſzakże nie więcey nad trzy uderzenia zá iedno przewinienie, lub też ſadzać ná chleb i wodę ná trzy dni, albo zamknąć ná tydzień do ciemney turmy w tym domie znayduiącey ſię. Zesłanym ná to mieyſce dawac do życia potrzebny pokarm bez zbytku, á odzienie nayproſtſze, chorych ſtaraią ſię leczyć. Zesłanych do domu poprawy zá proźbą Rodzicow, krewnych, obywatelow, lub goſpodarzy, ſami rodzice, krewni, obywatele, goſpodarze maią opatrować żywnością, i odzieżą, á bez tego dóm poprawy zesłanych nieprzyimuie, lub przyiętych oſwobadza. W domie poprawy, iako i we wſzyſtkich innych uſtanowieniach magiſtratura powſzechney opieki ſurowie doſtrzega, aby zachowane były prawidła obyczayności, i policya, i oddala wſzelkie i wſzelkie zło-użycia, i zgorſzenia, które naylepſze uſtanowienie i naypożytecznieyſze, daremnym czynią i ſzkodliwym.

родители, родственники, помѣщики и хозяева должны снабдѣвать содержанїемъ; безъ чего смирительный домъ сосланныхъ не принимаетъ, или принятыхъ освобождаетъ. Въ смирительномъ домѣ, какъ и во всѣхъ прочихъ установленїяхъ, приказъ общественнаго призрѣнїя строго наблюдаетъ, чтобъ сохранены были правила добронравїя и благочинїя, и отдаляетъ всякое злоупотребленїе и соблазны, превращающїе доброе и полезное заведенїе въ зловредное.

391.

О особенныхъ установленїяхъ.

Буде же случится, что частный человѣкъ, или какое общество, или городъ, или селенїе захотятъ установить которое нибудь изъ вышеписанныхъ учрежденїй, или къ установленнымъ прибавить пожелаютъ своимъ иждивенїемъ, то приказъ общественнаго призрѣнїя не чинитъ въ томъ ни кому препятствїя; лишь бы установленїе сходствовало общимъ для установленїй предписаннымъ правиламъ, и оныхъ не повреждало; ибо приказъ общественнаго призрѣнїя вездѣ оказывать долженствуетъ доброхотство къ роду человѣческому, и споспѣшествовать по всюду дѣламъ основаннымъ на человѣколюбїи; дворянскїе же Предводители и градскїе главы обязаны по благотворительнымъ предмѣтамъ, о коихъ попеченїе возложено на приказъ общественнаго призрѣнїя, сдѣлать по своимъ мѣстамъ примѣчанїя и представленїя въ приказъ обществен.

392.

O osobnych ustanowieniach.

Jeżeli się zdarzy że partykularny człowiek, czyli iakie zgromadzenie, lub miasto, lub osada, zechcą ufundować którekolwiek z wyżrzeczonych ustanowień, albo ustanowionych pomnożyć ze swoiego maiątku, tedy magistratura powszechney opieki nie czyni w tym nikomu przeszkody, aby tylko to ustanowienie zgadzało się z powszechnemi prawidłami dla tych ustanowień podanemi, i onych nienaruszało; albowiem magistratura powszechney opieki we wszystkim okazywać powinna upzeymość ku rodzaiowi ludzkiemu, i przykładać się wszędy do dzieł funduiących się ná ludzkości. Marszałkowie zaś powiatowi, i mieyscy Głowy, stosownie do zbawiennych obiektow, o których pieczę magistraturze powszechney opieki poruczona wini są z mieysc urzędowania swego, czynić uwagi swoie i remonstracye, odsyłaiąc ie do powszechney opieki w tym wszystkim, co osądzą być potrzebnego ku powszechnemu pożytkowi mieysc onych.

ственнаго призрѣнія, что ко общей пользѣ ихъ мѣстъ имъ покажется быть нужнымъ.

393.

О срокѣ засѣданія приказа общественнаго призрѣнія.

Приказъ общественнаго призрѣнія имѣетъ одинъ срокъ засѣданія въ году, а именно отъ 8 Генваря до страстной недѣли.

394.

Примѣрное положеніе для учрежденія больницы.

А.

КАКЪ ПОСТУПАТЪ ВЪ ПРИЕМѢ И СОДЕРЖАНИИ БОЛЬНЫХЪ.

1.

Въ больницу не принимать никого безъ записки за рукою главнаго Надзирателя.

2.

Какъ скоро больный принятъ будетъ въ больницу, то отобрать у него все его платье и всю обувь, и дать ему вмѣсто того шлафрокъ, или халатъ холстинный, рубашку, калпакъ, чулки, портк и туфли. Всѣ взятыя у больнаго вещи ереписавъ, собрать въ одну связку, и положить въ казенную той больницы съ надписаніемъ имени больнаго.

393.

O terminie zasiadania.

Magistratura powszechney opieki ieden do roku ma termin zasiadania swoiego, to iest od osmego stycznia do wielkiego tygodnia.

394.

Wzór urządzenia hoszpitalu.

A.

JAK POSTĘPOWAC W PRZYIĘCIU I UTRZYMYWANIU CHORYCH.

1.

Do hoszpitalu nieprzyimować nikogo bez kartki od Dyrektora.

2.

Jak skoro chory przyięty będzie do hoszpitalu, tedy natychmiast wziąć od niego iego suknie i obuw á dać mu zamiast tego szlafrok płócienny, koszulę, szlafmicę, pończochy, spodnie, pantofle. Wszystkie wzięte rzeczy u chorego spisawszy, zebrać w iedno związanie, i położyć do skarbcu tego hoszpitalu z napisem imienia chorego.

3.

Таковыя отобранныя вещи у больнаго возвращать ему въ тотъ день, какъ по выздоровленіи выходить будетъ изъ больницы.

4.

Больница учреждается для ограниченнаго числа людей, (какъ разсуждено будетъ, двадцать, тридцать, болѣе или менѣе по возможности опредѣленнаго содержанія) и болѣе ограниченнаго числа больныхъ не помѣщать въ больницѣ; и для того ограниченнаго числа больныхъ содержать постѣли всегда въ готовности со всѣмъ приборомъ, бѣлья всякаго по три перемѣны на человѣка.

5.

У каждаго больнаго подлѣ постѣли быть не большему столику, покрытому вощанкою, а на томъ столикѣ по стакану и кружкѣ оловяннымъ, и по маленькому колокольчику, чтобъ звать сидѣльниковъ.

6.

Комнаты содержать всегда въ чистотѣ, и курить въ нихъ по два раза въ день, и перемѣнять воздухъ, какъ Докторъ, или Лѣкарь о томъ предпишутъ въ которой комнатѣ; сидѣльникамъ же быть безотлучно.

3.

Te rzeczy wzięte u chorego zwracać mu w ten ſam dzień, gdy wyzdrowiawſzy wychodzi z hoſzpitalu.

4.

Hoſzpital uſtanawia ſię dla pewney liczby chorych (iako ſię zdawać będzie naznaczyć dwadzieści, trzydzieści, mniey, więcey, w miarę naznaczonego utrzymywania) á więcey nad przepiſaną liczbę chorych niemieścić w hoſzpitalu, á dla tey naznaczoney liczby chorych utrzymywać pościeli, i cały ſprzęt zawſze w gotowości, bielizny wſzelkiey po trzy przemiany ná człowieka.

5.

U każdego chorego koło pościeli ma być maleńki ſtolik pokryty ceratą, á ná nim kubek, i kufel cynowy, i maleńki dzwonek dla zawołania pilnuiących.

6.

Pokoie utrzymywać zawſze ochędożnie i kurzyć po dwa razy ná dzień, i odmieniać powietrze, iako to w którym pokoiu doktor, lub lekarz roſkaże; pilnuiący zaś maią być nie odſtępnie.

7.

ОбѢдать больнымъ всегда вЪ десять часовЪ по утру, а ужинать вЪ шесть часовЪ вЪ вечеру. Кушанье варить для всѢхЪ обще, развѢ для кого особливо что отЪ Доктора, или ЛѢкаря приказано будетЪ.

8.

СмотрѢть накрѢпко, чтобЪ кЪ больнымЪ никто изЪ постороннихЪ ничего не носилЪ; разнощиковЪ ни подЪ какимЪ видомЪ кЪ больнымЪ не пускать.

9.

ВЪ больницѢ пользовать и призирать всякаго званія бѢдныхЪ и неимущихЪ людей безденежно; прочихЪ же больныхЪ и господскихЪ служителей тогда только принимать, когда порожнія мѢста случатся, и класть особо, а плату за излѢченіе сихЪ установить весьма умѢренную.

C.

KTO MA CZEGO PILNOWAC Z ZOSTAIĄCYCH PRZY HOSZPITALU.

10.

Dyrektor ma ſtaranie o wſzyſtkim co ſię tycze hoſzpitalu, i wſzyſcy w rozmaitych obowiązkach przy hoſzpitalu znayduiący ſię pod iego władzą zoſtaią.

11.

Doktor powinien Dyrektora każdego tygodnia ná piſmie uwiadomić o ſtanie chorych, i powinien mieć naypilnieyſze ſtaranie, ażeby w leczeniu, i karmieniu chorych przepiſow iego dochowywano wiernie. O lekarſtwach roſkazuie lekarzom, i w aptece, i konnotuie ſwoie roſkazy; o pokarmie zaś dla chorych daie notatki do zorcy hoſzpitalu.

12.

Jeżeli z przysłanych zá kartką Dyrektora chorych okaże ſię który maiący zaraźliwą chorobę, tedy Doktor daie wiedzieć o tym dozorcy hoſzpitalu, który ma natychmiaſt takiego chorego umieścić oſobno, aby ſię zaraza niekommunikowała.

13.

Doktor ma nawiedzać chorych nie rzadziey

не рѣже какъ черезъ день, или по крайней мѣрѣ черезъ два дни, а когда случатся большія лѣкарскія операціи, то быть и Доктору при оныхъ.

14.

Лѣкарю, а гдѣ Лѣкарей много, то дневальному Лѣкарю не токмо при посѣщеніи Докторскомъ быть безотлучно, но и въ тѣ дни, когда Докторъ дастъ знать, что онъ за чемъ-либо не будетъ осматривать больныхъ по утру, предписывать имъ нужныя лѣкарства; а кромѣ того и въ день почасту имѣть смотрѣніе, чтобъ никто по предписанію ни въ чемъ не имѣлъ недостатка, и обо всемъ доноситъ Доктору.

15.

Лѣкарю, а гдѣ Лѣкарей болѣе одного, то дневальному Лѣкарю увѣдомлять словесно главнаго Надзирателя ежедневно о состояніи больныхъ. Нужныя операціи, перевязываніе рукъ и кровопусканіе дѣлать ему по его искуству съ наиусерднѣйщимъ примѣчаніемъ.

16.

Подлѣкарю во время приниманія лѣкарствъ быть при больныхъ безотлучно, и смотрѣть, чтобъ не произошло въ чемъ недоразумѣнія; въ прочемъ состоитъ онъ въ повелѣніяхъ дневальнаго Лѣкаря.

Смо-

iako przez dzień, lub przynaymniey przez dwa dni; á kiedy ſię zdarzą znacznieyſze lekarſkie operacye, tedy i Doktor powinien być przytomny.

14.

Lekarz, á ieśli ich wielu, tedy dzienny ná ów czas, nietylko przy doktorſkiey wizycie ma być nieodſtępnie, ale nawet, i w te dni, w które Doktor da znać, iż dla przyczyn iakowych nie będzie opatrywać z rana, i przepiſywać im potrzebne lekarſtwa; á prócz tego i we dnie często zazierać, ażeby nikt wedle przepiſu doktorſkiego nie miał niedoſtatku w niczym, i o wſzyſtkim doktorowi ma donoſić.

15.

Lekarz, á gdzie ich więcey, tedy dzienny Lekarz uwiadamiać ma co dzień ſłownie Dyrektora o ſtanie chorych. Potrzebne operacye, przewiązywanie rąk, i upuſzczenie krwi ma on czynić według znaiomości ſwoiey z naygorliwſzym baczeniem.

16.

Pod-lekarz w czaſie przyięcia lekarſtw przez choruiących ma być nie odſtępnie, i patrzeć, aby ſię kto w czym nie omylił; Wreſzcie zoſtaie on pod roſkazem dziennego lekarza.

17.

Смотрителю больницы неутомимое имѣть попеченіе, чтобъ въ больницѣ наблюдалась чистота и во всемъ порядокъ, чтобъ пища по предписанію докторскому была приуготовлена, чтобъ больные въ пристойныхъ по болѣзнямъ ихъ мѣстахъ помѣщены были, и отобранное у нихъ платье и прочее прилѣжно хранилось. Онъ имѣетъ въ вѣдомствѣ своемъ сторожей, сидѣльниковъ, поваровъ и прочихъ всѣхъ нижнихъ служителей, и наблюдаетъ, чтобъ всякій изъ нихъ прилѣжно отправлялъ свою должность. О порядкѣ въ больницѣ увѣдомляетъ ежедневно главнаго Надзирателя.

18.

Бухгалтеру имѣть шнуровую книгу за печатью главнаго Надзирателя. Во оную записывать ему получаемыя на расходъ отъ главнаго Надзирателя деньги, такожъ и что куда именно употреблено, у кого куплено и кому отдано; при чемъ подъ запискою купцамъ должно расписаться. Мясо и прочія потребности по предписанію Смотрителя закупать добраго качества. Ежемѣсячно о всемъ расходѣ подавать главному Надзирателю вѣдомости, а по прошествіи года и всю шнуровую книгу на разсмотрѣніе. Онъ имѣетъ при себѣ копеиста.

17.

Dozorca hoſzpitalu mieć powinien nieuſtanną baczność, aby w hoſzpitalu zachowane było ochędoſtwo, i porządek we wſzyſtkim; aby iedzenie według przepiſu doktora gotowane było, ażeby chorzy w mieyſcach przyſtoynych, według chorob ſwoich pomieſzczeni byli; á zabrana od nich odzież i inne ruchomości pilnie chowane były. On ma w ſwoiey dyſpozycyi ſtrożow pilnuiących, kucharzy, i wſzyſtkich innych niżſzą posługę odbywaiących, á doſtrzega, aby każdy z nich powinność ſwoią należycie wypełniał. O porządku w hoſzpitalu uwiadamia codziennie Dyrektora.

18.

Buchalter ma mieć ſznurową kſięgę pod pieczęcią Dyrektora. Do oney zapiſywać ma brane od Dyrektora ná rozchod pieniądze, takoż co, iak, i gdzie ſię obróciło, u kogo ſię kupiło, i komu ſię dało, á pod zapiſaniem tego, kupiec powinien ſię podpiſać. Mięſa, i inne potrzeby według przepiſu dozorcy kupować w dobrym gatunku. Co mieſiąc o całym rozchodzie dawać Dyrektorowi wiadomość, á po roku i całą ſznurową kſięgę ná rozpatrzenie. On przy ſobie ma kopiiſtę.

19.

Перваго числа каждаго мѣсяца быть собранію, въ которомъ присутствовать Доктору, Лѣкарямъ, смотрителю и бухгалтеру; и есть ли въ семъ собраніи положено будетъ что въ пользу больныхъ, о томъ предложить главному Надзирателю.

20.

Главному Надзирателю дать каждому изъ помянутыхъ чиновъ, особо въ силу сего общаго положенія подробные наказы, или предписанія за своею рукою на всѣ представляющіеся случаи.

21.

Сверьхъ присылаемыхъ и подаваемыхъ главному Надзирателю увѣдомленій, Доктору вести дневную записку какъ о числѣ и званіи больныхъ, такъ и о ихъ болѣзняхъ, о способахъ употребленныхъ для излѣченія оныхъ съ приличными на то мнѣніями, дабы таковая книга могла впредь служить въ совѣтованіяхъ докторскихъ, которой книгѣ и быть тутъ хранимой въ архивѣ.

19.

Pierwſzego dnia każdego mieſiąca powinno być zgromadzenie, ná którym przytomni być maią Doktor, lekarz, dozorca, i Buchalter; á ieżeli w tym zgromadzeniu uradzono będzie cokolwiek ku dobru chorych, o tym przełożyć dyrektorowi.

20.

Dyrektor winien dać każdemu z pomienionych oſób, oſobne, ná mocy tego ſpolnego uradzenia, ſzczęgolne nakazy, czyli zalecenia z podpiſem ręki ſwey, ná wſzyſtkie przełożone przypadki.

21.

Prócz przyſyłaiących ſię, i podawanych Dyrektorowi wiadomości, Doktor czynić powinien dzienne adnotacye, iako o liczbie i profeſſyi chorych, tak też o ich chorobach, o ſpoſobach użytych ná ich wyleczenie z przyzwoitemi ná to uwagami, ażeby takowa kſięga mogła być ná potym użyta w naradzeniach ſię Doktorſkich, która to kſięga, powinna być tamże konſerwowaną w archiwie.

ГЛАВА XXVI.

О СОВѢСТНОМЪ СУДѢ И ЕГО ДОЛЖНОСТИ.

395.

Учреждается совѣстный судъ.

Понеже личная безопасность каждаго вѣрноподданнаго весьма драгоцѣнна есть человѣколюбивому Монаршему сердцу; и для того, дабы подать руку помощи страждущимъ иногда болѣе по несчастливому какому нинаесть приключенію, либо по стеченію различныхъ обстоятельствъ, отягощающихъ судьбу его выше мѣръ имъ содѣяннаго, за благо разсуждается всемилостивѣйше учредить. Учреждаемъ и повелѣваемъ установить въ каждой губерніи по одному суду подъ названіемъ: совѣстный судъ.

396.

О присутствующихъ.

Въ совѣстномъ судѣ предсѣдаетъ Судья совѣстнаго суда губерніи, и засѣдаютъ по дворянскимъ дѣламъ выбранные чрезъ три года дворянами той губерніи два члена, по городовымъ дѣламъ выбранные чрезъ три года той губерніи городами по очереди два члена, по расправнымъ дѣламъ выбранные чрезъ три года той губерніи селеніями два члена, люди добросовѣстные, законы знающіе, и ученіе имѣющіе.

Пра-

ROZDZIAŁ XXVI.

O SĄDZIE SUMIENNYM I JEGO POWINNOSCI

395.

Uſtanawia ſię ſąd ſumienny.

POnieważ oſobiſte każdego wierno-poddanego beſpieczeńſtwo, bardzo ieſt drogie dla pełngo ludzkości Monarſzego ſerca; i dla tego, aby podać rękę pomocy, cierpiącym częſtokroć raczey od nieſzczęśliwego iakiegokolwiek zdarzenia, lub dla zbiegu rozmaitych okoliczności los ich obciążaiących nad miarę ich wykroczenia, zdało ſię nam być rzeczą arcy zbawienną naymiłościwiey uſtanowić; Jakoż uſtanawiamy, i rozkazuiemy uſtanowić w każdey gubernii po iednemu ſądowi pod imieniem: ſąd ſumienny.

396.

O zaſiadaiących.

W ſądzie ſumiennym prezyduie Sędzia ſumiennego ſądu tey gubernii, i zaſiadaią w ſprawach ſzlacheckich wybierani co trzy lata od ſzlachty tey gubernii dwa członki; w ſprawach mieyſkich wybierani co trzy lata z miaſt tey gubernii koleyno po dwa członki; w ſprawach roſprawnych, wybierani co trzy lata od oſad tey gubernii dwa członki, ludzie dobrego ſumienia, znaiący prawo, i maiący naukę.

397.

Правила совѣстнаго суда.

Совѣстный судъ вообще судитъ такъ, какъ и всѣ прочіе суды по законамъ, но какъ совѣстный судъ установляется быть преградою частной, или личной безопасности; и для того правила совѣстнаго суда во всѣхъ случаяхъ должны быть, 1. человѣколюбіе вообще, 2. почтеніе къ особѣ ближняго, яко человѣку, 3. отвращеніе отъ угнѣтенія или притѣсненія человѣчества, и для того совѣстный судъ никогда судьбы ни чьей да не отяготитъ, но ввѣряется оному совѣстный разборъ и осторожное и милосердое окончаніе дѣлъ ему порученныхъ; въ чемъ предъ Богомъ и предъ НАШИМЪ ИМПЕРАТОРСКИМЪ ВЕЛИЧЕСТВОМЪ подлежитъ во всякое время отвѣту и отчету.

398.

Совѣстный судъ не инако принимается за дѣло, какъ по повелѣнію, сообщенію или прошенію.

Совѣстный судъ ни въ какое дѣло самъ собою не вступается, но принимается за дѣло, или по повелѣнію правленія, или по сообщенію другаго мѣста, или по прошенію и челобитью.

399.

Какія дѣла принадлежатъ до совѣстнаго суда.

Дѣла касающіяся до таковыхъ преступниковъ, кои иногда болѣе по несчастливому какому нинаесть приключенію, либо по стеченію различныхъ обстоятельств впали въ прегрешенія судьбу ихъ отягощающія выше мѣръ ими содѣяннаго; такъ же преступленія учиненныя безум-

ным,

397.

Prawidła ſumiennego ſądu.

Sąd ſumienny ſądzi w powſzechności, iako, i wſzyſtkie inne ſądy, według praw; wſzakże ponieważ ſąd ſumienny uſtanawia ſię, aby był ścianą partykularnego, lub oſobiſtego beſpieczeńſtwa, á zatym prawidła ſądu ſumiennego we wſzelkich zdarzeniach maią być 1. Ludzkość w powſzechności; 2. Poważenie oſoby bliźniego iako człowieka. 3. Brzydzenie ſię wſzelkim uciemiężeniem, i prześladowaniem ludzkości; á dla tego ſąd ſumienny, nigdy niczyiego loſu obciążyć nie ma, owſzem zaleca ſię iemu ſumienne rzeczy roſtrząſnienie, i litośne roſtrzygnienie dzieł iemu poruczonych: w czym BOGU NAYWYZSZEMU i naſzey MONARSZEY władzy podlega zawſze odpowiedzi, i rachunkowi.

398.

Sąd ſumienny do ſprawy przyſtępuie nieinaczey, iako za kommunikacyą, roſkazem, prozbą.

Sąd ſumienny w żadne dzieło ſam przez ſię niewchodzi, ale przyſtępuie do ſprawy, albo zá roſkazem rządu, albo zá otrzymaną kommunikacyą innego ſądu, albo zá prozbą.

399.

Jakie ſprawy do ſumiennego ſądu należą.

Sprawy tyczące ſię takowych winowaycow, którzy niekiedy raczey przez nieſzczęśliwe iakie zdarzenia, lub przez zbieg rozmaitych okoliczności wpadli w przeſtępſtwo los ich obciążaiące nad miarę ich wykroczenia; takoż przeſtępſtwa ludzi niemaiących rozumu,

нымъ, или малолѣтнымъ, и дѣла колдуновъ, или колдовства, по елику въ оныхъ заключается глупость, обманъ и невѣжство, надлежитъ отсылать въ совѣстный судъ, который единъ право имѣетъ учинить о вышеписанномъ рѣшеніе.

400.

О должности совѣстнаго суда.

Совѣстнаго суда должность есть въ гражданскихъ дѣлахъ примирять тѣхъ спорющихся, кои прозьбою прибѣгаютъ къ разбирательству совѣстнаго суда; для примиренія же зовѣстный судъ требуетъ отъ истца и отвѣтчика или средствъ въ силу узаконеній къ ихъ примиренію, и буде согласятся, то совѣстный судъ укрѣпитъ ихъ согласіе печатью, или буде же не согласятся, то совѣстный судъ требуетъ отъ истца и отвѣтчика назначенія съ каждой стороны по одному, или по два посредника на мѣстѣ живущихъ, (быть посредникомъ никто изъ живущихъ въ обществѣ отказаться не долженъ;) когда же посредники назначены и объявлены совѣстному суду, тогда на другій или на третій день посредники обще съ совѣстнымъ судомъ разсматриваютъ дѣло, и потомъ изыскиваютъ средство къ примиренію истца и отвѣтчика, и на чемъ посредники согласятся, то и предложатъ совѣстному суду, который приложитъ печать къ согласію посредниковъ; и истецъ и отвѣтчикъ теряютъ право возобновлять впредь о томъ прозьбу во всякомъ судебномъ мѣстѣ; а бу-

albo małoletnich, i ſprawy czarownikow, i czarodzieyſtwa, ponieważ w tym wſzyſtkim ieſt głupſtwo, i oſzukańſtwo, i niewiadomość, należy odſyłać do ſumiennego ſądu, który ieden ma prawo decydować w wyrażonych wyżey przypadkach.

400.

O powinności ſumiennego ſądu.

Sumiennego ſądu powinnością ieſt w ſprawach cywilnych, godzić ſtrony ſpieraiące ſię, które udadzą ſię z prozbą o roſtrząſnienie ſporu ſwego do ſumiennego ſądu; dla pogodzenia zaś ich pyta ſię ſąd ſumienny tak pozywaiącego, iako pozwanego, ná iakich kondycyach chcą ſię godzić? ieżeli ſię ugodzą, tedy ſąd umocni pieczęcią tę ich zgodę; á ieżeli ſię nie ugodzą, tedy ſąd ſumienny, wymaga od powodowey, i pozwaney ſtrony naznaczenia, każdey od ſiebie po iednym pośrzedniku, albo po dwu z oſob znayduiących ſię ná mieyscu (być zaś pośrzednikiem, żaden z żyiących wſpołeczeńſtwie wzbraniać ſię nie ma:) Kiedy zaś pośrzednicy naznaczeni, i obiawieni ſumiennemu ſądowi będą, tedy ná drugi lub trzeci dzień ſąd weſpoł z pośrzednikami ſprawę roſtrząſaią, á potym wynayduią śrzodki do pogodzenia ſtron, i ná czym ſtanie zgoda pośrzednikow, to przełożą ſądowi, á ſąd umocni wyciśnieniem pieczęci opiſaną zgodną umowę pośrzednikow; á w ten czas ſtrony tracą iuż prawo podnośić ten ſpór w iakimkolwiek bądź ſądzie; á ieżeli pośrzednicy niezgodzą ſię, tedy ſąd ſumienny przełoży ſwoie zdanie pośrzednikom, iakby pogodzić można było ſpieraiące ſię ſtrony bez

буде посредники не согласятся, тогда совѣстный судъ предложитъ посредникамъ свое мнѣніе, какъ примирить безъ разоренія, безъ тяжбы, безъ спора, ссоры или ябеды истца и отвѣтчика; (мнѣніе же совѣстнаго суда основано быть долженствуетъ на слѣдующихъ правилахъ, 1. доставить обѣимъ сторонамъ законную, честную и безтяжебную жизнь, 2. злобы, распри и ссоры прекратить; 3. доставить каждому ему принадлежащее, 4. облегчить судебныя мѣста примиреніемъ спорющихся лицъ;) буде же посредники и тогда не согласятся, то совѣстный судъ призоветъ истца и отвѣтчика, и предложитъ примирительные способы, и буде оные примутъ, то совѣстный судъ укрѣпитъ печатью примиреніе ихъ; буде же не примутъ, то совѣстный судъ истцу и отвѣтчику объявитъ, что совѣстному суду до той ихъ распри уже дѣла нѣтъ, а пошлибы куда по законамъ надлежитъ.

401.

Право совѣстнаго суда.

Буде кто пришлетъ прошеніе въ совѣстный судъ, что онъ содержится въ тюрьмѣ болѣе трехъ дней, и въ тѣ три дни ему не объявлено, за что содержится въ тюрьмѣ, или что онъ въ тѣ три дни не допрашиванъ; тогда совѣстный судъ по полученіи таковаго прошенія, не выходя изъ присутствія, долженствуетъ послать повелѣніе, чтобъ таковый содержащійся въ тюрьмѣ, буде содер-

ſzkod, procederow, ſpraw, waśni, i pieniactwa tak powoda, iako też i pozwanego (zdanie zaś ſądu ſumiennego fundować ſię powinno ná zaſadach naſtępuiących 1. Przyſpieſzyć obydwóm ſtronom ſpokoyne, uczciwe, prawami ubeſpieczone, i wolne od procederow życie. 2. Spory, waśnie, i nienawiści wykorzenić. 3. oddać każdemu co ſię należy. 4. ulżyć ſądom pogodzeniem ſpieraiących ſię oſob:) ieżeli zaś i w ten czas pośrzednicy nie zgodzą ſię, tedy ſąd ſumienny przywołać ma powoda, i pozwanego, i przełoży ſpoſoby ugodzenia ſię, á ieżeli przyimą ie, tedy ſąd ſumienny do ugody ich pieczęć przyłoży ſwoią; ieżeli zaś nie, tedy ſąd ſumienny obiawi ſtronom prawuiącym ſię, iż ſię więcey ſąd ſumienny do ich ſprawy nie wdaie, i że oni udać ſię mogą, gdzie ſię z prawa należy.

401.

Władza ſumiennego ſądu.

Jeżeli kto przyſzle żałobę do ſumiennego ſądu, iako on trzymany ieſt w więzieniu od trzech dni, á przez te dni trzy iemu nie obiawiano, zá co ieſt więziony, lub że przez te trzy dni pytany ſądownie nie ieſt; tedy ſąd ſumienny zá odebraniem takowey żałoby, niewychodząc z ſądowey izby ma posłać roſkaz, ażeby takowy więzień, ieżeli tylko więziony nie ieſt zá winę obrażonego MAJESTATU, lub zá zdradę lub zá zabóyſtwo, kradzież,

roz-

жится не во оскорбленіи Особы ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, не по измѣнѣ, не по смертоубійству, не по воровству, или разбою, былъ присланъ и представленъ въ совѣстный судъ обще съ прописаніемъ причинъ, для которыхъ содержится подъ стражею, или не допрашиванъ. Повелѣнія совѣстнаго суда въ семъ случаѣ должны быть исполняемы, не мѣшкавъ ни часа, гдѣ получены будутъ подъ, взысканіемъ пѣни трехъ сотъ рублей съ Предсѣдателя, да по сту рублей съ Засѣдателей, буде гдѣ въ судебномъ мѣстѣ болѣе сутокъ оставятъ оныя безъ исполненія: на дорогу же кладется срокъ по двадцати пяти верстъ на день; по представленіи къ лицу совѣстнаго суда въ тюрьмѣ содержащагося, буде совѣстный судъ усмотритъ, что проситель содержится не во оскорбленіи Особы ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, не по измѣнѣ, не по смертоубійству, не по воровству, или разбою, то совѣстный судъ, не выходя изъ присутствія, прикажетъ содержащагося въ тюрьмѣ освободить на поруки какъ о его поведеніи, такъ и о представленіи его къ тому суду въ той губерніи, который онъ самъ изберетъ, куда и дѣло его совѣстный судъ отошлетъ, и таковаго правомъ совѣстнаго суда изъ тюрьмы освобожденнаго, по тому же дѣлу въ другій разъ въ тюрьму посадить никто уже да не дерзнетъ прежде рѣшенія его дѣла; дѣло же его кончить, какъ законами

по-

rozboie, był przysłany, i przedſtawiony do ſumiennego ſądu, weſpół z opiſaniem przyczyn dla czego więziony ieſt, lub niepytany? Rozkazy ſądu ſumiennego powinne być wypełnione w tym przypadku bez naymnieyſzey odwłoki, gdzie będą odebrane, pod winą trzech ſet rubli od Przedſiadaiącego, á po ſtu od Zaſiadaiacych, ieżeli gdzie w ſądowym mieyſcu więcey doby zoſtanie rozkaz takowy ſumiennego ſądu bez wypełnienia; ná drogę kładzie ſię termin po dwadzieści pięć wiorſt ná dzień; po oczewiſtym ſtawieniu ſię przed ſąd ſumienny więzionego, ieżeli ſąd ſumienny znaydzie, iż on ani zá winę obrażonego MAJESTATU, ani zá zdradę, ani zá zabóyſtwo, ani zá rozboie, był więziony, tedy ſąd ſumienny niewychódząc z izby ſądowey rozkaże więzionego oſwobodzić ná poręke, iako o ſprawowaniu ſię, tak też o ſtawieniu ſię iego do ſądu w tey gubernii, którego ſam ſobie wybierze, gdzie i ſprawę iego ſąd ſumienny odeſzle, á takowego prawem ſumiennego ſądu oſwobodzonego więzić powtórnie za toż ſamo dzieło nikt ſię niechay nie waży, aż do decyzyi ſprawy; ſprawę zaś iego kończyć iako prawa przepiſuią; Jeżeli zaś ſąd ſumienny znaydzie, że żałuiący więziony ieſt za wyż rzeczone wykroczenia, a mianowicie: za winę obrażonego MAJESTATU, zdradę, mężoboyſtwo, kradzież, rozboie, dla których wyſtępkow i przyſyłać nie należy, lub też że załuiący ſumiennemu ſądowi fałſzywie doniosł, iako trzy dni więziony, iako mu nie obiawiono za co, i nie był urzędownie pytany, lub poręki za

ſobą

повелѣно; буде совѣстный судъ усмотритъ, что проситель содержится въ вышеписанныхъ винахъ, а именно: въ оскорбленіи Особы ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, по измѣнѣ, по смертоубійству; по воровству, или разбою, по которымъ и присылать не должно, или же проситель совѣстному суду ложно написалъ, что три дни содержится, и ему не объявлено за что, и онъ не допрашиванъ, или порукъ по себѣ не дастъ и не представитъ, тогда совѣстнмму суду надлежитъ возвратить просителя въ тюрьму пуще прежней.

402.

На совѣстный судъ жалобу приносить въ вышній совѣстный судъ.

Буде кто не доволенъ рѣшеніемъ совѣстнаго суда, тотъ имѣетъ жалобу приносить въ вышній совѣстный судъ.

403.

О времени присутствія совѣстнаго суда.

Совѣстный судъ всякій разъ собирается въ сроки положенные для прочихъ судебныхъ мѣстъ, и когда дѣло естъ.

ГЛАВА XXVII.

О ПРОКУРОРСКОЙ И СТРЯПЧЕСКОЙ ДОЛЖНОСТИ.

404.

О должности вообще губернскаго Про-

Вообще губернскій Прокуроръ и губернскіе Стряпчіе смотрятъ, и бдѣніе

ſcbą nie da, i nieprzedſtawi. tedy ſąd ſumienny ma zwrócić żałuiącego do więzienia cięzey niżeli był wprzódy.

402.

Ná ſumienny ſąd żałobę kłaść w wyżſzym ſumiennym ſądzie.

Jeżeli kto nie ieſt kontent z wyroku ſumiennego ſądu tedy ten żałobę ſwoią zanieść może w wyżſzym ſumiennym ſądzie.

403.

O czaſie zaſiadánia ſumiennego ſądu.

Sąd ſumienny zgromadza ſię zawſze ná termina położone dla innych ſądow, i kiedy ſprawa zdarzy ſię.

ROZDZIAŁ XXVII.

O PROKURORSKIEY I ADWOKACKIEY POWINNOSCI.

404.

O powinności ogólnie guberſkiego

W Powſzechności guberſki Prokuror, i guberſcy Adwokaci patrzą, i baczenie

курора и губернскихъ Стряпчихъ.

имѣютъ о сохраненіи вездѣ всякаго порядка законами опредѣленнаго, и въ производствѣ и отправленіи самыхъ дѣлъ. Они сохраняютъ цѣлость власти, установленій и интереса ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА; наблюдаютъ, чтобъ запрещенныхъ сборовъ съ народа никто не собиралъ, и долгъ имѣютъ истреблять по всюды зловрдные взятки.

405.

ДОЛЖНОСТЬ ГУБЕРНСКАГО ПРОКУРОРА.

1.

Что губернскому Прокурору наблюдать при полученіи новыхъ узаконеній.

Когда присланы будутъ новыя общія узаконенія, или учрежденія, или указы въ губернію, тогда для записанія въ книгу законовъ, учрежденій и указовъ губернское правленія и палаты выслушиваютъ напередъ заключенія губернскаго Прокурора; сей предложитъ имъ тогда новоизданный законъ, учрежденіе, или указъ, съ какимъ узаконеніемъ сходенъ, или какимъ узаконеніямъ противенъ, или въ отмѣну, или въ поправленіе, или въ дополненіе которыхъ.

2.

Какъ губернскій Прокуроръ злоупотребленія противныя узаконеніямъ долженствуетъ отвращать.

Буде губернскій Прокуроръ гдѣ усмотритъ злоупотребленія противныя законамъ, учрежденіямъ, или указамъ, то долженствуетъ о томъ (прилично по тому случаю) напамятовать, и увѣдомить гу-

Prokurora, i guberſkich Adwokatow. maią, o zachowanie wſzędy wſzelkiego porządku prawami przepiſanego, nawet w urzędowym poſtępowaniu, co do ſądzenia ſpraw. Oni zachowuią całość władzy, uſtaw, i intereſſu JMPERATORSKIEGO; doſtrzegaią aby nikt zakazanych poborow nie zbierał, i maią obowiązek wykorzeniać wſzędy nienawiſne w ſądach przekupſtwa.

405.

POWINNOSC GUBERSKIEGO PROKURORA.

I.

Co zachować ma guberſki prokuror przy otrzymaniu nowego Prawa.

Kiedy przysłane będą nowe powſzechne prawa, lub uſtawy, lub ukazy do gubernii, tedy dla zapiſania w kſięgę praw, uſtaw, i ukazow, rząd guberſki, i izby ſłuchaią wprzódy zdania guberſkiego Prokurora; Ten przełoży im w on czas nowo wydane prawo, uſtawę, lub ukaz, z iakim prawem zgadza ſię, lub iakiemu prawu przeciwny, lub ku odmianie, lub ku poprawie, lub ku rozſzerzeniu którego ſłuży.

2.

Jak guberſki Prokuror zło-użycia przeciwne prawom oddalać ma.

Jeżeli Prokuror guberſki doſtrzeże gdzie zło-użycia przeciwne prawom, uſtawom, lub ukazom, tedy obowiązany ieſt oſtrzedz o to (ſtoſownie do okoliczności) i dać wiedzieć

 rzą-

губернское правленіе и ГенералЪ-Прокурора, дабы злоупотребленіе поправлено было.

3.

При начатіи срока губернскій ПрокурорЪ велитЪ прочесть для возобновленія вЪ памяти приличныя статьи узаконеній.

При начатіи срочнаго засѣданія, губернскій ПрокурорЪ велитЪ прочесть тѣ статьи изЪ законовЪ, учрежденій, или указовЪ, о коихЪ мнитЪ, что нужно возобновить вЪ памяти для наивящшаго соблюденія вЪ силу присяги, порядка и правосудія вЪ присутственныхЪ мѣстахЪ, но чтеніе таковое да не продолжится болѣе получаса.

4.

Десять статей, о коихЪ губернскій ПрокурорЪ долженствуетЪ доносить губернскому правленію.

Губернскій ПрокурорЪ долженствуетЪ доносить губернскому правленію все то, что до свѣденія его дойдетЪ; касательно до губернскаго правленія обязанности, а именно: 1. о не точномЪ гдѣ вЪ судебномЪ мѣстѣ исполненіи законовЪ, учрежденій и указовЪ, 2. буде гдѣ вЪ губерніи есть непослушаніе, или ропотЪ, 3. о лѣнивыхЪ вЪ исполненіи должности, 4. о медлѣніи вЪ исполненіи повелѣній, 5. о медлѣніи по дѣламЪ вЪ производствѣ, 6. о нарушеніи правилЪ благочинія и о всякомЪ причиняющемся многимЪ соблазнѣ, законамЪ противномЪ поступкѣ, винѣ, или преступленіи, 7. о запрещенной торговлѣ, или о помѣшательствѣ законамЪ противномЪ дозволенной торговлѣ, 8. о нарушеніи общей тишины, 9. о нарушеніи вЪ вѣрности присяги, 10. о казенномЪ и общественномЪ ущербѣ.

rządowi guberſkiemu, i Generał-prokurorowi, aby zło-użycie poprawione było.

3.

Przy otwarciu kadencyi guberſki Prokuror czytać każe dla odnowienia w pamięci ſędziow przyzwoite punkta praw.

Przy otworzeniu kadencyi guberſki Prokuror przeczytać każe te punkta praw, uſtaw, czyli ukazow, o których rozumie, iż trzeba ie wznowić w pamięci dla naylepſzego zachowania onych, według przyſięgi, porządku, i ſprawiedliwości w ſądach; wſzakże czytanie to niewięcey powinno zabierać czaſu nad półgodziny.

4.

Dzieſięć punktow o których Prokuror guberſki winien ieſt donoſić rządowi guberſkiemu.

Gubeɹſki Proknror winien ieſt donoſić rządowi guberſkiemu wſzyſtko to, co do wiadomości iego doydzie, tyczącego ſię powinwinności rządu guberſkiego, á mianowicie: 1. O nieregularnym w ſądzie którym wypełnianiu praw, uſtaw, i nakazow. 2. Jeżeli gdzie ieſt w gubernii nieposłuſzeńſtwo lub ſzemranie. 3. O leninych w wypełnieniu praw, uſtaw, i nakazow., 4. O zwłoce ſpraw przez proces. 6. O naruſzeniu prawideł policyi, i o wſzelkim czyniącym ſię znacznym zgorſzeniu, przeciwnym prawom poſtępku przewinieniu, i wykroczeniu. 7. O handlu zabronionym, lub o tamowaniu przeciwnym prawu targow dozwolonych. 8. O naruſzeniu powſzechney ſpokoyności. 9. O naruſzeniu przyſięgi wierności. 10. O ſkarbowym, i powſzechnym uſzczerbku.

Gu-

5.

Губернскій Прокуроръ смотритъ, чтобъ власть одному мѣсту порученная не переходила въ другое, и какъ ему поступать въ случаѣ медлѣнія въ исполнени.

Губернскій Прокуроръ прилѣжно смотритъ, чтобъ въ губерніи одно мѣсто не присвояло себѣ власти и отправленія дѣлъ учрежденіями другому мѣсту порученныхъ, и чтобъ дѣла вершились, а вершеныя дѣла скоро и безостановочно самымъ дѣломъ по рѣшеніи исполнены были; и для того губернскій Прокуроръ долженъ спрашивать весьма часто, исполнено ли (въ такое время, въ которое начало и совершенство онаго дѣла исполнено быть можетъ) и буде не исполнено за чемъ, то губернскіи Прокуроръ напоминать долженъ о исполненіи, и затѣмъ въ случаѣ медлѣнія поступать, какъ въ 4. пунктѣ предписано.

6.

Буде случится сомнѣніе, до котораго мѣста дѣло надлежитъ, или о узаконеніи, то выслушивать заключенія губернскаго Прокурора и проч.

Буде случится дѣло таковаго существа, что изъ онаго родится сомнѣніе, или запросъ въ которое мѣсто, или до какого мѣста производство надлежитъ, или во всякомъ иномъ дѣлѣ, гдѣ у судей родиться можетъ о узаконеніи сомнѣніе, то сообщается то дѣло губернскому Прокурору, и выслушиваютъ его заключенія прежде рѣшенія, и потомъ рѣшатъ дѣло. Подобныя же заключенія губернскій Прокуроръ обязанъ сообщать Генералъ-Прокурору, и отъ него принимать поправленія, дабы по всюды одинакое понятіе принимали о общихъ установленіяхъ.

Буде

5.

Guberſki Prokuror doſtrzega aby władza poruczona iednemu urzędowi nie przechodziła do drugiego, i iak ma poſtąpić w przypadku zwłoki exekucyi.

Prokuror guberſki pilnie doſtrzega, żeby w gubernii ieden urząd nieprzywłaſzczał ſobie władzy ſprawowania dzieł drugiemu urzędowi uſtawami poruczonych, i ażeby ſprawy kończone były, á dokończone aby natychmiaſt po decyzyi były dopełniane; i dla tego guberſki Prokuror winien ieſt bardzo częſto pytać ſię, ieżeli dopełniono (w tym czaſie, w którym dzieło zaczęte, i dokonane być mogło) á ieżeli dla iakiey przyczyny niedopełniono, tedy guberſki Prokuror powinien przypominać onego wypełnienie, á dopiero w przypadku zwłoki, poſtąpić iak przepiſuie punkt czwarty.

6.

Jeżeli ſię zdarzy wątpliwość, do iakiego urzędu dzieło należy, lub o prawie, tedy wyſłuchać zdania guberſkiego Prokurora, i t. d.

Jeżeli ſię zdarzy dzieło takiey natury, iż z niego rodzi ſię wątpliwość, czyli zapytanie przed którym urzędem, lub do którego ſądu proceder dzieła tego należeć może? albo w każdey inney ſprawie gdzie ſędziowie mogą mieć o prawie wątpliwość, tedy ſprawa ta kommunikuie ſię guberſkiemu Prokurorowi, i słuchaią iego zdania przed decyzyą. Takowe zaś zdania ſwoie powinien guberſki Prokuror posłać Generał-Prokurorowi, á od niego przyiąć poprawę, ażeby iednoſtayne było rozumienie praw poſpolitych.

Je-

7.

Буде которое дѣло случится и частное и общественное, или частное и до казеннаго интереса касается, то выслушивают заключеніе губернскаго Прокурора.

Буде случится дѣло такого существа, что оно вмѣстѣ и частное и общественное, или частное, но касается, и до казеннаго интереса; то сообщится губернскому Прокурору, и выслушивают его заключеніе прежде рѣшенія.

8.

Оба губернскіе Стряпчіе даются губернскому Прокурору для совѣта.

Губернскому Прокурору для совѣта опредѣляются губернскій Стряпчей уголовных дѣл, и губернскій Стряпчей казенных дѣл, и почитается, что они всѣ трое едиными устами говорят.

9.

Губернскому Прокурору и Стряпчим никто рѣчи не перебивает.

Губернскому Прокурору, или губернским Стряпчим никто да не перебивает рѣчь, но терпѣливо и в молчаніи да выслушивают их заключенія и предложенія по должности.

10.

Губернское правленіе и палаты посредством Прокурора и Стряпчих сносятся и проч.

Губернское правленіе и палаты посредством губернскаго Прокурора и губернских Стряпчих сносятся сообщеніями; для того губернскій Прокурор и губернскіе Стряпчіе во всякое время входят как в губернское правленіе, так и в палаты.

Гу-

7.

Jeżeli iakie dzieło zdarzy się i partykularne, i publiczne lub też partykularne, á do skarbowego interessu należące, tedy słuchaią zdania Prokurora guberskiego.

Jeżeli się zdarzy dzieło takiey natury, że wraz iest partykularne, i publiczne, albo partykularne, ale tycze się skarbowego interessu, tedy kommunikuie się guberskiemu Prokurorowi, i wprzódy zdanie iego wysłuchać należy, nim zadecyduie się.

8.

Obydwa Adwokaci guberscy, daią się guberskiemu Prokurorowi dla rady.

Guberskiemu Prokurorowi dla rady naznacza się guberski Adwokat spraw kryminalnych, i guberski Adwokat spraw skarbowych, i rozumie się, że oni wszyscy trzey iednemi ustami mowią.

9.

Guberskiemu Prokurorowi, i Adwokatom nikt mowy nie przerywa.

Guberskiemu Prokurorowi lub guberskim Adwokatom nikt przerywać nie ma mowy, ale wszyscy powinni cierpliwie, i w cichości słuchać ich zdania, i przełożenia urzędowego.

10.

Guberski rząd, i izby przez Adwokatow, i Prokurora kommunikacyą maią i t. d.

Rząd guberski i izby przez guberskiego Prokurora, i guberskich Adwokatow znoszą się kommunikacyą, i dla tego guberski Prokuror, i guberscy Adwokaci maią mieć wolne weyście do rządu guberskiego, i do izb w każdym czasie.

11.

Губернскому Прокурору подчинены прочіе Прокуроры и Стряпчіе и проч.

Губернскому Прокурору подчинены какъ прочіе Прокуроры, такъ и Стряпчіе той губерніи, и онъ долженъ принимать отъ нихъ доношенія, и объ оныхъ предлагать, гдѣ надлежитъ.

12.

Губернскій Прокуроръ, будучи око Генералъ-Прокурора, повиненъ доносить ему о неисправленіи кѣмъ должности.

Буде губернскій Прокуроръ усмотритъ за кѣмъ неисправленіе должности, то повиненъ доносить о томъ не токмо Главно-командующему, но и Генералъ-Прокурору; ибо во всѣхъ дѣлахъ губернскій Прокуроръ есть око Генералъ-Прокурора.

13.

Губернскій Прокуроръ попеченіе имѣетъ о содержащихся подъ стражею людяхъ.

Губернскій Прокуроръ попеченіе имѣетъ о прокормленіи подъ стражею содержащихся, и чтобъ дѣла сихъ людей скорѣе решеніе получили и они бы скорѣе отправлены, или выпущены были; и для того губернскій Прокуроръ долженъ ходить чаще по тюрьмамъ по крайней мѣрѣ единожды въ недѣлю, а именно по пятницамъ послѣ обѣда, дабы посмотрѣть состояніе въ тюрьмѣ содержащихся, и доходитъ ли до нихъ все то, что имъ опредѣлено, и содержатъ ли ихъ сходственно ихъ состоянію и человѣколюбію.

11.

Pod zwierzchnością guberſkiego Prokurora zoſtaią Prokurorowie i Adwokaci i t. d.

Do guberſkiego Prokurora zwierzchności nietylko inni Prokurorowie, ale i Adwokaci tey gubernii należą, i on odbiera od nich donoſzenia, i o nich mowi gdzie należy.

12.

Guberſki Prokuror będac okiem Generała Prokurora, winien ieſt donoſić temu o zaniedbywaniu powinności.

Jeżeli Guberſki Prokuror upatrzy w kim niedopełnienie powinności, tedy powinien donoſić nietylko Główno-kommenderuiącemu, ale i Generał Prokurorowi; albowiem Prokuror guberſki ieſt okiem Generał-Prokurora.

13.

Guberſki Prokuror ma ſtaranie o zoſtaiących pod ſtrażą.

Guberſki Prokuror ma ſtaranie o przekarmieniu będących pod ſtrażą, i ażeby ſprawy tych ludzi iak nayprędzey decydowane były, á oni iak nayprędzey oſądzeni, lub uwolnieni byli; i dla tego Prokuror guberſki powinien chodzić czeſto do więzienia, przynaymniey raz ná tydzień, á mianowicie w piątek po obiedzie, aby widzieć ſtan więźniow, i czyli dochodzi ich wſzyſtko co im naznaczono, i ieśli utrzymuią ich według ich ſtanu, i ludzkości.

406.

ДОЛЖНОСТЬ ГУБЕРНСКАГО СТРЯПЧАГО КАЗЕННЫХЪ ДѢЛЪ И ГУБЕРНСКАГО СТРЯПЧАГО УГОЛОВНЫХЪ ДѢЛЪ.

1.

Губернскіе Стряпчіе служатъ губернскому Прокурору совѣтомъ, и именемъ его предлагаютъ заключенія.

Губернскій Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и губернскій Стряпчей уголовныхъ дѣлъ, какъ въ 8 пунктѣ должности губернскаго Прокурора предписано, для того опредѣляются, чтобъ губернскому Прокурору служить совѣтомъ въ случающихся дѣлахъ его должности, и чтобъ вмѣсто губернскаго Прокурора и именемъ его предлагать заключенія въ палатахъ.

2.

Въ случаяхъ сомнѣнія губернскіе Стряпчіе совѣтуютъ съ губернскимъ Прокуроромъ; буде же всѣ трое не одного мнѣнія, то голосъ губернскаго Прокурора перевѣсъ даетъ

Въ случаяхъ сомнѣнія, до котораго мѣста дѣло надлежитъ, или въ сомнѣніи о узаконеніяхъ, о которыхъ въ 6. пунктѣ должности губернскаго Прокурора, упомянуто, губернскій Прокуроръ и губернскіе Стряпчіе посовѣтовавъ между собою, общимъ мнѣніемъ рѣшатъ сомнѣніе; буде же всѣ трое не одного мнѣнія, то губернскаго Прокурора голосъ перевѣсъ даетъ тому мнѣнію Стряпчаго, къ которому онъ пристанетъ.

3.

О предметахъ

Губернскихъ Стряпчихъ должность

406.

POWINNOSC GUBERSKIEGO ADWOKATA SPRAW SKARBOWYCH, I GUBERSKIEGO ADWOKATA SPRAW KRYMINALNYCH.

1.

Adwokaci guberſcy ſą radą guberſkiego Prokurora, i iego imieniem przekładaią zdanie w izbach.

Guberſki Adwokat ſkarbowych ſpraw, i guberſki Adwokat ſpraw kryminalnych dla tego ſię uſtanawiaią, iako ſię powiedziało w oſmym punkcie o obowiązkach Prokurora guberſkiego, ażeby Prokurorowi guberſkiemu byli radą w zdarzaiących ſię dziełach powinności iego, i ażeby ná mieyſcu guberſkiego Prokurora, i imieniem iego przekładali zdanie w izbach.

2.

W przypadkach wątpliwych zá wſpólną z Prokurorem radą wątpliwość rozwiązuią i t. d.

W przypadku wątpliwości do którego ſądu ſprawa należy, lub w przypadku wątpliwości o prawach, o czym w ſzóſtym punkcie obowiązkow Prokurora namieniono, guberſki Prokuror, i guberſcy Adwokaci naradziwſzy ſię między ſobą powſzechnym zdaniem decyduią wątpliwość; ieżeli zaś wſzyſcy trzey różnego ſą zdania, tedy głos Prokurora guberſkiego upoważnia, i ſtanowi zdanie tego Adwokata, do którego ſię on przychyli.

3.

Cel powinności Adwokatow i t. d.

Guberſkich Adwokatow powinnością ieſt:

1.

Стряпческой должности и проч.

есть, 1. дать заключенія сходственныя съ сохраненіемъ общаго законами установленнаго порядка, 2. производить жалобу, не смотря на лицы, яко истцу; губернскому Стряпчему казенныхъ дѣлъ по казеннымъ дѣламъ и по дѣламъ нарушающимъ общій порядокъ, или противнымъ власти и присяжной должности; губернскій же Стряпчей уголовныхъ дѣлъ производитъ жалобу яко истецъ, по уголовнымъ винамъ и преступленіямъ нарушающимъ законы, всякій разъ тамъ, гдѣ истца нѣтъ, но доказательства имѣетъ; истцами же губернскіе Стряпчіе не инако бываютъ, какъ донеся о томъ напередъ губернскому правленію, и показывая оному по дѣлу тому свои доказательства, и получая отъ губернскаго правленія дозволеніе.

4.

Губернскіе Стряпчіе имѣютъ право требовать сообщенія всякаго дѣла въ ихъ должность входящаго.

Въ разсужденіи порученной должности, губернскіе Стряпчіе право имѣютъ требовать въ томъ мѣстѣ, гдѣ они опредѣлены, сообщенія всякаго дѣла касающагося до ихъ должности, какъ на примѣръ: дѣла касающіяся до казеннаго интереса, или ущерба, въ спорахъ о земляхъ, казенныя земли и права они защищать долженствуютъ, дѣла нарушающія общій порядокъ, или противныя власти и должности, дѣла касающіяся до запрещеннаго сбора съ народа, или зловредные взятки, дѣла касающіяся до общества,

1. Dać zdanie stosowne do zachowania powszechnego, prawami przepisanego, porządku.
2. Wynosić załobę nie maiąc ná osoby względu, iako powod skarbowy Adwokat w dziełach skarbowych, tudzież w sprawach naruszaiących powszechny porządek, albolitez w sprawach przeciwnych władzy i powinności poprzysiężoney; Adwokat zaś spraw kryminalnych, iako powod w przewinieniach, i przestępstwach kryminalnych gwałcących prawa, zá każdym razem wynosi załobę tam, gdzie nie ma powoda, á dowody ma pewne; powodami wszakże Adwokaci guberscy nieinaczey staią, iako po doniesieniu w przód o tym rządowi guberskiemu, i okazaniu mu ná to dowodów, i wzięciu od niego pozwolenia.

4.

Guberscy Adwokaci maią prawo wyciągać kommunikacyi wszelkiey sprawy tyczącey się ich obowiązku.

Co się tycze poruczonego obowiąsku, Adwokaci guberscy maią prawo wyciągać w tym sądzie do którego naznaczeni, kommunikacyi wszelkiey sprawy ściągaiącey się do iego powinności, iako to na przykład: dzieła tyczące się skarbowego interessu, lub uszczerbku, w sporach gruntowych; praw i gruntow skarbowych całości oni bronić obowiązani są; dzieła naruszaiące porządek powszechny, lub przeciwne władzy, i powinności; dzieła tyczące się zakazanych poborow, lub nienawistnego w sądach przekupstwa; dzieła tyczące się publiczności; dzieła małoletnich którzy

nie

дѣла малолѣтныхъ, кои Опекуновъ не имѣютъ и прочія сему подобныя въ должность ихъ входящія, или касающіяся до оной; отнюдъ не входя однако въ дѣла между частными людьми, не касающіяся до вышеписаннаго въ семъ пунктѣ.

5.

Губернскіе Стряпчіе по сообщеннымъ дѣламъ, и по дѣламъ, въ коихъ они по должности своей истцами, какія права имѣютъ.

По сообщеннымъ дѣламъ, или когда который губернскій Стряпчей сдѣлался истцомъ, тогда по свойству дѣла онъ право имѣетъ предложить суду, и требовать или личной присылки къ суду отвѣтчика, или его повѣреннаго, или представленія отвѣтчика на мѣсто въ присутствіе, или судебнаго повелѣнія, посадить отвѣтчика подъ стражу; буде преступленіе такого рода, что законы сіе повелѣваютъ, или наложенія пѣни, или учиненія выговора, или иныхъ судебныхъ приговоровъ по свойству дѣла: однимъ словомъ, губернскіе Стряпчіе право имѣютъ по дѣламъ ихъ должности производить въ судебномъ мѣстѣ, гдѣ они опредѣлены, жалобу, прозьбу, просить слѣдствія по производству дѣла, и до сочиненія приговора предложить, чего въ производствѣ не достаетъ, переносить рѣшеное дѣло изъ нижнихъ судовъ въ верьхніе, смотрѣть и бдѣніе имѣть о сохраненіи порядка каждому мѣсту предписаннаго, и чтобъ истцы и отвѣтчики надлежащее къ суду и судьямъ почтеніе сохраняли, чтобъ присут-

ствен-

nie maią opiekunow, i inne tym podobne powinność ich składaiące, lub należące do niey, niewdaiąc się iednak pod żadnym pretextem do spraw między partykularnemi osobami nie należących do wyrażonych w tym punkcie.

5.

Guberscy Adwokaci w sprawach kommunikowanych, i gdzie z obowiązku swoiego są stroną powodową, iakie prawa maią.

Za otrzymaną kommunikacyą, lub gdy który z Adwokatow guberskich stał się powodem, tedy według natury sprawy, ma prawo przełożyć sądowi, i wyciągać albo osobistego przysłania do sądu obżałowanego, lub iego umocowanego; lub stawienia iawnie przed sądem maiącego odpowiadać; albo sądownego roskazu posadzenia obżałowanego pod straż, ieżeli wina takiego gatunku, iż prawa to nakazuią; albo wskazania win; albo upomnienia, albo innego sądowego wyroku według natury sprawy; słowem guberscy Adwokaci maią prawo w sprawach do ich obowiązku należących u sądu do którego są naznaczeni przewodzić żałoby, i prozby, prosić o skutek taki, iako się sprawa w wyniesieniu swoim być odkryła, i przed decyzyą przełożyć, czego w wyniesieniu sprawy niedostaie; po decyzyi przenosić sprawę, czyli appellować od niższych sądow do wyższych; patrzeć, i dostrzegać, aby porządek każdemu urzędowi przepisany zachowany był; ażeby tak powod, iako odpowiadaiący należyte mieli uszanowanie dla sądu, i sędziow; ażeby urzędy zbierały się w swoie czasy, i zasiadały w czasie przepisanym; w przypadku zaś

ственныя мѣста собирались въ свое время, и засѣданіе имѣли въ повелѣнное время; въ случаѣ же подозрѣнія по дѣлу на котораго Засѣдателя, буде самъ не удержится отъ присутствія, они ему о томъ прилично напоминать могутъ, чтобъ пѣни въ надлежащее время взысканы были, а они сами за всякое упущеніе подлежатъ двойному денежному взысканію; они же мирятъ споры, и ссоры могущія произойти какъ между судей, такъ и между тяжущимися, когда о томъ дойдетъ до нихъ требованіе.

6.

Губернскіе Стряпчіе какъ поступать имѣютъ въ тяжебныхъ и уголовныхъ дѣлахъ въ разсужденіи губернскаго Прокурора.

Въ тяжебныхъ дѣлахъ губернскій Стряпчей можетъ производить дѣло и безъ согласія губернскаго Прокурора, выслушивая однако же его заключеніе. Въ уголовныхъ же дѣлахъ и въ интересныхъ губернскій Прокуроръ письменно дастъ свои заключенія, по коимъ губернскіе Стряпчіе поступать должны.

7.

Губернскимъ Стряпчимъ запрещается по дѣламъ до ихъ должностей надлежащимъ подавать совѣты, кому бы то ни было, или быть закого хожатыми.

Губернскимъ Стряпчимъ запрещается по дѣламъ до ихъ должностей и до казеннаго интереса касающимся подавать совѣты, кому бы то ни было, или вмѣсто кого быть хожатыми.

Гу-

podeyrzenia ná którego z Zaſiadaiących, ieżeli ſam od zaſiadania nieuſunie ſię, oni mogą namienić mu o tym przyſtoynie; ażeby wſkazane winy w ſwoim terminie uzyſkane były; á ſami podpadaią zá każde zaniedbanie zapłaceniu podwoyney pieniężney kwoty; oni także godzą ſpory, i kłotnie mogące ſię wydarzyć tak między ſędziami, iako też między ſtronami, kiedy do tego wezwani będą.

6.

Guberſcy Adwokaci iak ſię zachowąć maią w dziełach ſpornych, i kryminalnych, względem guberſkiego Prokurora.

W ſprawach ſpornych guberſki Adwokat może wynoſić ſprawę, i bez zgodzenia ſię Prokurora guberſkiego, wyſłuchawſzy iednak wprzody zdania iego, w dziełach zaś kryminalnych, i ważnych, guberſki Prokuror da ná piſmie ſwoie informacye, których guberſcy Adwokaci trzymać ſię powinni.

7.

Zakazuię ſię im w ſprawach do ich obowiązku należacych dawać komu radę lub pomoc.

Guberſkim Adwokatom zabrania ſię w ſprawach do ich obowiązku i do intereſſu ſkarbowego należących dawać rady komukolwiek, lub ſtarać ſię zá kim, czyli być czyim plenipotentem.

8.

Губернскій Стряпчей уголовныхъ дѣлъ когда представить имѣетъ свои заключенія по начатому дѣлу, и когда ему представить доносъ, или доносителя.

Губернскій Стряпчей уголовныхъ дѣлъ когда увидитъ производство и вины отвѣтчика, тогда тотъ часъ суду представитъ свои заключенія; буде же судъ оправдаетъ отвѣтчика, тогда губернскій Стряпчей подъ опасеніемъ потерянія своего мѣста, обязанъ представить отвѣтчику доносъ и доносителя, буде отвѣтчикъ того требовать будетъ, дабы ясно и явно было, что губернскій Стряпчей уголовныхъ дѣлъ не есть поклепатель невинности.

9.

Губернскій Прокуроръ и Стряпчіе выходятъ во время рѣшенія дѣла изъ присутствія.

Губернскіе Стряпчіе и губернскій Прокуроръ во время рѣшенія дѣла изъ присутствія выходятъ; судебныя же мѣста рѣшатъ всѣ дѣла по точной силѣ и словамъ закона, не смотря ни на чьи требованія, или предложенія.

10.

Губернскіе Стряпчіе одинъ другаго мѣсто заступаетъ, и чему подлежатъ по гражданскимъ и уголовнымъ дѣламъ, буде кого поклеплютъ.

Губернскіе Стряпчіе въ случаѣ нужды одинъ другаго мѣсто заступаетъ, когда котораго нѣтъ; за пустое же вчинаніе иска повинны они платить всѣ протори и убытки, лишиться своихъ мѣстъ, и вытерпѣть то наказаніе, подъ которое кого подвести старались, буде явится, что съ умысла кого поклепали.

8.

Guberſki Adwokat kryminalnych ſpraw kiedy ma po zaczęciu ſprawy przełożyć ſwoie wnioſki, á kiedy obiawić donoſiciela.

Guberſki Adwokat ſpraw kryminalnych, iak tylko uyrzy wynieſienie ſprawy, i obwinienie odpowiadaiącego, tedy natychmiaſt zdanie ſwoie ſądowi przełoży; ieżeli zaś ſąd uſprawiedliwi odpowiadaiącego, tedy Adwokat pod karą utraty mieyſca winien ieſt obiawić odpowiadaiącemu донieſienie, i donoſiciela, ieżeli odpowiadaiący tego wymagać będzie, ażeby iawno i wiadomo było, że Adwokat guberſki ſpraw kryminalnych nie ieſt oſzczercą niewinności.

9.

Prokuror guberſki i Adwokat wychodzą z izby ſądowey wczaſie decyzyi ſprawy.

Guberſki Prokuror, i guberſcy Adwokaci w czaſie decyzyi, wychodzą z ſądowey izby; ſądy zaś decydować maią ſprawy według rzetelnego brzmienia, i ſłowami praw, nieoglądaiąc ſię ná ni czyie wymagania, albo przełożenia.

10.

Guberſcy Adwokaci ieden drugiego mieyſce zaſtępuią, i iakiey podpadaią karze w cywilnych, i kryminalnych ſprawach, ieśli kogo nie winnie do ſądu pociągną.

Guberſcy Adwokaci w przypadku potrzeby ieden drugiego mieyſce zaſtępuią, ieżeli którego nie ma: zá płonne zaś rozpoczęcie ſprawy, powinni oni zapłacić wſzyſtkie ſzkody, i expenſa prawne, utracić ſwoie mieyſce, i ponieść tę karę, pod którą chcieli kogo podprowadzić, ſkoro ſię odkryie, że umyślnie kogo zpotwarzyli.

407.

О ДОЛЖНОСТИ ПРОКУРОРОВЪ И СТРЯПЧИХЪ ПРИ ВЕРЬХНЕМЪ ЗЕМСКОМЪ СУДѢ, ГУБЕРНСКОМЪ МАГИСТРАТѢ И ВЕРЬХНЕЙ РАСПРАВѢ ВООБЩЕ.

Причины опредѣленія Прокурора и Стряпчихъ при верьхнемъ земскомъ судѣ, губернскомъ Магистратѣ и верьхней расправѣ.

Понеже для споспѣшествованія правосудія, и для сохраненія добраго законами установленнаго порядка въ судебныхъ мѣстахъ, сколь въ разсужденій судей, столь и въ уваженіе истцовъ и отвѣтчиковъ полезно есть, когда судебныя мѣста снабдѣніе нарочными людьми, коимъ предписано, и коихъ долгъ есть быть взыскателями исполненія узаконеній, наказанія преступленію, а невинности защитою; и для того опредѣляется въ верьхнемъ земскомъ судѣ Прокуроръ, Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ; въ губернскомъ Магистратѣ Прокуроръ, Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ; въ верьхней расправѣ Прокуроръ, Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

407.

O POWINNOSCI PROKUROROW I ADWOKATOW PRZY WYZSZYM ZIEMSKIM SĄDZIE GUBERSKIM MAGISTRACIE, I WYZSZEY ROSPRAWIE W POWSZECHNOSCI.

Przyczyny ustanowienia Prokurora, i Adwokatow przy wyższym ziemskim sądzie, Magistracie guberskim, i wyższey rosprawie

Ponieważ dla przybliżenia sprawiedliwości, i dla zachowania dobrego prawami przepisanego porządku w sądach, iako co się tycze sędziow, tak sądzących się stron pożyteczno iest, kiedy sądowe mieysca opatrzone są takiemi ludźmi, ktorym rozkazano, i ktorych obowiązkiem iest być dostrzegaczami wypełnienia praw, ukarania przestępstw, á niewinności obroną; i dla tego naznacza się w wyższym ziemskim sądzie Prokuror, Adwokat spraw kryminalnych, i Adwokat spraw skarbowych; w Magistracie guberskim Prokuror, Adwokat skarbowych spraw, i Adwokat spraw kryminalnych; i w rosprawie wyższey, Prokuror, Adwokat spraw skarbowych, i Adwokat spraw kryminalnych.

PO-

408.

О ДОЛЖНОСТИ ПРОКУРОРА ПРИ ВЕРЬХНЕМЪ ЗЕМСКОМЪ СУДѢ, ГУБЕРНСКОМЪ МАГИСТРАТѢ И ВЕРЬХНЕЙ РАСПРАВѢ.

1.

Какъ верьхнихъ судовъ Прокуроры злоупотребленія противныя узаконеніямъ долженствуютъ отвращать.

Буде котораго изъ сихъ судовъ Прокуроръ усмотритъ злоупотребленіе противное законамъ, учрежденіямъ или указамъ, то долженствуетъ о томъ (прилично по тому случаю) напамятовать, и увѣдомить губернскаго Прокурора, дабы злоупотребленіе поправлено быть могло.

2.

При начатіи срока Прокуроръ велитъ прочесть для возобновленія въ памяти приличныя статьи узаконеній.

При начатіи срочнаго засѣданія Прокуроръ велитъ прочесть тѣ статьи изъ законовъ, учрежденій, или указовъ, о коихъ мнитъ, что нужно возобновить въ памяти для наивящшаго соблюденія въ силу присяги, порядка и правосудія въ присутственныхъ мѣстахъ, но чтеніе таковое да не продолжится болѣе получаса.

3.

Десять статей, о коихъ Прокуроръ долженствуетъ доносить губернскому Прокурору.

Всякій Прокуроръ долженствуетъ доносить губернскому Прокурору все то, что до свѣденія его дойдетъ, касательно до губернскаго правленія обязанности, а именно: того верьхняго суда, или губернскаго Магистрата, или въ подсуд-

408

POWINNOSCI PROKURORA PRZY WYZSZYM ZIEMSKIM SĄDZIE, GUBERSKIM MAGISTRACIE, I WYZSZEY ROSPRAWIE.

1.

Jak wyżſzych ſądow Prokurorowie zło-użycie prawom przeciwne winni ſą oddalać:

Jeżeli w którymkolwiek z tych ſądow Prokuror poſtrzeże zło-użycie przeciwne prawom, i uſtawom, czyli nakazom, tedy winien ieſt oſtrzedz o to (ſtoſownie do okoliczności) i dać o tym wiedzieć guberſkiemu Prokurorowi, ażeby zło-użycie poprawione być mogło.

2.

Przy otwarciu kadencyi Prokuror dla odnowienia w pamięci każe czytać ſtoſowne punkta praw.

Przy otworzeniu ſądowych kadencyi Prokuror każe czytać te punkta praw, uſtaw, i nakazow, o których mniema, iż ie w pamięci ſędziow wznowić trzeba, dla naylepſzego zachowania według przyſięgi, porządku, i ſprawiedliwości w ſądach; wſzakże czytanie to nie więcey powinno zabierać czaſu nad pół godziny.

3.

Dzieſięć punktow o których daie ſię znać guberſkiemu Prokurorowi

Każdy Prokuror winien ieſt donoſić guberſkiemu Prokurorowi wſzyſtko to co do wiadomości iego doydzie tyczącego ſię rzadu guberſkiego; á mianowicie: tego wyżſzego ziemſkiego ſądu lub guberſkiego Magiſtratu, lub pod iuryſdykcyą onych będących:

номъ вѣдомствѣ, 1. о неточномъ въ судебномъ мѣстѣ исполненіи законовъ, учрежденій и указовъ, 2. буде гдѣ есть непослушаніе, или ропотъ, 3. о лѣнивыхъ въ исполненіи должностей, 4. о медлѣніи въ исполненіи повелѣній, 5. о медлѣніи по дѣламъ въ производствѣ, 6. о нарушеніи правилъ благочинія и о всякомъ причиняющемся многимъ соблазнѣ, законамъ противномъ поступкѣ, винѣ или преступленіи, 7. о запрещенной торговлѣ, или о помѣшательствѣ законамъ противномъ дозволенной торговлѣ, 8. о нарушеніи общей тишины, 9. о нарушеніи вѣрности присяги, 10. о казенномъ и общественномъ ущербѣ.

4.

Прокуроръ смотритъ, чтобъ власть одному мѣсту порученная не переходила въ другое, и какъ ему поступать въ случаѣ медлѣнія въ исполненіи.

Прокуроръ верьхняго котораго суда или губернскаго Магистрата прилѣжно смотритъ, чтобъ въ подсудномъ вѣдомствѣ того суда, одно мѣсто не присвояло себѣ власти и отправленія дѣлъ учрежденіями другому мѣсту порученныхъ, и чтобъ дѣла вершились, а вершеныя дѣла скоро и безостановочно самымъ дѣломъ по рѣшеніи исполнены были; и для того Прокуроръ долженъ спрашивать весьма часто, исполнено ли (въ такое время, въ которое начало и совершенство онаго дѣла исполнено быть можетъ,) и буде не исполнено за чемъ, то Прокуроръ напоминать долженъ о исполненіи, и за тѣмъ въ случаѣ медлѣнія имѣетъ о томъ донести губернскому Прокурору.

1. O nieregularnym w ſądzie którym wypełnieniu praw, uſtaw, i nakazow. 2. Jeżeli gdzie ieſt nieposłuſzeńſtwo, czyli ſzemranie. 3. O leniwych w wypełnieniu powinności. 4. O zwłoce w wypełnieniu rozkazow. 5. O zwłoce w ſądzeniu ſpraw. 6. O naruſzeniu prawideł policyi, i o wſzelkim czyniącym ſię znacznym zgorſzeniu przeciwnym prawom poſtępku, przewinieniu, i wykroczeniu. 7. O handlach zakazanych, czyli o przeſzkodzeniu przeciwnym prawu handlow dozwolonych. 8. O naruſzeniu powſzechney ſpokoyności. 9. O naruſzeniu przyſięgi wierności 10. O ſkarbowym, i powſzechnym uſzczerbku.

4.

Prokuror doſtrzega, aby władza poruczona iednemu urzędowi nie przechodziła do drugiego, i iak ma poſtąpić w przypadku zwłoki exekucyi.

Prokuror wyżſzego którego ſądu, lub guberſkiego Magiſtratu, pilnie doſtrzega, aby w iurysdykcyi tego ſądu, ieden urząd nieprzywłaſzczał ſobie władzy, i odbywania dzieł, drugiemu urzędowi poruczonych, i ażeby dzieła kończone były, á dokończone, aby natychmiaſt po decyzyi były dopełnione; i dla tego Prokuror winien ieſt bardzo częſto pytać ſię, ieżeli dopełnione (w tym czaſie, w którym dzieło zaczęto, i dopełnione być mogło:) á ieżeli dla iakiey przyczyny niedopełniono, tedy Prokuror powinien przypominać onego wypełnienie, á po tym w przypadku zwłoki ma donieść guberſkiemu Prokurorowi.

5.

Буде случится сомнѣніе, до котораго мѣста дѣло надлежитъ, или о узаконеніи, то выслушипать заключенія Прокурора и проч.

Буде случится дѣло такого существа, что изъ онаго родится сомнѣніе, или запросъ въ которое мѣсто, или до какого мѣста производство надлежитъ, или во всякомъ иномъ дѣлѣ, гдѣ у судей родиться можетъ о узаконеніи сомнѣніе, то сообщится то дѣло Прокурору, и выслушиваютъ его заключенія прежде рѣшенія, и потомъ рѣшатъ дѣло. Подобныя же заключенія Прокуроръ обязанъ сообщать губернскому Прокурору, и отъ него принимать поправленія заключеніямъ, сходственныя общимъ установленіямъ.

6.

Буде которое дѣло случится и частное и общественное, или частное и до казеннаго интереса касается, то выслушипаютъ заключенія Прокурора.

Буде случится дѣло такого существа, что оно вмѣстѣ и частное и общественное, или частное, но касается и до казеннаго интереса, то сообщается Прокурору, и выслушиваютъ его заключенія прежде рѣшенія.

7.

Оба Стряпчіе даются Прокурору для совѣта.

Верьхнихъ судовъ, или губернскаго Магистрата Прокурору для совѣта определяются Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ, и почитается, что они всѣ трое едиными устами говорятъ.

Про-

5.

Jeżeli ſię zdarzy wątpliwość do którego ſądu dzieło należy, lub o prawie, tedy wyſłuchać trzeba zdania Prokurora i t. d.

Jeżeli ſię zdarzy dzieło takiey natury, iż z niego rodzi ſię wątpliwość, czyli zapytanie do iakiego urzędu należy, i w iakim ſądzie agitować ſię ma, albo w każdey ſprawie, gdzie i ſędziowie o prawie wątpić mogą, tedy ſprawa ta kommunikuie ſię Prokurorowi i ſłuchaią iego zdania przed decyzyą, á potym decyduią. To zdanie ſwoie powinien Prokuror kommunikować guberſkiemu Prokurorowi, i od niego przyiąć poprawę zdania, z godną z powſzechnemi uſtawami.

6.

Jeżeli ſię zdarzy dzieło partykularne, i publiczne, czyli partykularne, á razem ſkarbowe, tedy wyſłuchać zdania Prokurora.

Jeżeli ſię zdarzy dzieło takiey natury, że ono wraz ieſt i partykularne, i publiczne, albo partykularne, ale tycze ſię ſkarbowego intereſſu; tedy kommunikuie ſię Prokurorowi, i wprzód zdania iego wyſłuchać należy nim zadecyduie ſię.

7.

Oba Adwokaci daią ſię Prokurorowi dla rady.

Wyżſzych ſądow, i Magiſtratu guberſkiego Prokurorowi dla rady naznaczaią ſię guberſki Adwokat ſpraw kryminalnych, i guberſki Adwokat ſpraw ſkarbowych, á rozumie ſię że oni zawſze iednemi mowią uſty.

8.

Прокурору и Стряпчимъ никто рѣчи не перебиваетъ.

Верьхнихъ судовъ, или губернскаго Магистрата Прокурору, или Стряпчимъ никто да не перебиваетъ рѣчь, но терпѣливо и въ молчанiи да выслушиваютъ ихъ заключенiя и предложенiя по должности.

9.

Оба департамента верьхняго котораго суда посредствомъ Прокурора и Стряпчихъ сносятся и проч.

Оба департамента верьхняго котораго суда и верьхнiе суды между собою посредствомъ своего Прокурора и Стряпчихъ сносятся сообщенiями; и для того Прокуроръ и Стряпчiе во всякое время входятъ всякiй въ присутствiе своего мѣста, гдѣ опредѣлены.

10.

Всякiй Прокуроръ, будучи око губернскаго Прокурора, повиненъ доносить ему о неисправленiи кѣмъ должности.

Буде Прокуроръ усмотритъ за кѣмъ неисправленiе должности, то повиненъ доносить о томъ губернскому Прокурору; ибо всякiй Прокуроръ въ губернiи естъ око губернскаго Прокурора.

11.

Прокуроры и Стряпчiе подчинены губернскому Прокурору.

Прокуроры и Стряпчiе верьхнихъ судовъ подчинены губернскому Прокурору, и къ нему посылаютъ доношенiя.

12.

Прокуроръ попе-

Прокуроръ попеченiе имѣетъ о про-

8.

Prokurorowi i Adwokatom nikt mowy nieprzerywa.

Wyżſzych ſądow, lub guberſkiego Magiſtratu Prokurorowi, lub Adwokatom nikt przerywać nie ma mowy, ale wſzyſcy powinni cierpliwie i w cichości ſłuchać ich zdania, i przełożenia urzędowego.

9.

Oba departamenta wyżſzego którego ſądu kommunikuią ſię przez Prokurora, i Adwokatow, i t. d.

Obydwa departamenta wyżſzego któregokolwiek ſądu, i wyżſze ſądy między ſobą, znoſzą ſię kommunikacyą przez Prokurora, i Adwokatow, i dla tego Prokuror, i Adwokaci w każdym czaſie, wchodzą każdy do izby ſądowey ſwego mieyſca gdzie naznaczeni.

10.

Wſzelki Prokuror będąc okiem Guberſkiego Prokurora, powinien donoſić iemu o niewypełnieniu przez kogo powinności.

Jeżeli Prokuror doſtrzeże w kim niedopełnienie powinności, tedy powinien donoſić guberſkiemu Prokurorowi; albowiem każdy Prokuror, ieſt okiem Prokurora guberſkiego.

11.

Prokurorowie i Adwokaci podlegli guberſkiemu Prokurorowi.

Prokurorowie i Adwokaci wyżſzych ſądow, podlegli ſą guberſkiemu Prokurorowi, i do niego poſyłaią donieſienia.

12.

Prokuror ma ſta-

Prokuror ma ſtaranie o przekarmieniu bę-

ченіе имѣетъ о содержащихся подъ стражею.

кормленіи подъ стражею содержащихся, и чтобъ дѣла сихъ людей скорѣе рѣшеніе получали, и они бы скорѣе отправлены были; и для того Прокуроръ долженъ ходить чаще по тюрьмамъ, по крайней мѣрѣ единожды въ недѣлю, а именно по пятницамъ послѣ обѣда, дабы посмотрѣть состояніе въ тюрьмѣ содержащихся, и доходитъ ли до нихъ все то, что имъ опредѣлено, и содержатъ ли ихъ сходственно во всемъ ихъ состоянію и человѣколюбію.

409.

О ДОЛЖНОСТИ СТРЯПЧАГО КАЗЕННЫХЪ ДѢЛЪ И СТРЯПЧАГО УГОЛОВНЫХЪ ДѢЛЪ, ПРИ ВЕРЬХНЕМЪ ЗЕМСКОМЪ СУДѢ, ГУБЕРНСКОМЪ МАГИСТРАТѢ И ВЕРХЬНЕЙ РАСПРАВѢ.

1.

Стряпчіе служатъ Прокурору совѣтомъ и именемъ его предлагаютъ заключенія.

При верьхнихъ судахъ Стряпчіе казенныхъ дѣлъ, и Стряпчіе уголовныхъ дѣлъ, какъ въ 7. пунктѣ должности Прокурора верьхнихъ судовъ предписано, для того опредѣляются, чтобъ Прокурору служить совѣтомъ въ случающихся дѣлахъ по его должности, и чтобъ вмѣсто Прокурора и именемъ его предлагать заключенія въ томъ верьхнемъ судѣ, въ которомъ они опредѣлены.

będących pod ſtrażą, i ażeby ſprawy tych ludzi nayprędzey decydowane, były á oni iak nayprędzey oſądzeni, lub uwolnieni byli; i dla tego Prokuror powinien chodzić często do więzienia, przynaymniey raz ná tydzień, á mianowicie w piątek po obiedzie, aby widzieć ſtan więźniow, i czyli dochodzi ich wſzyſtko, co im naznaczono, i ieśli utrzymuią ich według ich ſtanu i ludzkości.

409.

O POWINNOSCI ADWOKATA SPRAW SKARBOWYCH, I ADWOKATA SPRAW KRYMINALNYCH PRZY WYZSZYM ZIEMSKIM SĄDZIE, MAGISTRACIE GUBERSKIM, I WYZSZEY ROSPRAWIE.

I.

Adwokaci ſą radą Prokurora, i imieniem iego przekładaią zdanie.

Przy wyżſzych ſądach Adwokaci ſkarbowych dzieł, i Adwokaci Kryminalnych ſpraw iako ſię powiedziało w ſiodmym punkcie o powinności Prokurora wyżſzych ſądow, dla tego ſię naznaczaią, ażeby Prokurorowi być radą w zdarzaiących ſię powinności iego dziełach, i ażeby ná mieyſcu Prokurora przekładać zdanie w wyżſzym ſądzie do którego naznaczeni.

2.

Въ случаяхъ сомнѣнія Стряпчіе совѣтуютъ съ Прокуроромъ, и буде всѣ трое не одного мнѣнія, то Прокуроръ доложитъ губернскому Прокурору.

Въ случаѣ сомнѣнія, до котораго мѣста дѣло надлежитъ, или въ сомнѣніи о узаконеніяхъ, о которыхъ упомянуто въ 5. пунктѣ должности Прокурора верьхнихъ судовъ; Прокуроръ и Стряпчіе посовѣтовавъ между собою, общимъ мнѣніемъ рѣшатъ сомнѣніе; буде же всѣ трое не одного мнѣнія, то Прокуроръ доложится губернскому Прокурору.

3.

О предмѣтахъ стряпческой должности и проч.

Верьхнихъ судовъ Стряпчихъ должность есть: 1. дать заключенія сходственныя съ сохраненіемъ общаго законами установленнаго порядка, 2. производить жалобу, не смотря на лицы, яко истцу; Стряпчему казенныхъ дѣлъ, по казеннымъ дѣламъ и по дѣламъ нарушающимъ общій порядокъ, или противнымъ власти и должности; Стряпчей же уголовныхъ дѣлъ производитъ жалобу, яко истецъ по уголовнымъ винамъ и преступленіямъ законы нарушающимъ, всякій разъ тамъ, гдѣ истца нѣтъ, но доказательства имѣетъ; истцами же Стряпчіе не инако бываютъ, какъ донеся о томъ губернскому Прокурору, и показывая оному свои по тому дѣлу доказательства, и получая отъ онаго дозволеніе, или согласіе.

4.

Стряпчіе имѣютъ

Въ разсужденіи порученной должности, право

2.

W przypadku wątpliwości Prokuror z Adwokatami naradzaią się, á ieśli wszyscy rożnego są zdania, Prokuror informuie się Guberskiego Prokurora.

W przypadku wątpliwości do którego sądu dzieło iakie należy, lub w wątpliwościach o prawie, iako się o tym powiedziało w punkcie piątym powinności Prokurora sądow wyższych; Prokuror i Adwokaci naradziwszy się z sobą powszechnym zdaniem decyduią wątpliwość. Jeżeli zaś wszyscy trzey nie iednego zdania, tedy Prokuror zapyta się Prokurora guberskiego.

3.

Cel powinności Adwokatow i t. d.

Wyższych sądow Adwokatow powinnością iest: 1. Dać zdanie stosowne do zachowania powszechnego, prawami przepisanego porządku. 2. Wynosić ma żałobę niemaiąc ná osoby względu, iako powod Adwokat skarbowy w dziełach skarbowych, tudzież w sprawach naruszaiących powszechny porządek, alboli też przeciwnych władzy i powinności; Adwokat zaś spraw kryminalnych, iako powod w przewinieniach, i przestępstwach kryminalnych gwałcących prawa, zá każdym razem wynosi żałobę tam gdzie nie ma powoda, á dowody ma pewne; powodami wszakże Adwokaci nie inaczey staią się, iako po doniesieniu wprzód o tym guberskiemu Prokurorowi, i okazaniu mu ná to dowodow, i zá iego pozwoleniem lub zgodzeniem się.

4.

Adwokaci maią

Co się tycze poruczonego obowiązku Adwo-

 ma-

право требовать сообщенія всякаго дѣла въ ихъ должность входящаго.

Стряпчіе имѣютъ право требовать въ томъ мѣстѣ, гдѣ они опредѣлены, сообщенія всякаго дѣла касательно до ихъ должности, какъ напримѣръ: дѣла касающіяся до казеннаго интереса, или ущерба, въ спорахъ о земляхъ; казенныя земли и права они защищать долженствуютъ, дѣла нарушающія общій порядокъ, или противныя власти и должности, дѣла касающіяся до запрещеннаго сбора съ народа, или зловредные взятки, дѣла касающіяся до общества, дѣла малолѣтныхъ, кои Опекуновъ не имѣютъ, и прочія сему подобныя въ ихъ должность входящія, или касающіяся до оной; отнюдъ не входя однако въ дѣла между частными людьми не касающіяся до вышеписаннаго въ семъ пунктѣ.

5.

Стряпчіе по сообщеннымъ дѣламъ, и по дѣламъ, въ коихъ они по должности истцами какія права имѣютъ.

По сообщеннымъ дѣламъ, или когда который Стряпчей сдѣлался истцемъ, тогда по свойству дѣла, Стряпчей имѣетъ право предложить суду, требовать или личной присылки къ суду отвѣтчика, или его повѣреннаго, или представленія отвѣтчика на мѣсто въ присутствіе, или повелѣнія судебнаго посадить отвѣтчика подъ стражу, буде преступленіе такого рода, что законы сіе повелѣваютъ, или наложенія пѣни, или учиненія выговора, или иныхъ судебныхъ приговоровъ по свойству дѣла, однимъ словомъ, Стряпчіе имѣютъ право по дѣламъ ихъ должности производить въ су-

деб-

kaci maią prawo wyciągać w tym ſądzie do ktorego naznaczeni, kommunikacyi wſzelkiey ſprawy ściągaiącey ſię do ich powinności, iako naprzykład: dzieła tyczące ſię ſkarbowego intereſſu, lub uſzczerbku, w ſporach gruntowych; praw, i gruntow ſkarbowych całości oni bronić obowiązani ſą, dzieła naruſzaiące powſzechny porządek, lub przeciwne władzy, i powinności; dzieła tyczące ſię zakazanych poborow, lub nienawiſnego w ſądach przekupſtwa; dzieła tyczące ſię publiczności; dzieła małoletnich, ktorzy nie maią opiekunow; i inne tym podobne ſkładaiące ich obowiązek, lub należące do niego, niewdaiąc ſię iednak pod żadnym pretextem do ſpraw między partykularnemi oſobami nienalażących do wyrażonych w tym punkcie.

5.

Adwokaci w ſprawach kommunikowanych, i w ſprawach, w ktorych oni ſą ſtroną powodową, iakie maią prawa.

Zá otrzymaną kommunikacyą ſprawy, lub gdy ktory z Adwokatow ſtał ſię powodem, tedy według natury ſprawy ma prawo przełożyć ſądowi, i wyciągać albo oſobiſtego przyſłania do ſądu obżałowanego, lub iego umocowanego, lub ſtawienia iawnie przed ſądem maiącego odpowiadać; albo ſądowego rozkazu poſadzenia obżałowanego pod ſtraż, ieżeli wina takiego, ieſt gatunku iż prawa to nakazuią; albo wſkazania kary, albo upomnienia, albo innego ſądowego wyroku, według przypadku; ſłowem: Adwokaci maią prawo w ſprawach do ich obowiązku należących u ſądu do ktorego ſą naznaczeni wynoſić żałoby, i prozby; proſić o ſkutek

ta-

дебномъ мѣстѣ, гдѣ они опредѣлены, жалобу, прозьбу, просить слѣдствія, по производству дѣла, и до сочиненія приговора предложить, чего въ производствѣ не достаетъ, переносить рѣшеное дѣло изъ нижнихъ судовъ въ верьхніе, смотрѣть и бдѣніе имѣть о сохраненіи порядка каждому мѣсту предписаннаго, и чтобъ истцы и отвѣтчики надлежащее къ суду и судьямъ почтеніе сохраняли; чтобъ присутственныя мѣста собирались въ свое время и сроки, и засѣданія имѣли въ повелѣнное время; въ случаѣ же подозрѣнія по дѣлу на котораго Засѣдателя, буде самъ не удержится отъ присутсвія, то Стряпчіе ему прилично о томъ напоминать обязаны, чтобъ пѣни въ надлежащее время взысканы были, а Стряпчіе сами за всякое упущеніе подлежатъ двойному взысканію; они же мирятъ споры и ссоры, могущія произойти какъ между судей, такъ и между тяжущимися, когда о томъ дойдетъ до нихъ требованіе.

6.

Стряпчимъ запрещается подапать сопѣты, кому бы то ни было, по дѣламъ до ихъ должности надлежащимъ, или быть за кого хожатыми.

Стряпчимъ запрещается по дѣламъ касающимся до ихъ должности и до казеннаго интереса; подавать совѣты, кому бы то ни было, или вмѣсто кого быть хожатыми.

Стряп-

taki, iako śię ſprawa w wynieśieniu ſwoim być odkryła, i przed decyzyą przełożyć, czego w wynieśieniu ſprawy nie doſtaie; po decyzyi przenośić ſprawę czyli appellować od niżſzych ſądow do wyżſzych; patrzeć i doſtrzegać, aby porządek każdemu urzędowi przepiſany zachowany był, aby powod i pozwany należyte mieli uſzanowanie dla ſądu, i ſędziow; aby ſądy zbierały śię w ſwoim czaśie, i zaśiadały w czaśie przepiſanym; w przypadku zaś podeyrzenia w ſprawię ná ktorego z Zaśiadaiących, ieżeli ſam od zaśiadania nieuſunie śię, oni mogą námienić mu o tym przyſtoynie; ażeby wſkazane pieniężne kary w ſwoim terminie uzyſkane były; á oni ſami podpadaią zá każde zaniedbanie tego, zapłaceniu podwoyney pieniężney kwoty; Oni także godzą ſpory i kłotnie, mogące śię wydarzyć tak między ſędziami, iako też między ſtronami, kiedy do tego wezwani będą.

6.

Adwokatom zabrania śię dawać rady komukolwiek w ſprawach do ich powinności należących, albo ſtawać zá kogo.

Adwokatom zabrania śię w ſprawach do ich obowiązku, i intereſſu ſkarbowego należących dawać rady komukolwiek, lub ſtarać śię zá kim, czyli być czyim plenipotentem.

Ad-

7.

Стряпчей уголовныхъ дѣлъ, когда имѣетъ представить свои заключенія по начатому дѣлу, и когда ему представить доносъ, или доносителя.

Стряпчей уголовныхъ дѣлъ когда увидитъ производство и вины отвѣтчика, тогда тотъ часъ представитъ суду свои заключенія; буде же судъ оправдаетъ отвѣтчика, тогда Стряпчей подъ опасеніемъ потерянія своего мѣста, обязанъ представить отвѣтчику доносъ и доносителя, буде отвѣтчикъ того требовать будетъ, дабы ясно и явно было, что Стряпчей уголовныхъ дѣлъ не есть поклепатель невинности.

8.

Стряпчіе и Прокуроры выходятъ во время рѣшенія изъ присутствія.

Прокуроръ и Стряпчіе во время рѣшенія дѣла изъ присутствія выходятъ; судебныя же мѣста рѣшатъ всѣ дѣла по точной силѣ и словамъ закона, не смотря ни на чьи требованія, или предложенія.

9.

Стряпчіе одинъ другаго мѣсто заступаетъ, и чему подвержены по гражданскимъ и по уголовнымъ дѣламъ, буде поклеплютъ невинныхъ людей.

Стряпчіе въ случаѣ нужды одинъ другаго мѣсто заступаетъ, когда котораго нѣтъ; за пустое же вчинаніе повинны они заплатить всѣ протори и убытки, лишиться мѣстъ и вытерпѣть то наказаніе, подъ которое кого подвести старались, буде явится, что съ умысла кого поклепали.

ДОЛ-

7.

Adwokat ſpraw kryminalnych kiedy ſwoie zdanie odkryć w ſprawie toczącey ſię, i kiedy ma obiawić doniesienie, i donoſiciela.

Adwokat ſpraw kryminalnych iak tylko uyrzy wynieſienie ſprawy, i obwinienie odpowiadaiącego, tedy natychmiaſt zdanie ſwoie ſądowi przełoży; ieżeli zaś ſąd uſprawiedliwi odpowiadaiącego, tedy Adwokat pod karą utraty mieyſca, winien ieſt obiawić odpowiadaiącemu donieſienie, i donoſiciela, ieżeli odpowiadaiący tego wymagać będzie, ażeby iawno, i wiadomo było, że Adwokat ſpraw kryminalnych nie ieſt oſzczercą niewinności.

8.

Prokurorowie i Adwokaci wychodzą z ſądowey izby, w czaſie decyzyi.

Prokuror, i Adwokaci w czaſię decyzyi wychodzą z ſądowey izby; ſądy zaś decydować maią według rzetelnego brzmienia, i ſłowami praw, nieoglądaiąc ſię ná niczyie wymagania, albo przełożenia.

9.

Adwokaci ieden drugiego mieyſce zaſtępuią, i iakiey karze podlegaią w ſprawach cywilnych i kryminalnych, ieśli niewinnie kogo do ſądu pociągną.

Adwokaci w przypadku potrzeby ieden drugiego mieyſce zaſtępuią, ieżeli którego nie ma: zá płonne zaś roſpoczęcie ſprawy, powinni oni zapłacić wſzyſtkie ſzkody, i expenſa prawne, utracić ſwoie mieyſce, i ponieść tę kara, pod którą chcieli kogo podprowadzić, ſkoro ſię odkryie, że umyslnie kogo zpotwarzyli.

410.

ДОЛЖНОСТЪ УѢЗДНАГО СТРЯПЧАГО.

1.

О чемъ уѣздному Стряпчему имѣть бдѣніе и проч.

Уѣздный Стяпчей по учиненной своей присягѣ долженствуетъ бдѣніе имѣть, дабы въ уѣздѣ ничего противнаго власти, интересу, законамъ, учрежденіямъ и повелѣніямъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА и общему благу не происходило; буде же, паче чаянія, что сему противное усмотритъ, то не взирая на лицы сильныхъ, долженъ о томъ сообщить губернскому Прокурору, и по его повелѣнію, или согласію производить искъ.

2.

Что уѣздному Стряпчему записывать и проч.

Непорядки въ судебныхъ мѣстахъ того уѣзда произойти могущіе какъ отъ присутствующихъ, такъ и отъ тяжущихся въ противность законамъ, учрежденіямъ и повелѣніямъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА; уѣздный Стряпчей долженъ записывать, присутствующимъ пристойнымъ образомъ онъ напоминать и ихъ остерегать обязанъ, тяжущихся же онъ унимаетъ; и буде его кто не послушаетъ, то властенъ онъ призвать въ надлежащее место къ отвѣту, или для учиненія выговора, или наложенія пѣни, или поступить, какъ законъ гласитъ.

Что

410.

POWINNOSC POWIATOWEGO ADWOKATA.

1.

O czym powiatowy Adwokat ma mieć staranie.

Powiatowy Adwokat, według uczynioney przysięgi swoiey winien iest mieć staranie, ażeby w powiecie nic takiego niedziało się, co by było przeciwko władzy, i interessowi, prawom, ustawom, i nakazom JMPERATORSKIM i publicznemu dobru; Jeżeliby zaś co takiego, czego się niespodziewamy, dostrzegł, tedy nieoglądaiąc się ná czyiąkolwiek przemoc, winien iest oznaymić o tym guberskiemu Prokurorowi, i zá iego rozkazem, albo zezwoleniem rospocząć sprawę;

2.

Co ma zapisywać powiatowy Adwokat i t. d.

Nieporządki w mieyscach sądowych tego powiatu, mogące się zdarzyć, tak od Zasiadaiących, iako też od prawuiących się przeciw prawom, ustawom, i nakazom MONARSZYM powiatowy Adwokat powinien zapisywać; zasiadaiącym grzecznym sposobem przypominać, i ostrzegać winien iest, á zaś prawuiących się hamuie; á ieżeli kto iego nie posłucha, tedy mocen iest, do przyzwoitego sądu pozwać do odpowiedzi, lub o uczynienie mu urzędowego upomnienia, lub o wskazanie win, lub o postąpienie z nim, iako prawa każą.

3.

Что при срочныхъ засѣданіяхъ уѣздный Стряпчей наблюдать долженъ.

Уѣздный Стряпчей въ округѣ своемъ обязанъ наблюдать, дабы суды въ предписанный срокъ собирались, или же по повелѣнію чрезвычайныя засѣданія имѣли, чтобъ рѣшеныя дѣла исполненіе получали, чтобъ никому въ уѣздѣ обиды, или притѣсненія, или угнѣтенія ни отъ кого не учинилось, и для того сообщается ему отъ всѣхъ въ уѣздѣ судовъ реэстръ рѣшенымъ дѣламъ, дабы за дѣйствительнымъ исполненіемъ рѣшеній смотрѣть могъ; въ чемъ обязанъ отвѣтствовать предъ губернскимъ правленіемъ.

4.

Что уѣздному Стряпчему наблюдать въ округѣ.

Уѣздному Стряпчему поручается смотрѣніе въ уѣздѣ, дабы всѣ общія учрежденія вездѣ въ своей силѣ сохраняемы были, и всѣ обнародованные законы, учрежденія и указы наблюдаемы были; и буде гдѣ усмотритъ неисполненіе оныхъ, то доноситъ о томъ губернскому Прокурору, и жалобу не инако производитъ, какъ по повелѣнію, или согласію губернскаго Прокурора, гдѣ по законамъ повелѣно.

5.

Обязанность уѣзднаго Стряпчаго.

Буде уѣздный Стряпчей усмотритъ многимъ, или общій соблазнъ отъ какого явнаго порока, или грѣха, то обязанъ объявить о томъ губернскому Прокурору, и вчинать искъ, гдѣ по законамъ

по-

3.

Czego przy terminie zaſiadania powiatowy Adwokat pilnować powinien i t. d.

PowiatowyAdwokat w powiecie ſwoim doſtrzegać ma, aby ſądy w terminie naznaczonym zgromadzały ſię, lub zá rozkazem aby nadzwyczayne zaſiadania miały mieyſce, ażeby ſprawy decydowane exekwowane były, ażeby nikomu w powiecie krzywda, ucilk, uciemiężenie od nikogo nie działy ſię, i dla tego kommunikuie ſię iemu od wſzyſtkich w powiecie ſądow regeſtr decydowanych ſpraw, aby on mogł mieć oko ná iſtotne wypełnienie wyrokow, w czym winien będzie od powiedzieć przed guberſkim rządem.

4.

Czego w powiecie patrzeć powiatowemu Adwokatowi.

Powiatowemu Adwokatowi porucza ſię dozor w powiecie, aby powſzechne uſtawy wſzędy według ſwoiego brzmienia zachowały ſię, także wſzyſtkie publikowane prawa, uſtawy, i nakazy dopełniane były; á ieżeli gdzie doſtrzeże niezachowanie onych, tedy donoſi o tym guberſkiemu Prokurorowi, i żałobę nieprędzey wynoſi, aż zá rozkazem, lub zezwoleniem guberſkiego Prokurora, gdzie prawo każe.

5.

Powinność powiatowego Adwokata.

Jeżeli powiatowy Adwokat doſtrzeże powſzechne, lub dla wielu zgorſzenie od iakiey jawney przywary, lub grzechu, tedy winien ieſt obiawić o tym guberſkiemu Prokurorowi, i rozpocząć ſprawę, gdzie prawa każą;

także

повелѣно; такъ же уѣздному Стряпчему поручается смотрѣніе, чтобъ судомъ опороченные люди, или чести лишенные, или въ торговыхъ наказаніяхъ бывшіе, или лишенные общества добрыхъ людей, или тѣ, коихъ по безчестному и порочному поведенію чуждаться и мерзить должно, нигдѣ въ обществѣ явно терпимы не были; и буде гдѣ таковыхъ во многолюдномъ собраніи усмотритъ, то имѣетъ право выводить ихъ изъ общества и отдать подъ стражу на три дни, дабы добрые и честные люди не были смѣшаны съ опороченными и безчестными.

6.

Уѣздный Стряпчей почтеніе къ судьямъ сохранять застапляетъ.

Уѣздный Стряпчей наблюдаетъ и то, чтобъ почтеніе къ судьямъ отъ челобитчиковъ сохраняемо было, и чтобъ для недѣльныхъ причинъ на судей подозрѣнія не показывали, и судей не презирали; естьли же то кѣмъ учинится, то уѣздный Стряпчей по должности свой жалобу приносить можетъ, гдѣ надлежитъ.

7.

О взысканіи пѣни.

Уѣздный Стряпчей долженъ смотрѣть, дабы при наложеніи пѣни дѣйствительно оная взыскана была, ему же изъ оной казнѣ принадлежащей уступается третья часть.

8.

Уѣздный Стряп-

Уѣздный Стряпчий входитъ въ судеб-

także powiatowy Adwokat ma zalecenie patrzeć, aby ſądem naganieni ludzie, lub pozbawieni honoru, lub karani u pręgierza, lub uſunięci od ſpołeczności dobrych, albo ci których dla niegodziwych i haniebnych poſtępkow unikać, i brzydzić ſię należy, nigdzie w ſpołeczeńſtwie iawnie przyimowani nie byli; i ieżeli gdzie takowych w licznym zgromadzeniu poſtrzeże, tedy ma prawo wyprowadzić ich ze zgromadzenia, i oddać pod ſtraż ná dni trzy, ażeby dobrzy, i uczciwi nie byli pomieſzani z bezecnemi niecnotami.

6.

Powiatowy Adwokat uſzanowanie, dla Sędziow mieć każe.

Powiatowy Adwokat doſtrzega i tego; ażeby uſzanowanie dla ſądow od zanoſzących żałobę zachowane było, i ażeby dla nikczemnych przyczyn podeyrzenia ná ſędziow niepodawali, i ſędziami niegardzili; ieżeli zaś to przez kogo uczyniono będzie, tedy powiatowy Adwokat, może wynieść żałobę gdzie należy.

7.

O uzyſkaniu win.

Powiatowy Adwokat ma doſtrzegać, ażeby zá wſkazaniem win, w ſamey rzeczy zyſkane one były; iemu zaś uſtępuie ſię część trzecią z tych, co ſię należeć będą.

8.

Kiedy wchodzi, i

Powiatowy Adwokat wchodzi do mieyſc ſądo-

чей когда входитъ и выходитъ изъ присутствія.

ныя мѣста того уѣзда и города во всякое время; во время же рѣшенія дѣла выходитъ изъ присутствія.

9.

О упущеніи должности уѣзднаго Стряпчаго.

Буде же уѣздный Стряпчей проронитъ, или упуститъ дѣло по его должности, и дѣло таковое сдѣлается гласно безъ него, а онъ зналъ, и губернскому Прокурору не доносилъ и жалобы не производилъ; то наказанъ будетъ по мѣрѣ и важности его упущенія лишеніемъ мѣста, или чина, или чести, или какъ повелѣваютъ законы въ подобномъ случаѣ.

ГЛАВА XXVIII.

О ПРЕБЫВАНІИ ПРАВЛЕНІЯ СУДЕБНЫХЪ МѢСТЪ И ОПРЕДѢЛЕННЫХЪ ЛЮДЕЙ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

411.

Какимъ мѣстамъ и людямъ имѣть засѣданіе и пребываніе въ губернскомъ городѣ.

Въ губернскомъ городѣ засѣданіе и пребываніе имѣютъ: Правленіе губернское,
Палата уголовнаго суда.
Палата гражданскаго суда.
Казенная палата.
Оберъ Полицмейстеръ.
Верьхній земскій судъ.
Губернскаго города округа уѣздный судъ.
Губернскаго города округа дворянская опека.

Гу-

wychodzi powiatowy Adwokat do izby sądowey.

sądowych w każdym czaſie, w czaſie zaś decyzyi wychodzi z izby.

5.

O Zaniechaniu powinności przez powiatowego Adwokata.

Jeżeli zaś powiatowy Adwokat zaniecha lub opuści dzieło do iego powinności tyczące ſię, á dzieło takowe, ſtanie ſię wiadome mimo iego, á on wiedział, i Guberſkiemu Prokurorowi niedonoſił, i żałoby nieczynił, tedy ukarany będzie w miarę wielkości opuſzczenia, odięciem mieyſca, lub rangi, lub honoru, lub iaką karę prawa w podobnym przypadku naznaczaią.

ROZDZIAŁ XXVIII.

O MIEYSCU GDZIE SIĘ MAIĄ ZNAYDOWAC SĄDOWE URŻEDY, I URZĘDOWE OSOBY.

411.

Jakie urzędy, i Urzędnicy znayduią ſię i przemieſzkiwaią w mieście guberſkim.

W Guberſkim mieście zaſiadanie, i przemieſzkiwanie ſwoie maią.

Rząd guberſki.
Izba kryminalnego ſądu.
Izba cywilnego ſądu.
Izba ſkarbowa.
Ober-Policmeyſter.

Wyżſzy ziemſki ſąd.
Guberſkiego miaſta powiatu powiatowy ſąd.
Guberſkiego miaſta powiatu ſzlachecka opieka.

Губернскаго города округа нижнїй земскїй судъ, когда въ силѣ его должности не въ уѣздѣ.

Губернскаго города округа уѣздный Казначей съ казною.

Губернскаго города округа, присяжный Землемѣръ, Докторъ, Лѣкарь, подлѣкари, лѣкарскїе ученики, буде въ уѣздѣ по своей должности дѣла не имѣютъ.

Губернскаго города городовые старосты и судьи словеснаго суда.

Губернскаго города городвый Магистратъ.

Губернскаго города городовый сиротскїй судъ.

Губернскїй Магистратъ.

Губернскаго города округа нижняя расправа, гдѣ есть.

Верьхняя расправа.

Приказъ общественнаго призрѣнїя.

Совѣстный судъ губернїи.

Губернскаго города округа, уѣздный Стряпчей, когда нигдѣ въ уѣздѣ дѣла нѣтъ.

412.

Какимъ мѣстамъ и людямъ имѣть пребыванїе и засѣданїе въ уѣздномъ городѣ.

Въ уѣздномъ городѣ пребыванїе и засѣданїе имѣютъ.

Коммендантъ, или Городничей.

Того округа уѣздный судъ.

Дворянская опека.

Нижнїй земскїй судъ, когда въ силѣ его должности не въ уѣздѣ.

Уѣздный Казначей съ казною.

Присяжный Землемѣръ.

До-

Guberſkiego miaſta powiatu niżſzy ziemſki ſąd, ieżeli z mocy ſwoiey powinności nie w powiecie.

Guberſkiego miaſta powiatu powiatowy Skarbny z kaſſą.

Guberſkiego miaſta powiatu przyſięzny Mierniczy, Doktor, lekarz, pod-lekarze, lekarſcy uczniowie, ieżeli z mocy ſwoiego obowiązku nie maią pracy w powiecie.

Guberſkiego miaſta mieyſcy Staroſty, i Sędziowie ſłownego ſądu.

Guberſkiego miaſta mieyſki Magiſtrat.

Guberſkiego miaſta mieyſki ſierocki ſąd.

Guberſki Magiſtrat.

Guberſkiego miaſta powiatu wyżſza roſprawa, gdzie ieſt.

Wyżſza roſprawa.

Magiſtratura powſzechney opieki.

Sąd ſumienny guberſki.

Guberſkiego miaſta powiatu powiatowy Adwokat, ieżeli nie ma zatrudnienia w powiecie.

412.

Jakie urzędy, i Urzędnicy znayduią ſię i przemieſzkiwaią w powiatowym mieście.

W Powiatowym mieście przemieſzkiwaią i zaſiadaią:

Komendant czyli Horodniczy.

Tego powiatu ſąd powiatowy.

Szlachecka opieka.

Niżſzy ziemſki ſąd, kiedy z obowiązku ſwego nie w powiecie.

Powiatowy ſkarbny z kaſſą.

Докторъ, Лѣкарь, подлѣкари, лѣкарскіе ученики, буде въ уѣздѣ по своей должности дѣла не имѣютъ.

Уѣзднаго города городовые старосты, и судьи словеснаго суда.

Уѣзднаго города городовый Магистратъ.

Уѣзднаго города городовый сиротскій судъ.

Нижняя расправа, гдѣ есть.

Уѣздный Стряпчей, когда нигдѣ въ уѣздѣ дѣла нѣтъ.

Сочинены въ 1775. году, подписаны и изданы для прочихъ губерній 7. Ноября того года въ Москвѣ; а для губерній, въ коихъ столицы, въ Санктпетербургѣ Генваря 4. дня 1780. года.

Подлинныя подписаны собственною ЕЯ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою тако.

ЕКАТЕРИНА.

Przyſięźny, Mierniczy, Doktor, lekarz, podlekarze, lekarſcy uczniowie, ieżeli nie w powiecie z obowiązku.

Powiatowego miaſta mieyſcy Staroſty i Sędziowie ſłownego ſądu.

Powiatowego miaſta mieyſki Magiſtrat.

Powiatowego miaſta mieyſki ſierocki ſąd.

Niżſza roſprawa, gdzie ieſt:

Powiatowy Adwokat iażeli w powiecie zatrudnienia nie ma.

Ułożone w 1775. Roku podpiſane, i wydane dla innych Guberniow ſiodmego dnia Liſtopada tegoż roku w Moſkwie, á dla guberniow w których ſtołeczne miaſta w Sankt-Peterzburgu Stycznia czwartego dnia 1780. roku.

Originał podpiſany właſną JEY JMPERATORSKIEY MOSCI Ręką tak:

KATARZYNA.

NOTY.

1.

Kar. 10. R. I. p 26. (*a*) Posada *w Rossyiskim kraiu iest to mieysce, tak w obrębie miast, iako i osobno od nich, osadzone koronnemi ludźmi, maiącemi prawo mieyskie, á nie maiącemi Magistratu, tylko Ratusz, iako to przedmieścia, miasteczka skarbowe, i t. d.*

2.

K. 12. R. I. p. 34. (*b*) *Jest to gatunek ludzi w Rossyi śrzedni między stanem kmiecim, czyli chłopskim, á szlachtą; maią niektóre przywileie zbliżaiące ich do szlachty, iako to: że grunt possidować mogą dziedzictwem, i niczyiemi poddanemi nie są; wszakże rekruta daią, i pogłowszczyznę płacą, iak chłopi, i do niektórych posług koronnych obowiązani są: Aże pospolicie maią gruntu kawał i dom ieden, zowią się* iednodworcami.

3.

K. 34. R. III. p. 75. (*c*) *W Rossyiskim ięzyku* Rożnoczyniec *znaczy, człowieka wolnego którego nie wiadomo do którey klassy obywatelstwa przyłączyć* n. p. *człek poddany wypuszczony ná wolność; abszytowany od żołnierskiey służby nie officer; Cudzoziemiec nie szlachcic, nie officer, nie mieszczanin, i t. d.*

4.

K. 138. R. XVVI. p. 11. (*d*) *Zwyczaiem ieſt w Roſſyi, iż poddanego ſwoiego uwalnia Pan ná ſłużbę lub robociznę do pewnego czaſu, z obowiązkiem płacenia ſobie pewney kwoty, i to ſię zowie uwolnić* ná obrok, *czyli czynſz.*

5.

K. 274. R. XXV. p. 380. (*e*) *Oſtrzedz tu potrzeba, iż ſłowo* narod narodowy, *w Ruſkim dialekcie nie znaczy to ſamo co w Polſkim, to ieſt* kray kraiowy; *ale* poſpolſtwo; poſpolity, *dla tego* ſzkoły narodowe, *znaczą: ſzkoły dla poſpolitego ludu.*

БЛАГОЧЕСТИВѢЙШІЯ САМОДЕРЖАВНѢЙШІЯ ВЕЛИКІЯ ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ ЕКАТЕРИНЫ ВТОРЫЯ

УЧРЕЖДЕНІЯ ДЛЯ УПРАВЛЕНІЯ ГУБЕРНІЙ ВСЕРОССІЙСКІЯ ИМПЕРІИ, ВЪ КОИХЪ СТОЛИЦЫ.

ЧАСТЬ ВТОРАЯ.

NAYPRAWOSŁAWNIEYSZEY NAYSAMOWŁADNIEYSZEY WIELKIEY MONARCHINI JMPERATOROWY KATARZYNY DRUGIEY

USTAWY
DLA URZĄDZENIA GUBERNIY CAŁO-ROSSYISKIEY JMPERYI W KTORYCH STOLICE.

CZĘSC DRUGA.

karta

ГЛАВА XXIX.

КАКЪ ПРАВЛЕНІЕ ГУБЕРНСКОЕ, ПАЛАТЫ И СУДЕБНЫЯ ВЕРЬХНІЯ И НИЖНІЯ МѢСТА МЕЖДУ СОБОЮ ПОСТУПАТЬ ИМѢЮТЪ.

413.

О правлении губернскомъ.

1. Правленіе губернское на равнѣ есть съ коллегіями, и для того кромѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА и Сената ни отъ кого не принимаетъ законовъ и указовъ, и ни къ кому иному не подаетъ и не присылаетъ рапортовъ и доношеній, 2. власть правленія губернскаго далѣе той губерніи, гдѣ учреждена, не распространяется, 3. правленіе губернское съ равнымъ ему мѣстомъ, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, сносится, сообщаетъ съ прописаніемъ причинъ: да благоволитъ правленіе губернское приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично, или нужно писать; то же съ палатами той или другой губерніи, ибо онѣ суть департаменты коллегіи, 4. правленіе губернское во всѣ мѣста ему подчиненныя посылаетъ указы и отъ оныхъ мѣстъ принимаетъ рапорты и доношеніи.

414.

О палатахъ.

1. Палаты ни что иное сутъ, какъ департаменты коллегій, и для того кромѣ

ROZDZIAŁ XXIX.

JAK RZĄD GUBERSKI, IZBY, I SĄDOWE WYŻSZE I NIZSZE URZĘDY MIĘDZY SOBĄ ZACHOWAC SIĘ MAIĄ.

413.

O rządzie guberſkim.

1. Rząd guberſki w równym ieſt ſtopniu z kollegiami, i dla tego prócz JMPERATORA, i Senatu, ni od kogo nieprzyimuie prawa, ani nakazow, i nikomu drugiemu nie podaie ani poſyła rapportow, i donieſień. 2. Władza rządu guberſkiego daley od tey gubernii, gdzie uſtanowion, nierościąga ſię. 3. Rząd guberſki z rownym iemu urzędem, gdzie zaydzie w porządku dzieł prawna potrzeba znoſić ſię, tedy kommunikuie, z wyrażeniem przyczyn: niech raczy rząd guberſki rozkazać, lub poſłać, lub przyſłać, lub iak do którey okoliczności ſtoſownie, dorzecznie, lub potrzeba napiſać; tudzież z izbami tey lub drugiey gubernii, albowiem one ſą departamentami kollegii. 4. Rząd guberſki do wſzyſtkich urzędow iemu podległych poſyła ukazy, i od wſzyſtkich przyimuie rapporty i donieſienia.

414.

O izbach.

1. Izby nieco innego ſą, iako departamenta kollegii, i dla tego, prócz JMPERATORA,

мѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА и Сената ни отъ кого не принимаютъ законовъ и указовъ и ни къ кому иному не подаютъ и не присылаютъ рапортовъ и доношенїй, 2. власть палатъ далѣе той губернїи, гдѣ учреждены, не разпространяется, 3. палата съ равнымъ ей мѣстомъ, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, сносится, сообщаетъ съ прописанїемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ приказатъ, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично, или нужно писать; то же и съ губернскимъ правленїемъ и съ палатами той или другой губернїи, ибо онѣ на равнѣ суть съ коллегїями, 4. каждая палата въ подчиненныя ей мѣста посылаетъ указы, и отъ оныхъ принимаетъ рапорты и доношенїи, 5. каждая палата по дѣламъ порученнымъ другой палатѣ да воздержится писать, или послать съ повелѣнїемъ въ подчиненныя мѣста.

415.

О взаимномъ вспоможенїи правленїй, губернїй и палатъ.

Понеже всѣ правленїи губернскїя и палаты, равно коллегїямъ, обязаны суть поспѣшествовать доброму порядку; и для того во всякомъ случаѣ, гдѣ служба ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА дѣло общаго блага и сила закона того требуетъ, правленїи губернскїя и палаты другъ другу руку помощи подаютъ къ утвержденїю законовъ, правосудїя и всякаго добра, и ко отвращенїю вредъ нано-

ся-

i Senatu ni od kogo nieprzyimuią praw, ani nakazow, i ni komu drugiemu niepodaią, ani przyſyłaią rapportow, ani donieſień. 2. Władza izb daley od gubernii, w którey uſtanowione, nierościąga ſię. 3. Izba z równym iey urzędem, gdzie zaydzie w porządku dzieł prawna potrzeba znoſić ſię, tedy kommunikuie, z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy roſkazać, lub poſłać, lub przyſłać, lub iak do którey okoliczności ſtoſownie, dorzecznie, albo potrzeba napiſać; tudzież z rządem guberſkim, lub z innemi izbami tey, lub drugiey gubernii, albowiem one ná równym ſą ſtopniu z kollegiami. 4. Każda izba do urzędow podległych ſobie poſyła nakazy, i od nich przyimuie rapporty, lub donieſienia. 5. Każda izba w dziełach poruczonych drugiey izbie nie ma piſać, lub poſyłać z rozkazem do urzędow podległych.

415.

O wzaiemney pomocy rządu guberſkiego i izb.

Ponieważ wſzyſtkie rządy guberſkie, i izby tak iako i kollegia winne ſą przykładać ſię do dobrego porządku, á za tym w każdym zdarzeniu gdzie ſłużba MONARZA, publiczne dobro, i powaga praw, tego wyciąga, rządy guberſkie i izby iedne drugim podaią rękę pomocy ku utwierdzeniu praw, ſprawiedliwości, i wſzelkiego dobra, á ku odwróceniu wſzelkiego uſzczerbku MONARSZEY ſłużby publicznego dobra, ſprawiedliwości, i uſtanowionego porządku.

O

сящаго службѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, общему дѣлу, провосудію и установленному порядку.

416.

О верьхнемъ земскомъ судѣ.

1. Верьхній земскій судъ принимаетъ указы и повелѣніи отъ правленія губернскаго и палатъ той губерніи; гдѣ верьхній земскій судъ учрежденъ, и онымъ подаетъ рапорты и доношеніи. 2. власть верьхняго земскаго суда далѣе своего подсуднаго вѣдомства въ той губерніи, гдѣ учрежденъ, не распространяется, 3. верьхній земскій судъ въ подчиненныя оному мѣста, то есть: въ уѣздные суды, въ дворянскія опеки, въ нижніе земскіе суды посылаетъ указы, и отъ оныхъ принимаетъ рапорты и доношеніи, 4. верьхній земскій судъ хотя между равными оному мѣстами, а именно: губернскимъ Магистратомъ и верьхнею расправою есть первый; однако въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, съ оными сносится, сообщаетъ съ прописаніемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ губернскій Магистратъ, или верьхняя расправа приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично, или нужно писать; тоже и съ верьхними судами и губернскимъ Магистратомъ другой губерніи, 5. верьхній земскій судъ въ подчиненныя мѣста другихъ верьхнихъ судовъ да воздержится писать, или послать съ повелѣніемъ, 6. верьхній земскій судъ, буде

нужда

416.

O wyżſzym ziemſkim ſądzie.

1. Wyżſzy ſąd ziemſki przyimuie nakazy i rozkazy od rządu guberſkiego, i izb tey gubernii, gdzie wyżſzy ziemſki ſąd uſtanowiony, i podaie im rapporty, i donieſienia. 2. Władza wyżſzego ziemſkiego ſądu daley od ſwoiey iurysdykcyi ſądowey w tey gubernii nie rościąga ſię. 3. Wyżſzy ziemſki ſąd do ſądow ſobie podległych, iako to do ſądow powiatowych, ſzlacheckich opiek, niżſzych ziemſkich ſądow poſyła ſwoie nakazy, i od nich przyimuie rapporty, i donieſienia. 4. Wyżſzy ziemſki ſąd, lubo między równemi ſobie urzędami, á mianowicie, guberſkim Magiſtratem, i roſprawą wyżſzą ma pierwſzeńſtwo; przecież w czym zachodzi w porządku dzieł prawna potrzeba z onemi znoſić ſię, tedy kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy Magiſtrat guberſki, lub wyżſza roſprawa rozkazać, lub poſłać, lub przysłać, lub iako w którey okoliczności ſtoſownie, dorzeczenie, lub potrzeba napiſać; tudzież z wyżſzemi ſądami, lub z guberſkiemi Magiſtratami inney gubernii. 5. Wyżſzy ziemſki ſąd do mieyſc podległych innym wyżſzym ſądom nie ma piſać, lub poſyłać z rozkazem. 6. Wyżſzy ziemſki ſąd, ieśli zdarzy ſię potrzeba upominać, lub przyniewalać inny iaki wyżſzy, lub niżſzy iemu niepodległy urząd, co do wypełnienia praw, tedy o tym przedſtawia donieſieniem rządowi ſwoiemu guberſkiemu.

нужда случится напоминать или понуждать другое какое верьхнее или нижнее ему не подчиненное мѣсто о исполненіи по законамъ, то о томъ представляетъ доношеніемъ своему правленію губернскому.

417.

О губернскомъ Магистратѣ.

1. Губернскій Магистратъ принимаетъ указы и повелѣнія отъ правленія губернскаго и палатъ той губерніи, гдѣ губернскій Магистратъ учрежденъ, и онымъ подаетъ рапорты и доношенія, 2. власть губернскаго Магистрата далѣе своего подсуднаго вѣдомства въ той губерніи, гдѣ учрежденъ, не разпространяется, 3. губернскій Магистратъ въ подчиненныя оному мѣста, то есть: въ городовые Магистраты и Ратуши, въ городовые сиротскіе суды посылаетъ указы и отъ оныхъ принимаетъ рапорты и доношенія, 4. губернскій Магистратъ бывъ между равными оному мѣстами, а именно: верьхнимъ земскимъ судомъ и верьхнею расправою, средней, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, съ оными сносится, сообщаетъ съ прописаніемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ верьхній земскій судъ, или верьхняя расправа, приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично или нужно писать; тоже и съ губернскимъ Магистратомъ и верьхними судами другой губерніи, 5. губернскій Магистратъ въ подчиненныя мѣста верьхняго

417.

O guberſkim Magiſtracie

1. Guberſki Magiſtrat odbiera nakazy, i rozkazy od rządu guberſkiego, i izb tey gubernii, gdzie guberſki Magiſtrat uſtanowiony, i onym podaie rapporty, i donieſienia. 2. Władza guberſkiego Magiſtratu daley od ſwoiey iuryzdykcyi ſądowey w tey gnbernii, w którey uſtanowiony, nierozciąga ſię. 3, Guberſki Magiſtrat do podległych ſobie urzędow, iako to do Magiſtratow mieyſkich, i Ratuſzow, do ſierockich mieyſkich ſądow poſyła ukazy, i od onych odbiera rapporty, i donieſienia. 4. Guberſki Magiſtrat; będąc między równemi ſobie urzędami, á mianowice: wyżſzym ziemſkim ſądem, i wyżſzą roſprawą, śrzedni, w czym z porządku dzieł prawna zachodzi potrzeba z niemi znoſić ſię, tedy kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn: ńiech raczy wyżſzy ziemſki ſąd, lub wyżſza roſprawa roſkazać, posłać, przysłać, lub iak do którey okoliczności ſtoſownie, przyſtoynie, lub potrzeba napiſać: tudzież z guberſkiemi Magiſtratami, i wyzſzemi ſądami inney gubernii. 5. Guberſki Magiſtrat do mieyſc podległych wyżſzemu ziemſkiemu ſądowi, lub wyżſzey roſprawie nie ma piſać, lub poſyłać z rozkazami. 6. Guberſki Magiſtrat, ieżeli ſię zdarzy potrzeba u-

го земскаго суда и верьхней расправы да воздержится писать, или послать съ повелѣніемъ, 6. губернскій Магистратъ, буде нужда случится напоминать, или понуждать другое какое верьхнее или нижнее ему не подчиненное мѣсто о исполненіи по законамъ, то о томъ представляетъ доношеніемъ своему правленію губернскому.

418.

О верьхней расправѣ.

1. Верьхняя расправа принимаетъ указы и повелѣніи отъ правленія губернскаго и палатъ той губерніи, гдѣ верьхняя расправа учреждена, и онымъ подаетъ рапорты и доношеніи, 2. власть верьхней расправы далѣе своего подсуднаго вѣдомства въ той губерніи, гдѣ учреждена, не разпространяется, 3. верьхняя расправа въ подчиненныя оной мѣста, то есть: въ нижнія расправы и въ нижніе земскіе суды, (гдѣ нижніе земскіе суды верьхней расправѣ подчинены, а не верьхнему земскому суду) посылаетъ указы, и отъ оныхъ принимаетъ рапорты и доношеніи, 4. верьхняя расправа бывъ между равными оной мѣстами, а именно: верьхнимъ земскимъ судомъ и губернскимъ Магистратомъ, послѣднею, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, съ оными сносится, сообщаетъ, съ прописаніемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ верьхній земскій судъ, или губернскій Магистратъ приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю, скла-

upominać, lub przyniewalać, inny iaki wyżſzy, lub niżſzy urząd iemu niepodległy, co do wypełnienia praw, ma o tym przedſtawić donieſieniem rządowi ſwoiemu guberſkiemu.

418.

O wyżſzey roſprawie.

1. Wyżſza roſprawa przyimuie ukazy i rozkazy od rządu guberſkiego, i izb tey gubernii, w którey ieſt uſtanowiona, i onym podaie rapporty, i donieſienia. 2. Władza wyżſzey roſprawy daley od ſwoiey ſądowey iuryzdykcyi w tey gubernii w którey uſtanowiona, nierościąga ſię. 3. Wyżſza roſprawa do podległych ſobie urzędow, iako to: do roſprawy niżſzey, do niżſzego ziemſkiego ſądu (gdzie niżſzy ziemſki ſąd podlega roſprawie wyżſzey, á nie wyżſzemu ziemſkiemu ſądowi) poſyła nakazy, i od onych odbiera rapporty, i donieſienia. 4. Wyżſza roſprawa będąc między równemi ſobie urzędami, á mianowicie: Wyżſzym ziemſkim ſądem, i Magiſtratem guberſkim, naymnieyſzym, w czym zachodzi w porządku dzieł prawna potrzeba z onemi znośić ſię, tedy kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy wyżſzy ziemſki ſąd, lub Magiſtrat guberſki rozkazać, posłać, przysłać, lub iako do okoliczności dzieła ſtoſownie, dorzecznie, lub potrzeba napiſać, tudzież, i z wyżſzemi ſądami, i guberſkiemi Magiſtratami innych gubernii. 5. Wyżſza roſprawa do mieyſc po-

складно, прилично или нужно писать; то же и съ верьхними судами и губернскимъ Магистратомъ другой губерніи, 5. верьхняя расправа въ подчиненныя мѣста верьхняго земскаго суда и губернскаго Магистрата да воздержится писать, или послать съ повелѣніемъ, 6. верьхняя расправа, буде нужда случится, напоминать или понуждать другое какое верьхнее или нижнее оной не подчиненное мѣсто о исполненіи по законамъ, то о томъ представляетъ доношеніемъ своему правленію губернскому.

419.

О взаимномъ вспоможеніи верьхняго земскаго суда, губернскаго Магистрата и верьхней расправы.

Понеже всѣ судебныя мѣста равно обязаны суть поспѣшествовать доброму порядку, для сохраненія котораго въ цѣлости они установлены, и для того во всякомъ случаѣ, гдѣ служба ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, дѣло общаго благо, и сила законовъ того требуетъ, верьхній земскій судъ, губернскій Магистратъ и верьхняя расправа другъ другу руку помощи подавать обязаны къ утвержденію законовъ, правосудія и всякаго добра, и ко отвращенію вредъ наносящаго службѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, общему дѣлу, правосудію и установленному порядку.

420.

О уѣздномъ судѣ.

1. Уѣздный судъ принимаетъ указы и повелѣнія отъ правленія губернскаго, палатъ

podległych wyżſzemu ziemſkiemu ſądowi, lub Magiſtratowi guberſkiemu nie ma piſać, lub poſyłać z rozkazami. 6. Wyżſza roſprawa ieśli ſię zdarzy potrzeba napomnieć, lub przyniewolić iaki wyzſzy, lub niżſzy urząd ſobie niepodległy, co do wypełnienia praw ma przedſtawić donieſieniem rządowi ſwoiemu guberſkiemu.

419.

O wzaiemney pomocy wyżſzego ziemſkiego ſądu guberſkiego Magiſtratu, i wyżſzey roſprawy.

Ponieważ wſzyſtkie ſądowe urzędy powinne ſą równie przykładać ſię do dobrego porządku, dla zachówania którego uſtanowione ſą, i dla tego w każdym zdarzeniu gdzie ſłużba JMPERATORSKA, dzieło publicznego dobra, i powaga praw tego wymagaią, wyżſzy ziemſki ſąd, guberſki Magiſtrat, i wyżſza roſprawa ieden drugiemu rękę pomocy dawać wzaiemnie powinni, ku ugruntowaniu praw, ſprawiedliwości, i wſzelkiego dobra, á ku odwróceniu uſzczerbku ſłużby JMPERATORSKIEY, powſzechnego dobra, ſprawiedliwości, i dobrego porządku.

420.

O ſądzie powiatowym.

1. Powiatowy ſąd odbiera nakazy od rządu guberſkiego, izb, i wyżſzego ziemſkiego

ſą-

латъ и верьхняго земскаго суда, которому онъ подчиненъ въ той губерніи, и къ онымъ мѣстамъ присылаетъ рапорты и доношеніи, 2. уѣзднаго суда власть далѣе того округа, гдѣ учрежденъ, не распространяется, 3. уѣздный судъ въ нижній земскій судъ того округа при указѣ, а къ Городничему того города при сообщеніи посылаетъ, свои приговоры, опредѣленіи и рѣшеніи для исполненія, и отъ нижняго земскаго суда принимаетъ рапорты, а отъ Городничаго получаетъ сообщеніе о исполненіи, 4. уѣздный судъ хотя между равными оному мѣстами, а именно: дворянскою опекою, Городовымъ уѣзднымъ Казначеемъ, городовымъ Магистратомъ, Ратушею, городовымъ сиротскимъ судомъ и нижнею расправою, есть первый; однако въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, сносится, сообщаетъ съ прописаніемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ дворянская опека, или Городничей, или уѣздный Казначей, или городовый Магистратъ, или Ратуша, или городовый сиротскій судъ, или нижняя расправа приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично или нужно писать; то же и съ уѣзднымъ судомъ и прочими равными судами другаго округа, или города, или посада, 5. уѣздный судъ въ подсудное вѣдомство другаго равнаго оному суда да воздержится писать, или послать свои приговоры, опредѣленіи и рѣшеніи, 6. уѣздный судъ, буде нужда

слу-

ſądu, do którego zwierźchności należy, w tey gubernii, i do tych urzędow poſyła rapporty, i donieſienia. 2. Powiatowego ſądu władza daley od tego powiatu, gdzie uſtanowiony, nierościąga ſię. 3. Powiatowy ſąd niżſzemu ziemſkiemu ſądowi tego powiatu przy nakazie, á Horodniczemu tego miaſta przy kommunikacyi poſyła ſwoie wyroki, dekreta, i decyzye dla wypełnienia, i od niżſzego ziemſkiego ſądu odbiera rapporty, á od Horodniczego kommunikacyą o wypełnieniu. 4. Sąd powiatowy, chociaż między równemi ſobie urzędami, á mianowicie: ſzlachecką opieką, Horodniczym, powiatowym Skarbnym, mieyſkim Magiſtratem, mieyſkim ſierockim ſądem, ratuſzem, i niżſzą roſprawą ma pierwſzeńſtwo, przecież gdzie zachodzi w porządku dzieł prawna potrzeba znośić ſię, tedy kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy ſzlachecka opieka, lub Horodniczy, lub powiatowy Skarbny, lub mieyſki Magiſtrat, lub mieyſki ſierocki ſąd, lub Ratuſz, lub niżſza roſprawa, rozkazać, przysłać, posłać, lub iako do którey okoliczności ſtoſownie, dorzecznie, lub potrzeba napiſać; tudzież z powiatowym ſądem, lub innemi równemi urzędami, drugiego powiatu, lub miaſta, lub poſady. 5. Sąd powiatowy do mieyſc iuryzdykcyi innego równego iemu ſądu nie ma piſać, lub poſyłać ſwoie wyroki, dekreta, i decyzye. 6. Powiatowy ſąd ieśli zdarzy ſię potrzeba napomnieć, lub przyniewolić inny iakowy wyżſzy, lub niżſzy urząd, co do wypełnienia praw, tedy ſąd powiatowy przedſtawia o tym donieſieniem ſwoiemu rządowi guberſkiemu.

случится напоминать или понуждать другое какое верьхнее, или равное мѣсто о исполненіи по законамъ, то о томъ представляетъ доношеніемъ своему правленію губернскому.

421.

О дворянской опекѣ.

1. Дворянская опека принимаетъ указы и повелѣнія отъ правленія губернскаго, палатъ и верьхняго земскаго суда, которому она подчинена въ той губерніи, и къ онымъ мѣстамъ присылаетъ рапорты и доношенія, 2. дворянской опеки власть далѣе того округа, гдѣ учреждена, не разпространяется, 3. дворянская опека въ нижній земскій судъ того уѣзда при указѣ, а къ Городничему того города при сообщеніи посылаетъ свои приговоры, опредѣленія и рѣшенія для исполненія, и отъ нижняго земскаго суда принимаетъ рапорты, а отъ Городничаго получаетъ сообщеніе о исполненіи, 4. понеже дворянская опека учреждена при уѣздномъ судѣ и съ онымъ на равнѣ есть, и для того съ уѣзднымъ судомъ, Городничимъ, уѣзднымъ Казначеемъ, городовымъ Магистратомъ, Ратушею, городовымъ сиротскимъ судомъ и нижнею расправою, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, сносится, сообщаетъ съ прописаніемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ уѣздный судъ или Городничій, или уѣздный Казначей, или городовый Магистратъ, или Ратуша, или городовый сиротскій судъ, или нижняя расправа, приказать,

421.

O ſzlacheckiey opiece.

1. Szlachecka opieka odbiera nakazy, i rozkazy od rządu guberſkiego, izb i wyżſzego ziemſkiego ſądu, do którego należy w tey gubernii, i onym daie rapporty, i donieſienia. 2. Władza ſzlacheckiey opieki nierościąga ſię daley od powiatu, w którym uſtanowiona. 3. Szlachecką opieka do niżſzego ziemſkiego ſądu przy ukazie, á do Horodniczego przy kommunikacyi poſyła ſwoie wyroki, dekreta, i decyzye dla wypełnienia, i od niżſzego ziemſkiego ſądu odbiera rapport, á od Horodniczego kommunikacyę o wypełnieniu. 4. Ponieważ ſzlachecka opieka uſtanowiona ieſt przy ſądzie powiatowym, i z nim ná rownym ieſt ſtopniu, á zá tym z ſądem powiatowym, Horodniczym, powiatowym Skarbnym, mieyſkim Magiſtratem, Ratuſzem, ſierockim mieyſkim ſądem, i niżſzą roſprawą, w czym z porządku dzieł prawna zachodzi potrzeba znoſić ſię, tedy kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy powiatowy ſąd, lub Horodniczy lub powiatowy Skarbny, lub mieyſki Magiſtrat, lub ſierocki mieyſki ſąd, lub ratuſz, lub roſprawa niżſza, rozkazać, posłać, przysłać, lub iak do okoliczności, ſtoſownie, doſtatecznie, lub potrzeba napiſać; tudzież z opieką ſzlachecką, lub innemi urzędami równemi

или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично или нужно писать; то же и съ дворянскою опекою и прочими равными судами другаго округа, или города, или посада, 5. дворянская опека въ подсудное вѣдомство другаго равнаго оному суда да воздержится писать, или послать свои приговоры, опредѣленiи и рѣшенiи, 6. дворянская опека, буде нужда случится напоминать, или понуждать другое какое верьхнее, или равное мѣсто о исполненiи по законамъ, то о томъ представляетъ доношенiемъ своему правленiю губернскому.

422.

О городовомъ Магистратѣ и Ратушѣ.

1. Городовый Магистратъ или Ратуша принимаетъ указы и повелѣнiи отъ правленiя губернскаго, палатъ и губернскаго Магистрата, которому онъ подчиненъ въ той губернiи, и къ онымъ мѣстамъ присылаетъ рапорты и доношенiи, 2. городоваго Магистрата, или Ратуши власть далѣе того города, или посада, гдѣ учреждены, и въ ономъ городѣ или посадѣ записаннаго гражданства не разпространяется, 3. городовый Магистратъ къ Городничему того города при сообщенiи посылаетъ свои приговоры, опредѣленiи и рѣшенiи для исполненiя, и отъ онаго получаетъ сообщенiе о исполненiи, 4. городовый Магистратъ или Ратуша бывъ между равными оному мѣстами, а имянно: уѣзднымъ судомъ,

wnemi ſobie innego powiatu, lub miaſta, lub poſady. 5. Szlachecka opieka do mieyſc pod iuryzdykcyą równego ſobie ſądu będących nie ma piſać lub poſyłać ſwoie wyroki, dekreta, i decyzye. 6. Szlachecka opieka ieżeli potrzeba wypadnie upomnieć, lub przyniewolić iaki wyżſzy lub równy urząd, co do wypełnienia praw, tedy przedſtawi o tym donieſieniem ſwoiemu rządowi guberſkiemu.

422.

O mieyſkim Magiſtracie i ratuſzu.

1. Mieyſki Magiſtrat, lub Ratuſz odbiera nakazy i rozkazy od rządu guberſkiego Magiſtratu, do którego zwierzchności należy w tey gubernii; i onym poſyła rapporty, i donieſienia. 2. Mieyſkiego Magiſtratu, i Ratuſza władza daley tego miaſta lub poſady, i zapiſanego do tego miaſta, lub poſady mieſzczańſtwa nierościąga ſię. 3. Mieyſki Magiſtrat do Horodniczego przy kommunikacyi poſyła ſwoie wyroki, dekreta, i decyzye dla wypełnienia, i od niego odbiera kommunikacye o wypełnieniu. 4. Mieyſki Magiſtrat, czyli ratuſz będąc między równemi iemu urzędami, á mianowicie powiatowym ſądem, ſzlachecką opieką, Horodniczym, powiatowym Skarbnym, mieyſkim ſierockim ſądem, i niżſzą roſprawą ſrzednim, w czym z porządku dzieł zachodzi prawna potrzeba z onemi znoſić ſię,

 te-

дворянскою опекою, Городничимъ, уѣзднымъ Казначеемъ, городовымъ сиротскимъ судомъ и нижнею расправою, среднїй, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, съ оными сносится, сообщаетъ съ прописанїемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ уѣздный судъ, или дворянская опека, или Городничей, или уѣздный Казначей, или городовый сиротскїй судъ, или нижняя расправа приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично, или нужно писать; то же и съ городовымъ Магистратомъ, и прочими равными судами другаго округа, или города, или посада, 5. городовый Магистратъ или Ратуша въ подсудное вѣдомство другаго равнаго оному суда да воздержится писать, или послать свои приговоры, опредѣленїи и рѣшенїи, 6. городовый Магистратъ, или Ратуша, буде нужда случится напоминать, или понуждать другое какое верьхнее, или равное мѣсто о исполненїи по законамъ, то о томъ представляетъ доношенїемъ своему правленїю губернскому.

423.

О городовомъ сиротскомъ судѣ.

1. Городовый сиротскїй судъ принимаетъ указы и повелѣнїи отъ правленїя губернскаго, палатъ и губернскаго Магистрата, которому онъ подчиненъ въ той губернїи, и къ онымъ мѣстамъ присылаетъ рапорты и доношенїи, 2. городоваго сиротскаго суда власть далѣе того го-

ро-

tedy kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn; niech raczy powiatowy ſąd, lub Horodniczy, lub powiatowy Skarbny, lub mieyſki ſierocki ſąd, lub niżſza roſprawa, rozkazać, posłać, przysłać, lub iako z okoliczności rzeczy ſtoſownie, przyzwoicie, lub potrzeba napiſać; tudzież z mieyſkim Magiſtratęm, i innemi ſobie równemi urzędami innego miaſta, lub poſady. 5. Mieyſki Magiſtrat, lub ratuſz, do mieyſc pod iuryzdykcyą drugiego ſądu zoſtaiących nie ma piſać, lub poſyłać ſwoie wyroki, dekreta, decyzye. 6. Magiſtrat mieyſki, czyli Ratuſz, ieżeli będzie potrzeba, upomnieć lub przyniewolić iaki wyżſzy lub równy urząd co do wypełnienia praw, tedy przedſtawia o tym donieſieniem ſwoiemu guberſkiemu rządowi.

428.

O mieyſkim ſierockim ſądzie.

1. Mieyſki ſierocki ſąd przyimuie nakazy, i rozkazy od rządu guberſkiego, od izb, i guberſkiego Magiſtratu, do którego zwierzchności należy w tey gubernii, i onym urzędom poſyła rapporty, i donieſienia. 2. Władza ſierockiego mieyſkiego ſądu daley od tego miaſta gdzie uſtanowion, i zapiſanego

w nim

рода, гдѣ учрежденъ, и въ ономъ городѣ записаннаго гражданства не распространяется, 3. городовый сиротскій судъ къ Городничему того города при сообщеніи посылаетъ свои приговоры, опредѣленіи и рѣшеніи для исполненія, и отъ онаго получаетъ сообщеніи о исполненіи, 4. понеже городовый сиротскій судъ учрежденъ при городовомъ Магистратѣ, и съ онымъ на равнѣ есть; и для того съ уѣзднымъ судомъ, съ дворянскою опекою, Городничимъ, уѣзднымъ Казначеемъ, съ городовымъ Магистратомъ, Ратушею и нижнею расправою, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, сносится, сообщаетъ съ прописаніемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ уѣздный судъ, или дворянская опека, или Городничей, или уѣздный Казначей или городовый Магистратъ, или Ратуша, или нижняя расправа приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично, или нужно писать; то же и съ городовымъ сиротскимъ судомъ и прочими равными судами другаго округа, или города, или посада, 5. городовый сиротскій судъ, въ подсудное вѣдомство другаго суда да воздержится писать, или послать свои приговоры, опредѣленіи и рѣшеніи, 6. городовый сиротскій судъ, буде нужда случится напоминать, или понуждать другое какое верьхнее или равное мѣсто о исполненіи по законамъ, то о томъ представляетъ доношеніемъ своему правленію губернскому.

w nim mieszczaństwa nierościąga się. 3. Mieyski sierocki sąd Horodniczemu tego miasta przy kommunikacyi posyła swoie wyroki, dekreta, i decyzye dla wypełnienia, i od niego odbiera kommunikacyą o wypełnieniu. 4. Ponieważ mieyski sierocki sąd ustanowiony przy Magistracie mieyskim, i z onym równy iest, á za tym z powiatowym sądem, z szlachecką opieką, Horodniczym, powiatowym Skarbnym, mieyskim Magistratem, Ratuszem, i rosprawą niższą w czym z porządku dzieł prawna potrzeba zachodzi znosić się, tedy kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy powiatowy sąd, lub szlachecka opieka, lub Horodniczy, lub powiatowy Skarbny, lub mieyski Magistrat, lub ratusz, lub niższa rosprawa rozkazać, posłać, przysłać, lub iako do okoliczności stosownie, dorzecznie, lub potrzeba napisać; tudzież z mieyskim sierockim sądem, i innemi równemi sobie urzędami, drugiego powiatu, miasta, lub posady. 5. Mieyski sierocki sąd do urzędow pod iuryzdykcyą innego sądu zostaiących nie ma pisać, lub posyłać swoie wyroki, dekreta, decyzye. 6. Mieyski sierocki sąd ieśli się zdarzy potrzeba upomnieć, lub przyniewolić iaki wyższy, lub równy urząd co do wypełnienia praw, tedy przedstawi o tym w doniesieniu, swoiemu rządowi guberskiemu.

424.

О нижней расправѣ.

1. Нижняя расправа принимаетъ указы и повелѣнии отъ правленія губернскаго, палатъ и верьхней расправы, которой она подчинена въ той губерніи, и къ онымъ мѣстамъ присылаетъ рапорты и доношеніи, 2. нижней расправы власть далѣе ея подсуднаго вѣдомства, для котораго учреждена, неразпространяется, 3. нижняя расправа въ нижній земскій судъ ея подсуднаго вѣдомства (тутъ, гдѣ сей подчиненъ верьхней расправѣ) при указѣ, гдѣ же нижній земскій судъ не подчиненъ верьхней расправѣ, то къ оному такъ, какъ и къ Городничему того города при сообщеніи посылаетъ свои приговоры, опредѣленіи и рѣшеніи для исполненія, и отъ нижняго земскаго суда принимаетъ рапорты, а отъ Городничаю получаетъ сообщеніе о исполненіи, 4. нижняя расправа бывъ между равными оной мѣстами, а именно: уѣзднымъ судомъ, дворянскою опекою, Городничимъ уѣзднымъ Казначеемъ, городовымъ Магистратомъ, Ратушею и городовымъ сиротскимъ судомъ, послѣднею, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, съ оными сносится, сообщаетъ съ прописаніемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ уѣздный судъ, или дворянская опека, или Городничей, или уѣздный Казначей, или городовый Магистратъ, или Ратуша, или городовый сиротскій судъ приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому слу-

424.

O niżſzey roſprawie.

1. Niżſza roſprawa przyimuie nakazy i rozkazy od rządu guberſkiego, izb i wyżſzey roſprawy, do którey należy w tey gubernii, i tym urzędom poſyła rapporty, i donieſienia. 2. Władza niżſzey roſprawy, daley od mieyſca ſwoiey iuryzdykcyi, dla którego uſtanowiona, nierościąga ſię. 3. Niżſza roſprawa do niżſzego ziemſkiego ſądu, w mieyſcach iey iuryzdykcyi (tam, gdzie ten pod zwierzchnością zoſtaie roſprawy wyżſzey) przy ukazie, gdzie zaś ziemſki niżſzy ſąd nie ieſt pod zwierzchnością roſprawy wyżſzey, tedy do niego tak, iako i do Horodniczego tego miaſta przy kommunikacyi poſyła ſwoie wyroki, dekreta, i decyzye dla wypełnienia, i od niżſzego ſądu odbiera rapporty, á od Horodniczego kommunikacyę o wypełnieniu. 4. Niżſza roſprawa będąc między równemi iey urzędami, á mianowicie: powiatowym ſądem, ſzlachecką opieką, Horodniczym, powiatowym Skarbnym, mieyſkim Magiſtratem, Ratuſzem, i mieyſkim ſierockim ſądem naymnieyſzym, w czym z porządku dzieł zachodzi prawna potrzeba z onemi znoſić ſię, tedy kommunikuie, z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy powiatowy ſąd, lub ſzlachecka opieka, lub Horodniczy, lub powiatowy Skarbny, lub magiſtrat mieyſki, lub ratuſz, lub ſierocki ſąd rozkazać, poſłać, przyſłać, lub iak do iakiey okoliczności, ſtoſownie, dorzecznie, lub trzeba napiſać; tudzież i z niżſzą roſprawą, i z innemi równemi, ſobie urzędami drugiego

чаю складно, прилично, или нужно писать; то же и съ нижнею расправою и прочими равными судами другаго округа, или города, или посада, 5. нижняя расправа вЂ подсудное вЂдомство другаго суда да воздержится писать, или послать свои приговоры, опредЂленiи и рЂшенiи, 6. нижняя расправа, буде нужда случится напоминать и понуждать другое какое верьхнее или равное мЂсто о исполненiи по законамЂ, то о томЂ представляетЂ доношенiемЂ своему правленiю губернскому.

425.

О ГородничемЂ.

1. Городничей принимаетЂ указы и повелЂнiи отЂ Главно-командующаго, Губернатора, правленiя губернскаго и палатЂ, и кЂ онымЂ посылаетЂ рапорты и доношенiи; отЂ приказа же общественнаго призрЂнiя и совЂстнаго суда Городничей принимаетЂ предложенiе и наставленiе, и кЂ нимЂ посылаетЂ увЂдомленiи 2. Городничаго власть далЂе того города, гдЂ опредЂленЂ, и того города предмЂстiй и слободЂ не разпространяется. Буде же о вЂдомствЂ предмЂстiя, или слободы Городничаго, гдЂ спорЂ, или сомнЂнiе окажется, то о семЂ точное рЂшенiе принадлежитЂ правленiю губернiи, 3. Городничей исполняетЂ кЂ нему присланные отЂ судебныхЂ мЂстЂ приговоры, опредЂленiи и рЂшенiи, и о исполненiи доноситЂ и сообщаетЂ куда надлежитЂ, 4. Городничей, вЂ чемЂ по дЂламЂ

powiatu, lub miaſta, lub poſady. 5. Niżſza roſprawa do mieyſc pod iuryzdykcyą drugiego urzędu zoſtaiących nie ma piſać lub poſyłać ſwoie wyroki, dekreta, decyzye. 6. Niżſza roſprawa, ieżeli będzie potrzeba upomnieć, lub przyniewolić iaki urząd wyżſzy, lub równy co do wypełnienia praw, tedy ma przedſtawić donieſieniem o tym ſwoiemu rządowi guberſkiemu.

425.

O Horodniczym.

1. Horodniczy odbiera ukazy, i rozkazy od Głowno-kommenderuiącego, Gubernatora, rządu guberſkiego, i izb, i onym poſyła rapporty, i donieſienia. Od Magiſtratury zaś powſzechney opieki Horodniczy odbiera przełożenia, i inſtrukcye, i do iey poſyła uwiadomienia. 2. Władza Horodniczego daley od tego miaſta, gdzie Horodniczym naznaczony, i iego przedmieściow, i słobod nie rościąga ſię. Jeżeli zaś o iuryzdykcyi ná przedmieściach lub słobodach zdarzy ſię ſpór, tedy finalna decyzya o to należeć będzie do rządu guberſkiego. 3. Horodniczy wypełnia przysłane do niego wyroki, dekreta, i decyzye, i o wypełnieniu onych donoſi, i kommunikuie gdzie należy. 4. Horodniczy w czym z porządku dzieł, zachodzi prawna potrzeba z powiatowym ſądem, ſzlachecką opieką, powiatowym pod-

законная нужда случится съ уѣзднымъ судомъ, дворянскою опекою, уѣзднымъ Казначеемъ, городовымъ Магистратомъ, Ратушею, городовымъ сиротскимъ судомъ, нижнею расправою, нижнимъ земскимъ судомъ и земскимъ Исправникомъ сносится сообщенїями, прописывая законныя причины; то же и съ Городничимъ и прочими равными мѣстами другаго города, округа, или посада, 5. Городничей въ подсудное вѣдомство другаго мѣста да воздержится вступаться, 6. Городничей, буде нужда случится напоминать, или понуждать какое судебное мѣсто города или округа о исполненїи по законамъ, то Городничей о томъ представляетъ доношенїемъ своему правленїю губернскому, 7. Городничей сообщаетъ уѣздному Стряпчему, что онъ законамъ противное подходящее подъ стряпческую должность гдѣ усмотритъ, или достовѣрно провѣдаетъ, о томъ же доноситъ и правленїю губернскому.

426.

О уѣздномъ Казначеѣ.

1. Уѣздный Казначей принимаетъ указы и повелѣнїи отъ государственнаго Казначея, Главно-командующаго, Губернатора, правленїя губернскаго и казенной палаты, и къ онымъ посылаетъ рапорты и доношенїи, 2. уѣзднаго Казначея вѣдомство далѣе того города, или округа, гдѣ онъ опредѣленъ, не разпространяется, 3. уѣздный Казначей со всѣми судебными мѣстами того города и округа, въ чемъ

по

ſkarbim, mieyſkim Magiſtratem, Ratuſzem, niżſzą roſprawą, i niżſzym ziemſkim ſądem, i ziemſkim Sprawnikiem znoſi ſię kommunikacyą, wyrażaiąc prawne przyczyny: tudzież z Horodniczym, i równemi urzędami drugiego powiatu, miaſta, lub poſady. 5. Horodniczy do mieyſc pod iuryzdykcyą drugiego urzędu będących nie ma wdawać ſię. 6. Horodniczy ieżeli ſię zdarzy potrzeba upomnieć, lub przyniewolić inny iaki urząd w mieście lub powiecie, co do wypełnienia praw, tedy ma o tym przedſtawić donieſieniem ſwoiemu rządowi guberſkiemu. 7. Horodniczy kommunikuie powiatowemu Adwokatowi, co przeciwnego prawom, á do obowiązku Adwokatow należącego poſtrzeże, albo dowodnie dowie ſię, o czym także donoſi rządowi guberſkiemu.

426.

O powiatowym ſkarbnym.

1. Powiatowy Skarbny odbiera nakazy, i rozkazy od kraiowego Podſkarbiego, Głównokommenderuiącego, Gubernatora, rządu guberſkiego, i izby ſkarbowey, i onym poſyła rapporty, i donieſienia. 2. Powiatowego Skarbnego zawiadywanie, daley od tego powiatu, w którym naznaczony nierozciąga ſię. 3. Powiatowy Skarbny ze wſzyſtkiemi ſądowemi urzędami tego powiatu, i miaſta, w czym z porządku dzieł zachodzi

pra-

по дѣламъ законная нужда случится, сносится и сообщаетъ, прописывая законныя причины, 4. уѣздный Казначей въ подсудное вѣдомство другихъ мѣстъ не вступается, или до какихъ иныхъ казенныхъ сборовъ или доходовъ, окромѣ съ того города или уѣзда сбираемыхъ, и въ ономъ городѣ и округѣ находящихся да не коснется, 5. уѣздный Казначей, буде нужда случится напоминать и понуждать другое какое мѣсто о исполненіи по законамъ, то о томъ представляетъ доношеніемъ казенной палатѣ.

427.

О нижнемъ земскомъ судѣ, и земскомъ Исправникѣ.

1. Нижній земскій судъ и земскій Исправникъ принимаютъ указы и повелѣніи отъ Главно-командующаго, Губернатора, правленія губернскаго, палатъ, верьхняго земскаго суда, верьхней расправы (тутъ, гдѣ оный подчиненъ верьхней расправѣ,) уѣзднаго суда, дворянской опеки, нижней расправы, (тутъ, гдѣ нижній земскій судъ подчиненъ верьхней расправѣ,) и къ онымъ посылаетъ рапорты и доношеніи; отъ приказа же общественнаго призрѣнія и совѣстнаго суда принимаютъ предложеніи, и наставленіи, и къ онымъ посылаютъ увѣдомленіи, 2. нижняго земскаго суда и земскаго Исправника власть далѣе того уѣзда, гдѣ учрежденъ и опредѣленъ, не разпространяется, 3. нижній земскій судъ и земскій Исправникъ съ Городничимъ, уѣзднымъ Казначеемъ, горо-

prawna potrzeba znosić się, tedy kommunikuie wyrażaiąc prawne przyczyny. 4. Powiatowy Skarbny do iuryzdykcyi drugich urzędow nie wdaie się, i do żadnych innych skarbowych poborow, prócz zbieranych z tego miasta, lub powiatu; w tym mieście, lub powiecie znayduiących się, nie tknie się. 5. Powiatowy Skarbny, ieżeli potrzeba wydarzy się upomnieć, lub przyniewolić inny iaki urząd cò do wypełnienia praw, tedy przedstawi o tym przez doniesienie izbie skarbowey.

427.

O niższym ziemskim sądzie, i ziemskim Sprawniku.

1. Niższy ziemski sąd, i ziemski Sprawnik, odbieraią nakazy, i rozkazy od Główno-kommenderuiącego Gubernatora, rządu guberskiego, izb, wyższego ziemskiego sądu, wyższey rosprawy, (tam, gdzie on do zwierzchności wyższey rosprawy należy) powiatowego sądu, szlacheckiey opieki, rosprawy niższey (tam, gdzie niższy ziemski sąd do wyższey rosprawy należy) i onym posyła rapporty, i doniesienia. Od magistratury zaś powszechney opieki, i sumiennego sądu, przyimuie przełożenie, i informacye, i onym posyła uwiadomienia. 2. Niższego ziemskiego sądu, i ziemskiego Sprawnika, daley od tego powiatu, gdzie ustanowiony, i naznaczony władza nierościąga się. 3. Niższy ziemski sąd, i ziemski Sprawnik, z Horodniczym, powiatowym Skarbnym, mieyskim magistratem, Ratuszem, mieyskim sierockim są-

довымъ Магистратомъ, Ратушею, городовымъ сиротскимъ судомъ, нижнею расправою, (тутъ, гдѣ нижній земскій судъ не подчиненъ верьхней расправѣ,) въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, сносятся сообщеніями, прописывая законныя причины; то же и съ нижнимъ земскимъ судомъ и земскимъ Исправникомъ и прочими мѣстами другаго округа, 4. нижній земскій судъ и земскій Исправникъ въ подсудное вѣдомство другаго мѣста да воздержится вступаться; въ случаѣ же наводненія, или лѣснаго пожара или погони и поимки разбойниковъ, или воровъ или бѣглыхъ людей, тогда земскій Исправникъ или его Засѣдатели продолжаютъ взятыя противу наводненія, лѣснаго пожара предосторожности, или погони за разбойниками, ворами, или бѣглыми людьми и въ сосѣднемъ округѣ, давъ не мѣшкавъ знать сосѣднему Исправнику и не продолжая болѣе переходъ межи округа какъ дотѣхъ поръ, пока о томъ увѣдомится того округа земскій Исправникъ, и самъ за то дѣло примется; обыватели же сосѣднему Исправнику въ таковыхъ законами предписанныхъ случаяхъ да подадутъ руку помощи и для предохраненія общей безопасности земскому Исправнику.

428.

О уѣздномъ судѣ, дворянской Опекѣ, Городничемъ, уѣзд-

Понеже всѣ судебныя мѣста равно обязаны суть поспѣшествовать доброму порядку; и для того во всякомъ случаѣ,

ſądem, i niżſzą roſprawą (tam gdzie niżſzy ziemſki ſąd nie ieſt podległy roſprawie wyżſzey:) w czym z porządku dzieł prawna zachodzi potrzeba znoſzą ſię kommunikacyami, wyrażaiąc prawne przyczyny; tudzież z ziemſkim niżſzym ſądem, i ziemſkim Sprawnikiem, i innemi urzędami drugiego powiatu. 4. Niżſzy ziemſki ſąd, i Kapitan Sprawnik do iuryzdykcyi drugiego urzędu wdawać ſię nie ma; w przypadku zaś wylewu rzek, lub pożaru leśnego, lub pogoni, i imania rozbóynikow, i złodzieiow, lub ludzi zbiegłych, tedy ziemſki Sprawnik, i iego Zaſiadaiący kontynuuią przedſiewzięte przeciw wylewu wód, lub leśnego pożaru kroki, lub pogonie zá złodzieiami, rozboynikami, i zbiegłemi ludźmi, nawet w przyległym powiecie, dawſzy o tym wiedzieć bez omieſzkania tamteyſzemu Kapitanowi Sprawnikowi, i nieprzedłużaiąc daley zá granicą ſwego powiatu, tylko do poty, poki o tym dowiedziawſzy ſię tego powiatu Kapitan nieprzedſiewezmie ſwych kroków do kontynuowania dzieła; obywatele zaś w takich prawami przepiſanych przypadkach, maią podać pogranicznemu Kapitanowi reke pomocy dla ubeſpieczenia publiczney ſpokoyności w powiecie ſwoim.

428.

Powiatowy ſąd, ſzlachecka opieka, Horodniczy, powiatowy

Ponieważ wſzyſtkie urzędy równie obowiązane ſą przykładać ſię do dobrego porządku, dla tego w każdym zdarzeniu, gdzie

номъ Казначеѣ, городопомъ Магистратѣ, Ратушѣ, городопомъ сиротскомъ судѣ, нижней распраѣ и нижнемъ земскомъ судѣ пообще.

глѣ служба ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, дѣло общаго блага, и сила законовъ того требуютъ, уѣздный судъ, дворянская Опека, Городничей, уѣздный Казначей, городовый Магистратъ, Ратуша, городовый сиротскїй судъ, нижняя расправа, нижнїй земскїй судъ и земскїй Исправникъ, другъ другу руку помощи подавать обязаны, къ исполненїю законовъ, отправленїю правосудїя и должностей, сохраненїю благочинїя и поспѣшенїю всякаго добра, и ко отвращенїю вредъ наносящаго службѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, общему дѣлу, правосудїю и установленному порядку.

429.

О приказѣ общественнаго призрѣнїя.

1. Приказъ общественнаго призрѣнїя кромѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА и Сената ни отъ кого не принимаетъ законовъ и указовъ; повелѣнїи же Главно-командующаго сходственныя соустановленїями приказа общественнаго призрѣнїя исполняетъ, и ни къ кому иному не подаетъ и не присылаетъ рапортовъ и доношенїй, 2. приказъ общественнаго призрѣнїя хотя и считается ниже правленїя губернскаго и палатъ, но отъ оныхъ независимъ есть; и для того, когда по дѣламъ законная нужда случится, съ оными сносится, сообщаетъ, прописывая законныя причины, и отъ правленїя губернскаго и палатъ равномѣрно же принимаетъ и получаетъ; то же и съ верьхними судами и губернскимъ Магистра-

Skarbny, Magiſtrat mieyſki, Ratuſz, mieyſki ſąd ſierocki, niżſza roſprawa, niżſzy ſąd ziemſki, i ziemſki Sprawnik, winni ſobie wzaiemnie dopomagać, coſię tycze ich powinności.

ſłużba JMPERATORSKA, dzieło publicznego dobra, i powaga praw tego wyciąga ſąd powiatowy, ſzlachecka opieka, Horodniczy, powiatowy Skarbny, mieyſki Magiſtrat, Ratuſz, ſierocki mieyſki ſąd, niżſza roſprawa, ziemſki niżſzy ſąd, i ziemſki Sprawnik, ieden drugiemu rękę pomocy dawać powinni, ku wypełnieniu praw, daniu ſprawiedliwości, i zachowaniu obowiązkow, i obyczayności, ku pomnożeniu wſzelkiego dobra, i ku oddaleniu uſzczerbku ſłużby JMPERATORSKIEY, dobra poſpolitego, ſprawiedliwości, i uſtanowionego porządku.

429.

O Magiſtraturze powſzechney opieki.

1. Magiſtratura powſzechney opieki prócz JMPERATORA i Senatu, ni odkogo nieprzyimuie praw, i nakazow; dyſpozycye zaś Głowno-kommenderuiącego ſtoſownie do uſtanowień magiſtratury powſzechney opieki, wypełnia, i nikomu innemu niepodaie, i nie poſyła rapportow, i donieſienia. 2. Magiſtratura powſzechney opieki, lubo ſię liczy niżſzą od guberſkiego rządu, i izb, przecież od nich nie zależy, i dla tego kiedy z porządku dzieł zachodzi prawna potrzeba znieſienia ſię z onemi, tedy kommunikuie, wyrażaiąc prawne przyczyny, i od rządu guberſkiego i izb, podobnymże ſpoſobem odbiera, i przyimuie; tudzież z wyżſzemi ſądami, i z guberſkim Magiſtratem, tey albo drugiey gubernii. 3. Władza Magiſtratury powſzechney opieki daley od tey gubernii

страшомъ той или другой губерніи, 3. власть приказа общественнаго призрѣнія далѣе той губерніи, гдѣ учрежденъ, не распространяется, 4. приказъ общественнаго призрѣнія по единому подвигу благотворительныхъ дѣлъ ему ввѣренныхъ посылаетъ предложеніи къ дворянскимъ Предводителямъ, въ уѣздные суды, дворянскія Опеки, къ Городничимъ, городовымъ главамъ, въ городовые Магистраты, Ратуши, городовые сиротскіе суды, нижнія расправы, нижніе земскіе суды и къ земскимъ Исправникамъ, и отъ оныхъ получаетъ увѣдомленіи, 5. приказъ общественнаго призрѣнія отъ дѣлъ порученныхъ другимъ мѣстамъ да воздержится, 6. по дѣламъ приказа общественнаго призрѣнія дозволяется казеннымъ Стряпчимъ быть хожатыми въ пользу и защищеніе правды того приказа; въ чемъ казенные Стряпчіе и обязаны дать отчетъ приказу общественнаго призрѣнія, 7. приказъ общественнаго призрѣнія, буде нужда случится, напоминать или понуждать какое судебное мѣсто о исполненіи по законамъ, то о томъ доноситъ Главнокомандующему, или сообщаетъ правленію губерніи.

430.

О совѣстномъ судѣ.

1. Совѣстный судъ кромѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, Сената и вышняго совѣстнаго суда ни отъ кого не принимаетъ законовъ и указовъ, и ни къ какому иному не подаетъ и не присылаетъ рапортовъ и доношеній, 2. совѣстный

судъ

w którey ustanowiona nie rościąga się. 4. Magistratura powszechney opieki iedynie tylko w zamiarze zbawiennym miłosiernych uczynkow pieczy iey poruczonych posyła przełożenia swoie Marszałkom, sądom powiatowym, opiekom szlacheckim, Horodniczym, Głowom, mieyskim sierockim sądom, mieyskim magistratom, Ratuszom, niższym rosprawom, niższym ziemskim sądom i ziemskim Sprawnikom, á od nich odbiera uwiadomienia. 5. Magistratura powszechney opieki, w dzieła poruczone innym urzędom nie weydzie. 6. W sprawach magistratury powszechney opieki pozwala się skarbowym Adwokatom, być plenipotentami ku obronie i usprawiedliwieniu tey magistratury; w czym skarbowi Adwokaci winni dać rachunek Magistraturze opieki powszechney. 7. Magistratura powszechney opieki ieżeli zdarzy się potrzeba upomnieć, lub przyniewolić iaki urząd co do wypełnienia praw, tedy donosi o tym Główno-kommenderuiącemu, alboli też kommunikuie rządowi guberskiemu.

430.

O sumiennym sądzie. 1. Sumienny sąd pròcz JMPERATORA, Senatu, i wyższego sumiennego sądu, ni od kogo nieprzyimuie praw, i nakazow, i ni komu innemu nie podaie, ani posyła rapportow, i doniesień. 2. Sumienny sąd według swoiego ustanowienia, powinien być niepodległy

судъ по основанію своему независимъ быть долженствуетъ въ своихъ дѣлахъ ни отъ котораго судебнаго мѣста въ губерніи; но дабы совѣстный судъ губерніи подъ приличною защитою и присмотромъ для пользы и порядочнаго отправленія дѣлъ ему ввѣренныхъ быть могъ, то совѣстный судъ подчиняется Главно-командующему, а въ небытность его правленію губернскому. Совѣстный судъ принимаетъ отъ нихъ предложеніи, и подаетъ имъ увѣдомленіи, но таковыя предложеніи отъ Главно-командующаго и правленія губернскаго, совѣстный судъ при теченіи или рѣшеніи дѣлъ отнюдъ не инако уважаетъ, какъ только, сколько оныя сходствуютъ съ точною силою законовъ, 3. власть совѣстнаго суда далѣе той губерніи, гдѣ учрежденъ, не распространяется, 4. совѣстный судъ посылаетъ при предложеніи свои приговоры, опредѣленіи и рѣшеніи для исполненія, куда надлежитъ, то есть: или въ нижній земскій судъ, или къ Городничему, и отъ нихъ получаетъ увѣдомленіе о исполненіи, 5. совѣстный судъ, когда по дѣламъ законная нужда случится сносится сообщеніями, прописывая законныя причины, съ палатами, верьхними судами и губернскимъ Магистратомъ той или другой губерніи, а въ прочія мѣста пишетъ предложеніи и отъ нихъ принимаетъ увѣдомленіи, 6. совѣстный судъ отъ дѣлъ не ему порученныхъ да воздержится, 7. совѣстный судъ, буде нужда случится

на-

legły w dziełach swoich, żadnemu sądowemu urzędowi tey gubernii; wszakże aby sumienny sąd w gubernii, mògł być pod przystoyną obroną: i dozorem dla pożytku, i porządnego odbycia dzieł iemu poruczonych, tedy sumienny sąd daie się pod zwierzchność Główno-kommenderuiącemu, á w niebytności Jego rządowi gubernskiemu. Sąd sumienny przyimuie od nich przełożenia, á podaie im uwiadomienia; wszakże takowe przełożenia od Główno-kommenderuiącego, i od gubernskiego rządu, sąd sumienny w prawnym postępku, lub decyzyi spraw, nieinaczey ma uważać, tylko tyle, ile one stosowne są do istotnego brzmienia praw. 3. Władza sumiennego sądu daley od tey gubernii, gdzie ustanowiona, nierościąga się. 4. Sąd sumienny posyła przy przełożeniu swoie wyroki, dekreta, i decyzye, gdzie należy, to iest albo do niższego ziemskiego sądu, albo do Horodniczego, i od nich odbiera uwiadomienia o wypełnieniu. 5. Sąd sumienny, kiedy z porządku dzieł prawna zaydzie potrzeba, znosi się kommunikacyami wyrażaiąc prawne przyczyny, z izbami, wyższemi sądami, i gubernskim Magistratem tey lub drugiey gubernii, á do innych urzędow pisze przełożenia, i od nich odbiera uwiadomienia. 6. Sąd sumienny nie wdaie się w dzieła nie iemu poruczone. 7. Sąd sumienny, iesli zdarzy się potrzeba upomnieć, lub przyniewolić który sądowy urząd co do wypełnienia praw, tedy przełoży o tym da znać rządowi gubernskiemu.

O Ma-

напоминать или понуждать какое судебное мѣсто о исполненіи по законамъ, то о томъ да предложитъ правленію губернскому.

431.

О приказѣ общественнаго призрѣнія и совѣстномъ судѣ вообще.

Когда всѣ правила въ сихъ учрежденіяхъ поспѣшествуютъ правосудіе и вообще порядокъ дѣлъ, а изъ оныхъ замыкающія въ себѣ должности приказа общественнаго призрѣнія и совѣстнаго суда суть аки два источника на вѣкиліющіе благодѣянія несчастнымъ и бѣдствующимъ въ родѣ человѣческомъ, и сопрягающіе милость и судъ во едино; то какъ можно? чтобъ сердца подданныхъ, въ коихъ не угасли сродная жалость и любовь къ ближнему, чувствами своими не были тутъ соподобны величайшему Монаршему человѣколюбію, коего плодъ предостойный есть сіе дѣяніе; ибо въ сихъ обоихъ законоположеніяхъ ИМПЕРАТОРСКОЕ ВЕЛИЧЕСТВО благость и добротвореніе совершаетъ для своего народа, призывая къ исполненію въ томъ намѣреніи своихъ людей добродѣтельныхъ, на коихъ должно возлагать служеніе, какъ въ совѣстномъ судѣ внимающемъ купно гласу закона и гласу человѣколюбія, такъ и въ приказѣ общественнаго призрѣнія, гдѣ отъ ихъ помощи и управленія зависѣть будетъ воспитаніе, содержаніе и охраненіе согражданъ всѣхъ средствъ къ тому судьбою лишенныхъ, какъ и заключеніе вредныхъ и развращенныхъ исправленіе.

Мо-

431.

O Magistraturze powszechney opieki, i sądzie sumiennym w powszechności.

Kiedy wszystkie przepisy zawarte w tych ustawach wspieraią, i gruntuią sprawiedliwość, i w powszechności dobry porządek spraw, á zaś przepisy zamykaiące w sobie obowiązki Magistratury powszechney opieki, i sumiennego sądu, są iakoby dwa zrzódła wylewaiące po wszystkie czasy dobrodzieystwa dla nieszczęśliwych i cierpiących ludzi, á ku temu łączące sąd i miłosierdzie zá iedno; tedy, á iako być może, aby serca poddanych, w których niewygasła wrodzona miłość, i żałość ku bliźniemu, nie byli w tym razie czuciem swoim podobni wysokiey MONARSZEY ludzkości, ktòrey to dzieło nay-dostoynieyszym iest płodem; albowiem w tych dwu ustawach prawnych JEY JMPERATORSKA MOSC, miłosierdzie swoie, i dobroczynność dla swoiego narodu na nay-wyższym stawia stopniu, gdy przyzywa do wypełnienia w tym zamiarow swoich cnotliwych ludzi, na którychby wkładano obowiązek świątobliwey posługi, iako w sumiennym sądzie słuchaiącym wraz głosu prawa, i głosu ludzkości, tak też i w Magistraturze powszechney opieki, gdzie od ich pomocy, i rządu zawisieć będzie wychowanie, utrzymanie, i opatrzenie współobywatelow pozbawionych od losu wszelkich ku temu sposobow, rownież powściągnienie szkodliwych, á poprawa zepsutych.

Монаршее желанїе не удовлетворится тутъ иною жертвою отъ судей обоихъ сихъ правительствъ, какъ только судомъ правымъ, непорочною ихъ совѣстїю, раченїемъ о своемъ званїи, съ коими въ душевномъ незлобїи да поступаютъ во всѣхъ дѣлахъ имъ предлежащихъ; боясь сердцевидца Бога и закона, стыда и поношенїя отъ сограждан за всякое прегрѣшенїе противъ должности и правды, еже да не сбудется ни съ единымъ избраннымъ къ сему служенїю.

432.

Росписанїе, какъ кому за кѣмъ въ губернїи слѣдовать въ торжественныя собранїя.

Понеже для благоустройства какъ вообще, такъ и подробно нужно и полезно есть повсюды установить наивозможнѣйшїй во всемъ порядокъ; и для того за благо разсуждается въ отвращенїе всякаго спора и неустройства въ губернїи между употребленными особами, людямъ и установленнымъ мѣстамъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА единожды означить въ торжественныя собранїи, какъ кому за кѣмъ слѣдовать надлежитъ нижеслѣдующимъ росписанїемъ, дабы во всякомъ настоящемъ случаѣ, всякъ безспорно съ подобающимъ благочинїемъ занять могъ ему принадлежащее мѣсто.

Гла-

MONARSZA chęć i wola nie będzie tu dopełniona od ſędziow obydwu tych Magiſtratur inną ofiarą, iak tylko prawym ſądem, niepokalanym ich ſumieniem, i gorliwością w ſwoim powołaniu, czym uzbroieni, niechay z łagodnością i dobrocią duſzy poſtępuią we wſzyſtkich działach do nich należących, boiąc ſię zawſze ſerce przenikaiącego BOGA, i prawa, á ſromoty i hańby od wſpół-obywatelow, za każde wykroczenie przeciw powinności, i prawdzie, co o gdyby z żadnym do tey poſługi wybranym nienaſtąpiło nigdy!

432.

Roſpiſanie iak komu, i po kim w gubernii we dni uroczyſte w zgromadzeniach iść należy.

Ponieważ do dobrego urządzenia, iako w powſzechności, tak, i wſzczególności, potrzebna rzecz i pożyteczna ieſt uſtanowić wſzędy naylepſzy, iak tylko być może, porządek; i dla tego podobało ſię dla oddalenia wſzelkiey ſprzeczki, i nieładu w gubernii między oſobami urzędowemi, oſobom i uſtanowionym urzędom JMPERATORSKIM raz ná zawſze naznaczyć, iak komu ná kim ná uroczyſtych zgromadzeniach naſtępować należy, niżey opiſanym uporządkowaniem, ażeby w każdym podobnym zdarzeniu, każdy bez ſprzeczki z przyſtoyną obyczaynością mogł zaiąć należące ſobie mieyſce.

1.

Главно-командующїй.

2.

Правленїе губернское, то есть: впереди Губернаторъ или Правитель, потомъ два Совѣтника врядъ.

3.

Казенная палата, то есть: впереди Вицъ-Губернаторъ, или Порутчикъ Правителя, потомъ Директоръ экономїи, Совѣтникъ рядомъ, за ними два Ассессора и губернскїй Казначей рядомъ.

4.

Палата уголовнаго суда, то есть: впереди Предсѣдатель, потомъ два Совѣтника рядомъ, за ними два Ассессора рядомъ.

5.

Палата гражданскаго суда, то есть: впереди Предсѣдатель, потомъ два Совѣтника рядомъ, за ними два Ассессора рядомъ.

6.

Губернскїй Прокуроръ, потомъ губернскїй Стряпчей казенныхъ дѣлъ, губернскїй Стряпчей уголовныхъ дѣлъ рядомъ.

Со-

1.

(1)

Głowno-Kommenderuiący.

2.

(2)
(2) (2)

Rząd guberſki, to ieſt ná przedzie Gubernator, czyli Rządca, potym dwóch Konſyliarzow rzędem.

3.

(3)
(3) (3)
(3) (3) (3)

Skarbowa izba, to ieſt ná przedzie Vice-Gubernator, czyli Porucznik Rządcy, po tym Dyrektor Ekonomii, i Konſyliarz rzędem, zá niemi dwóch Aſſeſſorow, i guberſki Skarbny rzędem.

4.

(4)
(4) (4)
(4) (4)

Izba ſądu kryminalnego, to ieſt ná przedzie Prezydent, po tym dwóch Konſyliarzow rzędem, po tym zá niemi dwoch Aſſeſſorow rzędem.

5.

(5)
(5) (5)
(5) (5)

Izba ſądu cywilnego, to ieſt Prezydent ná przedzie, potym dwóch Konſyliarzow, zá niemi dwòch Aſſeſſorow, rzędem.

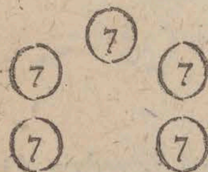
6.

(6)
(6) (6)

Guberſki Prokuror, po tym guberſki Adwokat ſpraw ſkarbowych, i guberſki Adwokat ſpraw kryminalnych.

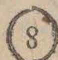
Su-

7.

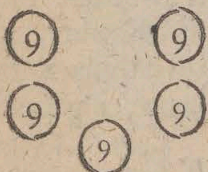
Совѣстный судъ, то есть: впереди Судья совѣстнаго суда губерніи, потомъ два дворянскіе Засѣдатели рядомъ, за ними два гражданскіе Засѣдателя рядомъ.

8.

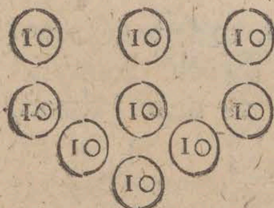
Уѣздный Стряпчей.

9.

Нижній земскій судъ, то есть: впереди Засѣдатели, сколько ихъ на лицо, по два врядъ, потомъ земскій Исправникъ.

10.

Нижняя расправа, то есть: впереди Засѣдатели по два или по три врядъ, потомъ расправный Судья.

11,

Верьхняя расправа, то есть: впереди десять Засѣдателей, по два или по три врядъ, потомъ Предсѣдатели рядомъ.

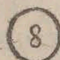
Верьх-

7.

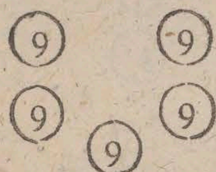
Sumienny ſąd, to ieſt: ná przedzie Sędzia ſumiennego ſądu tey gubernii, po tym, dwóch Zaſiadaiących ze ſzlachty rzędem, po tym, dwóch mieſzczańſkich Zaſiadaiących rzędem.

8.

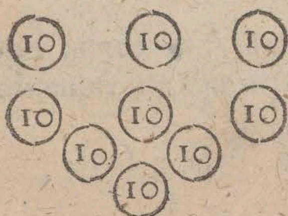
Powiatowy Adwokat.

9.

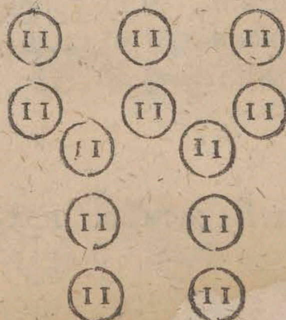
Niżſzy ziemſki ſąd, to ieſt ná przedzie Zaſiadaiący, wielu ich przytomnych po dwóch rzędem, potym ziemſki Sprawnik.

10.

Niżſza roſprawa, to ieſt: ná przedzie Zaſiadaiący po dwu, lub trzech rzędem, po tym roſprawny Sędzia.

11.

Niżſza roſprawa, to ieſt: ná przedzie Zaſiadaiący po dwu, lub trzech rzędem, po tym Przedſiadaiący rzędem.

Wyż-

12.

Верьхней расправы Прокуроръ, потомъ Стряпчей казенныхъ дѣлъ, Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

13.

Городовые старосты и судьи словеснаго суда врядъ, потомъ городовый Магистратъ, то есть: Ратманы впереди, за ними Бургомистры.

14.

Городничей.

15.

Губернскій Магистратъ, то есть: Засѣдатели впереди по три врядъ, потомъ Предсѣдатели рядомъ.

16.

Губернскаго Магистрата Прокуроръ, потомъ Стряпчей казенныхъ дѣлъ, Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

17.

Уѣздный Казначей и Землемѣръ присяжный.

Уѣздный

12.

(12) (12) (12)

Niżſzey roſprawy Prokuror, potym Adwokat ſkarbowych ſpraw, i Adwokat ſpraw kryminalnych.

13.

(13) (13) (13) (13) (13) (13) (13) (13) (13)

Mieyſki Staroſta, i Sędziowie słownego ſądu w rząd, potym mieyſki Magiſtrat, to ieſt Rayce ná przedzie, á za nim Burmiſtrze.

14.

(14)

Horodniczy.

15.

(15) (15) (15) (15) (15) (15) (15) (15)

Guberſki Magiſtrat, to ieſt Zaſiadaiący ná przedzie, po trzech rzędem, potym Przedſiadaiący.

16.

(16) (16) (16)

Guberſkiego magiſtratu Prokuror, i Adwokat ſpraw ſkarbowych, i Adwokat ſpraw kryminalnych.

17.

(17) (17)

Powiatowy Skarbny, i Mierniczy przyſiężny.

18.

(18) (18) (18)

Уѣздный судъ, то есть: впереди Засѣдатели рядомъ, потомъ уѣздный Судья.

19.

(19) (19)
(19) (19)
(19) (19)
(19) (19)
(19) (19)
(19) (19)

Верьхній земскій судъ, то есть: впереди десять Засѣдателей по два врядъ, потомъ Предсѣдатели рядомъ.

20.

(20) (20) (20)

Верьхняго земскаго суда Прокуроръ, потомъ Стряпчей казенныхъ дѣлъ, Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

21.

(21)
(21) (21)
(21) (21)
(21) (21)

Дворянскій Предводитель губерніи, потомъ уѣздные дворянскіе Предводители по два врядъ, за ними дворяне.

- - - - - - - - - - - -
- - - - - - - - - - - -
- - - - - - - - - - - -
- - - - - - - - - - - -

Го-

18

(18) (18) (18)

Sąd powiatowy, to ieſt na przedzie Zaſiadaiący rzędem, po tym Sędzia powiatowy.

19.

(19) (19) (19) (19) (19) (19) (19) (19) (19) (19)

Wyżſzy ziemſki ſąd, to ieſt naprzedzie Zaſiadaiący po dwu rzędem, á po tym Prezyduiący.

20.

(20) (20) (20)

Wyżſzego ziemſkiego ſądu Prokuror, po tym Adwokat ſpraw ſkarbowych i Adwokat ſpraw kryminalnych.

21.

(21) (21) (21) (22) (21) (21) (21)

Szlachecki Marſzałek guberſki, potym Marſzałkowie powiatowi, po dwu rzędem zá niemi ſzlachta.

- - - - - - - - - - - -

- - - - - - - - - - - -

- - - - - - - - - - - -

- - - - - - - - - - - -

22.

(22) Городской глава, потомъ мѣщане.

- - - - - - - - - - - - - - - -
- - - - - - - - - - - - - - - -
- - - - - - - - - - - - - - - -
- - - - - - - - - - - - - - - -

Сочинена въ 1775. году.

ГЛАВА XXX.

О ДОЛЖНОСТИ ВЕРЬХНЯГО НАДВОРНАГО СУДА.

433.

Учреждается въ столицѣ верьхній надворный судъ.

Въ столицѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА учреждается верьхній надворный судъ.

434.

О присутствующихъ въ верьхнемъ надворномъ судѣ.

Въ верьхнемъ надворномъ судѣ засѣдаютъ первый и вторый Предсѣдатели, два Совѣтника, и четыре Ассессора.

435.

О Прокурорѣ и Стряпчихъ.

При верьхнемъ надворномъ судѣ опредѣляются Прокуроръ, Стряпчій казенныхъ дѣлъ и Стряпчій уголовныхъ дѣлъ.

Верьх-

22.

(22) Mieyſki Głowa, zá nim mieſzczanie.

- - - - - - - - - - - - - -
- - - - - - - - - - - - - -
- - - - - - - - - - - - - -
- - - - - - - - - - - - - -

Ułożone 1775. roku.

ROZDZIAŁ XXX.

O POWINNOSCI WYZSZEGO NADWORNEGO SĄDU.

433.

Uſtanawia ſię w ſtolicy ſąd nadworny wyżſzy.

W Stolicy JMPERATORSKIEY uſtanawia ſię wyżſzy nadworny ſąd.

434.

O zaſiadaiących w wyżſzym nadwornym ſądzie.

W wyżſzym nadwornym ſądzie zaſiadaią pierwſzy, i drugi Prezyduiący, dway Konſyliarze, i czterech Aſſeſſorow.

435.

O Prokurorże i Adwokatach.

Przy wyżſzym nadwornym ſądzie, naznacza ſię. Prokuror, Adwokat ſpraw ſkarbowych, i Adwokat ſpraw kryminalnych.

Pre-

436.

Верьхняго надворнаго суда Предсѣдатели шестаго класса.

Верьхняго надворнаго суда первый и вторый Предсѣдатели, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ шестомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

437.

Верьхняго надворнаго суда Совѣтники и Прокуроръ седьмаго класса.

Верьхняго надворнаго суда Совѣтники и Прокуроръ, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ седьмомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

438.

Верьхняго надворнаго суда Стряпчіе осьмаго класса.

Верьхняго надворнаго суда Стряпчій казенныхъ дѣлъ и Стряпчій уголовныхъ дѣлъ, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ осьмомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

439.

Верьхняго надворнаго суда Ассессоры девятаго класса.

Верьхняго надворнаго суда Ассессоры, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ девятомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

440.

Предсѣдателей верьхняго надворнаго суда Сенатъ избирая, докладываетъ ИМПЕРА-

Предсѣдателей верьхняго надворнаго суда Сенатъ избирая достойныхъ людей на каждое порожнее мѣсто по два, внесетъ о томъ докладъ къ ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ, и ожидаетъ повелѣнія.

ТОР-

436.

Prezyduiący w tym ſądzie ſzoſtey klaſſy.

Wyżſzego nadwornego ſądu, pierwſzy i drugi Prezyduiący, ieżeli wyżſzey rangi od tey nie maią, liczą ſię w ſzoſtey klaſſie z urzędu poki ná nim zoſtaią.

437.

Konſyliarze i Prokuror ſiodmey klaſſy.

Wyżſzego nadwornego ſądu Konſyliarze, i Prokuror, ieżeli wyżſzey rangi nie maią liczą ſię w ſiodmey klaſſie z urzędu, poki ná nim zoſtaią.

438.

Adwokaci oba oſmey klaſſy.

Wyżſzego nadwornego ſądu, Adwokat ſkarbowych ſpraw, i Adwokat ſpraw kryminalnych, ieżeli wyżſzey rangi nie maią, liczą ſię w oſmey klaſſie z urzędu poki ná nim zoſtaią.

439.

Aſſeſſorowie dziewiątey klaſſy.

Wyżſzego nadwornego ſądu Aſſeſſorowie, ieśli wyżſzey rangi nie maią, liczą ſię w dziewiątey klaſſie, z urzędu poki ná nim zoſtaią

440.

Prezyduiących wybiera Senat, potwierdza JMPERATOR.

Prezyduiących wyżſzego nadwornego ſądu Senat wybieraiąc zdatnych ludzi, ná mieyſce każde zawakowane po dwu przynoſi ten wybor do JMPERATORSKIEGO potwierdzenia, i czeka rozkazu.

ſpraw

ТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ.

441.

Верьхняго надворнаго суда Совѣтниковъ, Стряпчихъ и Ассессоровъ опредѣляетъ Сенатъ.

Верьхняго надворнаго суда Совѣтники, Стряпчїй казенныхъ дѣлъ, и Ассессоры опредѣляются Сенатомъ.

442.

Верьхняго надворнаго суда Прокуроръ опредѣляетъ Сенатомъ, по предложенїю Генерала-Прокурора.

Прокуроръ верьхняго надворнаго суда опредѣляется Сенатомъ, по предложенїю Генерала-Прокурора.

443.

О раздѣленїи верьхняго надворнаго суда на два департамента.

Верьхнїй надворный судъ раздѣляется на два департамента.

444.

Первый департаментъ имѣетъ уголовныя дѣла.

Первому департаменту верьхняго надворнаго суда поручается судъ уголовныхъ дѣлъ.

445.

Вторый департаментъ имѣетъ гражданскїя дѣла.

Второму департаменту верьхняго надворнаго суда поручается судъ гражданскихъ дѣлъ.

446.

Въ верьхнемъ над-

Въ первомъ департаментѣ верьхняго пор-

441.

Konſyliarzow, i Adwokatow, i Aſſeſſorow naznacza Senat.

Wyżſzego nadwornego ſądu Konſyliarzow, Adwokata ſpraw ſkarbowych, i Adwokata ſpraw kryminalnych, i Aſſeſſorow naznacza Senat.

442.

Prokurora naznacza Senát, zá przełożeniem Generał-Prokurora.

Prokurora do wyżſzego nadwornego ſądu naznacza Senat, zá przełożeniem Generał-Prokurora.

443.

O rozdziale wyżſzego nadwornego ſądu na dwa departamenta

Wyżſzy nadworny ſąd dzieli ſię ná dwa departamenta.

444.

Pierwſzy departament ſądzi ſprawy kryminalne.

Pierwſzemu departamentowi wyżſzego nadwornego ſądu, porucza ſąd kryminalnych ſpraw.

445.

Drugi departament ſądzi ſprawy cywilne.

Drugiemu departamentowi wyżſzego nadwornego ſądu, porucza ſię ſąd ſpraw cywilnych.

446.

W każdym depar-

W pierwſzym departamencie wyżſzego nadwor-

порномъ судѣ, въ каждомъ департаментѣ засѣдаетъ одинъ Предсѣдатель, одинъ Совѣтникъ и два Ассессора

надворнаго суда, засѣдаетъ первый Предсѣдатель, одинъ Совѣтникъ и два Ассессора; во второмъ же засѣдаетъ второй Предсѣдатель, одинъ Совѣтникъ и два Ассессора.

447.

Буде нѣтъ уголовныхъ дѣлъ, то оба департамента раздѣляютъ трудъ.

Буде же не случится уголовныхъ дѣлъ, тогда оба департамента раздѣляютъ трудъ въ отправленіи гражданскаго правосудія.

448.

Верьхнему надворному суду подчиненъ нижній надворный судъ, въ той же столицѣ учрежденный.

Верьхнему надворному суду подчиненъ нижній надворный судъ, въ той же столицѣ учрежденный.

449.

Какія дѣла принадлежатъ до верьхняго надворнаго суда.

Въ верьхній надворный судъ вносятся по аппелляціи на нижній надворный судъ, въ той же столицѣ учрежденный всѣ дѣла, жалобы и тяжбы случающіяся между пребывающими въ столицѣ по службѣ военной, придворной и гражданской; такожъ по дѣламъ, промысламъ и упражненіямъ своимъ и между всякими разночинцами неимѣющими въ той губерніи, гдѣ столица ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, и гдѣ сей судъ учрежденъ, ни какихъ деревень, земель, домовъ и другихъ, недвижимыхъ имѣній, по которымъ бы они подлежали судамъ верьхня-

tamencie zasiadaią, ieden Prezyduiący ieden Konsyliarz, i dwoch Assessorow.

dwornego sądu, zasiada pierwszy Prezyduiący, ieden Konsyliarz, i dwoch Assessorow, w drugim zaś zasiada drugi Prezyduiący, ieden Konsyliarz, i dwoch Assessorow.

447.

Jeżeli nie ma spraw kryminalnych, tedy obá departamenta sądzą cywilne.

Jeżeli się zdarzy, że kryminalnych spraw nie będzie, tedy oba departamenta rozdzielaią pracę sądzenia spraw cywilnych.

448.

Do zwierzchności wyższego nadwornego sądu należy niższy nadworny sąd w teyże stolicy ustanowiony.

Do zwierzchności wyższego nadwornego sądu należy niższy nadworny sąd, w teyże stolicy ustanowiony.

449.

Jakie sprawy należą do wyższego nadwornego sądu.

Do wyższego nadwornego sądu wnoszą się z appellacyi od sądu niższego nadwornego w teyże stolicy ustanowionego, wszystkie sprawy, żałoby, i procedera zdarzaiące się między znayduiącemi się w stolicy dla służby woienney, nadworney, i cywilney, także dla interessow, handlu, i zabaw swoich, iako też sprawy między wszystkiemi różnoczyńcami niemaiącemi w tey gubernii, gdzie stolica JMPERATORSKA, i gdzie ten sąd ustanowiony, żadnych wsiow, gruntow, domow, i innych nieruchomych maiątkow, z powódu ktorych mieliby należeć do sądow, wyższego ziemskiego, albo guberskiego Magistratu

няго земскаго суда, или губернскаго Магистрата, или же верьхней расправы въ той губернiи установленныхъ; гдѣ же верьхнiй и нижнiй надворные суды не учреждены, тамъ всѣ таковые вѣдомы судомъ и расправою въ установленныхъ мѣстахъ, до котораго кто по званiю и состоянiю своему принадлежитъ.

450.

Запрещается верьхнему надворному суду судить дѣла военныхъ людей, касающiяся до преступленiя по службѣ и должности.

Запрещается верьхнему надворному суду судить дѣла въ дѣйствительной военной службѣ находящихся чиновъ другiя, какъ только тѣ, кои по аппелляцiи на нижнiй надворный судъ войти могутъ, по долгамъ и другимъ обязательствамъ гражданскимъ; дѣла же касающiяся до преступленiй по службѣ и должности да будутъ предоставлены единственно суду воинскому, на основанiи военныхъ узаконенiй.

451.

Запрещается верьхнему надворному суду судить дѣла людей имѣющихъ деревни, домы и другое имѣнiе въ той губернiи, гдѣ сей судъ учрежденъ.

Запрещается верьхнему надворному суду судить дѣла дворянства, или иныхъ людей деревни, земли, домы или другое недвижимое имѣнiе въ той губернiи гдѣ сей судъ учрежденъ, имѣющихъ.

452.

Запрещается

Запрещается верьхнему надворному су-

ſtratu, albo wyżſzey roſprawy, w tey gubernii uſtanowionych; gdzie zaś wyżſzy, i niżſzy, nadworne ſądy nieuſtanowione, tam wſzyſcy takowi ſprawuią ſię przed ſądem, i roſprawą ná mieyſcu uſtanowionemi, do ktòrego kto z powołania, lub ſtanu ſwoiego należy.

450.

Zabrania ſię wyżſzemu nadwornemu ſądowi, ſądzić dzieła woiennych ludzi, tyczące ſię wykroczenia przeciwko ſłużbie i powinności.

Zabrania ſię wyżſzemu nadwornemu ſądowi ſądzić ſprawy zoſtaiących w aktualney woienney ſłużbie, iak tylko te, które z appellacyi od niżſzego nadwornego ſądu weyść mogą o długi, i inne obowiązania ſię cywilne; ſprawy zaś tyczące ſię wykroczenia przeciwko ſłużbie, i powinności, maią być zoſtawione ſamemu woiennemu ſądowi ná fundamencie praw woyſkowych.

451.

Wyżſzemu nadwornemu ſądowi zabrania ſię ſądzić ſprawy ludzi maiących nieruchomy maiątek, w tey gubernii, gdzie ten ſąd uſtanowiony.

Zabrania ſię wyżſzemu nadwornemu ſądowi, ſądzić ſprawy ſzlacheckie, albo innego ſtanu ludzi, maiących wſie, grunta, domy, albo inny iaki nieruchomy maiątek, w tey gubernii w ktòrey ten ſąd uſtanowiony.

452.

Wyżſzemu na-

Zabrania ſię wyżſzemu nadwornemu ſą-

верьхнему надворному суду судить дѣла касающіяся до недвижимыхъ имѣній въ другихъ губерніяхъ лежащихъ.

ду отправлять и производить дѣла касающіяся до недвижимыхъ имѣній, лежащихъ въ другихъ губерніяхъ, гдѣ всегда и разборъ объ нихъ чиненъ быть долженъ.

453.

Какъ дѣло переносить изъ верьхняго надворнаго суда въ палату.

Буде кто недоволенъ рѣшеніемъ верьхняго надворнаго суда, тотъ чрезъ недѣлю неудовольствіе свое до объявитъ сему суду; и тогда жалобу свою для ревизіи внести можетъ въ палату, въ которую дѣло подлежитъ, но напередъ да внесетъ сто рублей. Сіи деньги въ верьхнемъ надворномъ судѣ вѣрно и хранятся до рѣшенія палаты; сверьхъ же того переноситель да распишется вмѣсто присяги, что онъ по истиннѣ думаетъ, что онъ правое дѣло имѣетъ, или Стряпчій его то же учинитъ; и буде палата по ревизіи дѣла его обвинитъ, тогда внесенныя деньги останутся въ верьхнемъ надворномъ судѣ, и отдадутъ ихъ въ проценты, кои употребляются по опредѣленію и произволенію верьхняго надворнаго суда по прошествіи всякаго года. Стряпчіе казенныхъ и уголовныхъ дѣлъ отъ взноса ста рублей увольняются, ибо ихъ должность есть общественная, только вмѣсто присяги расписаться они должны.

454.

Запрещается переносъ изъ верьхня-

Переносъ дѣла изъ верьхняго надворнаго суда въ палаты запрещается, буде

dwornemu ſądowi zabrania ſię ſądzić ſprawy tyczące ſię do nieruchomych maiątkow, w drugiey gubernii leżących.

dowi rozpoznawać i ſądzić ſprawy tyczące ſię do nieruchomych maiątkow, leżących w drugich guberniach, w których roſtrząſanie takowych ſpraw być powinno.

453.

Jak przenoſić czyli appellować dzieło z wyżſzego nadwornego ſądu.

Jeżeli kto nie kontentuie ſię wyrokiem wyżſzego nadwornego ſądu, ten w terminie iednego tygodnia niekontentowanie ſię ſwoie obiawić ma u tego ſądu; i w ten czas żałobę ſwoię, dla rewizyi zanieść może w izbie, do którey ſprawa należy, lecz wprzódy wnieść ma rublow ſto; te pieniądze w wyżſzym nadwornym ſądzie maią ſię zachować wiernie do wyroku izby, á nadto przenoſzący dzieło zamiaſt przyſięgi ma wyznać ná piſmie z podpiſem ręki ſwey, iż on w ſumieniu ſwoim przekonany ieſt, że ſprawiedliwą ma ſprawę, albo Adwokat iego ma to uczynić; á ieżeli izba po rewizyi ſprawy obwini go, tedy wnieſione pieniądze zoſtaną w wyżſzym nadwornym ſądzie, i oddadzą ie ná procent który obrócony być ma według woli i przepiſu wyżſzego nadwornego ſądu maiącego ſię uczynić po upłynieniu każdego roku. Adwokaci ſkarbowych i kryminalnych ſpraw, uwalniaią ſię od wnoſzenia ſta rublow, gdyż powinność ich ieſt publiczną poſługą, wſzakże zamiaſt przyſięgi ſkrypt dać powinni.

454.

Zabrania ſię appellować od wyżſzego ſą-

Niedozwala ſię appellować od wyżſzego nadwornego ſądu, w ſprawach o rzecz, którey

го надворнаго суда въ палату въ дѣлѣ ниже ста рублей.

тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго настоящая цѣна есть ниже ста рублей.

455.

Какъ теряется право переноса изъ верьхняго надворнаго суда въ палату.

Буде срокъ переноса кто пропуститъ, денегъ не внесетъ и не распишется вмѣсто присяги, какъ о семъ въ 453 статьѣ предписано, тотъ теряетъ право переноса.

456.

Какъ дѣло изъ верьхняго надворнаго суда отсылается въ палату и проч.

Когда же и срокъ сохраненъ и деньги внесены и расписка въ верьхнемъ надворномъ судѣ отдана, тогда верьхній надворный судъ увѣдомляетъ о томъ палату; и дѣло въ палату для ревизіи внесется, и буде палатою оправданъ будетъ переноситель, или палата малое что перемѣнитъ въ рѣшеніи верьхняго надворнаго суда, тогда деньги изъ того суда возвратятся переносителю, о чемъ палата при всякомъ рѣшеніи упомянуть не оставитъ.

457.

О переносѣ дѣлъ неимущихъ безъ заплаты ста рублей, для ревизіи въ палату.

Буде же кто неимущъ и подъ присягою самъ, или чрезъ повѣреннаго утвердитъ распискою, что по неимуществу своему не имѣетъ ста рублей для внесенія въ верьхній надворный судъ, тогда дѣло его безденежно для ревизіи да перенесется въ палату.

458.

О наложеніи пѣни

Буде же верьхній надворный судъ най-

dwornego ſądu do izby w ſprawie o mniey ſta rublow.

rzetelna wartość mnieyſza ieſt niżeli ſta rublow.

453.

Jak ſię traci prawo appellacyi od wyżſzego nadwornego ſądu do izby.

Jeżeli kto terminu appellacyi uchybi, pieniędzy nie wnieſie, i piſma nie da, iako ſię wyżey przepiſało w 455. punkcie, ten traci prawo appellacyi.

456.

Jak ſprawa z wyżſzego nadwornego ſądu odſyla ſię do izby.

Kiedy zaś i termin zachowany, i pieniądze wnieſione, i ſkrypt dany w wyżſzym nadwornym ſądzie, w ten czas wyżſzy nadworny ſąd uwiadamia o tym izbę, i dzieło weydzie do izby dla rewizyi; i ieżeli izba uſprawiedliwi appelluiącego, lub cokolwiek w wyroku wyżſzego nadwornego ſądu odmieni, w ten czas pieniądze z tego ſądu appelluiącemu powrócone będą, o czym iednak izba przy każdym dekrecie nie omieſzka namienić.

457.

O przenieſieniu ſpraw ubogich ludzi bez opłaty.

Jeżeli zaś kto niemaiętny pod przyſięgą ſam, albo przez umocowanego wyzna ná piſmie, iż w niedoſtatku ſwoim nie ma ſta rublow, któreby wniosł do wyżſzego nadwornego ſądu, tedy ſprawa ta może i bez pieniędzy przenieſiona być do izby dla rewizyi.

458.

O wſkazaniu win

Jeżeli wyżſzy nadworny ſąd znaydzie, że

 załuią-

на ябедниковъ и начинателей пустыхъ тяжебъ.

детъ, что проситель ни малѣйшей правости не имѣлъ всчинать дѣла въ нижнемъ надворномъ судѣ, и что всчиналъ дѣло безъ всякой причины и вида справедливаго основанія, или по одной ябедѣ, тогда за пустое всчинаніе спора и тяжбы верьхній надворный судъ наложитъ на него пѣню двадцать пять рублей, кои отдадутся на содержаніе школъ въ столицѣ.

459.

Уголовныя дѣла переносятся изъ верьхняго надворнаго суда для ревизіи въ палату уголовнаго суда.

Уголовныя дѣла по окончаніи сентенціи, не производя ея въ дѣйствіе, да отошлются изъ верьхняго надворнаго суда для ревизіи въ палату уголовнаго суда.

460.

Члены верьхняго надворнаго суда докладываютъ по жребію.

Когда въ верьхній надворный судъ въ тяжбахъ отъ истца и отвѣтчика всѣ утверждающія правости ихъ грамоты, или словесныя доказательства на бумагѣ написанныя поданы, и отъ нихъ преданы властному рѣшенію верьхняго надворнаго суда (то же и по уголовнымъ дѣламъ,) тогда не изключая Предсѣдателя, Совѣтникъ и Ассессоры того департамента, въ которомъ дѣло гласно, жребій кидаютъ между собою, кому изъ нихъ достанется по сему дѣлу докладывать собранію. При докладѣ того члена, на котораго палъ жребій, прочіе прилѣжно смотрятъ, дабы изъ дѣла ничего пропущено не было и докладъ учиненъ былъ

ná pieniaczow, i zaczynaiących próżne ſpory.

żałuiący nie miał naymnieyſzey prawości rozpoczynać dzieło w niżſzym nadwornym ſądzie, i rozpoczął ie bez żadney przyczyny, á nawet pozoru ſprawiedliwego fundamentu, lecz tylko dla ſamego pieniactwa, tedy zá płoche rozpoczęcie ſporu, i waśni wyżſzy nadworny ſąd wſkaże nań winy dwadzieści pięć rublow, które oddadzą ſię ná utrzymanie ſzkół w ſtolicy.

459.

Kryminalne ſprawy przenoſzą ſię do izby kryminalnego ſądu dla rewizyi

Kryminalne ſprawy po uformowaniu decyzyi nie przywodząc iey do exekucyi, odesłać ma wyżſzy nadworny ſąd dla rewizyi do izby kryminalnego ſądu.

460.

Członki wyżſzego nadwornego ſądu czynią o ſprawie obſerwacye z loſu.

Kiedy iuż do wyżſzego nadwornego ſądu, od żałuiącego, i obżałowanego wſzyſtkie dokumenta dowodzące ich ſprawiedliwości, i ſłowne dowody ná piſmie wyrażone, podane, i do wolnego wyroku wyżſzego nadwornego ſądu ſprawa zoſtawiona będzie (co rozumieć ſię ma także i w ſprawach kryminalnych) tedy nie wyłączaiąc Prezyduiącego, Konſyliarz i Aſſeſſorowie tego departamentu w którym ſprawa toczy ſię, rzucaią loſy między ſobą, komu ſię z nich doſtanie praca, dzieło to krótko ſądowi wyłuſzczyć, i uczynić o nim dokładne obſerwacye. Gdy ten członek ná którego los wypadł czyni ie, inni uważaią, ażeby niczego w ſprawie nie było opuſzczono, i wyłuſzczenie ſprawy, aby było

съ точностію, чистосердечно и сходно съ истинною; буде дѣло переносное изъ нижняго надворнаго суда, то подлинное рѣшеніе и приказаніе тѣхъ судовъ должны быть прочтены, дабы усмотрѣть можно было точность доклада во всякихъ обстоятельствахъ.

461.

По окончаніи доклада приступаютъ ко мнѣнію.

По окончаніи доклада, когда судіи совершенно поняли какъ существо, такъ и обстоятельства предлагаемаго имъ дѣла по достаточному уваженію и зрѣлому испытанію околичностей безъ медлѣнія приступаютъ къ рѣшенію, и начнутся мнѣнія.

462.

Порядокъ, какъ подавать свое мнѣніе.

Младшій членъ скажетъ напередъ существо дѣла, потомъ доказательства, и наконецъ сдѣлаетъ заключеніе основанное на узаконеніи, и за нимъ прочіе члены по старшинству, младшіе напередъ то же дѣлаютъ, и большинство голосовъ дѣло рѣшитъ.

463.

Какъ поступать въ случаѣ раздѣленія голосовъ судейскихъ

Понеже всякое рѣшеніе дѣла не инако да учинится, какъ точно въ силу узаконеній и по словамъ закона; и слѣдовательно бы въ рѣшеніи разногласія быть не долженствовало; но буде гдѣ при рѣшеніи, паче чаянія, раздѣленіе голосовъ судейскихъ въ гражданскомъ дѣлѣ окажется то постановляется во 1. что боль-

шин-

ło punktualne, ſzczere, i zgodne z prawdą. Jeżeli dzieło przenieſione ieſt z niżſzego nadwornego ſądu, tedy oryginalny onych ſądow dekret, i nakaz przeczytane być powinny, ażeby doſtrzedz można było punktualności obſerwacyi we wſzyſtkich okolicznościach.

461.

Po zakończonych obſerwacyach przyſtępuią do ſentencyi.

Po zakończonych obſerwacyach dzieła, kiedy Sędziowie doſkonale poięli tak grunt rzeczy, iako okoliczności onego, po doſtateczney rozwadze, i doyrzałym roſtrząſnieniu wſzyſtkich okoliczności, bez omieſzkania przyſtępuią do decyzyi, i zaczną ſię ſentencye.

462.

Porządek podania ſentencyi.

Młodſzy z członkow powie naypierwey iſtotę rzeczy, potym dowody, á ná koniec uczyni wnioſek ná prawach funduiący ſię; po nim inne członki z porządku; młodſi w przódy toż ſamo czynią; á większość głoſow decyduie ſprawę.

463.

Jak poſtąpić w przypadku zdań ſędziowſkich.

Ponieważ wſzelka decyzya ſprawy nieinaczey powinna ſię czynić, iako ná mocy uſtaw, i ſłowami prawa; á zatym rożności zdań byćby nienależało, wſzakże ieżeli ſię nad ſpodziewanie przy decyzyi cywilney ſprawy, zdarzy rozdział głoſow ſędziowſkich, tedy poſtanawia ſię: 1. Że większość głoſow ſtanowi dzieło. 2. Jeżeli głoſy dzielą ſię ná

rowno

шинство голосовъ дѣло рѣшитъ, 2. буде голоса раздѣлены на равно, тогда голосъ Предсѣдателя даетъ перевѣсъ, 3. разногласіе да внесется въ особенный протоколъ, который не инако откроютъ, какъ тогда, когда дѣло потребуется для ревизіи въ палату.

464.

Порядокъ рѣшенію дѣлъ.

Къ рѣшенію же возмутъ въ гражданскомъ департаментѣ послѣ казенныхъ и общественныхъ дѣлъ, дѣла по нижеслѣдующему порядку, 1. дѣла должниковъ для безопасности заимодавцовъ, 2. дѣла о контрактахъ и другихъ обязательствахъ, 3. дѣла тяжебныя и всякіе споры по разсмотрѣнію судей, и 4. наконецъ пространныя дѣла; и буде возможно, то верьхній надворный судъ въ годовый срокъ очиститъ рѣшеніемъ реэстръ такъ, чтобъ ни единое дѣло не осталось.

465.

О скорѣйшемъ окончаніи дѣлъ, по которымъ кто содержится подъ стражею.

Наипаче же верьхнему надворному суду предписывается оканчивать въ положенные по законамъ сроки дѣла, по которымъ кто содержится подъ стражею; и буде на верьхній надворный судъ жалобы будутъ, что таковое дѣло оставилъ онъ годъ цѣлый безъ рѣшенія; то члены верьхняго надворнаго суда лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго, или его наслѣдниковъ, или школъ въ столицѣ.

równo, w ten czas głos Prezydenta czyni przewagę. 3. Rożność głosow zapisze się do protokułu osobnego, którego w ten czas tylko odkryć maią, kiedy zaydzie rekwizycya o wydanie sprawy do rewizyi izby.

464.

Porządek decyzyi spraw.

Do decyzyi zaś w departamencie cywilnym, po skarbowych, i publicznych dziełach, maią się brać sprawy porządkiem niżey opisanym. 1. Sprawy dłużnikow, dla bespieczeństwa wierzycielow. 2. Sprawy kontraktowe, i inne obowiązania się. 3. Sprawy procederowe, i wszelkie sprzeczki, i kłotnie według rozsądku sędziow. 4. Sprawy obszerne; i ieżeli to być może, tedy wyższy nadworny sąd w terminie roku oczyści decyzyami regestr tak, żeby ani iedna sprawa nie została się.

465.

O nayprędszym sądzeniu spraw dla których kto zostaie pod strażą.

Naybardziey zaś wyższemu nadwornemu sądowi zaleca się kończyć w terminach prawami oznaczonych, te sprawy, dla których kto zostaie pod strażą; i ieżeli wyższy nadworny sąd będzie oskarżony, że takowe dzieło w przeciągu roku całego rozsądzić omieszkał, tedy członki wyższego nadwornego sądu ukarani będą odięciem im roczney pensyi, ná rzecz cierpiącego, lub iego następcow, albolitéż ná szkoły w stolicy.

466.

О ДОЛЖНОСТИ ПРОКУРОРА И СТРЯПЧИХЪ ПРИ ВЕРЬХНЕМЪ НАДВОРНОМЪ СУДѢ ВООБЩЕ.

Причины опредѣленія Прокурора и Стряпчихъ при верьхнемъ надворномъ судѣ.

Понеже для споспѣшествованія правосудія, и для сохраненія добраго законами установленнаго порядка въ судебныхъ мѣстахъ, сколь въ разсужденіи судей, столь и въ уваженіе истцовъ и отвѣтчиковъ полезно есть, когда судебныя мѣста снабдѣны нарочными людьми, коимъ предписано, и коихъ долгъ есть быть взыскателями исполненія узаконеній, наказанія преступленію, а невинности защитою; и для того опредѣляется въ верьхнемъ надворномъ судѣ Прокуроръ, Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

467.

О ДОЛЖНОСТИ ПРОКУРОРА ПРИ ВЕРЬХНЕМЪ НАДВОРНОМЪ СУДѢ.

I.

Какъ верьхняго надворнаго суда Прокуроръ злоупотребленія противныя узаконеніямъ, долженствуетъ отвращать.

Буде верьхняго надворнаго суда Прокуроръ усмотритъ злоупотребленіе противное законамъ, учрежденіямъ, или указамъ, то долженствуетъ о томъ, (прилично по тому случаю,) напамятовать, и увѣдомить губернскаго Прокурора, дабы злоупотребленіе поправлено быть могло.

466.

O OBOWIĄZKACH PROKURORA, I ADWOKATÓW PRZY WYZSZYM NADWORNYM SĄDZIE W POWSZECHNOSCI.

Przyczyny ustanowienia Prokurora i Adwokatów przy wyższym nadwornym sądzie.

Ponieważ dla przybliżenia sprawiedliwości, i dla zachowania dobrego prawami przepisanego porządku w sądach, iako co się tycze Sędziów, tak i sądzących się stron pożyteczno iest, kiedy sądowe mieysca opatrzone są takiemi ludźmi, którym rozkazano, i których obowiązkiem iest być dostrzegaczami wypełnienia praw, ukarania przestępstw, á niewinności obroną; i dla tego naznacza się w wyższym nadwornym sądzie Prokuror, Adwokat spraw kryminalnych, i Adwokat spraw skarbowych.

467.

O OBOWIĄZKACH PROKURORA PRZY WYŻSZYM NADWORNYM SĄDZIE.

I.

Jak wyższego nadwornego sądu Prokuror zło-użyciom przeciwnym prawom zapobiegać winien iest.

Jeżeli wyższego nadwornego sądu Prokuror postrzeże zło-użycie przeciwne prawom, ustawom, czyli nakazom, tedy winien iest ostrzedz o to (stosownie do okoliczności) i dać o tym wiedzieć guberskiemu Prokurorowi, ażeby zło-użycie poprawione być mogło.

2.

При начатїи срока Прокуроръ велитъ прочесть, для возобновленія въ памяти приличныя статьи узоконеній.

При начатїи срочнаго засѣданія Прокуроръ велитъ прочесть тѣ статьи изъ законовъ, учрежденій, или указовъ, о коихъ мнитъ, что нужно возобновить въ памяти, для наивящшаго соблюденія въ силу присяги, порядка и правосудія въ присутственныхъ мѣстахъ; но чтеніе таковое да не продолжится болѣе получаса.

3.

Десять статей, о коихъ Прокуроръ долженствуетъ доносить губернскому Прокурору.

Прокуроръ верьхняго надворнаго суда долженствуетъ доносить губернскому Прокурору все то, что до свѣденія его дойдетъ, касательно до губернскаго правленія обязанности, а именно: того верьхняго надворнаго суда, или въ подсудномъ вѣдомствѣ, 1. о неточномъ въ судебномъ мѣстѣ исполненіи законовъ, учрежденій и указовъ, 2. буде гдѣ есть непослушаніе, или ропотъ, 3. о лѣнивыхъ въ исполненіи должностей, 4. о медлѣніи въ исполненіи повелѣній, 5. о медлѣніи по дѣламъ въ производствѣ, 6. о нарушеніи правилъ благочинія и о всякомъ причиняющемся многимъ соблазнѣ, законамъ противномъ поступкѣ, винѣ, или преступленіи, 7. о запрещенной торговлѣ, или о помѣшательствѣ законамъ противномъ дозволенной торговлѣ, 8. о нарушеніи общей тишины, 9. о нарушеніи въ вѣрности присяги, 10. о казенномъ и общественномъ ущербѣ.

Про-

2.

Przy otrzymaniu ſądowych kadencyi Prokuror każe czytać niektóre punkta praw.

Przy otworzeniu ſądowych kadencyi, Prokuror każe przeczytać, te punkta praw, uſtaw, i nakazow, o których mniema, iż ie w pamięci Sędziow wznowić trzeba, dla naylepſzego zachowania według przyſięgi, porządku, i ſprawiedliwości w ſądach; wſzakże czytanie to, nie więcey powinno zabierać czaſu nad poł-godziny.

3.

Dzieſięć punktow o których Prokuror powinien donoſić guberſkiemu Prokurorowi.

Wyżſzego nadwornego ſądu Prokuror, winien ieſt donoſić guberſkiemu Prokurorowi, wſzyſtko to, co do wiadomości iego doydzie, tyczącego ſię powinności rządu guberſkiego, á mianowicie, tego wyżſzego nadworſkiego ſądu, lub urzędu pod iego iuryzdykcyą będącego. 1. O nieregularnym w ſądzie wypełnieniu praw, uſtaw, i nakazow. 2. Jeżeli gdzie ieſt nieposłuſzeńſtwo, lub ſzemranie. 3. O leniwych w wypełnieniu powinności. 4. O zwłoce w wypełnieniu rozkazow. 5. O zwłoce w ſądzeniu ſpraw. 6. O naruſzeniu prawideł policyi, i o wſzelkim czyniącym ſię znacznym zgorſzeniu, przeciwnym prawu poſtępku przewinieniu, i wykroczeniu. 7. O targach zabronionych, lub o przeſzkodzeniu przeciwnym prawu targow dozwolonych. 8. O naruſzeniu powſzechney ſpokoyności. 9. O naruſzeniu przyſięgi wierności. 10. O ſkarbowym i powſzechnym uſzczerbku.

4.

Прокурорѣ смотритѣ, чтобѣ власть одному мѣсту порученная не переходила вѣ другое, и какѣ ему поступать вѣ случаѣ медлѣнія вѣ исполненіи.

Прокурорѣ верьхняго надворнаго суда прилѣжно смотритѣ, чтобѣ вѣ подсудномѣ вѣдомствѣ того суда, одно мѣсто не присвояло себѣ власти и отправленія дѣлѣ учрежденіями другому мѣсту порученныхѣ, и чтобѣ дѣла вершились, а вершеныя дѣла скоро и безостановочно самымѣ дѣломѣ по рѣшеніи исполнены были; и для того Прокурорѣ долженѣ спрашивать весьма часто, исполнено ли (вѣ такое время, вѣ которое начало и совершенство онаго дѣла исполнено быть можетѣ,) и буде не исполнено за чемѣ, то Прокурорѣ напоминатѣ долженѣ о исполненіи, и за тѣмѣ вѣ случаѣ медлѣнія имѣетѣ о томѣ донести губернскому Прокурору.

5.

Буде случится сомнѣніе, до котораго мѣста дѣло надлежитѣ, или о узаконеніи, то выслушивать заключенія Прокурора и проч.

Буде случится дѣло такого существа, что изѣ онаго родится сомнѣніе, или запросѣ вѣ которое мѣсто, или до какого мѣста производство надлежитѣ, или во всякомѣ иномѣ дѣлѣ, гдѣ у судей родиться можетѣ о узаконеніи сомнѣніе; то сообщится то дѣло Прокурору, и выслушиваютѣ его заключенія прежде рѣшенія, и потомѣ рѣшатѣ дѣло. Подобныя же заключенія Прокурорѣ обязанѣ сообщать губернскому Прокурору, и отѣ него принимать поправленія заключеніямѣ сходственныя общимѣ установленіямѣ.

4.

Prokuror doſtrzega, aby ieden ſąd nieprzywłaſzczał ſobie władzy drugiemu daney, i iak poſtąpić w przypadku zwłoki w wypełnieniu.

Prokuror wyżſzego nadwornego ſądu pilnie doſtrzega, ażeby w iuryzdykcyi tego ſądu, ieden urząd nieprzywłaſzczał ſobie władzy odbywania dzieł drugiemu urzędowi poruczonych, i ażeby dzieła kończone były, á dokończone, aby natychmiaſt po decyzyi były dopełniane; i dla tego Prokuror winien ieſt bardzo częſto pytać ſię, ieżeli dopełniono (w tym czaſie, w którym dzieło zaczęte, i dopełnione być mogło) á ieżeli dla iakiey przyczyny niedopełniono, tedy Prokuror powinien przypominać onego wypełnienie; wſzakże w przypadku zwłoki, ma o tym donieść guberſkiemu Prokurorowi.

5.

Jeżeli ſię zdarzy wątpliwość do którego ſądu ſprawa należy, lub o prawie, tedy wyſłuchać zdania Prokurora, i t. d.

Jeżeli ſię zdarzy dzieło takiey natury, iż z niego rodzi ſię wątpliwość czyli zapytanie, do iakiego ono ſądu należeć może, albo w każdey ſprawie, gdzie Sędziowie mogą mieć wątpliwość o prawie, tedy ſprawa ta komunikuie ſię Prokurorowi, i ſłuchaią iego zdania przed decyzyą, á potym decyduią. To zdanie ſwoie powinien Prokuror komunikować guberſkiemu Prokurorowi, i od nięgo przyiąć poprawę, ſtoſowną do praw powſzechnych.

Je-

6.

Буде которое дѣло случится и частное и общественное, или частное и до казеннаго интереса касается, то выслушивают заключенія Прокурора.

Буде случится дѣло такого существа, что оно вмѣстѣ и частное и общественное, или частное, но касается и до казеннаго интереса, то сообщается Прокурору, и выслушивают его заключенія прежде рѣшенія.

7.

Оба Стряпчіе даются Прокурору для совѣта.

Верьхняго надворнаго суда Прокурору для совѣта опредѣляются Стряпчей казенных дѣл, и Стряпчей уголовных дѣл, и почитается, что они всѣ трое едиными устами говорят.

8.

Прокурору и Стряпчим никто рѣчи не перебивает.

Верьхняго надворнаго суда Прокурору, или Стряпчим никто да не перебивает рѣчь, но терпѣливо и в молчаніи да выслушивают их заключенія и предложенія по должности.

9.

Оба департамента верьхняго надворнаго суда, посредством Прокурора и Стряпчих сносятся и проч.

Оба департамента верьхняго надворнаго суда и верьхніи суды между собою посредством своего Прокурора и Стряпчих сносятся сообщеніями; и для того Прокурор и Стряпчіе во всякое время входят всякій в присутствіе своего мѣста, гдѣ опредѣлены,

6.

Ieżeli się zdarzy dzieło partykularne i publiczne czyli partykularne, lecz do interessu skarbowego należące, tedy wysłuchać zdania Prokurora.

Jeżeli się zdarzy dzieło takiey natury, że ono wraz iest i partykularne, i publiczne, albo partykularne, ale tycze się skarbowego interessu, tedy kommunikuie się Prokurorowi, i wprzód zdania iego wysłuchać należy, nim zadecyduie się.

7.

Oba Adwokaci daią się Prokurorowi dla rady.

Wyższego nadwornego sądu Prokurorowi dla rady naznaczaią się Adwokat spraw skarbowych, i Adwokat spraw kryminalnych, i rozumie się, że oni zawsze iednemi mowią usty.

8.

Prokurorowi, i Adwokatom nikt mowy nie przerywa.

Wyższego nadwornego sądu Prokurorowi, lub Adwokatom nikt przerywać nie ma mowy, raczey wszyscy powinni cierpliwie, i w cichości słuchać ich zdania, i przełożenia urzędowego.

9.

Obydwa departamenta wyższego nadwornego sądu przez swego Prokurora i Adwokatow kommunikacye czynią.

Obydwa departamenta wyższego nadwornego sądu, i wyższe sądy między sobą za pośrednictwem swego Prokurora, i Adwokatow znoszą się kommunikacyą, i dla tego Prokuror, i Adwokaci wolność maią wchodzenia każdy do swego sądu, do którego naznaczony.

Pro-

10.

Прокурорѣ верьхняго надворнаго суда будучи око губернскаго Прокурора, повиненѣ доносить ему о неисправленіи кѣмѣ должности.

Буде Прокурорѣ усмотритѣ за кѣмѣ неисправленіе должности, то повиненѣ доносить о томѣ губернскому Прокурору; ибо всякій Прокурорѣ вѣ губерніи есть око губернскаго Прокурора.

11.

Прокурорѣ и Стряпчіе подчинены губернскому Прокурору.

Прокурорѣ и Стряпчіе верьхняго надворнаго суда подчинены губернскому Прокурору, и кѣ нему посылаютѣ доношенія.

12.

Прокурорѣ попеченіе имѣетѣ о содержащихся подѣ стражею.

Прокурорѣ попеченіе имѣетѣ о прокормленіи подѣ стражею содержащихся, и чтобѣ дѣла сихѣ людей скорѣе рѣшеніе получали, и они бы скорѣе отправлены были; и для того Прокурорѣ долженѣ ходить чаще по тюрьмамѣ, по крайней мѣрѣ единожды вѣ недѣлю, а именно по пятницамѣ послѣ обѣда, дабы посмотрѣть состояніе вѣ тюрьмѣ содержащихся, и доходитѣ ли до нихѣ все то, что имѣ опредѣлено, и содержатѣ ли ихѣ сходственно во всемѣ ихѣ состоянію и человѣколюбію.

10.

Prokuror nadwornego ſądu, będąc okiem guberſkiego Prokurora, donoſi iiemu doſtrzeżone niedbalſtwo w wypełnieniu obowiązkow.

Jeżeli Prokuror doſtrzeże w kim niewypełnienie ſwoiey powinności, tedy winien ieſt donoſić o tym guberſkiemu Prokurorowi, albowiem Prokuror w wyżſzym nadwornym ſądzie, okiem ieſt guberſkiego Prokurora.

11.

Prokuror i Adwokaci ſą pod zwierzchnością guberſkiego Prokurora.

Prokuror i Adwokaci wyżſzego nadwornego ſądu zoſtaią pod zwierzchnością guberſkiego Prokurora, i iemu poſyłaią doniesienia.

12.

Prokuror ma ſtaranie o zoſtaiących pod ſtrażą.

Prokuror ma ſtaranie o przekarmieniu będących pod ſtrażą, i ażeby ſprawy tych ludzi iak nayprędzey decydowane były, á oni iak nayprędzey oſądzeni, lub uwolnieni byli; i dla tego Prokuror powinien częſto chodzić do więzienia, przynaymniey raz ná tydzień, á mianowicie w piątek po obiedzie, aby widział ſtan więźniow, i czyli dochodzi im wſzyſtko, co naznaczono, i ieśli utrzymuią ich według ich ſtanu, i ludzkości.

468.

О ДОЛЖНОСТИ СТРЯПЧАГО КАЗЕННЫХЪ ДѢЛЪ, И СТРЯПЧАГО УГОЛОВНЫХЪ ДѢЛЪ ПРИ ВЕРЬХНЕМЪ НАДВОРНОМЪ СУДѢ.

1.

Стряпчіе служатъ Прокурору совѣтомъ, и именемъ его предлагаютъ заключенія.

При верьхнемъ надворномъ судѣ Стряпчіе, какъ въ 7. пунктѣ должности Прокурора верьхняго надворнаго суда предписано, для того опредѣляются, чтобъ Прокурору служить совѣтомъ въ случающихся дѣлахъ по его должности, и чтобъ вмѣсто Прокурора и именемъ его предлагать заключенія въ томъ верьхнемъ надворномъ судѣ, въ которомъ они опредѣлены.

2.

Въ случаяхъ сомнѣнія Стряпчіе совѣтуютъ съ Прокуроромъ, и буде всѣ трое не одного мнѣнія, то Прокуроръ доложитъ губернскому Прокурору.

Въ случаѣ сомнѣнія, до котораго мѣста дѣло надлежитъ, или въ сомнѣніи о узаконеніяхъ, о которыхъ упомянуто въ 5. пунктѣ должности Прокурора верьхняго надворнаго суда, Прокуроръ и Стряпчіе посовѣтовавъ между собою, общимъ мнѣніемъ рѣшатъ сомнѣніе; буде же всѣ трое не одного мнѣнія, то Прокуроръ доложится губернскому Прокурору.

3.

О предмѣтахъ Стряпческой должности и проч.

Верьхняго надворнаго суда Стряпчихъ должность есть, 1. дать заключенія сходственныя съ сохраненіемъ общаго за-

468.

O POWINNOSCI ADWOKATA SPRAW SKARBOWYCH, I ADWOKATA SPRAW KRYMINALNYCH, PRZY WYZSZYM NADWORNYM SĄDZIE.

I.

Adwokaci ſą radą Prokurorowi, i imieniem iego zdanie mowią.

Przy wyżſzym nadwornym ſądzie, iako w ſiodmym punkcie obowiązkow Prokurora wyżſzego nadwornego ſądu powiedziało ſię, Adwokaci dla tego ſię naznaczaią, ażeby Prokurorowi byli radą w zdarzaiących ſię dziełach powinnośći iego, i ażeby ná mieyſcu Prokurora, i imieniem iego przekładali zdanie w tym wyżſzym nadwornym ſądzie, do którego ſą naznaczeni.

2.

W przypadkach wątpliwych żá ſpolną z Prokurorem radą wątpliwość rozwiązuią.

W przypadku wątpliwości do którego ſądu ſprawa należy, lub w przypadku wątpliwośći o prawach, o czym w 5. punkcie powinności Prokurora wyżſzego nadwornego ſądu namieniono, Prokuror i Adwokaci naradziwſzy ſię między ſobą powſzechnym zdaniem, zádecyduią wątpliwość; ieżeli zaś wſzyſcy trzey rożnego ſą zdania, tedy Prokuror doniesie o tym guberſkiemu Prokurorowi.

3.

O obiektach obowiązku Adwokatow.

Wyżſzego nadwornego ſądu Adwokatow powinnością ieſt: 1. Dać zdanie ſtoſowne do zachowania powſzechnego, prawami prze-

 piſanego

законами установленнаго порядка 2. производить жалобу, не смотря на лицы, яко истцу: Стряпчему казенныхъ дѣлъ, по казеннымъ дѣламъ и по дѣламъ нарушающимъ общій порядокъ, или противнымъ власти и должности; Стряпчей же уголовныхъ дѣлъ производитъ жалобу яко истецъ по уголовнымъ винамъ и преступленіямъ законы нарушающимъ, всякій разъ тамъ, гдѣ истца нѣтъ, но доказательства имѣетъ; истцами же Стряпчіе не инако бываютъ, какъ донеся о томъ губернскому Прокурору, и показывая оному свои по тому дѣлу доказательства, и получая отъ онаго дозволеніе или согласіе.

4.

Стряпчіе имѣютъ право требовать сообщенія всякаго дѣла въ ихъ должность входящаго.

Въ разсужденіи порученной должности, Стряпчіе имѣютъ право требовать въ томъ мѣстѣ, гдѣ они опредѣлены, сообщенія всякаго дѣла касательно до ихъ должности, какъ на примѣръ: дѣла касающіяся до казеннаго интереса, или ущерба, въ спорахъ о земляхъ, казенныя земли и права они защищать долженствуютъ, дѣла нарушающія общій порядокъ, или противныя власти и должности дѣла касающіяся до запрещеннаго сбора съ народа, или зловредные взятки, дѣла касающіяся до общества, дѣла малолѣтныхъ, кой Опекуновъ не имѣютъ, и прочія сему подобныя въ ихъ должность входящія, или касающіяся до оной; отнюдъ не входя однако въ дѣла между

ча-

pisanego porządku. 2. Wynosić ma żałobę nie maiąc ná osoby względu, iako powód, skarbowy Adwokat w dziełach skarbowych, tudzież w sprawach narusżaiących powszechny porządek, alboli też przeciwnych obowiązkowi poprzysiężonemu; Adwokat zaś spraw kryminalnych, iako powod, w przewinieniach, i przestępstwach kryminalnych gwałcących prawa, zá każdym razem wynosi żałobę tam gdzie nie ma poszukuiącego, á dowody ma pewne; powodami wszakże Adwokaci nieinaczey staią się, iako po doniesieniu wprzód o tym guberskiemu Prokurorowi, i okazaniu mu ná to dowodow, i wzięciu pozwolenia.

4.

Adwokaci maią prawo wyciągać kommunikacyi wszelkiey sprawy tyczącey się ich powinności.

Co się tycze poruczoney im powinności, Adwokaci maią prawo wyciągać w tym sądzie, do którego naznaczeni, kommunikacyi wszelkiey sprawy tyczącey się ich powinności, iako to naprzykład: dzieła tyczące się skarbowego interessu, lub uszczerbku; w sporach gruntowych praw i gruntow skarbowych całości oni bronić powinni; dzieła narusżaiące powszechny porządek, lub przeciwne czyiey władzy, lub urzędowi; dzieła tyczące się zakazanych poborow, lub nienawistnego w sądach przekupstwa; dzieła tyczace się publiczności, dzieła małoletnich, którzy nie maią opiekunow, i inne temu podobne składaiące ich obowiązek, lub należące do niego, nie wdaiąc się iednak pod żadnym pretextem do spraw między partykularnemi o-

частными людьми не касающіяся до вышеписаннаго въ семъ пунктѣ.

5.

Стряпчіе по сообщеннымъ дѣламъ, и по дѣламъ, въ коихъ они по должности истцами, какія права имѣютъ.

По сообщеннымъ дѣламъ, или когда который Стряпчей сдѣлался истцемъ, тогда по свойству дѣла, Стряпчей имѣетъ право предложить суду, и требовать или личной присылки къ суду отвѣтчика, или его повѣреннаго, или представленія отвѣтчика на мѣсто въ присутствіе, или повелѣнія судебнаго посадить отвѣтчика подъ стражу, буде преступленіе такого рода, что законы сіе повелѣваютъ, или наложенія пѣни, или учиненія выговора, или иныхъ судебныхъ приговоровъ по свойству дѣла, однимъ словомъ: Стряпчіе имѣютъ право по дѣламъ ихъ должности производить въ судебномъ мѣстѣ, гдѣ они опредѣлены, жалобу, прозьбу, просить слѣдствія по производству дѣла, и до сочиненія приговора предложить, чего въ производствѣ не достаетъ, переносить рѣшеное дѣло изъ нижнихъ судовъ въ верьхніе, смотрѣть и бдѣніе имѣть о сохраненіи порядка каждому мѣсту предписаннаго, и чтобъ истцы и отвѣтчики надлежащее къ суду и судьямъ почтеніе сохраняли, чтобъ присутственныя мѣста собирались въ свое время и сроки, и засѣданія имѣли въ повелѣнное время; въ случаѣ же подозрѣнія по дѣлу на котораго Засѣдателя, буде самъ не удержится отъ присутствія, то Стряпчіе ему прилично

osobami nie należących do wyrażonych w tym punkcie.

5.

Adwokaci w sprawach kommunikowanych, i gdzie z obowiązku swoiego są powodami iakie prawa maią.

Zá otrzymaną kommunikacyą, lub gdy który z Adwokatow stał się powodem, tedy według natury dzieła, ma prawo przełożyć sądowi, i wyciągać albo osobistego przysłania do sądu obżałowanego, lub iego umocowanego, lub stawienia iawnie przed sądem maiącego odpowiadać; albo sądownego rozkazu posadzenia obżałowanego pod straż, ieżeli wina takiego gatunku, iż prawa to nakazuią, albo wskazania win, albo upomnienia, albo innego sądowego wyroku; słowem Adwokaci maią prawo w sprawach do ich obowiązku należących u sądu, do którego są naznaczeni wynosić żałoby, pozwy, prosić o skutek taki iako się sprawa w prawnym postępku swoim być odkryła, i przed decyzyą przełożyć czego w wyniesieniu sprawy niedostaie; po decyzyi przenosić sprawę, czyli appellować od niższych sądow do wyższych, patrzeć, i dostrzegać, aby porządek każdemu urzędowi przepisany zachowany był, aby strony powodowa, i obżałowana należyte mieli uszanowanie dla sądu, i sędziow; aby sądy zbierały się w swoim czasie, i zasiadały w czasie przepisanym; w przypadku zaś podeyrzenia ná ktorego z Zasiadaiących, ieżeli sam od zasiadania nie usunie się, oni mogą namienić mu przystoynie; ażeby wskazane winy w swoim terminie uzyskane były; á oni sami podpadaią zá każde zaniedbanie, zapłaceniu podwoioney pieniężney kwoty;

oni

о томъ напоминать обязаны, что ъ пѣни въ надлежащее время взысканы были; а Стряпчіе сами за всякое упущеніе подлежатъ двойному взысканію; они же мирятъ споры и ссоры, могущія произойти какъ между судей, такъ и между тяжущимися, когда о томъ дойдетъ до нихъ требованіе.

6.

Стряпчимъ запрещается подавать совѣты, кому бы то ни было, по дѣламъ до ихъ должности надлежащимъ, или быть за кого хожатыми.

Стряпчимъ запрещается по дѣламъ касающимся до ихъ должности и до казеннаго интереса подавать совѣты, кому бы то ни было, или вмѣсто кого быть хожатыми.

7.

Стряпчей уголовныхъ дѣлъ когда имѣетъ представить свои заключенія по начатому дѣлу, и когда ему представить доносъ, или доносителей.

Стряпчей уголовныхъ дѣлъ когда увидитъ производство и вины отвѣтчика, тогда тотъ часъ представитъ суду свои заключенія; буде же судъ оправдаетъ отвѣтчика, тогда Стряпчей подъ опасеніемъ потерянія своего мѣста, обязанъ представить отвѣтчику доносъ и доносителя, буде отвѣтчикъ того требовать будетъ, дабы ясно и явно было, что Стряпчей уголовныхъ дѣлъ не есть поклепатель невинности.

8.

Стряпчіе и Прокуроръ выходятъ

Прокуроръ и Стряпчіе во время рѣшенія дѣла изъ присутствія выходятъ; судебныя

oni także godzą ſpory, mogące ſię wydarzyć tak między ſędziami, iako też między ſtronami, kiedy do tego wezwani będą.

6.

Adwokatom zakazuie ſię w ſprawach do ich obowiązku należących, dawać komu radę, lub pomoc.

Adwokatom zabrania ſię w ſprawach do ich obowiązku, i do intereſſu ſkarbowego należących dawać rady komukolwiek, lub ſtarać ſię zá kim, czyli być czyim plenipotentem.

7.

Adwokat ſpraw kryminalnych, kiedy ma po zaczęciu ſprawy przełożyć ſwoie wnioſki, á kiedy obiawić donoſiciela.

Adwokat ſpraw kryminalnych iak tylko poſtrzeże wynieſienie ſprawy, i obwinienie obżałowanego, tedy natychmiaſt zdanie ſwoie ſądowi przełoży; ieżeli zaś ſąd uſprawiedliwi odpowiadaiącego, tedy Adwokat pod karą utraty mieyſca, winien ieſt obiawić obżałowanemu donieſienie, i donoſiciela, ieżeli obżałowany tego wyciągać będzie, ażeby iawno i wiadomo było, że Adwokat ſpraw kryminalnych nie ieſt oſzczercą niewinności.

8.

Prokuror i Adwokaci wychodzą z izby

Prokuror, i Adwokaci w czaſie decyzyi wychodzą z ſądowey izby, ſądy zaś decy-

dować

по время рѣшенія изъ присутствія.

ныя же мѣста рѣшатъ всѣ дѣла по точной силѣ и словамъ закона, не смотря ни на чьи требованія, или предложенія.

9.

Стряпчіе одинъ другаго мѣсто заступаетъ, и чему подвержены по гражданскимъ и по уголовнымъ дѣламъ, буде поклеплютъ невинныхъ людей.

Стряпчіе въ случаѣ нужды одинъ другаго мѣсто заступаетъ, когда котораго нѣтъ; за пустое же всчинаніе повинны они заплатить всѣ протори и убытки, лишиться мѣстъ и вытерпѣть то наказаніе, подъ которое кого подвести старались, буде явится, что съ умысла кого поклепали.

469.

Какъ верьхній надворный судъ съ прочими мѣстами поступать имѣетъ.

1. Верьхній надворный судъ принимаетъ указы и повелѣнія отъ правленія губернскаго и палатъ той губерніи, гдѣ верьхній надворный судъ учрежденъ, и онымъ подаетъ рапорты и доношеніи, 2. власть верьхняго надворнаго суда далѣе своего подсуднаго вѣдомства въ той же столицѣ, гдѣ учрежденъ, не разпространяется, 3. верьхній надворный судъ въ нижній надворный судъ въ той же столицѣ учрежденный посылаетъ указы, и отъ онаго принимаетъ рапорты и доношеніи, 4. верьхній надворный судъ бывъ между равными ему мѣстами, а именно: верьхнимъ земскимъ судомъ, губернскимъ Магистратомъ и верьхнею расправою, вторымъ, въ чемъ по дѣламъ случится законная нужда, съ оными равнымъ образомъ и съ Оберъ-Полицмейстеромъ сносит-

ſądowcy w czaſie decyzyi.

dować maią według rzetelnego brzmienia, i słowami praw, nie oglądaiąc ſię ná ni czyie wymagania albo przełożenia.

9.

Adwokaci ieden drugiego mieyſce zaſtępuią, i iakiey podpadaią karze w przypadku niewinnego pociągnienia do ſprawy.

Adwokaci w przypadku potrzeby ieden drugiego mieyſce zaſtępuią, ieżeli którego nie ma; zá płonne zaś rozpoczęcie ſprawy, winni ſą zapłacić wſzyſtkie ſzkody, i expenſa prawne, utracić ſwoie mieyſce, i ponieść tę karę, pod którą chcieli kogo podprowadzić, ſkoro ſię odkryie, że umyślnie kogo pomowili.

469.

Jak wyżſzy nadworny ſąd z innemi urzędami zachować ſię ma.

1. Wyżſzy nadworny ſąd przyimuie nakazy i rozkazy od rządu guberſkiego, i izb tey gubernii, gdzie wyżſzy nadworny ſąd ieſt uſtanowiony, i onym daie rapporty, i doniesienia. 2. Władza nadwornego ſądu daley od ſwoiey iuryzdykcyi ſądowey w teyże ſtolicy, gdzie uſtanowion, nie rosciąga ſię. 3. Wyżſzy nadworny ſąd do niżſzego nadwornego ſądu w teyże ſtolicy uſtanowionego ſądu poſyłą ukazy, á od niego przyimuie rapporty, i donieſienia. 4. Wyżſzy nadworny ſąd będąc między równemi ſobie urzędami, á mianowicie wyżſzym ziemſkim ſądem, guberſkim Magiſtratem, i niżſzą roſprawą, drugim, w czym z porządku dzieł zachodzi prawna potrzeba, tedy z onemi, równie iako i Polic-meyſtrem znoſi ſię, i kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy ziemſki wyżſzy ſąd, lub guberſki Magi-

 ſtrat,

сится, сообщаетъ съ прописанiемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ верьхнiй земскiй судъ, или губернскiй Магистратъ, или верьхняя расправа, или Оберъ-Полицмейстеръ приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично, или нужно писать; то же съ верьхними земскими судами, верьхними надворными судами индѣ учрежденными, губернскими Магистратами, и верьхними расправами иныхъ губернiй, (разумѣется, что и тѣ мѣста съ верьхнимъ надворнымъ судомъ взаимно такимъ же образомъ поступаютъ) 5. верьхнiй надворный судъ въ подчиненныя мѣста другихъ верьхнихъ судовъ да воздержится писать, или послать съ повелѣнiемъ, 6. верьхнiй надворный судъ, буде нужда случится, напоминать, или понуждать другое какое верьхнее или нижнее ему не подчиненное мѣсто о исполненiи по законамъ, то о томъ представляетъ своему губернскому правленiю доношенiемъ.

470.

О взаимномъ вспоможенiи верьхняго надворнаго суда, верьхняго земскаго суда, губернскаго Магистрата и верьхней расправы.

Понеже всѣ судебныя мѣста равно обязаны суть споспѣшествовать доброму порядку, для сохраненiя котораго въ цѣлости они установлены; и для того во всякомъ случаѣ, гдѣ служба ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, дѣло общаго блага, и сила законовъ того требуетъ, верьхнiй земскiй судъ, верьхнiй надворный судъ, губернскiй Магистратъ и верьхняя

ſtrat, lub roſprawa wyżſza, albo Polic-meyſter roſkazać, lub posłać, lub przysłać, lub iak do którey okoliczności ſtoſownie, dorzecznie, albo potrzeba będzie napiſać; tudzież z wyżſzemi nadwornemi ſądami, gdzie indziey uſtanowionemi, wyżſzemi ziemſkiemi ſądami, guberſkiemi Magiſtratami, i wyżſzemi roſprawami inney guberni (ma ſię rozumieć, że i te urzędy, z nadwornym wyżſzym ſądem tymże ſpoſobem poſtępuią:) 5. Wyżſzy nadworny ſąd do urzędow pod iuryzdykcyą drugich wyżſzych ſądow zoſtaiących nie ma piſać, ani poſyłać z rozkazami. 6. Wyżſzy nadworny ſąd, ieżeli zdarzy ſię potrzeba upomnieć, lub przyniewolić inny iaki wyżſzy lub niżſzy urząd co do wypełnienia praw, tedy przedſtawić ma o tym w donieſieniu ſwoiemu rządowi guberſkiemu.

470.

O wzaiemney pomocy wyżſzego nadwornego ſądu, wyżſzego ziemſkiego ſądu, Magiſtratu guberſkiego, i wyżſzey roſprawy.

Ponieważ wſzyſtkie ſądowe urzędy, równie ſą obowiązane przykładać ſię do dobrego porządku, dla zachowania którego w całości uſtanowione ſą; i dla tego w każdym razie, gdzie ſłużba JMPERATORSKA, dobro powſzechne, i powaga praw tego wyciągaią, wyżſzy ziemſki ſąd, wyżſzy nadworny ſąd, guberſki Magiſtrat, i wyżſza roſprawa, ieden drugiemu rękę pomocy dawać winni

ſą

расправа другъ другу руку помощи подавать обязаны, къ утвержденiю законовъ, правосудiя и всякаго добра, и къ отвращенiю вредъ наносящаго службѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, общему дѣлу, правосудiю и установленному порядку.

471.

Какъ верьхнему и нижнему надворному суду и за кѣмъ слѣдовать въ губернiи въ торжественныя собранiя.

Понеже для благоустройства какъ въ обще, такъ и подробно, нужно и полезно есть по всюду установить наивозможнѣйшiй во всемъ порядокъ; и для того за благо разсуждается во отвращенiе всякаго спора и неустройства въ губернiи между употребленными особами людямъ и установленнымъ мѣстамъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА единожды означить, въ торжественныя собранiя какъ кому за кѣмъ слѣдовать надлежитъ, росписанiемъ, каково въ главѣ XXIX, въ статьѣ 432 и учинено, дабы во всякомъ настоящемъ, случаѣ, всякъ безспорно съ подобающимъ благочинiемъ занять могъ ему принадлежащее мѣсто; а потому въ сходствiе сего установляется, чтобъ въ подобныхъ случаяхъ, гдѣ учреждены верьхнiй и нижнiй надворные суды, за уѣздными Казначеями и присяжными Землемѣрами, какъ въ 17. числѣ помянутой статьи изображено, слѣдовалъ нижнiй надворный судъ, то есть: впереди два Засѣдателя рядомъ, а потомъ надворный Судья; за ними пойдетъ верьхнiй надворный судъ такимъ образомъ, что впе-

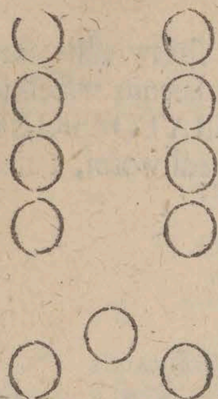
ſą, ku ugruntowaniu praw, ſprawiedliwości, i wſzelkiego dobra, á ku oddaleniu wſzelkiego uſzczerbku ſłużby JMPERATORSKIEY, powſzechnego dobra, ſprawiedliwości, i uſtanowionego porządku.

471.

Jak wyżſzy i niżſzy nadworny ſąd, y po kim naſtępować ma w gubernii ná uroczyſtych zgromadzeniach.

Ponieważ do dobrego urządzenia należy, i pożyteczno ieſt uſtanowić wſzędy naylepſzy iak tylko być może porządek, i dla tego podobało ſię dla oddalenia wſzelkiey ſprzeczki, i nieładu w gubernii między oſobami urzędowemi, oſobom, i uſtanowionym urzędom JMPERATORSKIM raz na zawſze naznaczyć, iak, komu, po kim ná uroczyſtych zgromadzeniach naſtępować należy, według uporządkowania, iakie w Rozdziale XXIX, w punkcie 432. znayduie ſię, ażeby w każdym podobnym zdarzeniu, każdy bez ſprzeczki, z przyſtoyną obyczaynością mogł zaiąć należące ſobie mieyſce; i dla tego ſtoſuiąc ſię do tey uſtawy, poſtanawia ſię, ażeby w podobnych zdarzeniach, gdzie uſtanowione ſą wyżſzy, i niżſzy nadworne ſądy, zá powiatowemi Skarbnemi, i przyſięgłymi Mierniczemi, iako pod punktem 17. wſpomnionego Rozdziału wyrażono ieſt naſtępował niżſzy nadworny ſąd, to ieſt: ná przedzie dwóch Zaſiadaiących razem, á po nich nadworny Sędzia; zá niemi póydzie wyżſzy nadworny ſąd, takim porządkiem, że ná przedzie będą po dwóch Aſſeſſorow

rzę-

впереди будутъ, Ассессора по два рядомъ, потомъ два Совѣтника рядомъ, а за ними оба Предсѣдатели рядомъ; послѣ же пойдутъ верьхняго надворнаго суда Прокуроръ, и потомъ Стряпчїй казенныхъ дѣлъ и Стряпчїй уголовныхъ дѣлъ рядомъ; за тѣмъ же послѣдуютъ уѣздный судъ и прочїе, какъ въ статьѣ 432 сказано.

ГЛАВА XXXI.

О НИЖНЕМЪ НАДВОРНОМЪ СУДѢ И ЕГО ДОЛЖНОСТИ.

472.

Учреждается въ столицѣ нижнїй надворный судъ.

Въ столицѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА учреждается нижнїй надворный судъ.

473.

О присутствующихъ въ нижнемъ надворномъ судѣ.

Въ нижнемъ надворномъ судѣ засѣдаетъ надворный Судья и два Засѣдателя,

474.

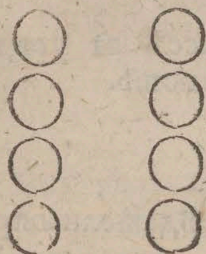
Нижняго надворнаго суда Судья осьмаго класса.

Надворный Судья, буде чина выше того не имѣетъ, считается въ осьмомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываетъ.

475.

Нижняго надворнаго суда Засѣдате-

Нижняго надворнаго суда Засѣдатели, буде чина выше того не имѣютъ, счи-

rzędem, po nich po dwu Konſyliarzow rzędem, zá temi dwoch Prezyduiących rzędem; á po tym naſtępuie Prokuror á zá nim dwoch Adwokatow rzędem; á po tym naſtępuie ſąd powiatowy, i inni iak w punkcie 432.

ROZDZIAŁ XXXI.

O NIZSZYM NADWORNYM SĄDZIE, I JEGO POWINNOSCI.

472.

Uſtanawia ſię w ſtolicy niżſzy nadworny ſąd.

W Stolicy JMPERATORSKIEY uſtanawia ſię niżſzy nadworny ſąd.

473.

O Zaſiadaiących w niżſzym nadwornym ſądzie.

W niżſzym nadwornym ſądzie zaſiada nadworny Sędzia, i dwóch Zaſiadaiących.

474.

Niżſzego nadwornego ſądu Sędzia klaſſy oſmey.

Nadworny Sędzia, ieżeli rangi wyżſzey nie ma liczy ſię w klaſſie oſmey z urzędu poki ná nim zoſtaie.

475.

Niżſzego nadwornego ſądu Zaſiadaiący dziewiątey klaſſy.

Niżſzego nadwornego ſądu Zaſiadaiący, ieżeli wyżſzey rangi nie maią liczą ſię w klaſſie dziewiątey, z urzędu poki ná nim zoſtaią.

ли девятаго класса. таются въ девятомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

476.

Надворный Судья и Засѣдатели опредѣляются Сенатомъ.

Надворный Судья и Засѣдатели опредѣляются Сенатомъ.

477.

Какія дѣла принадлежатъ до нижняго надворнаго суда.

Нижнїй надворный судъ имѣетъ отправлять въ столицѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА правосудїе какъ по уголовнымъ, такъ и по гражданскимъ дѣламъ между пребывающими въ той столицѣ, по службѣ военной, придворной и гражданской, также по дѣламъ, промысламъ и упражненїямъ своимъ, и между всякими разночинцами, неимѣющими въ той губернїи, гдѣ столица ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, и гдѣ сей судъ учрежденъ, ни какихъ деревень, земель, домовъ и другихъ недвижимыхъ имѣнїй, по которымъ они подлежали бы судамъ, уѣзднаго суда, или городоваго Магистрата, или нижней расправы въ той губернїи учрежденныхъ; гдѣ же верьхнїй и нижнїй надворные суды не учреждены, тамъ всѣ таковые вѣдомы судомъ и расправою въ установленныхъ мѣстахъ, до котораго кто по званїю и состоянїю своему принадлежитъ.

476.

Senat naznacza nadwornego Sędziego, i Zaſiadaiących.

Nadworny Sędzia, i Zaſiadaiący naznaczaią ſię od Senatu.

477.

Jakie ſprawy należą do niżſzego nadwornego ſądu.

Niżſzy nadworny ſąd ma ſprawować w ſtolicy JMPERATORSKIEY ſprawiedliwość, iako w kryminalnych, tak, i w cywilnych ſprawach między znayduiącemi ſię w tey ſtolicy dla ſłużby woienney lub nadworney, lub cywilney, tak też dla intereſsow, handlu, lub zabaw ſwoich ludźmi, tudzież między wſzyſtkiemi różnoczyńcami niemaiącemi w tey gubernii, gdzie ſtolica, i gdzie ten ſąd uſtanowion, żadnych wſiow, gruntow, domow, i innych nieruchomych maiątkow, z powodu których mieliby należeć do ſądow powiatowego, lub Magiſtratu mieyſkiego, lub niżſzey roſprawy, w tey gubernii uſtanowionych; gdzie zaś wyżſzy, i niżſzy nadworne ſądy nieuſtanowione, tam wſzyſcy takowi maią ſię ſprawiać u ſądu, i roſprawy ná mieyſcu uſtanowionych, do którego kto z ſtanu, i powołania ſwego należy.

478.

Запрещается нижнему надворному суду судить дѣла военныхъ людей касающіяся до преступленій по службѣ и должности.

Запрещается нижнему надворному суду судить дѣла въ дѣйствительной военной службѣ находящихся чиновъ другія, какъ только тѣ, кои войти могутъ по долгамъ и другимъ обязательствамъ гражданскимъ; дѣла же касающіяся до преступленій по службѣ и должности да будутъ предоставлены единственно суду воинскому на основаніи военныхъ узаконеній.

479.

Запрещается нижнему надворному суду судить дѣла людей имѣющихъ деревни, домы и другое имѣніе въ той губерніи, гдѣ сей судъ учрежденъ.

Запрещается нижнему надворному суду судить дѣла дворянства или инныхъ людей деревни, земли, домы или другое недвижимое имѣніе въ той губерніи, гдѣ сей судъ учрежденъ, имѣющихъ.

480.

Запрещается нижнему надворному суду судить дѣла касающіяся до недвижимыхъ имѣній въ другихъ губерніяхъ лежащихъ.

Запрещается нижнему надворному суду отправлять и производить дѣла касающіяся до недвижимыхъ имѣній лежащихъ въ другихъ губерніяхъ, гдѣ всегда и разборъ объ оныхъ чиненъ быть долженъ.

481.

Нижній надворный судъ не инако вступаетъ въ раз-

Нижній надворный судъ самъ собою не вступается ни въ какій разборъ; но принимается за дѣло или по жалобѣ, или по

боръ

478.

Zabrania ſię niżſzemu nadwornemu ſądowi ſądzić ſprawy woiennych ludzi, tyczące ſię wykroczenia przeciwko woienney ſłużbie, i powinności.

Zabrania ſię niżſzemu nadwornemu ſądowi ſądzić ſprawy zoſtaiących w aktualney woienney ſłużbie, iak tylko te, które weyść mogą z okazyi długow, lub innych obowiązaniow ſię cywilnych; Sprawy zaś tyczące ſię wykroczenia przeciwko ſłużbie, i powinności, zoſtawione być maią ſamemu woiennemu ſądowi, według przepiſu woiennych uſtaw.

479

Zabrania ſię niżſzemu nadwornemu ſądowi ſądzić ſprawy ludzi maiących nieruchomy maiątek w tey gubernii.

Zabrania ſię ſądowi niżſzemu nadwornemu ſądzić ſprawy ſzlacheckie, albo innego ſtanu ludzi, maiących wſie, grunta, domy, albo inny iaki nieruchomy maiątek, w tey gubernii, gdzie ten ſąd uſtanowiony.

480.

Zabrania ſię niżſzemu nadwornemu ſądowi ſądzić ſprawy o nieruchomy maiątek w drugiey gubernii leżący.

Zabrania ſię niżſzemu nadwornemu ſądowi wchodzić, i rozpoznawać, ſprawy tyczące ſię do nieruchomych maiątkow leżących w drugich guberniach, gdzie zawſze winne być rozpoznawane.

481.

Niżſzy nadworny ſąd nieprzyſtępuie do ſprawy, tylko zá ża-

Niżſzy nadworny ſąd, ſam przez ſiebie nie wchodzi w rozbior żadnego dzieła, ale przyſtępuie do ſprawy zá-podaną ſobie żałobą,

lub

боръ дѣла, какъ по жалобѣ, иску, сообщенію или повелѣнію.

иску частныхъ людей или Стряпчихъ, или по сообщенію другаго суда, или по повелѣнію той губерніи губернскаго правленія или палаты, или верьхняго надворнаго суда.

482.

Какъ дѣло переносить изъ нижняго надворнаго суда въ верьхній надворный судъ.

Буде кто недоволенъ рѣшеніемъ нижняго надворнаго суда, тотъ чрезъ недѣлю неудовольствіе свое да объявитъ сему суду самъ или чрезъ Стряпчаго, тогда жалобу свою внести можетъ въ верьхній надворный судъ, но напередъ да внесетъ двадцать пять рублей въ нижній надворный судъ. Сіи деньги въ нижнемъ надворномъ судѣ вѣрно и хранятся до рѣшенія верьхняго надворнаго суда, сверьхъ же того переноситель да распишется вмѣсто присяги, что онъ по истиннѣ думаетъ, что онъ правое дѣло имѣетъ, или Стряпчій его то же учинитъ; и буде верьхній надворный судъ найдетъ, что переносъ или аппелляція учинены безъ всякой правости, и нижняго надворнаго суда рѣшеніе оправдаетъ, тогда внесенныя деньги останутся въ нижнемъ надворномъ судѣ, и отдадутъ ихъ въ проценты, кои употребляются по опредѣленію и произволенію нижняго надворнаго суда по прошествіи всякаго года.

483.

Запрещается переносъ изъ нижняго надворнаго суда

Переносъ дѣла изъ нижняго надворнаго суда въ верьхній надворный судъ запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ,

łobą, pozwem, kommunikacyą, nakazem.

lub zá pozwem od partykularnych osob, czyli od Adwokatow, lub zá odebraną kommunikacyą od innego sądu, lub zá rozkazem od guberskiego rządu tey gubernii, lub izby, lub wyższego nadwornego sądu.

482.

Jak przenosić sprawę czyli appellować z niższego nadwornego sądu do wyższego nadwornego sądu.

Jeżeli kto niekontentuie się wyrokiem niższego nadwornego sądu, ten w terminie iednego tygodnia, obiawi niekontentowanie się swoie przed tym sądem sam, albo przez umocowanego, á w ten czas żałobę swoie wynieść może w wyższym nadwornym sądzie, ale wprzódy wnieść powinien do niższego nadwornego sądu dwadzieści pięć rublow. Te pieniądze wiernie zachowuią się w niższym nadwornym sądzie, do decyzyi wyższego nadwornego sądu, á prócz tego appelluiący zamiast przysięgi, ma wyznać ná piśmie ręką własną podpisanym, że w sumieniu swoim tak przekonany iest, iż ma sprawę sprawiedliwą, lub Adwokat iego to uczyni, á ieżeli nadworny sąd znaydzie, że przeniesienie, sprawy czyli appellacya uczynione było bez wszelkiey prawości, i decyzyę niższego nadwornego sądu usprawiedliwi, tedy wniesione pieniądze zostaną w niższym nadwornym sądzie, i oddadzą się na procent, który corocznie użyty będzie według woli, i przepisu niższego nadwornego sądu.

483.

Niedozwala się appellacyi od niższego nadwornego sądu do

Niedozwala się appellacyi od niższego nadwornego do wyższego nadwornego sądu w sprawach o rzecz, której rzetelna wartość mniey-

въ верьхній надворный судъ въ дѣлѣ ниже двадцати пяти рублей.

котораго настоящая цѣна есть ниже двадцати пяти рублей.

484.

Какъ теряется право переноса изъ нижняго надворнаго суда въ верьхній надворный судъ.

Буде кто срокъ переноса пропуститъ, денегъ не внесетъ въ нижній надворный судъ и не распишется вмѣсто присяги, какъ о семъ въ 482 статьѣ предписано, тотъ теряетъ право переноса.

485.

Какъ дѣло изъ нижняго надворнаго суда отсылается въ верьхній надворный судъ и проч.

Когда же и срокъ сохраненъ и деньги внесены и расписка въ нижнемъ надворномъ судѣ отдана, тогда нижній надворный судъ увѣдомляетъ о томъ верьхній надворный судъ, и дѣло въ верьхній надворный судъ отсылается; и буде верьхнимъ надворнымъ судомъ оправданъ будетъ переноситель, или верьхній надворный судъ малое что перемѣнитъ въ рѣшеніи нижняго надворнаго суда; тогда деньги изъ того суда возвратятся переносителю, о чемъ верьхній надворный судъ при всякомъ рѣшеніи упомянуть не оставитъ.

486.

О переносѣ дѣлъ неимущихъ безъ заплаты двадцати пяти рублей въ верьхній надворный судъ.

Буде же кто неимущъ и подъ присягою самъ или чрезъ повѣреннаго утвердитъ распискою, что по неимуществу своему не имѣетъ двадцати пяти рублей для внесенія въ верьхній надворный судъ, тогда дѣло его безденежно перенесется въ верьхній надворный судъ.

wyższego nadwornego sądu w sprawach o mniey od 25 rublow.

mnieysza iest, niżeli dwadzieści pięć rublow.

484.

Jak traci się prawo appellacyi od niższego nadwornego sądu, do wyższego nadwornego sądu.

Jeżeli kto terminu appellacyi uchybi, pieniędzy do niższego nadwornego sądu nie wniesie, i zamiast przysięgi skryptu nie da, iako się powiedziało w punkcie 482, ten traci prawo appellacyi.

485.

Jak sprawa odsyła się od niższego nadwornego sądu, do wyższego i t. d.

Kiedy zaś i termin zachowany, i pieniądze wniesione, i skrypt w niższym nadwornym sądzie dany, w ten czas niższy nadworny sąd, uwiadamia o tym sąd wyższy, i sprawa do tego sądu odsyła się; i ieżeli wyższy nadworny sąd usprawiedliwi appelluiącego, albo cokolwiek odmieni wyroku niższego nadwornego sądu; w ten czas pieniądze z tego sądu appelluiącemu powrócone będą, o czym wyższy nadworny sąd przy każdym dekrecie uczynić wzmiankę nieomieszka.

486.

O przeniesieniu spraw ludzi niemaiętnych, bez zapłaty dwudziestu pięciu rublow.

Jeżeli zaś kto niemaiętny, i pod przysięgą sam, albo przez umocowanego upewni skryptem, że dla niedostatku swoiego nie ma dwudziestu pięciu rublow, którèby wniosł do niższego nadwornego sądu, tedy sprawa iego i bez pieniędzy przeniesiona będzie do wyższego nadwornego sądu.

487.

О покупкѣ деревень въ нижнемъ надворномъ судѣ.

Кто изъ таковыхъ по службѣ, дѣламъ, промысламъ и упражненіямъ пребывающихъ въ столицѣ, купитъ деревню или иное имѣніе въ другой губерніи лежащее, тотъ купчую да объявитъ въ нижнемъ надворномъ судѣ; нижній же надворный судъ къ судейскимъ дверямъ прибьетъ листъ, что деревня или имѣніе таковыя куплены такимъ и за такую цѣну, и о семъ сообщитъ въ верьхній надворный судъ, дабы и сей то же учинилъ; такъ же какъ въ Сенатъ знать дадутъ для внесенія въ публичныя вѣдомости обѣихъ столицъ, такъ чрезъ губернское правленіе сообщитъ въ губернское правленіе той губерніи, гдѣ находится проданное и купленное имѣніе, дабы и тамъ поступлено было такимъ образомъ, какъ въ учрежденіяхъ о управленіи губерній главы XV, въ статьѣ 205 узаконено; и буде отъ того времени чрезъ два года никто не явится для спора, то впредь всякій споръ о купчей да уничтожится, и деревню или имѣніе за покупщикомъ въ томъ уѣздѣ могутъ отказать безспорно.

488.

О скорѣйшемъ окончаніи дѣлъ, по которымъ кто содержится подъ стражею.

Нижнему надворному суду предписывается оканчивать въ положенные по законамъ сроки дѣла, по которымъ кто содержится подъ стражею; и буде на нижній надворный судъ жалобы будутъ,

что

487.

O kupli wsiow w niższym nadwornym sądzie

Kto z takowych ludzi dla służby, interessow, handlu, lub zabawy swoiey w stolicy znayduiących się kupi wieś, lub inny iaki maiątek w inney gubernii leżący, tedy ten prawo kupcze obiawić ma w niższym nadwornym sądzie; sąd zaś niższy nadworny do drzwi sądowych przybiie kartę, iako wieś czyli maiątek takowy kupiony przez tego, i zá taką summę, i da wiedzieć o tym do wyższego nadwornego sądu, aby toż samo uczynił, także iako do Senatu dadzą wiedzieć o tym dla podania do publicznych wiadomości obydwu miast stołecznych, tak przez guberski rząd kommunikować się ma guberskiemu rządowi tey gubernii w którey maiątek kupiony i przedany znayduie się, ażeby i tam postąpiono było tak, iako w ustawie o urządzeniu gubernii, w Rozdziale XV w punkcie 205 nakazano; á ieżeli od tego terminu w ciągu dwoch lat nikt sporu nie uczyni, tedy po tym wszelki spor o kuplę tę upada, i kuplę ná rzecz kupuiącego w tym powiecie mogą obwołać bez sprzeczki.

488.

O nayprędszym decydowaniu spraw, dla których kto zostaie pod strażą.

Niższemu nadwornemu sądowi nakazuie się kończyć w przepisane prawami termina te sprawy, dla których kto zostaie pod strażą, i ieżeli ná niższy nadworny sąd zaydzie skarga, że takowe dzieło przez rok cały osądzić omieszkał, tedy członki niższego nadwor-

что таковое дѣло оставилъ цѣлый годъ безъ рѣшенія, то члены нижняго надворнаго суда лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго, или его наслѣдниковъ, или школъ въ столицѣ.

489.

Какъ нижній надворный судъ съ прочими мѣстами поступать имѣетъ.

1. Нижній надворный судъ принимаетъ указы и повелѣнія отъ правленія губернскаго, палатъ и верьхняго надворнаго суда въ той же столицѣ учрежденнаго, и къ онымъ мѣстамъ присылаетъ рапорты и доношенія, 2. нижняго надворнаго суда власть далѣе своего подсуднаго вѣдомства въ той же столицѣ, гдѣ онъ учрежденъ, не разпространяется, 3. нижній надворный судъ при сообщеніи къ Оберъ-Полицмейстеру посылаетъ свои приговоры, опредѣленія и рѣшенія для исполненія, и о томъ получаетъ отъ него же сообщеніе, 4. нижній надворный судъ бывъ между равными ему мѣстами, а именно: уѣзднымъ судомъ, дворянскою опекою, городовымъ Магистратомъ Ратушею, сиротскимъ судомъ и нижнею расправою, первымъ, послѣ дворянской опеки, въ чемъ по дѣламъ случится законная нужда, сносится, сообщаетъ съ прописаніемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ уѣздный судъ, или дворянская опека, или Оберъ-Полицмейстеръ, или уѣздный Казначей, или городовый Магистратъ, или Ратуша, или городовый сиротскій судъ, или нижняя расправа,

nego niżſzego ukarani będą odięciem roczney penſyi ná rzecz cierpiącego, czyli iego náſtępcow, czyli ná ſzkoły w ſtolicy.

489.

Jak poſtępować ma niżſzy nadworny ſąd z innemi ſądami.

1. Niżſzy nadworny ſąd przyimuie nakazy, i rozkazy od rządu guberſkiego, izb, i wyżſzego nadwornego ſądu w tey ſtolicy uſtanowionego, i do onych urzędow poſyła rapporty, i donieſienia. 2. Niżſzego nadwornego ſądu władza, daley niżeli iego iuryzdykcya, w tymże ſtołecznym mieście, w którym uſtanowiony, nierościąga ſię. 3. Niżſzy nadworny ſąd przy kommunikacyi do Polic-meyſtra poſyła ſwoie dekreta, wyroki, i decyzye, i o tym od niego odbiera kommunikacyę. 4. Niżſzy nadworny ſąd będąc między równemi ſobie urzędami, iako to powiatowym ſądem, ſzlachecką opieką, mieyſkim Magiſtratem, Ratuſzem, mieyſkim ſierockim ſądem, i niżſzą roſprawą, pierwſzy po ſzlacheckiey opiece, w czym z porządku dzieł zaydzie prawna potrzeba znośić ſię, tedy kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy ſąd powiatowy, lub ſzlachecka opieka, lub Polic-meyſter, lub powiatowy Skarbny, lub mieyſki Magiſtrat, lub Ratuſz, lub mieyſki ſierocki ſąd, lub niżſza roſprawa rozkazać, posłać, przysłać, lub iako do okoliczności którey, ſtoſownie, do rzecznie, lub potrzeba będzie napiſać, tudzież z niżſzemi nadwornemi ſądami, gdzie

ſiemu

приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично, или нужно писать; то же и съ нижними надвоорными судами индѣ учрежденными и другими ему равными мѣстами другаго города, или округа, или посада: (разумѣется, что и тѣ мѣста съ нижнимъ надворнымъ судомъ взаимно такимъ же образомъ поступаютъ,)
5. нижнїй надворный судъ въ подсудное вѣдомство другаго равнаго оному суда да воздержится писать, или послать свои приговоры, опредѣленїи и рѣшенїи,
6. нижнїй надворный судъ, буде нужда случится напоминать или понуждать какое верьхнее или равное мѣсто о исполненїи по законамъ, то о томъ представляетъ своему губернскому правленїю доношенїемъ.

490.

О взаимномъ вспоможенїи нижняго надворнаго суда, уѣзднаго суда, дворянской опеки, городоваго Магистрата, нижней расправы и нижняго земскаго суда и другихъ.

Понеже всѣ судебныя мѣста равно обязаны суть поспѣшествовать доброму порядку; и для того во всякомъ случаѣ, гдѣ служба ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, дѣло общаго блага, и сила законовъ того требуютъ, уѣздный судъ, дворянская опека, нижнїй надворный судъ, Оберъ-Полицмейстеръ, уѣздный Казначей, городовый Магистратъ, городовый сиротскїй судъ, нижняя расправа, нижнїй земскїй судъ, и земскїй Исправникъ, другъ другу руку помощи подавать обязаны къ

испол-

indziey ustanowionemi, i drugiemi równemi iemu urzędami innego miasta, powiatu, lub posady (ma się rozumieć, że i tamte urzędy względem niższego nadwornego sądu tymże sposobem wzaiemnie postępować maią:) 5. Niższy nadworny sąd do mieysc pod iuryzdykcyą drugiego równego iemu urzędu zostaiących nie ma pisać, ani posyłać swoie wyroki, dekreta, i decyzye. 6. Niższy nadworny sąd ieżeli potrzeba zdarzy się upomnieć, lub przyniewolić iaki wyższy, lub równy urząd co do wypełnienia praw, tedy ma o tym przedstawić doniesieniem swoiemu rządowi guberskiemu.

490.

O wzaiemney pomocy niższego nadwornego i powiatowego sądu szlacheckiey opieki, mieyskiego magistratu, niższey rosprawy, i niższego ziemskiego sądu i t. d.

Ponieważ wszystkie sądowe mieysca równie obowiązane są przykładać się do dobrego porządku, i dla tego w każdym razie, gdzie służba JMPERATORSKA, dobro powszechne, i powaga praw, tego wyciągaią, powiatowy sąd, szlachecka opieka, niższy nadworny sąd, Ober-Polic-meyster, powiatowy Skarbny, mieyski Magistrat, mieyski sierocki sąd; niższa rosprawa, niższy ziemski sąd, i ziemski Sprawnik ieden drugiemu rękę pomocy dawać winni

исполненїю законовъ, отправленїю правосудїя и должностей, сохраненїю благочинїя, и поспѣшенїю всякаго добра, и ко отвращенїю вредъ наносящаго службѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, общему дѣлу, правосудїю и установленному порядку.

491.

Какъ нижнему надворному суду и за кѣмъ слѣдовать въ губернїи въ торжественныя собранїя.

Понеже для благоустройства какъ вообще, такъ и подробно нужно и полезно есть повсюду установить наивозможнѣйшїй во всемъ порядокъ; и для того за благо разсуждается во отвращенїе всякаго спора и неустройства въ губернїи между употребленными особами; людямъ и установленнымъ мѣстамъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА единожды означить въ торжественныя собранїя, какъ кому за кѣмъ слѣдовать надлежитъ, росписанїемъ, каково въ главѣ XXIX, въ статьѣ 432 и учинено; дабы во всякомъ настоящемъ случаѣ, всякъ безспорно съ подобающимъ благочинїемъ занять могъ ему принадлежащее мѣсто; а потому въ сходствїе сего установляется, чтобъ въ подобныхъ случаяхъ, гдѣ учреждены верьхнїй и нижнїй надворные суды, за уѣздными Казначеями и присяжными Землемѣрами, какъ въ 17. числѣ помянутой статьи изображено, слѣдовалъ нижнїй надворный судъ, то есть: впереди два Засѣдателя рядомъ, а потомъ надворный су-

О О
О

ſą ku ugruntowaniu praw, ſprawiedliwości, i wſzelkiego dobra, á ku oddaleniu wſzelkiego uſzczerbku ſłużby JMPERATORSKIEY, powſzechnego dobra, ſprawiedliwości, i uſtanowionego porządku.

491.

Jak niżſzy nadworny ſąd w uroczyſtych zgromadzeniach i po kim naſtępować powinien.

Ponieważ do dobrego urządzenia należy, i pożyteczno ieſt uſtanowić wſzędy naylepſzy iak tylko być może porządek, i dla tego podobało ſię dla oddalenia wſzelkiey ſprzeczki, i nieładu w gubernii między oſobami urzędowemi, oſobom i uſtanowionym urzędom JMPERATORSKIM raz ná zawſze naznaczyć, iak, komu, zá kim ná uroczyſtych zgromadzeniach naſtępować należy, według uporządkowania, iakie w rozdziale XXIX. w punkcie 432. znayduie ſię, ażeby w każdym podobnym zdarzeniu, każdy bez ſprzeczki, z przyſtoyną obyczaynością mogł zaiąć należące ſobie mieyſce, i dla tego ſtoſuiąc ſię do tey uſtawy uſtanawia ſię, ażeby w podobnych zdarzeniach, gdzie uſtanowione ſą wyżſzy i niżſzy nadworne ſądy, zá powiatowemi Skarbnemi, i przyſięgłemi Mierniczemi, iako pod punktem ſiedmnaſtym wſpomnionego rozdziału wyrażono ieſt, naſtępował niżſzy nadworny ſąd, to ieſt ná przedzie dwóch Zaſiadaiących rzedem, á po nich nadworny Sędzia; zá niemi póydzie wyżſzy nadworny ſąd, iak o tym

дья, за ними пойдетъ верьхнїй надворный судъ, какъ о томъ въ XXX главѣ, въ статьѣ 471. сказано.

Сочинены въ 1779 году.

На подлинномъ подписано собственною ЕЯ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою тако:

ЕКАТЕРИНА.

Въ Санктпетербургѣ
Генваря 4. дня
1780 года.

w rozdziale XXX w punkcie 471. powiedziano.

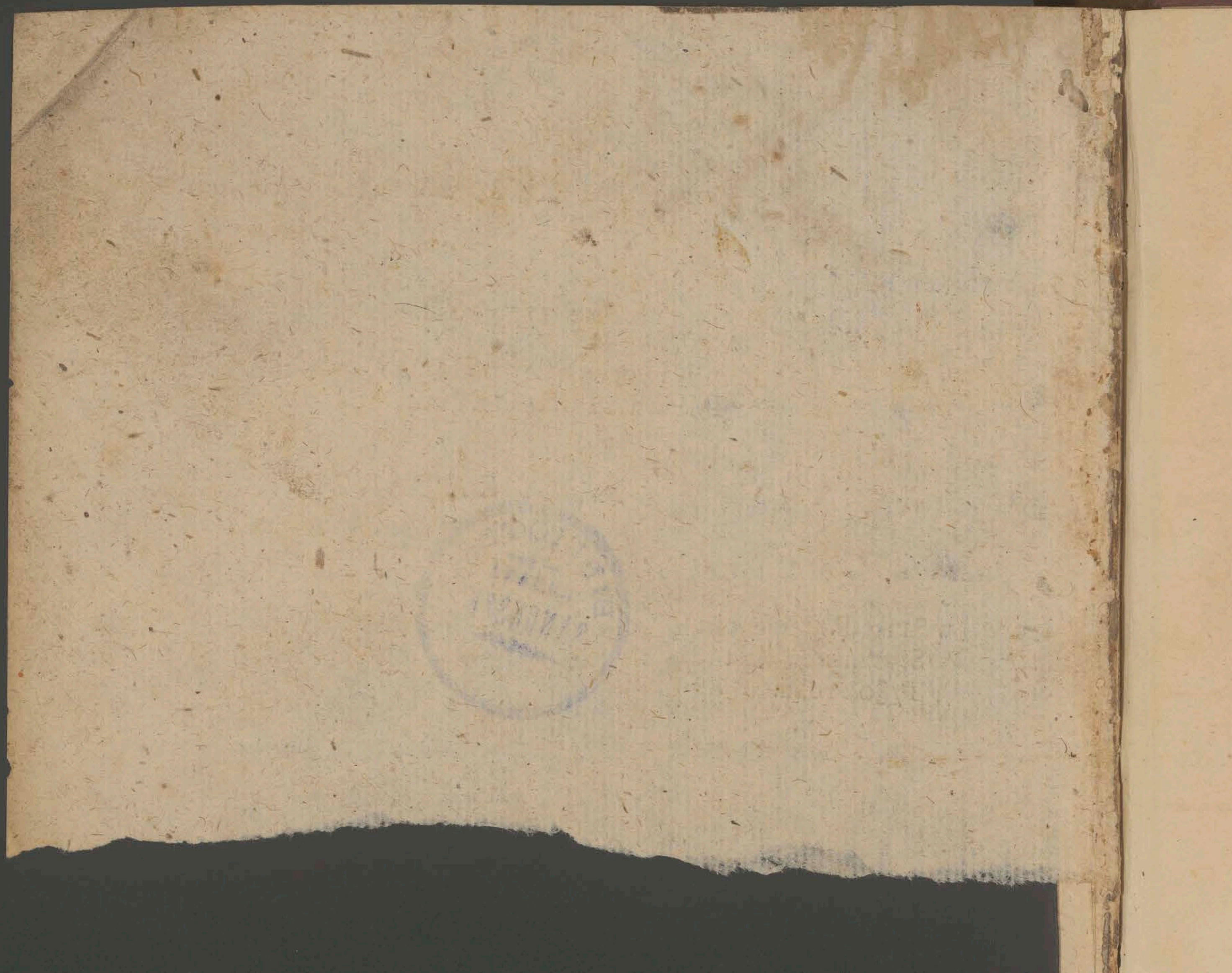
ułożone 1779 roku.

Ná oryginále podpiſano właſną JEY IMPERATORSKIEY MOSCI ręką tak:

KATARZYNA.

w Sankt-Pettersburgu
Stycznia 4. dnia
1780 roku.

Biblioteka Jagiellońska
stdr0026600

